

Tisdagen den 15 december

Kl. 09.00–16.01
18.00–21.14

---

§ 1 Anmälan om vice ordförande i utskott

Förste vice talmannen anmälde att *Mats Pertoft* (MP) valts till vice ordförande i justitieutskottet under *Annika Hirvonen Falks* (MP) ledighet den 11 december 2015–6 augusti 2016.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Olof Lavesson* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Maria Stockhaus* som suppleant i utrikesutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i utrikesutskottet
Maria Stockhaus (M)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:260

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:260 Åldersbedömningar
av *Johan Forssell* (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 januari 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 10 december 2015
Justitiedepartementet
Morgan Johansson

Interpellation 2015/16:264

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:264 Dämpat söktryck
av Johan Forssell (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 19 januari 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 10 december 2015
Justitiedepartementet
Morgan Johansson

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2015/16:3289 och 3290 till arbetsmarknadsutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2015/16:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Skatteutskottets betänkanden
2015/16:SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution
2015/16:SkU14 Avskaffande av skattenämnder inom fastighetstaxeringen

Utbildningsutskottets betänkande
2015/16:UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Försvarsutskottets betänkande
2015/16:FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Finansutskottets betänkande
2015/16:FiU17 Genomförande av krishanteringsdirektivet

Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU3

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (prop. 2015/16:1 delvis)
föredrogs.

*Allmänna bidrag
till kommuner*

Anf. 1 ULRIKA HEINDORFF (M):

Herr talman! Medborgarna som vi i denna kammare representerar vill att vi ska tala mer om våra egna förslag och mindre om våra politiska motståndares förslag. Därför tänkte jag i mitt huvudanförande tala om vilka utmaningar vi i Moderaterna ser och vilka förslag vi har för att möta dessa utmaningar kopplat till de allmänna bidragen till kommuner, landsting och regioner, som vi diskuterar här i dag.

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att växa upp i. Men vi ser också att Sverige står inför flera stora utmaningar framöver. Vi ser ett nytt utanförskap som växer fram, ett nytt utanförskap som innebär att unga människor, utrikes födda och de som saknar utbildning har allt svårare att komma in på arbetsmarknaden. Dessa personer riskerar att drabbas av en långvarig strukturell arbetslöshet, och vi som politiker måste möta detta nya utanförskap med kraftfulla åtgärder.

Moderaterna har presenterat flera förslag för att göra just detta. Några av dessa förslag är förstajobbetavdrag, fortsatta sänkta arbetsgivaravgifter för de unga som ska få sitt allra första jobb, förstajobbetanställningar och bibehållna nivåer för RUT och ROT.

Herr talman! I dag diskuterar vi allmänna bidrag till kommuner och landsting. Jag har under ett par år haft förmånen att vara förtroendevald i Region Skåne. Vi som är eller har varit landstingspolitiker vet att inga skattehöjningar i världen kan motsvara de satsningar som behöver göras i välfärden framöver. Däremot krävs det fler i arbete, det krävs fler som kan betala skatt och fler som kan bidra. Genom att fler arbetar skapas mer resurser till välfärdens kärna, samtidigt som de resurser som behövs i bidragssystemen minskar. På så sätt kan vi långsiktigt säkerställa en trygg finansiering av välfärden.

Av kommunernas totala intäkter förra året utgjorde statsbidragen ungefär 10 procent. Detta ska ställas mot att skatteintäkterna utgjorde ca 65 procent. Därför är det viktigt att skatteintäkterna stärks ytterligare. Jag vill här förtydliga att det inte handlar om att skatten ska bli högre, utan det handlar om att fler ska betala skatt.

Kommuner, landsting och regioner har många utmaningar framöver. Vi ser en demografisk utveckling med en allt äldre befolkning. Vi behöver fler som vill utbilda sig inom hälso- och sjukvården och som fortsätter att jobba inom hälso- och sjukvården hela sitt arbetsliv. Vi behöver kunna erbjuda sjukvårdsanställda mer valfrihet. Det kan vi göra till exempel genom vårdval, vilket leder till att man får fler arbetsgivare att välja mellan inom ramen för den skattefinansierade hälso- och sjukvården.

Herr talman! Moderaternas mål är att öka välståndet och tryggheten för alla medborgare i Sverige. De reformförslag som vi presenterar är därför fokuserade på hur jobben ska bli fler. Vi vill minska utanförskapet och stärka incitamenten att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer

som stärker den enskildes makt över sitt eget liv och sina utgifter, öka investeringarna i utbildning och värna om företagsklimatet.

Nästan 93,4 miljarder kronor ska fördelas till kommuner och landsting genom statsbidrag. Dessa pengar kommer från dig som sitter här inne i kammaren, från dig som sitter på åhörarläktaren, från dig som tittar på tv eller från dig som tittar på webben. Det finns inget egensyfte i fråga om att denna pott ska vara så stor som möjligt om resurserna kan användas mer effektivt och bidra till mer skatteintäkter någon annanstans.

Drivkrafterna för jobb och företagande behöver öka ytterligare, och i takt med detta kommer kommunernas och landstingens egna skatteintäkter att öka.

Moderaterna anser med hänsyn till det jag har sagt att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör minskas med 107 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Dessa pengar ska användas till satsningar inom andra politikområden för att stärka jobb och tillväxt.

De allmänna bidragen bör justeras enligt följande: jobbstimulans i försörjningsstödet, utökning av allmän förskola, tioårig grundskola, utökad undervisningstid i matematik och ett bibehållet högkostnadsskydd i äldreomsorgen.

Avslutningsvis vill jag poängtera att i princip alla Moderaternas förslag stärker möjligheterna för människor att komma i jobb. Det handlar om både jobbstimulanser och utbildningsinsatser. Så bygger vi Sverige starkt.

Anf. 2 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Det är väl bra att man talar om sin egen politik och redogör för hur man vill att vårt land ska se ut, vilka möjligheter våra kommuner ska ha och hur välfärden ska byggas. I det ligger naturligtvis också att man motiverar och förklarar varför politiken ska bedrivas på ett visst sätt och varför satsningar eller nedskärningar ska göras inom olika verksamhetsområden.

I det särskilda yttrande som Moderaterna har skrivit i detta ärende skriver de att de står för en annan väg. Det blir ganska tydligt att så är fallet. Det är ett helt annat Sverige som Moderaterna vill bygga än det som vi socialdemokrater ser framför oss.

Vi kan konstatera att det handlar om nedskärningar inom den kommunala vuxenutbildningen, nedskärningar inom landstingen, nedskärningar i fråga om kvinnors hälsa och nedskärningar i fråga om psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna.

Ulrika Heindorff berättade här att hon har erfarenhet från Region Skåne – det är både hennes och min del av landet – och att hon har erfarenhet från landstingspolitik.

Alla de skattesänkningar som ni nu föreslår motsvarar all sjukvård och all primärvård i Region Skåne under ett helt år. Så mycket vill ni dra ned på välfärden i vårt land. Varför är det bättre för Sverige, Ulrika?

Anf. 3 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Niklas Karlsson för repliken. Det är klassisk socialdemokratisk retorik att ställa skattesänkningar mot en starkt välfärd. Men håll i dig nu, Niklas! Under Alliansens regeringstid ökade skatteintäkterna med hela 36 procent mellan 2006 och 2014, alltså långt mer än vad inflationen på 10 procent avsåg.

Det är mycket enkel retorik att säga: Låt oss höja skatten. Då får vi per automatik en bättre välfärd.

Man önskar att det vore så enkelt, men det är det inte.

Socialdemokraternas huvudtes är alltid att höjd skatt per automatik ger en bättre välfärd. Vad fantastiskt om det hade varit så!

Jag återkommer till det som jag sa i mitt huvudanförande, nämligen att vi behöver fler i arbete, fler som kan bidra och fler som kan betala skatt. Det är en stor skillnad mellan den sittande rödgröna regeringens alternativ och alternativen från oppositionspartierna i Alliansen. Vi har nämligen otroligt olika syn på detta.

Man kan också nämna i sammanhanget att medelskattesatsen under 2015 har ökat med 0,13 procentenheter. Det motsvarar 2 miljarder kronor. Men de totala skatteintäkterna tack vare fler i arbete har ökat med 18 miljarder. Det är en rätt bra jämförelse, och det tydliggör problematiken.

Anf. 4 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Det är mycket siffror från Moderaternas sida, Ulrika Heindorff. Man kan nog konstatera om man är snabb i huvudräkning att även om man lägger ihop alla de summor som du nu talar om kommer man aldrig upp i de 140 miljarder kronor som ni har sänkt skatten med under åtta år.

Du sa i ditt anförande att vi skulle tala om egen politik. Jag tycker att det är rimligt. Ändå kommer du tillbaka till att vi socialdemokrater har en väldigt enkel retorik.

Det är ju inte så att vi tycker att människor inte ska försörja sig själva eller att vi inte ska ha fler människor i arbete.

Jag kan konstatera när jag läser nationalräkenskaperna för det tredje kvartalet att vi har en bnp-tillväxt på 3,9 procent. Hushållens disponibla inkomster har ökat med 3 ½ procent jämfört med för ett år sedan. Vi har 81 000 fler människor i arbete jämfört med 2014. Arbetslösheten sjunker.

Det är inte så att socialdemokratisk politik innebär att människor blir arbetslösa. Den innebär att vi ökar sysselsättningen och tillväxten och sänker arbetslösheten.

Den innebär också att vi tillför mer resurser till välfärden – till skillnad från Moderaterna och de andra borgerliga partierna, vars enda svar är skattesänkningar. Det har man talat om i åtta år. Man har inget nytänkande, utan man fortsätter med detta.

Mitt tydliga besked som socialdemokrat är att framtiden aldrig börjar med ett nej.

Anf. 5 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Herr talman! Vi kommer åter tillbaka till att man gärna ställer skattesänkningar mot ökad välfärd. Jag ser inte den motsättning som Socialdemokraterna bevisligen ser.

Vi har en hög skattesats i Sverige. Vi har det högsta skattetrycket på arbete av EU:s 28 medlemsländer. Det här gäller totalt sett när man ser till bnp som andel av de totala skatteintäkterna. Dessutom har Sverige världens högsta marginalskatter. Ändå väljer regeringen i sin budgetproposition att höja marginalskatten ytterligare genom att trappa ned jobbskatteavdraget.

Vad gäller pensionärerna är jag glad att kunna säga att vi under Alliansens regeringstid sänkte skatten för pensionärer fem gånger – och detta utan att behöva höja skatten för dem som arbetar.

Nu blir det en sänkning av skatten, men det finns risk att den äts upp av den ökning av maxtaxan som man gör inom hemtjänsten. Jag tycker att det är mycket snack och lite hockey. Det är en viktig fråga för många äldre att få ihop ekonomin i vardagen. Den här regeringen väljer nu att höja taket för taxan i hemtjänsten, och det ökar kostnaderna uppemot 2 500 kronor.

Jag talar hemskt gärna om Moderaternas egen politik. Det lade jag hela mitt huvudanförande på. Men det är klart att i repliker måste man också kunna bemöta regeringens politik och de förslag som regeringen har lagt fram. Det hoppas jag att jag nu har gjort på ett bra sätt.

Anf. 6 ANDERS AHLGREN (C):

Herr talman! Att vara förtroendevald med ansvar för en kommuns verksamhet tillhör de allra viktigaste politiska uppgifterna. Skola, vård och omsorg är verkligen samhällets kärnverksamhet. Därför är det viktigt att vi i riksdagen långsiktigt säkerställer finansieringen så att kommunerna kan leverera god kvalitet och utveckla verksamheten.

Det viktigaste för en hälsosam kommunsektor är att fler jobb skapas i nya och växande företag. Då tillförs våra kommuner nya resurser i form av skatteintäkter. Men också de statliga bidragen är en viktig inkomstkälla för kommunerna.

Centerpartiet är mycket tydligt: Vi vill ha ett decentraliserat samhälle. Vi tror på människors förmåga att ta ansvar för sig själva och för andra. Decentralisering handlar om att flytta makten närmare människors vardag.

Vi är också väldigt tydliga med att försvara det kommunala självstyret. För oss är det självklart att invånarna ska kunna påverka den egna kommunens prioriteringar men också utkräva ansvar av dem som är politiskt ansvariga. Det kommunala självstyret är grunden för hur Sverige ska styras enligt 1 kap. 1 § regeringsformen.

I början av 1990-talet stod det kommunala självstyret som starkast. Nästan alla statsbidrag lades i den så kallade påsen. Skälet var att många bidrag med olika regler skapade ineffektivitet. Uppfattningen då var att det var bättre att tala om vad som skulle göras och sedan låta kommunerna och landstingen bestämma hur det skulle genomföras. Nu verkar detta synsätt vara bortglömt.

Genom åren har alla regeringar oavsett färg ökat antalet riktade bidrag. Ett färskt exempel på den skeva fördelningen mellan generella och riktade statsbidrag är den budget som regeringen presenterat inför 2016. 24 nya bidrag har tillkommit, och tillsammans med tidigare beslut uppgår nu antalet riktade statsbidrag till över 80.

Många kommuner är bekymrade över denna utveckling. SKL:s socialdemokratiska ordförande Lena Micko säger i Dagens Samhälle nr 34 och 39: ”Det är en bekymmersam utveckling, den stora mängden specialdestinerade statsbidrag begränsar möjligheterna till lokala prioriteringar och det är allvarligt.”

Sveriges kommuner är olika. Ändå utformas de riktade statsbidragen som om förutsättningarna är lika i hela landet. Någon lokal anpassning av bidragen ges det inget utrymme för.

Konsekvenserna av prioriteringen av specialdestinerade statsbidrag blir att det finns medel att söka för åtgärder som inte alltid är de som står högst i den kommunala prioriteringen.

Småkom redovisar nu att man ser att skillnaderna ökar när det gäller utnyttjandet av riktade statsbidrag. Kommuner i södra Sverige deltar oftare än kommuner i norra Sverige. Större städer deltar mer än övriga kommungrupper.

Kommunerna uppger att det största hindret för att delta är när de måste bidra med egna pengar för att få del av de statliga bidragen. Men också den ökande byråkratin i form av ansökningar och redovisningar påverkar, särskilt då de beviljade bidragen kan vara så små att de inte löser det verkliga problemet. Detta innebär att nya uppgifter påförs kommunerna utan att staten säkrar att det finns resurser för kommunerna att klara av dem. Vad innebär det på sikt om fler kommuner inte tycker sig ha möjlighet att ta del av riktade statsbidrag?

Centerpartiet anser att tillskott från staten till kommunerna ska ges i de generella statsbidragen. Staten ska inte detaljstyra hur kommuner använder statsbidrag utan i stället tillföra medel i den så kallade påsen. Kommunerna har förmåga att själva styra medel till de verksamheter som invånarna har störst behov av.

Det rimliga sättet att skapa ett förtroendefullt ansvar mellan staten och kommunerna förutsätter tydliga statliga mål, kommunal frihet att använda pengarna så effektivt som möjligt och regelbunden uppföljning och utvärdering.

Det kommunala självstyret har också en annan viktig funktion. Genom att som kommunpolitiker tvingas prioritera och politiskt ta ansvar för sina beslut utvecklas den kommande generationen av politiker som längre fram tar ansvar för landet.

Men staten är på väg in i samma bidragsröra som före det samlade statsbidraget. Öronmärkta pengar skapar ineffektivitet samtidigt som statliga pekpinnar får många lokalpolitiker att tappa lusten. När det blir svårare att rekrytera förtroendevalda försämras förutsättningarna för bra ledarskap, och demokratin försvagas.

Herr talman! Det vi ser är uttryck för en politisk ambition från regering och ministrar att åtgärda specifika problem inom det kommunala området. Men frågan är om det också visar på ett allt lägre förtroende för kommunpolitikernas förmåga. Är det ett uttryck för minskad tillit till att våra politiska kollegor i kommuner och landsting gör rätt prioriteringar?

Centerpartiet är tydligt i denna fråga: Vi tror på kommunpolitikernas förmåga att prioritera i sin verksamhet. Ingrepp i självstyret underminerar på ett olyckligt sätt lokal anpassning och ansvarsutkrävande.

Till slut, ledamöter, blir alla beslut i den här kammaren också lokal politik.
(Applåder)

Anf. 7 MATS PERSSON (L):

Herr talman! Efter åtta år med styre av Liberalerna och Alliansen står Sverige starkt. De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningsgraden är väldigt hög, människor har mer pengar i plånboken och vi står väl rustade att möta de utmaningar vi har framför oss.

Samtidigt har vi en osäker omvärld med en amerikansk ekonomi som vi inte riktigt vet vart den tar vägen, oroligheter i Asien och Kina, en försvarssituation när det gäller Ryssland och Ukraina, och naturligtvis den alarmerande europeiska flyktingkrisen som ställer hela den europeiska ekonomin inför nya frågor.

Här hemma ser vi ökade kostnader för sjukskrivningar. De ökar i takt som ingen tidigare hade kunnat tänka sig, och det medför en stor oro för statens budget och kommunernas budgetar. Vi ser ökade kostnader nationellt, regionalt och lokalt för den europeiska flyktingkrisen och det faktum att många människor just nu söker sig till Sverige för att söka asyl.

Herr talman! Utöver det har Sverige en stor utmaning i att allt fler blir äldre. Det är i grund och botten någonting väldigt positivt att vi lever längre och kan lägga till ett antal friska år efter 65-årsdagen för att göra roliga saker i livet. Men det betyder också att kostnaderna för omsorgen och sjukvården riskerar att öka i en väldigt kraftig omfattning. Till detta lägger vi nu att vi har ett flyktingmottagande i kommunerna och påfrestningar på välfärden kopplat till att många människor nu söker sig till Sverige.

I detta läge väljer regeringen och finansminister Magdalena Andersson att överge deisen om stabila statsfinanser. Så sent som i helgen meddelade finansministern att nu gäller inte längre politiken att vi här och nu ska ta ansvar för kostnaderna. Vi ska framöver enligt henne skjuta över kostnaderna på framtida generationer.

Herr talman! Jag tror att det är fel väg att gå. Vi behöver i detta läge ta ansvar för att vi inte använder morgondagens skattebetalares pengar, utan vi ska här och nu ta ansvar för de frågor som vi här och nu har att möta.

Därför är Liberalernas budgetmotion stram. Vi föreslår ett lägre utgiftstak än vad regeringen gör. Vi har högre finansiellt sparande än vad regeringen har. Det gör inte vi för att vi vill spara bara för sparandets skull. Vi tror att det är att ta ansvar här och nu för de frågor som Sverige har att svara på och också för att vi inte ska skjuta över kostnaderna till framtida generationer.

Vi kan föreslå denna politik därför att vi säger nej till mycket av den ineffektiva politik som regeringen för. Regeringen höjer nu skatterna med över 30 miljarder kronor inte för att i huvudsak finansiera välfärdens kärna utan för att lägga de pengarna på ineffektiva byggsubventioner eller typisk socialdemokratisk Amspolitik som vi redan nu ser inte ger några nya jobb. Jag tror att det var en traineepå plats och två som hade fått del av det så kallade utbildningskontraktet. Det är inte väl investerade pengar för framtiden.

Herr talman! Vi satsar från Liberalernas sida i stället på att investera i framtiden genom att säga att vi vill ha tioårig grundskola. I denna budget och till det vi diskuterar här och nu skjuter vi också till pengar till kommunerna. Det är 1 ½ miljard fullt utbyggt för att vi ska kunna ha råd att införa tioårig grundskola. Vi gör detta för att vi vill satsa på Sverige och investera i Sverige. Parallellt med det investerar vi i Sverige genom att göra det mer lönsamt att arbeta och utbilda sig.

Mot detta står regeringens historiskt höga skattehöjningar och regeringens klassiska socialdemokratiska Amspolitik och byggsubventioner som ingen människa eller byggherre har frågat efter och som inte är att investera och göra Sverige starkare för framtiden.

Herr talman! Vi står nu i ett läge där vi har stabila offentliga finanser. Vi har hög sysselsättningsgrad och en svensk ekonomi som tuffar på. Det är i det läget viktigt att se att vi framför oss har stora kostnadsökningar i välfärdens kärna, i sjukvården och i omsorgen. Vi har ökade kostnader för sjukskrivningar och också ökade kostnader för migration och integration.

I det läget är det viktigt att göra rätt vägval. Det vägvalet är i min värld att här och nu ta ansvaret för Sveriges finanser och investera Sverige starkt inför framtiden genom att investera i kunskap och i att det ska löna sig att utbilda sig och arbeta.

Herr talman! Regeringen gör precis tvärtom. På punkt efter punkt gör man det mindre lönsamt att arbeta och att utbilda sig. Man använder de skattehöjningar man inför inte för att investera i välfärdens kärna utan för att lägga de pengarna på ineffektiv arbetsmarknadspolitik och byggsubventioner. Det är inte så vi bygger Sverige starkt.

Herr talman! Vi bygger Sverige starkt genom att satsa på kommunerna, landstingen och regionerna men också genom att se till att människor genom sina egna val och sin egen drivkraft kan vinna på att arbeta och att utbilda sig. Det är så vi bygger Sverige starkt.

Det är genom att här och nu ta ansvar för de kostnader vi har och inte skjuta över dem på framtida generationer som vi här och nu tar ansvar för Sverige och ser till att Sverige också i framtiden kan stå starkt.

Anf. 8 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Efter Liberalernas och Mats Perssons anförande vet jag inte riktigt i vilken ända jag ska börja.

Han talar om att regeringen kommer med ineffektiva politiska åtgärder som inte riktar sig mot välfärdens kärna. Han kritiserar en klassisk Ams-politik och talar hela tiden om att vi ska bygga Sverige starkt. Det går inte riktigt ihop.

Först och främst vill jag vända mig till Liberalerna och Mats Persson och fråga: På vilket sätt är de åtgärder som ni nu säger nej till inte riktade mot välfärdens kärna? Vi säger att vi vill satsa på vuxenutbildningen. Ni säger nej. Det är 1,4 miljarder mindre motsvarande 30 000 platser i den kommunala vuxenutbildningen. Är inte det en satsning på välfärdens kärna?

Vi vill satsa 2 miljarder på bemanning i äldreomsorgen. Det säger ni nej till. Är det inte en satsning på välfärdens kärna? Vi vill skicka extra anslag till landstingen med ytterligare 1 miljard 2016. Det är i Liberalernas värld inte en satsning på välfärdens kärna. Vad är det då, Mats Persson?

Anf. 9 MATS PERSSON (L) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis så att det också i Socialdemokraternas budget finns investeringar och satsningar på välfärdens kärna. Vi möter dem från Liberalernas sida. Vi möter dem med till och med mer pengar än vad Socialdemokraterna gör.

Om vi tar utbildningssidan vill vi ha en tioårig grundskola där vi tillför pengar. Vi vill införa en yrkesskola som skulle göra det möjligt för nyanlända att gå i yrkesutbildning och på det sättet komma in på den svenska arbetsmarknaden.

Vi tillför mer pengar till lärlingsanställningar och lärlingsutbildningar än vad regeringen gör. Vi gör på det sättet investeringar i utbildningssystemet som vi utifrån vår övertygelse tror är en bättre modell än den modell som regeringen tror på.

Vi tror nämligen att det är bra att människor är ute på en arbetsplats, skaffar kontakter och på det sättet lär sig ett yrke. Vi tror att det är modellen för Sverige framåt. Vi gör ett annat vägval än vad ni gör. Men du kan inte säga att vi inte satsar och investerar pengar.

Det Socialdemokraterna gör är att ni lägger huvuddelen av era satsningar på ineffektiv politik. Ni satsar 6 miljarder i byggsubventioner, 5 miljarder i traineekontrakt och 90-dagarsgaranti som än så länge har gett tre personer en möjlighet att göra någonting annat. Det är ganska dyr politik per huvud.

Jag tror att det sätt vi bygger Sverige starkt, Niklas Karlsson, är att se till att människor känner en drivkraft att gå till jobbet, att människor vinner på att utbilda sig i stället för att inte utbilda sig och att vi ser till att verkligen investera i välfärdens kärna. Det gör inte ni, men det gör vi.

Anf. 10 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Det talas om drivkraft att gå till jobbet. Vi vet att principen som har styrt Sverige i åtta år är att den som inte tar det jobb som inte finns får skylla sig själv. Det kommer återigen från Liberalernas läppar. Visst, det är er politik. Men vi står för ett annat Sverige.

Det finns en del omfördelningar i Liberalernas budget. Man tycker att en del av de satsningar som regeringen gör ska gå till andra satsningar. Du har räknat upp en del av dem. Men vi måste ändå kunna konstatera nettoeffekten i Liberalernas budgetförslag i förhållande till det förslag regeringen lämnar. Det är 26 miljarder mindre i ert budgetalternativ än det som regeringen levererar.

Det är 5,6 miljarder mindre till utbildning och 6,2 miljarder mindre till välfärden. Det som Liberalerna menar är ineffektiv politik är ytterligare 1 miljard till landstingen för att hälso- och sjukvården ska bli bättre. Det är nej till 1,4 miljarder så att vi får 30 000 nya komvuxplatser och utbildningstillfällen. Det är nej till 2 miljarder mer till bemanning i äldreomsorgen.

Det är Liberalernas Sverige. Jag vill påstå att det inte är att bygga Sverige starkt.

Anf. 11 MATS PERSSON (L) replik:

Herr talman! Det är fascinerande att lyssna på Niklas Karlsson. Vi som lyssnade på radioinslag och tv-intervjuer under valrörelsen kunde konstatera att Socialdemokraterna hade ett mantra: inte låna till skattesänkningar. Vad gör regeringen nu? Man lånar till ineffektiv subventionspolitik och klassisk socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik.

I helgen öppnade finansministern upp för att vi inte längre ska ha stabila statsfinanser. Den budget som ligger på kammarens bord innebär stora skattehöjningar och att man höjer utgifterna, det vill säga man ökar upplåningen och bygger inte stabila statsfinanser framåt. Det är helt fel väg att gå.

Jag tror att det är extra viktigt i den situation vi befinner oss att vi håller i pengarna så att vi kan investera och se till att våra barn och barnbarn inte

behöver betala senare. Men det är precis så det blir med den politik ni för, och det är som sagt fel väg att gå.

Prot. 2015/16:46
15 december

Anf. 12 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Grunden för den svenska välfärden läggs i kommunerna. Det är de som har huvudansvaret för att leverera en välfungerande skola, vård, omsorg och mycket mer.

De satsningar som görs på dessa områden i statsbudgeten är närmast marginella i förhållande till de resurser som kommunerna själva lägger in. Därför är det inte storleken på de statliga insatserna som på sikt avgör hur välfärden utvecklas och hur mycket resurser som välfärdens olika delar kan få. Det avgörs i stället av skattebasens storlek, som i sin tur helt och hållet beror på sysselsättningen, alltså hur jobben och antalet arbetade timmar utvecklas. Som så mycket annat handlar debatten om kommunernas ekonomi om jobben.

Det bästa en regering kan göra är att underlätta för kommunerna genom att vidta åtgärder som ger fler jobb och ökar sysselsättningen, inte att ge pengar man inte har till fler riktade satsningar. Därför är en effektiv jobbpolitik av avgörande betydelse för att kommuner och landsting ska kunna tillhandahålla välfärd med kvalitet.

Kristdemokraternas jobbförslag kommer att leda till fler arbetade timmar och en fortsatt god utveckling av skatteunderlaget, vilket förbättrar välfärden.

Regeringens politik däremot främjar inte fler människor i arbete. Förändringarna i sjukförsäkringen, avsaknaden av reformer för att på allvar förbättra integrationen och kraftigt höjda skatter på att arbeta och anställa och på själva jobben kommer inte att leda till fler jobb eller arbetade timmar.

Den positiva förändring vi ser på arbetsmarknaden är främst en effekt av Alliansens jobbreformer och av en gynnsam konjunktur.

Regeringens budget är långsiktigt problematisk för kommuner och landsting. Inte minst förslaget om en särskild löneskatt för äldre kommer att försämra kommunernas skatteunderlag då fler äldre kommer att sluta arbeta tidigare än vad de annars skulle göra. Det blir dessutom dyrare för kommunerna att anställa till exempel de pensionerade lärare och den pensionerade vårdpersonal som behövs för att hantera den ökande befolkningen.

Herr talman! Kommunerna bedömer själva att deras kostnader kommer att öka de närmaste åren. Om inte betydligt fler kommer i arbete kommer skattehöjningar att krävas kommande år, vilket också har en negativ effekt på sysselsättningen.

Den kraftiga ökningen av det offentliga åtagandet som regeringens budget resulterar i riskerar också att med tiden skära ytterligare hål i de kommunala budgeterna.

Det är riktigt att regeringen ersätter kommunerna enligt finansieringsprincipen. Men befolkningen ökar snabbt i många kommuner, och efterfrågan på välfärdstjänsterna blir knappast mindre i och med regeringens så kallade gratissatsningar.

Det är inte heller orimligt att det kommer att efterfrågas fler liknande satsningar inom andra delar av vården och omsorgen längre fram. Det kan bli mycket svårt att förklara varför vissa insatser ska vara kostnadsfria när

*Allmänna bidrag
till kommuner*

andra inte är det. Detta känns bra att göra nu men kan på sikt visa sig vara mycket kostsamt för svenska offentliga finanser och för kommunernas ekonomi. Dessa kostnadsdrivande reformer medför risker.

Herr talman! I den pågående flyktingkrisen ställs kommunerna inför stora utmaningar. På kort sikt är det förstås viktigt att kommunerna får de resurser som behövs för att kunna hantera det stora antal flyktingar som söker sig hit.

Men på längre sikt är det viktigaste att vi hittar effektiva åtgärder som gör att integrationen kan snabbas på och att tiden tills man får ett arbete kan kortas.

Ett förslag som kan underlätta integrationen är det som vi kristdemokrater har i vår budget och som vi kallar etableringsavdrag. Det ger möjlighet för nyanlända att tjäna sina första 500 000 kronor utan att betala skatt. Detta gör att drivkrafterna att ta ett första jobb ökar, och det ger lägre trösklar in på arbetsmarknaden. När man väl har fått in en fot kan man med tiden få in också den andra.

Med en fungerande integration finns det goda möjligheter att invandringen kan bli en lösning på hur framtidens välfärd ska finansieras.

Vi har många andra jobbförslag i vår budgetmotion. Det handlar om lägre moms på enklare reparationstjänster och kraftigt utökat RUT-avdrag. Det handlar om ett nystartsavdrag som sänker trösklar för den som går från sjukskrivning eller arbetslöshet in på arbetsmarknaden och satsningar på löneavdrag. Framför allt säger vi nej till många av de skattehöjningar som riskerar att bli en riktig klubba på jobben, inte minst den särskilda löneskatten för äldre.

Herr talman! Ska vi klara den kommunala ekonomin framöver är det jobben det handlar om.

Anf. 13 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Kommunsektorn ansvarar för utbildning, stadsbyggnad, barn- och äldreomsorg, sjukvård, kultur och fritid men har även politiska ansvarsområden av mer övergripande karaktär såsom finansiella och ekonomiska frågor.

Kärnuppgifterna vård, skola och omsorg utgör en betydande del av den totala kostnaden: 80 procent för kommunerna och 88 procent i landstingen.

Sveriges kommuner och landsting är en stor och viktig del av den svenska modellen, av den generella välfärden. Kommunsektorn svarar för ungefär en fjärdedel av bruttonationalprodukten, hälften av den offentliga sektorns utgifter och en fjärdedel av sysselsättningen. Den kommunala sektorns skatteintäkter överstiger med gott mått den enskilt största skatteintäkten i statens budget.

Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn har sammantaget varit god under de senaste åren. Samtidigt har sektorn gått in i en period med ett starkt förändringstryck. Den demografiska utvecklingen har lett till ett ökat kostnadstryck och ökade investeringsbehov inom många verksamheter.

Det bör ändå noteras att den ekonomiska utvecklingen alltså varierar mellan enskilda kommuner och landsting och att kostnaderna inom den kommunala sektorn fortsätter att öka.

Kommunsektorn står inför stora och delvis olika utmaningar som även varierar mellan enskilda kommuner och landsting beroende på lokala och regionala förutsättningar.

Herr talman! Lokala skillnader i effektivitet, service och avgiftsnivå ska vara kopplade till den skattenivå man valt att ha lokalt men inte till strukturella förhållanden som skillnader i kommuninvånarnas förvärvsinkomster, andel förvärvsarbetande eller åldersstruktur.

För att kommunsektorn ska kunna bedriva sina verksamheter med hög effektivitet och hög kvalitet är det av stor vikt att den ges goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar, vilket också är målet med den kommunalekonomiska utjämnningen.

Utan utjämnningssystemet skulle det för kommuner med högst skattekraft räcka med 12 procent i kommunalskatt för att nå den genomsnittliga kommunala skatteintäkten. De invånare som bor i kommuner med lägst skattekraft skulle tvingas betala 28 procent av sina inkomster för att nå upp till samma nivå. Läger man till landstingsskatten, skulle skillnaden i skatteuttag hamna på 35 000 kronor per år för en medelinkomsttagare.

Regeringens budgetproposition för 2016 innehåller tydliga och för kommunsektorn välkomna förslag.

Exempelvis investeras stora resurser i att göra läraryrket mer attraktivt, i höjd personaltäthet och stärkt kvalitet på fritidshemmen, i personalförstärkningar på Sveriges skolbibliotek, i höjd ersättning till kommuner för asylsökande barns skolgång och i upprustning av utemiljöer på förskolor, skolor och fritidshem.

Vidare höjs schablonersättningen för att ta emot nyanlända kraftigt, och sjukvården förstärks genom investeringar i exempelvis primärvård och avgiftsfri mammografiscreening. Kommuner som tar ansvar för bostadsbyggandet får även ta del av en byggbonus.

Mot detta står stora nedskärningar av den kommunala välfärden. Riksdagens oppositionspartier säger nej i varierande grad. De säger nej till resurstillskott till hälso- och sjukvården och fler platser på komvux och yrkesvux, nej till ökad bemanning i äldreomsorgen och satsningar mot psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna och nej till avgiftsfria läkemedel till barn och avgiftsfri öppenvård för dem över 85 år.

Herr talman! Den kommunala välfärden påverkar människors vardag konkret och direkt. Den skapar trygghet i ålderdomen, ger livschanser i ungdomen och ökar människors frihet och förutsättningar att få ett gott och meningsfullt liv.

I en värld som är stadd i ständig förändring spelar en stark och jämlik välfärd roll för att man som människa ska utvecklas och våga möta det enda vi med säkerhet vet, nämligen att morgondagen ser helt annorlunda ut än gårdagen.

Mot denna bakgrund är det av vikt föra en politik som ger kommuner och landsting möjlighet att utföra sitt uppdrag och skapa en välfärd som fördelas efter behov. Då duger det inte att backa in i framtiden.

Anf. 14 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Den här idén att trycka ut människor som jobbar från arbetsmarknaden för att de är 65 genom att göra det betydligt dyrare för arbetsgivare att anställa dem och tro att det skulle vara bra för den kommunala ekonomin, varifrån kommer den?

*Allmänna bidrag
till kommuner*

Anf. 15 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Det var ganska elakt. Var idén kommer ifrån kan jag inte svara på, men man kan konstatera att den samlade effekten av regeringens budget innebär förstärkningar av välfärden.

När vi diskuterar att öka resurserna för att välfärden ska bli bättre, för att kvaliteten ska kunna öka och för att vi som medborgare ska få den välfärd som vi behöver efter behov är regeringens satsningar som helhet bra.

Vi ser satsningar på mer pengar till landstingen, till hälso- och sjukvården, till äldreomsorgen och till skolan. Det innebär att sysselsättningen i vårt land kommer att öka, att arbetslösheten kommer att falla och att skatteintäkterna till kommuner och landsting kommer att öka.

Anf. 16 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Nu frågade jag specifikt om åtgärden att det ska bli dyrare för kommunerna att anställa äldre personer. Det ska också bli dyrare för äldre att jobba genom den typen av förslag.

Många landsting, inte minst i glesbygden, har många läkare som är 65-plus. Nu ska det bli kraftigt dyrare att anställa dem. Det kommer att leda till att man trycker ut människor som finns på arbetsmarknaden – inte i arbetslöshet utan i ålderspension. Det finns många som byter jobb till och med när de är 65 eller äldre.

Jag förstår inte denna idé. Det måste vara det strukturellt sämsta förslag som vi har sett på otroligt länge i Sverige.

Det finns definitivt en del saker som är bra i regeringens budget, men förslaget att människor som vill och kan jobba och som finns på arbetsmarknaden ska tryckas ut i ålderspension, när de själva vill vara kvar på arbetsmarknaden, verkar inte så bra. Det gör det dessutom svårt för många glesbygds- och landsbygdskommuner och landsting att klara välfärden.

Anf. 17 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Historien lär visa om det är bra eller dåligt. Det hör till oppositionens uppgift att måla i svarta färger, gärna med breda penslar.

Jag tror inte att man ska överdriva effekten av den särskilda höjning vi nu ser för dem som är lite äldre. Vi kan konstatera att det finns många unga som i dag står utanför arbetsmarknaden och som kanske ges en möjlighet att få ett nytt jobb.

Vi kan väl återkomma till denna debatt och se vem som får rätt. Då ska vi inte vara sämre än att den av oss som hade fel erkänner det vid det tillfället.

Anf. 18 ANDERS AHLGREN (C) replik:

Herr talman! I onsdags, den 9 december, presenterade Långtidsutredningen underlagsrapporten *Demografins regionala utmaningar*.

I inbjudan kan vi läsa att civilministern i samband med det inleder en serie seminarier om kommunernas utmaningar. ”Seminarierna kommer bland annat att utgöra underlag till den utredning om kommunernas utmaningar som regeringen avser att tillsätta”, står det i inbjudan.

I den nya rapporten pekar författarna på flera olika utmaningar för kommunerna framöver. En majoritet av Sveriges kommuner beräknas år 2040 ha färre än 20 000 invånare. Åldersstrukturen är en sak, minskad skattekraft en annan.

Men vilka kommuner ska slås samman? Löser en sammanslagning av mindre glest befolkade kommuner problemet? Om vi slår ihop Mora, Orsa och Älvdalen får vi 33 000 nya invånare på en yta som är 2 000 kvadratkilometer större än Skåne.

Om vi använder Dorotea, Vilhelmina, Åsele, Sorsele, Storuman, Bjurholm, Malung, Nordansjö och Vindeln når vi 36 000 människor på en yta som är fyra gånger så stor som Skåne och som har 0,89 invånare per kvadratkilometer.

Min fråga är: Vilka kommuner ska slås samman för att klara en åldrande befolkning och en fallande skattekraft? Är det så enkelt att man bara gör en kommunsammanslagning och så löser det alla problem?

Berätta nu för svenska folket hur ni vill göra, Niklas Karlsson!

Anf. 19 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Det är en bra fråga, Anders Ahlgren, men att begära svar av mig i dag är väl att ta i lite.

Civilministern har flaggat för att man ska titta på detta. Låt oss förutslättningslöst sätta oss ned och resonera om de här frågorna. De är oerhört viktiga för att vi ska klara välfärden i hela landet.

Jag vet också vilka förutsättningarna är. Jag kommer från en del av landet som är tio gånger tio mil. Vi har 33 kommuner i Skåne. Där finns förutsättningar att slå samman kommuner, men behovet är inte särskilt stort. Längre norrut i vårt land finns behovet, men förutsättningarna är betydligt mindre.

Låt oss ta Dorotea. Det kan naturligtvis inte vara så att man, när man träffar några och frågar om de har sett Gustavsson, får svaret: Nej, han åkte till socialkontoret i Vilhelmina i förra veckan.

Det här är enorma utmaningar för vårt land. Med den tradition och historia som våra båda partier har tror jag att det finns möjlighet till ett handslag mellan oss, Anders Ahlgren, för att hitta lösningar på detta.

En av dessa lösningar är att vi har en kommunalekonomisk utjämning som är viktig, jämlik och långtgående så att man kan få samma vård, äldreomsorg och skola med samma förutsättningar i alla delar av landet, också vi som bor i Skåne och de som bor i de delar av landet som Anders Ahlgren kommer ifrån.

Anf. 20 ANDERS AHLGREN (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag skulle kunna precisera mig ytterligare och be om din personliga uppfattning i frågan, Niklas Karlsson, så blir det enklare att svara.

Just nu pågår ett arbete med att försöka skapa färre men avsevärt större regioner i Sverige. Det är en god förutsättning för att samla kraften. Då blir vi lite förvånade när vi ser att man samtidigt i Regeringskansliet, i ditt parti, Niklas Karlsson, förbereder en kommunsammanslagning.

Centerpartiets och min uppfattning är att en storregionreform i Sverige skulle kunna stötta de mindre kommunernas möjligheter att erbjuda en bra service. Det resonemanget höll statsrådet Wikström med om i en debatt i förra veckan.

Om vi får en stark regional utveckling och starka regioner skulle det motverka storskaliga kommunlösningar. Med storskaliga lösningar kommer man långt från befolkningen, och de som sitter i fullmäktige är helt

okända människor. Dem träffar man aldrig när man går till Ica eller Konsum och handlar, utan det blir ganska anonymt med för stora delar.

Jag vill fråga dig om din personliga uppfattning, Niklas Karlsson, när det gäller formen för kommunsammanläggningar. Finns det andra idéer om att sammanföra allt större ytor? Hur ser du på regionreformen – motverkar den större kommuner?

Anf. 21 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Låt oss först vara tydliga med att utredningsinstitutet ligger hos regeringen. Det är inte vi som har det. Om civilministern flaggar för en utredning nu är det han som tar det initiativet. Men det ska naturligtvis passera Sveriges riksdag också, där vi slutligen ska fatta ett beslut. För att det ska få en styrka är det viktigt att vi parlamentariker är med i diskussionerna.

Jag uppfattar Anders Ahlgrens fråga som en ärlig sådan och att det inte i första hand handlar om att söka konflikt utan om att vi måste lösa detta på ett bra sätt.

Jag kan säga att min erfarenhet som kommunpolitiker – jag har jobbat i Skåne med förvisso andra förutsättningar än den erfarenhet Anders Ahlgren har från sin hemkommun – ändå är att det är viktigt att det finns en närhet och ett demokratiskt perspektiv. Kommunerna får inte bli för stora. Men samtidigt ska vi kunna organisera det hela på ett sådant sätt att välfärden finns där oavsett var i landet man bor.

Det finns en landsbygdsutredning som håller på att jobba, som landsbygdsminister Sven-Erik Bucht har tillsatt. Jag tror att det är viktigt att de här perspektiven finns med också i den utredningen så att vi får en helhet.

För att svara på din konkreta och direkta fråga om vad min personliga uppfattning är kan jag inte vara tydligare än att säga än att jag tror att vi står ganska nära varandra.

Anf. 22 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Herr talman! Niklas Karlsson talar om att ekonomin och tillväxten börjar bli stark. Man undrar lite vad som händer med de tomma ladorna, som finansministern har talat mycket om. Det kan knappast handla om vårändringsbudgeten och de få månader som den har gällt. Det kan inte vara detta man kan tacka den starka ekonomi som vi ändå har i Sverige för. Det är i stället en borgerlig ansvarsfull politik, som har gällt i nio budgetar och där krona-för-krona-principen har varit gällande som vi har att tacka.

Jag vill fokusera på två problem och några frågor som jag har till Niklas Karlsson gällande statsbidragen.

För det första: Att viktiga prestationsbaserade satsningar på ökad tillgänglighet och kortare vårdköer får stå tillbaka för generella statsbidrag sänder helt fel signaler. Regeringen har tillsammans med Vänsterpartiet skrotat kömiljarden. Man har inte några krav på prestation eller på minskning av väntetider. Det är problematiskt att denna åtgärd från statens riskerar att leda till att landstingen omprioriterar sina resurser. Därmed får det små effekter på tillgänglighet och kvalitet.

Därför vill jag fråga Niklas Karlsson från Socialdemokraterna: På vilket sätt skulle ett generellt statsbidrag vara bättre än en kömiljard som bidrog till att alla landsting och regioner på ett bra sätt mätte köerna och satte

fokus på tillgängligheten? I många landsting och regioner såg man minskade köer och ökad tillgänglighet.

Jag vill inte att Niklas Karlsson i svaret hänvisar till undanträngningseffekt för återbesöken, för det var det som skulle komma som nästa steg. Det var nästa planerade steg i kömiljarden.

Anf. 23 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! För att ha historien med oss: Det är väl ändå så att när vi fick en borgerlig regering 2006 hade man statsfinanser som var ganska väl i ordning. Det har man förvaltat under åtta år. Men man har inte gjort det med principen att krona för krona ska gälla; där har Ulrika fel. Den principen införde dåvarande finansministern Anders Borg någon gång 2013–2014. Då kom principen om krona för krona. Innan dess var det okej att lånefinansiera. Det var till och med så att den borgerliga regeringen lånefinansierade skattesänkningar. Det måste man tänka på.

Om vi nu ska diskutera de generella statsbidragen uppfattade jag frågan som att om det inte vore bättre att vi från statens sida skickade specialdestinerade bidrag som vi villkorar i stället för generella statsbidrag. Jag är inte av den uppfattningen. Jag har en erfarenhet som kommunpolitiker, och jag tror att om du skulle tala med dina allianskollegor som har samma erfarenhet skulle du få höra att det är bättre att göra precis tvärtom.

Det kommunala självstyret är oerhört mycket värt. Det är bättre att låta dem som jobbar nära verksamheten och som kan frågorna själva avgöra hur pengarna ska användas bäst. Vi kan konstatera att skillnaden mellan det borgerliga och moderata budgetförslaget och det som regeringen lägger fram är att det finns betydligt mindre resurser till välfärden i ert förslag. Jag tror inte att det hade hjälpt om man hade villkorat de pengar ni vill skicka i förhållande till de satsningar som vi nu vill se till välfärden och som är av mer generell karaktär.

Anf. 24 ULRIKA HEINDORFF (M) replik:

Herr talman! Krona-för-krona-principen har nu fallit; det kan vi konstatera. Det var tydligen någonting som finansministern hade längtat efter, vilket känns oroväckande.

Jag håller absolut med Niklas Karlsson när det gäller det kommunala självstyret. Jag värnar det. Jag tror dock att den effekt man kunde se av kömiljarden var värdefull, och det är synd att man väljer att skrota den.

Som jag nämnde i min första replik är det två problem som jag primärt ser med Socialdemokraternas politik vad gäller generella statsbidrag. Jag tänkte nu gå in på det andra problemet.

De generella statsbidragen är inte lösningen på kommunernas och landstingens finansiering. Ökningen av de generella statsbidragen under 2016 står för 0,1 procent av de totala intäkterna för kommunerna. Det är därför oroväckande när man ser lokala och regionala företrädare för Socialdemokraterna som sätter en stor tilltro till just statsbidragen, när de egentligen borde fokusera på hur jobben kan bli fler och hur skatteintäkterna kan öka.

Nyligen uttalade sig Henrik Fritzon från Region Skåne så här: Det är glädjande att regeringen delar min uppfattning att det behövs mer generella statsbidrag och att det innebär en bredare förstärkning där landstingen och

regionerna själva bestämmer bäst hur medlen bäst ska användas. Han är alltså regionstyrelseordförande i Region Skåne.

Med anledning av detta uttalande tänker jag på ett citat om att någon annan betalar som passar bra: ”The problem with socialism is that you eventually run out of other people’s money”. Så sa Margaret Thatcher en gång.

Jag vill fråga Niklas Karlsson om han ser ett problem med att de socialdemokratiska företrädarna i kommuner och landsting sätter sin fulla tilltro till statsbidragen när de i själva verket borde fokusera på hur jobben kan bli fler och hur skatteintäkterna kan öka.

Anf. 25 NIKLAS KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Det är inte ofta Margaret Thatcher citeras i Sveriges riksdag, och det tror jag att vi är glada för – också många i ditt eget läger.

Den diskussion som du nu har med mig kanske du i första hand borde ha med dina kollegor i Alliansen. Den närhet och den sammanhållning vi har sett under åtta år är som bortblåst. Här hörde vi Centerpartiet i ett huvudanförande bara tala om generella och specialdestinerade statsbidrag och säga precis tvärtom mot det som Moderaterna säger. Centerpartiet menar att det är mer generella statsbidrag vi behöver, och mindre specialdestinerade.

I det här fallet kan jag vara tydlig: Jag delar helt och fullt den uppfattning som Centerpartiet framför: Det är bättre med generella statsbidrag än med specialdestinerade.

Jag har erfarenhet från kommuner. Jag vet precis hur det är att sitta och vända och vrida på varje krona. Det är bättre att de som sitter och har ansvar för verksamheten själva får avgöra hur pengarna ska användas än att vi i Stockholm, i Sveriges riksdag, ska villkora alla de statsbidrag som vi skickar till kommuner och landsting.

Det här bådär gott för framtiden. Vi kanske kan få se ett nytt handslag mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet. Det välkomnar jag.

Anf. 26 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! I förra veckan kom Rädda Barnens årliga rapport om barnfattigdom. Den visar att det fortfarande finns en stor barnfattigdom i Sverige: 12 procent av alla barn, eller 234 000 barn. Det är barn till ensamstående och utlandsfödda som har de allra sämsta ekonomiska förutsättningarna. Siffrorna för barnfattigdomen är ovärdiga ett rikt land som Sverige. Fattiga barns livsvillkor måste sättas i centrum för den samhällsdebatt som pågår.

Vänsterpartiets avtryck på budgeten har ett tydligt barnperspektiv. Vi har fått igenom ett antal reformer som kommer att göra stor skillnad för många barn som kommer från familjer med knappa ekonomiska omständigheter. Det blir gratis medicin till barn, glasögonbidrag, sommarlovsstöd, fler anställda på fritis, sänkta avgifter i kulturskolan, upprustning av skolgårdar och en satsning på socialtjänstens arbete med barnärenden. Sammanlagt handlar det om en satsning på nästan 2 miljarder kronor nästa år.

Detta är satsningar som Vänsterpartiet har fått igenom i förhandlingarna med regeringen. De kommer att göra skillnad för många barn i familjer som har dåligt med pengar. Vänsterpartiet är ett oppositionsparti, men

vi förhandlar med regeringen om budgeten. För oss är det viktigt att alla barn ska få en bra uppväxt. Det får de om man har en välfärd som man kan lita på.

När folkhemmet byggdes på 50-, 60- och 70-talen handlade det ofta om att välfärden byggdes ut steg för steg när landets inkomster ökade. I dag ser vi mer sällan stora grepp för att utveckla och förbättra välfärden. Men politik handlar inte bara om att förvalta välfärden, utan det handlar också om att utveckla och förbättra den. Välfärden måste byggas så att den kommer dem som behöver den mest till del.

I denna budget tar vi tack vare Vänsterpartiet flera viktiga steg för att utveckla och bygga ut mot en mer robust välfärd.

Gamla över 85 år behöver inte känna en oro i magen över att ekonomin inte räcker till när de känner sig sjuka. Man kan som riksdagsledamot tänka att 200 kronor i patientavgift väl inte är några pengar. Men för en generation där många är ensamstående kvinnor som lever på en mycket knapp och liten pension är 200 kronor i slutet på månaden en jättestor utgift. Med denna reform kommer gamla att kunna känna sig tryggare och må bättre.

Ett annat viktigt steg är glasögonbidrag för barn. Majblommans Riksförbund, som varje år säljer majblommor till oss i april och maj, har i många år kämpat för denna reform. De har sett att barn som kommer från fattigare hem inte får glasögon, trots att de behöver det. I dag ser landstingens system för glasögonbidrag väldigt olika ut, och det är därför staten nu behöver gå in för att säkerställa en likvärdig välfärd oavsett var i Sverige man bor. Det betyder att alla dessa barn som haft det svårt att läsa och många gånger därför halkat efter i skolan nu äntligen får en möjlighet att se. Nu får alla barn lika bra möjlighet att se bra och på det sättet få en bra och rolig skolgång.

Bröstcancer är kvinnans vanligaste cancersjukdom. Ca 20 kvinnor insjuknar varje dag. Sjukdomen drabbar framför allt medelålders och äldre kvinnor, men även män kan drabbas. I Vänsterpartiets och regeringens budget, som vi hoppas att riksdagen röstar igenom i dag, har vi sett till att alla kvinnor mellan 40 och 74 år har rätt till en avgiftsfri mammografi-screening. Pengar ska inte avgöra om en kvinna kan kolla upp en knöl i bröstet eller inte.

Vi vet att skillnaderna är stora i dag mellan de grupper av kvinnor som kollar sig och som inte gör det. Kan vi ta bort ett hinder vet vi att det innebär mycket mindre lidande för många familjer. Vi vet också att historiskt sett har vård för kvinnor ofta varit nedprioriterad.

Därför är också satsningen på förlossningsvården en viktig del i vår budget. I dag är det på många håll inte möjligt att få en sköterska per födande mamma. Det skapar både bristande patientsäkerhet för de nyfödda och orimliga arbetsvillkor för dem som arbetar på förlossningen. Genom en satsning på 200 miljoner nästa år och 400 miljoner varje år framåt satsar vi på kvinnors hälsa och på en mer jämställd hälso- och sjukvård.

Även unga, främst kvinnor, får stora satsningar i vår budget. Dels är det en storsatsning för att motverka ungas allt sämre psykiska hälsa, dels är det satsningar på preventivmedel för unga upp till 21 år. Forskning har visat att subventionering av preventivmedel leder till ett minskat antal oönskade graviditeter, vilket således är syftet med reformen.

Avgiftsfri tandvård för unga upp till 23 år är också en bra reform, då man behåller den goda tandhälsan som har byggts upp i barnåren även när man kommer in i vuxenlivet. Ofta tar man eget ansvar för första gången både när det gäller kontakt med tandvården och att teckna abonnemangständervård som till exempel ett frisktandvårdsavtal.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet, vilket innebär bifall till regeringens och Vänsterpartiets budget.

Herr talman! Jag vill också lyfta fram det faktum att Sverigedemokraterna inte ens har satt upp sig på talarlistan för denna debatt. Jag tycker att det visar hur rädd man är för att debattera sin fullständiga söndersågning av välfärden i kommuner och landsting genom kraftigt sänkta statsbidrag till välfärden. Det är inte i närheten av de satsningar som vi från Vänsterpartiet och regeringen gör eller de sänkningar som man ändå gör från den borgerliga sidan. Det hade varit intressant att debattera i dag.

Anf. 27 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag uppskattar Håkan Svennelings engagemang mot barnfattigdom. Det tycker jag är bra och någonting att uppskatta med Vänsterpartiet. Ett problem med Vänsterpartiet är att de vill göra kraftiga skattehöjningar på jobb och företag och på att anställa och arbeta, och det är dåligt om man vill bekämpa barnfattigdomen. Det viktigaste för att få bukt med barnfattigdomen är att människor kommer i jobb.

Om vi tittar på förslagen i budgeten ser vi att det finns en del förslag där vi kristdemokrater och Vänsterpartiet har samma politik. Vi höjer också i vårt budgetalternativ riksnormen för barnfamiljer i försörjningsstödet. Vi höjer, utöver vad regeringen gör, bostadsbidraget för barnfamiljer. Vi lägger pengar på den sociala barn- och ungdomsvården, vi lägger pengar på att bekämpa psykisk ohälsa och vi lägger mer än regeringen på elevhälsan.

Vad Vänsterpartiet gör tillsammans med regeringen är att ta bort den fritidspeng som har funnits och som har gjort att barn i ekonomisk utsatthet har fått ett stöd för att kunna vara kvar i fritidsverksamhet, betala träningsavgifter och finnas i ett sammanhang med sina kompisar.

Barnombudsmannen och många barnrättsorganisationer säger att det är fel att ta bort fritidspengen. Många av de här barnen känner att deras träningsavgifter konkurrerar med familjens övriga ekonomi. Det här har varit ett sätt att se till att de inte ska behöva känna så utan kunna veta att det finns ett särskilt stöd just för fritidsaktiviteten så att den inte behöver förvärra den ekonomiska utsatthet familjen befinner sig i.

Jag vill fråga varför ni tar bort det här.

Anf. 28 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Vi har tidigare i den här kammaren hört en debatt om huruvida man ska ha riktade statsbidrag eller ge en påse med pengar i stället. Jag tycker att likheten är ganska tydlig mellan den diskussionen och frågan om fritidspeng och vilket stöd man ska ha som socialbidragstagare.

Antingen bestämmer staten i detalj vart pengarna ska gå – man riktar pengarna för ett speciellt syfte – eller så förlägger man ansvaret till den enskilda kommunen och säger: Ni bestämmer vad som behövs bäst.

Samma sak blir det här. Antingen bestämmer staten exakt att de här 300 kronorna ska gå till fritidsaktiviteter – det är det som de är avsedda

för, så du ska spela innebandy – eller så säger man att det är ditt ansvar. Det är du själv som bestämmer vart pengarna ska gå.

Jag tycker inte att jag och Jakob Forssmed är bäst lämpade att bestämma exakt hur barns fritid ska se ut. Det tycker jag att barn tillsammans med sina föräldrar ska göra hemma vid köksbordet, som många borgerliga politiker brukar använda som metafor.

Jag tycker det framför allt för att det handlar om skillnader. Om man lever på socialbidrag är man redan i en situation med ett stort ingrepp i form av att mycket av det som ens ekonomi består av kommer från det offentliga. Men jag tycker inte att man i det läget ska få en styrning på hur man exakt i detalj ska använda pengarna gällande sitt barns fritid. De familjer som inte har socialbidrag får inte den typen av styrning där staten går in och säger: Du måste lägga 300 kronor på en innebandyklubba.

Anf. 29 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Det är fantastiskt att höra en vänsterpartist vara emot detaljreglering. Vänsterpartiet vill tvångsdela föräldraförsäkringen och föreslår, tror jag, 24 nya riktade, specialdestinerade och detaljreglerade statsbidrag i den här budgeten.

Det hade väl varit en sak om ni inte hade infört detta. Då kanske jag inte hade stått här och tagit replik på dig. Ni hade inte behövt införa fritidspengen om ni tycker att det är så förfärligt att de här barnen får pengar speciellt destinerade till fritidsverksamheten. Men nu tar ni bort detta. I strid med vad barnrättsorganisationerna och Barnombudsmannen säger skrotar ni detta.

Man har identifierat ett problem, nämligen att de här barnen när de kommer upp i tio- till tolvårsåldern känner att fritidsaktiviteten konkurrerar med familjens övriga ekonomi och därför avstår. Håkan Svenneling kan ha teorier om att det är bättre att man får bestämma själv, men det här leder till att man avstår från kontakten med kompisarna och slutar med träningen, för man känner att den blir en belastning på familjens ekonomi. Det här har varit ett sätt att försöka komma åt det problemet.

Man kan ha andra sätt, andra teorier och andra förslag, men faktum kvarstår: Ni väljer aktivt att skrota det här förslaget i strid med vad Barnombudsmannen och barnrättsorganisationer säger. Det tycker jag är tråkigt, dåligt och sorgligt.

En annan sak vill jag också fråga om när jag ändå har dig på tråden, Håkan Svenneling. Varför är det rimligt att ta bort varje avgift i vården för den 85-årige höginkomsttagaren men ge 84-åringen med hemtjänst och låg pension 2 532 kronor mindre att röra sig med varje år?

Anf. 30 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Till att börja med vill jag vara tydlig med att vi inte tar bort några pengar, Jakob. Pengarna finns fortfarande kvar. De är bara inte riktade på samma sätt som under ert styre. Då var de specifikt riktade som fritidspeng.

För mig finns det en viktig skillnad här. Det är att Jakob Forssmed vill säga till en liten grupp människor att de ska lägga pengarna på just fritidsaktiviteter. Men när vi individualiserade föräldraförsäkringen, vilket vi i Vänsterpartiet driver och där vi nu har tagit ett litet kliv i rätt riktning, handlar det om alla. Det är skillnaden mellan en välfärd som är till för alla

eller om man vill ge sig på dem som har det sämst ställt. Det tycker jag att Jakob Forssmeds politik gör ibland.

När det gäller den avgiftsfria sjukvården för plus 85-åringar vill jag vara tydlig med att det är många kvinnor i den gruppen. Det är dubbelt så många kvinnor som män. Reformen gynnar alltså kvinnor, många gånger ensamstående, som lever på en liten pension beroende på att de inte har varit i arbetslivet. Det var en annan tid i Sverige när de var i arbetsför ålder, och många var hemmafruar.

Om man i den åldern inte går till doktorn resulterar det ofta i sjukhusinläggningar. Vi ska ha klart för oss att en sjukhusinläggning motsvarar 56 läkarbesök i kostnad. Om man känner att det gör ont i magen ska man gå till läkaren. Om vi satsar preventivt och säger att det är avgiftsfritt kanske man kan få svaret tidigare och behandlingen kan sättas in redan då i stället för att det ska leda till en kostsam sjukhusinläggning.

Jag tror och hoppas att det kommer att leda till att landstingen kommer att ha mer förebyggande arbete, att landstingen kommer att fokusera mer på individer som kommer upp i den åldern, så att de kan få en bra hälsa.

Anf. 31 ANDERS AHLGREN (C) replik:

Herr talman! Håkan Svenneling var inte här i morse när vi talade om kommunalt självstyre. Därför tänker jag komma in lite grann på det.

Det är bara ett regeringsparti som är närvarande i kammaren. Därför får Vänsterpartiet klä lite skott för regeringspolitiken. Ni stöder ändå budgetförslaget för 2016, Håkan Svenneling.

Jag ska ge exempel på riktade statsbidrag som ni inför i 2016 års budget. Det är statsbidrag för lärarlöner, förstärkt personaltäthet i fritidshem, förstärkt personaltäthet i skolbibliotek, läxhjälp, förlängt matematiklyft, rättighetslagstiftning när det gäller komvux, stabilisering och förstärkning av barn- och ungdomsvården, utbildning av äldre- och funktionshinderspersonal, investeringsstöd för särskilda boenden för äldre, sänkta avgifter för kultur- och musikskolan, utemiljöer för skolor, förskolor och fritidshem etcetera. Listan är lång. Det är 24 nya riktade statsbidrag.

Jag hörde att Håkan Svenneling i förra repliken talade om generella statsbidrag. Vad är det som talar för det kommunala självstyret om ni i budgeten inför 24 nya riktade statsbidrag? Ingreppet i självstyret underminerar på ett olyckligt sätt den lokala anpassningen och ansvarsutkrävandet av de politiker som har makten i den egna kommunen. Problemet är att specialdestinerade bidrag inte tar hänsyn till att det ser olika ut i olika kommuner. Sverige är inte lika.

Vill ni, som regeringens stödparti, stärka det kommunala självstyret? Hur kommer vi i så fall att märka detta i kommande budgetar?

Anf. 32 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Det är en bra lista med förslag som Anders Ahlgren räknar upp. Den visar att Vänsterpartiet har gjort skillnad. Vi har klivit in och tagit ansvar när många andra partier i Sverige inte har gjort det. Vi har satt oss vid förhandlingsbordet och sagt till regeringen: Okej vi kan tänka oss att vara med och förhandla, men då måste vi också se resultat.

Många av de resultaten ser vi i de riktade statsbidrag som kommer nu. Om den borgerliga sidan vill se en politisk skiljelinje mellan mig och Niklas Karlsson i dag är det kanske just vilken tyngd vi lägger på generella statsbidrag kontra riktade statsbidrag.

Jag vill påstå att det är viktigt att ge också riktade statsbidrag, att från statligt håll säga på ett tydligt sätt att vi vill se en bättre välfärd här, att vi vill se att man har en välfärd som man kan lita på. Det uppnår man genom att säga att vi ska ha ökad bemanning på fritis, eftersom bemanningen generellt sett är väldigt låg i hela Sverige. Vi ser också hur kvinnor sliter i äldreomsorgen eftersom bemanningen är för låg. Då säger vi att bemanningen behöver ökas där och ger ett riktat statsbidrag.

När vi antog extrabudgeten i Sveriges riksdag kunde vi också se att en viss kommun har ett visst antal asylsökande och att en annan kommun har ett annat antal. Den kommun som har lite fler ska också få mer pengar, eftersom behoven är större där. På det sättet är riktade statsbidrag väldigt bra. De riktar in sig på de kommuner som har de största behoven.

Anf. 33 ANDERS AHLGREN (C) replik:

Herr talman! Det är bra att Vänsterpartiet och Håkan Svenneling bekräftar sin syn på kommunpolitiker. Ni tror alltså inte att kommunpolitiker klarar att själva prioritera sin verksamhet, Håkan Svenneling, utan ni som kloka nationella politiker måste tala om att de ska göra på ett visst sätt. Det är vad de riktade statsbidragen gör. Samtidigt tar de bort möjligheten att ställa lokala politiker till svars för den verksamhet som de genomför. Om de inte gör som ni vill får kommunerna nämligen inga pengar.

Det är dessutom på det sättet att flera av statsbidragen som ni inför är så små att det inte löser problemet. Jag kommer från en kommun som har en tusendel av Sveriges budget. Varje miljard ger alltså 1 miljon. På vilket sätt blir äldreomsorgen i min hemkommun bättre med 1 miljon mer? Det räcker till fyra tjänster. Det är lite övermaga att tro att det går att hantera pengar på det sättet.

Jag tycker att staten kan bestämma vad som ska göras. Det är ett bra alternativ. Men hur det ska genomföras, hur prioriteringarna ska se ut, måste vi ändå ha förtroende för att de lokala politikerna kan klara av och vet bäst. Sedan gör vi en bra utvärdering och en bra uppföljning av det. Vi behöver inte tillåta dåliga införanden. Vi behöver inte tillåta dåliga resultat. Men det måste finnas ett förtroende. Annars löser ni Sveriges problem som om det skulle se precis likadant ut i alla kommuner.

Därför är frågan intressant: Hur kan du tala för fler riktade statsbidrag och misstro de kommunala politikerna på det här sättet?

Anf. 34 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Herr talman! Jag ska vara tydlig med att jag inte misstror kommun- och landstingspolitiker runt om i landet. De gör ett viktigt arbete. Jag ser hur de sliter varje dag för att få välfärden att gå ihop på bästa sätt. Anders Ahlgren har fel när han säger att jag misstror dem.

När jag är ute i kommuner och landsting ser jag tydligt att de generella statsbidragen och de riktade statsbidragen gör stor nytta för den kommunala välfärden. Man tar också till sig de riktade statsbidragen och säger: Vad bra att det kommer pengar till just det ändamålet, som vi har haft svårt

att prioritera i vår budget gentemot andra viktiga satsningar. Då kan man också visa att man tänker till i fråga om hur man använder dem.

Jag besökte nyligen min grannkommun, Kristinehamn. Där fick man pengar till ökad bemanning i äldreomsorgen redan i vårandringsbudgeten. Man konstaterade att sjukskrivningarna var lite längre för personalen på ett äldreboende än på de andra ställena. Då provade man en ny arbetsmetod och införde en ny arbetsmodell på det boendet. Man använde statens riktade medel specifikt till det boendet och smetade inte ut det på alla boenden. Då skulle man kanske inte se någon synlig effekt.

Man pekade ut det boendet, och ambitionen var att personalen skulle må bättre efter reformen. Då skulle man kunna se att pengarna lett till resultat, till att kommunens kostnader för sjukskrivningar minskat. I så fall skulle man kunna överföra modellen till andra delar av kommunen.

Det var ett klokt sätt. Det exemplet lyfter jag ofta fram. Det visar nämligen att kommunpolitiker fortfarande har makten över pengarna och fortfarande kan göra det man vill.

Det är viktigt att det är enkelt för kommunerna att söka de riktade statsbidragen. Annars slår vi undan benen för Sveriges små kommuner. Det ska redan från början vara ganska tydligt hur mycket pengar varje kommun ska få. Då behöver man inte komma in i långa ansökningsförfaranden. Det ser vi alltmer av i offentlig förvaltning. Staten söker till och med pengar av sig själv. Det är en utveckling som jag inte vill se.

Anf. 35 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Jag tänkte i mitt anförande koncentrera mig på det som rör ändringar i socialtjänstlagen och som hanteras under det här utgiftsområdet. Jag antar att det gäller också för mina kollegor i socialutskottet som är uppsatta på talarlistan efter mig.

Regeringen föreslår en ändring av socialtjänstlagen som innebär att kommunerna får höja avgiften dels för hemtjänst, dels för de särskilda boenden som inte omfattas av hyreslagen.

Vi har redan tidigare hört hur mycket pengar kan betyda. Det som för den som har hög inkomst kan låta som lite pengar i månaden kan för den som har lite pengar vara väldigt mycket. Håkan Svenneling tog upp ett exempel på hur mycket 200 kronor kan vara för en familj som lever i ekonomisk utsatthet. Ändå är det precis dem som regeringen riktar in sig på när man väljer att ge kommunerna möjlighet att höja avgiften i hemtjänsten och i särskilt boende.

De kommuner som höjer avgiften för hemtjänst har möjlighet att göra det på ett sätt som gör att det kostar 211 kronor mer i månaden. Det är mycket pengar för den som är beroende av hemtjänst och som har en väldigt låg pension.

Man argumenterar för att de flesta pensionärer – 1,9 miljoner – inte kommer att drabbas av detta. Många friska 65-åringar, 66-åringar, 67-åringar som till och med skulle vilja vara kvar på arbetsmarknaden drabbas i stället av regeringens skatthöjningar om de vill fortsätta att jobba. Men de allra flesta av dem är inte beroende av hemtjänst, så de drabbas inte av detta.

De som kommer att drabbas är 30 000 personer som har hemtjänst eller som bor på ett särskilt boende. De kommer att drabbas där det svider som mest – de som redan vänder på sina slantar för att få sin lilla vardagsekonomi att gå ihop.

Man skriver i betänkandet att det här inte är någonting som kommunerna måste införa, utan det är valfritt. Den valfriheten är lika stor som när man kunde välja färg på en T-Ford. Man fick välja vilken färg man ville, bara man valde svart. I praktiken tvingar man ju kommunerna att höja avgiften för hemtjänst.

I socialutskottets yttrande från majoriteten sägs det att det är fullt rimligt att avgiften höjs, men man vill att effekterna av höjningen ska ses över. Ja, det är väl bra, men vi kan redan se effekterna för dem som har en tuff ekonomisk situation.

Herr talman! Jag kommer i dag inte att lämna något yrkande, eftersom vi redan har tagit ställning till utgiftsramarna. Eftersom Kristdemokraternas budget ska ses som en helhet har vi inget yrkande, men vi står självklart bakom vår budget också i den här delen.

(Applåder)

Anf. 36 MARGARETA B KJELLIN (M):

Herr talman! I dag debatterar vi finansutskottets utgiftsområde 25, Allmänna bidrag till kommuner. Det är inte bara staten som bidrar till kommunerna, utan också äldre bidrar till att förbättra kommunernas ekonomi.

Det har föreslagits en förändring i socialtjänstlagen som gör det möjligt att försämra ekonomin för våra äldre, framför allt för dem som har sämst ekonomi och störst vårdbehov. Detta sker genom att man ger kommunerna rätt att ta ut högre avgifter inom äldreomsorgen och för både vård och boenden.

Det ska inte drabba så många, säger regeringen, bara ca 30 000 som får det sämre. Sedan skriver man så här:

Ökningen av hemtjänstavgifter till följd av höjt avgiftstak kan vara större än ökningen av den disponibla inkomsten efter höjt grundavdrag och i vissa fall sänkta pensioner. Detta är fallet för knappt 30 000 personer.

Det är den grupp som får ännu mindre pengar än tidigare i plånboken efter beslutet. Men sanningen är dock att samtliga som har ett vårdbehov får lägre inkomster även om de inte går minus.

Det kommer att bli fler som inte får vardagsekonomi att gå ihop när kostnaden kan öka med 2 500 kronor per år. Vi vet samtidigt att garanti-pensionerna minskar. Det blir inte enkelt att vara gammal, ha vårdbehov och dessutom ha en låg pension. Det är tydligen inte ett bekymmer för den rödgröna regeringen

Regeringen slår sig för bröstet och vill sänka skatten för pensionärer. Det tycker vi är bra. Alliansen sänkte skatten under sin regeringstid fem gånger för att ge framför allt dem med lägsta pensioner en något bättre ekonomi. Vi vet att det inte räckte när övriga kostnader ökade. Vår ambition var därför att fortsätta på den linjen. Då är det inte läge att säga ja till höjda avgifter som motverkar våra ambitioner. Därför säger Moderaterna nej till förslaget att höja taket för avgifter inom äldreomsorgen.

I många sammanhang höjs avgifter för att minska efterfrågan på tjänster. Man tar bort till exempel avgiften för mammografi för att fler ska använda tjänsten, man tar bort avgiften för läkemedel till barn för att fler barn

ska få sina läkemedel, men man höjer avgiften inom äldreomsorgen. Vill man inte att de äldre ska använda sig av tjänsten? Det är allt färre som har råd till hemtjänst och vård i boende. Detta kan få svåra effekter.

Vi vet att det redan i dag är ca 100 000 personer i arbetsför ålder som slutar att arbeta eller går ned i arbetstid för att vara anhängvårdare. Är det den effekten som regeringen eftersträvar? Det är ju något som de tidigare har förfasat sig över. Vi är rädda för sådana effekter som gör att allt fler väljer bort insatser från hemtjänst och låter anhöriga göra insatsen.

Anhöriga kan ge fantastiskt mycket värme och kärlek, men de ser kanske inte alltid de medicinska behov som uppstår. Man kan inte kräva att anhöriga ska klara det som utbildad vårdpersonal kan göra. Det kan innebära att man inte ser begynnande sjukdomar, att man kanske inte inser värdet av en bra måltid, att man kanske inte upptäcker begynnande trycksår och andra vanliga komplikationer och brister hos äldre.

Vi fasar för att äldre med stora vårdbehov och små inkomster ska välja bort den vård och omsorg som de behöver. Vi moderater vill alltid ha fokus på kvalitet, och med pensionärens behov i centrum kan man inte acceptera regeringens förslag om att höja taket för avgifter inom äldreomsorgen. Regeringen har under alla år i opposition sagt sig värna om vården, men när man får chansen gör man precis tvärtom.

Vi moderater står bakom vårt särskilda yttrande i finansutskottets betänkande, utgiftsområde 25.
(Applåder)

Anf. 37 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Det här utskottsbetänkandet berör socialutskottets ansvarsområde på en del punkter, bland annat när det gäller maxtaket för pensionärer i hemtjänsten som ju höjs rejält.

I går diskuterade vi här i kammaren statsbudgeten på område 9, Hälso- och sjukvård. Det var en livlig debatt. Vänsterpartierna gjorde som vanligt stort nummer av att man höjer skatter hit och dit. Sedan fördelar man bidrag hit och dit till det ena eller andra av alla möjliga goda ändamål, till exempel gratis glasögon, gratis läkemedel och så vidare. Dit förlägger man hela diskussionen.

Jan Lindholm från Miljöpartiet, som var med i gårdagens debatt, hade räknat ut att vi skiljer oss åt här i riksdagen med 1 procent när det gäller de totala insatserna i Sverige i kommuner och landsting med statsbidrag och annat. Det är det som vänsterpartierna diskuterar. Från Centerpartiet diskuterar vi 100 procent, även de 99 procent som handlar om att få igång ekonomin i Sverige och få fler jobb, vilket ger skatteintäkter och resurser till vård och omsorg. Jag argumenterade i går för att Centerpartiets budget, som storsatsar på fler jobb och bättre förutsättningar för det som skapar mycket av välförståndet i Sverige, nämligen företagen, i längden ger mycket större resurser till vård och omsorg än om man höjer skatter och sedan ägnar diskussionen åt hur vi ska fördela de riktade bidragen.

Det här visar också att våra åtta alliansår förstärkte pengarna till välfärden väldigt starkt. Sverige går just nu väldigt bra, och det ska vi alla vara glada för. Det beror på alliansåren. Budgetarna från den nya regeringen har inte hunnit få genomslag än. Det visar vilken kraft det är i detta.

Håkan Svenneling hade precis samma upplägg. Man pytsar in lite pengar här och där och undrar varför vi inte är med på allt och höjer skatten lika mycket. Det här är ett recept som vänsterpartier världen över jobbar med, och det har egentligen misslyckats överallt i socialismens länder. Det var rätt mycket gratisgrejer där. Folk fick gratis sjukvård och allt möjligt. Men hela ekonomin gick ned, och det blev en mycket mindre kaka att dela på, så att länderna så småningom gick på knäna. Därför talar jag starkt för det koncept för att utveckla Sverige som vi i Centerpartiet och Alliansen står för och som jag tycker har fungerat väldigt väl.

Jag tänkte diskutera maxtaket i hemtjänsten lite extra. Ingen sa egentligen något i går från regeringssidan om att man höjer det taket, utan det fick vi lyfta fram från oppositionshåll. Det höjs kraftigt, samtidigt som man fördelar gratis glasögon, gratis läkemedel och så till andra grupper än pensionärer. Det här förslaget drabbar fattigpensionärer med de allra lägsta marginalerna.

Maxtaxan i äldreomsorgen infördes 2002 och berör avgiften för den hemtjänst som man kan få i det egna hemmet inom dagverksamhet eller om man har särskilt boende med plats i flerbäddsrums. Staten bestämmer taket för den maxavgift som kommuner får ta ut av pensionären. Just nu är det 1 780 kronor i månaden. I sitt förslag till riksdagen, som utskottet har ställt sig bakom, höjer nu regeringen detta tak med en bit över 10 procent, med 211 kronor varje månad, till 1 991 kronor i månaden från den 1 juli nästa år. Det innebär en höjning med 2 532 kronor för den som ska betala den högsta avgiften. Och det är en grupp som består av de äldsta och sjukaste och därmed fattigaste pensionärerna. Enligt beräkningarna berörs omkring 100 000 pensionärer av denna höjning.

Christina Tallberg är ordförande för Pensionärernas Riksorganisation, PRO, som står nära socialdemokratin. Hon uttalade i Aftonbladet den 5 oktober att förslaget ”ställer olika grupper av pensionärer mot varandra. Det är väldigt olyckligt.” Det ”är inte värdigt ett välfärdssamhälle”, enligt Christina Tallberg. I Centerpartiets budgetförslag finns det inte med någon höjning av maxtaket i hemtjänsten för pensionärer.

Som sagt har vi ett särskilt yttrande. Vår budget har tyvärr fallit, men jag har redovisat vår uppfattning här i talarstolen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Ahlgren (C).

Anf. 38 BARBRO WESTERHOLM (L):

Herr talman! Liberalerna har valt att lägga en stram budget när det gäller hälso- och sjukvård och socialtjänst. Vi debatterade det här i går. Det som vi vänder oss emot är att regeringen har valt att lägga småbelopp, som man kan kalla det om man ser budgeten som en helhet. Jag tror att det här området berör ungefär 340 miljarder kronor. Kommuner och landsting har här ett ansvar. Det kommunala självbestämmandet är väldigt långt gånget när det gäller att ta beslut och ha ansvar för hälso- och sjukvård, för vård och omsorg. Vi tycker att man ska hålla den rågången skarp och att staten inte ska börja ta över från ansvarsområdena här.

De pengar som läggs på läkemedel, mammografi och annat är små i jämförelse med de pengar som används på fel sätt inom kommuner och landsting. I går tog jag upp erfarenheterna från Lidköping, där man genom

att erbjuda hemsjukvård och hembesök av läkare och arbeta nära äldreomsorgen kan spara 185 000 kronor per person och år. Det gäller människor med multisjuklighet. Nu genomförs det arbetssättet i hela Västra Götaland. Det är många miljarder det handlar om. På samma sätt är det inom läkemedelsområdet. 10 procent av inläggningarna på sjukhusen i den här årsrika gruppen beror på läkemedelsbiverkningar, och hälften av dem skulle kunna undvikas. Bara sjukhusinläggningarna går på ungefär en halv miljard kronor.

Vad vi i Liberalerna säger är att det i systemet finns pengar att hämta som skulle kunna användas för att erbjuda gratis mammografi. Jag är en varm förespråkare för mammografin alltsedan jag i Socialstyrelsen var ansvarig för den utprovning av värdet av mammografi som vi då genomförde.

Sedan är det detta med gratis preventivmedel för yngre personer. I Norrbotten har man visat att det här sänker aborttalen, vilket också återverkar på landstingets budget. Man kan tycka att övriga landsting borde ta till sig erfarenheten från Norrbotten. Staten ska inte behöva gå in och satsa pengar på det här. Det allvarliga är att man lägger pengar på ett sådant sätt att man är fast i att fortsätta betala framöver. De förslag som Liberalerna har lagt gäller mer punktsatser, där man inte påtar sig ett långvarigt ansvar vilket som sagt egentligen är landstings och kommuners.

Jag tänker inte bli långgrandigare än så här. Ni kan läsa debattprotokollet från i går. Vi avstår från att rösta på det här utgiftsområdet, eftersom vår budget redan har fallit.

Anf. 39 CATHARINA BRÅKENHJELM (S):

Herr talman! I dag debatterar vi socialutskottets yttrande till finansutskottet specifikt om kommunerna ska ges en möjlighet, inte skyldighet, att höja takbeloppet för avgifter inom äldreomsorgen.

När man i dag lägger stor vikt vid just justeringen av taket inom äldreomsorgstaxan tror jag att man måste ta av sig stuprörsglasögonen och se lite grann på helheten. Det görs en mycket stor satsning på äldre i regeringens budget. Dessutom handlar det inte bara om plånboksfrågor. Det handlar både om en förbättrad omsorg och om en förbättrad ekonomi för äldre.

När det gäller omsorgen satsar vi 2 miljarder kronor på fler personer, alltså mer personal, i äldreomsorgen. Vi satsar 6 miljarder på tre år för att öka bemanningen, alltså fler händer i vården. Historiskt sett är det en mycket stor satsning.

Vi gör också en stor kunskapssatsning på 200 miljoner för personalen i äldreomsorgen så att vården och omsorgen kan utvecklas ytterligare.

Bostäder är en annan viktig fråga. Investeringsstödet för äldreboende är en del i en långsiktig process för att bygga bort bristen på äldreboende. Vi satsar 850 miljoner på tre år.

När det gäller våra äldres ekonomi föreslår vi en sänkt skatt för pensionärer med nästan 2 miljarder.

Vi börjar resan tillbaka till en rättvisare beskattning för pensionärer, som inte ska ha en högre skattesats än andra människor i samhället. Lägger vi därtill det höjda bostadstillägget för pensionärer med 400 miljoner kronor handlar det om reformer på 4 miljarder kronor.

Nästan alla pensionärer får mer i plånboken tack vare regeringens reformer. Tre av fyra pensionärer vinner på regeringens pensionärsskattesänkning. Sänkningen av grundavdraget gynnar framför allt pensionärer med låga inkomster.

Målet är att höja kvaliteten inom äldreomsorgen, öka tryggheten och förbättra förutsättningarna för en jämställd, likvärdig och jämlik äldreomsorg i hela landet.

Dessa stora satsningar ger inte bara en bättre vård utan möjliggör också en finansiering av ca 4 000 nya jobb inom äldreomsorgen, i hemtjänsten och på äldreboenden.

Samtidigt gör vi det möjligt för kommunerna att höja avgifterna inom äldreomsorgen. De nya avgifterna kommer då att ligga på den nivå som gällde när maxtaxan för några år sedan infördes. Då motsvarade avgifterna 5 procent av kommunernas kostnader för hemtjänsten. I dag motsvarar de ca 4 procent. Nu återställer vi avgifterna till den nivå som beräknades vid införandet av maxtaxan. 5 procent är en skälig egenavgift. Det är en bidragsfinansiering med 95 procent. Höjningen, som är möjlig att genomföra för kommunerna, är en del av finansieringen av de angelägna reformerna för våra äldre.

Sett till det samlade resultatet av våra förslag för kvinnor och män som har insatser från äldreomsorgen kommer 95 procent av dem att tjäna på detta. Viktigt att poängtera är att just pensionärer med låga inkomster skyddas i förslaget, eftersom man är garanterad ett förbehållsbelopp, alltså att man ska ha kvar en minsta disponibel inkomst när kostnaderna för hyra och hemtjänst är betalda.

Herr talman! Det är alltså inte alls sant att pensionärer med stora omsorgsbehov kommer att bli utan hemtjänst vid höjningen av avgiftstaket, som de konservativa partierna skriver. För den lilla minoritet garantipensionärer som får en lägre disponibel inkomst under 2016 blir förändringen ungefär 20 kronor i månaden.

Regeringen har i budgetpropositionen föreslagit ett antal reformer som är riktade till äldre. Det handlar om drygt 4 miljarder, och det är inte någon liten summa. Det visar på regeringens ambitioner på äldreområdet.

Våra kraftfulla satsningar på äldresidan kan jämföras med att Moderaterna säger nej till 500 miljoner av satsningen på personalökningen.

Centern säger nej till avgiftsfri sjukvård för dem som är 85 år eller äldre.

KD säger nej till 2 miljarder till mer personal och satsar en bråkdel, 850 miljoner, på lite andra, mindre poster.

Liberalerna säger nej till de 2 miljarderna till mer personal men satsar en slant på matlagning i hemtjänsten. Det är väldigt bra, men i de kommuner som har infört det har det visat sig att det inte kostar något extra för dem. De satsar också på lite andra små poster.

Samtliga konservativa borgerliga partier, inklusive SD, vill ha kvar en högre skattesats för pensionärer. De ska betala mer per hundralapp.

Sammanfattningsvis, herr talman, utgår socialutskottet från att regeringen följer upp konsekvenserna av det höjda takbeloppet. Vi ställer oss också bakom regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 40 MARGARETA B KJELLIN (M) replik:

Herr talman! Det är väldigt spännande att höra Catharina Bråkenhielm prata om de stora satsningarna inom äldreomsorgen, som egentligen handlar om omdisponeringar. I verkligheten kan inte 60 miljoner kronor i år och 362 miljoner kronor år 2018 räcka till 4 000 fler undersköterskor i landets 290 kommuner. Förslagen är inte finansierade. Vi kan i dagsläget förutse att det blir fler löftesbrott i det avseendet.

Jag skulle vilja fråga Catharina Bråkenhielm hur hon tror att det kan ge 4 000 fler undersköterskor när man samtidigt tar bort andra riktade satsningar som fanns inom äldreomsorgen, vilka innebar ett antal tjänster som nu försvinner. I själva verket byter man bara bort och ändrar om.

Om man säger att det är rimligt att ha 5 procent i avgifter inom äldreomsorgen, får man inte glömma att under den här tiden har Sverige och Europa gått igenom en ekonomisk kris, vilket har betytt att pensionerna har sänkts. Hur menar Catharina Bråkenhielm att de äldre ska klara av sin vardag när de får mindre i plånboken? Och alla som har ett vårdbehov får mindre pengar i plånboken, oavsett vad regeringen säger, oavsett de skattesänkningar som egentligen äts upp för dem som har ett vårdbehov.

Jag kan inte tycka att detta är försvarbart. Kan Catharina Bråkenhielm försvara det?

(Applåder)

Anf. 41 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr talman! Jag delar inte Margareta B Kjellins uppfattning om hur man räknar på det här.

Vi utgår inte från Moderaternas konservativa människosyn. Vi kommer inte att lämna någon utanför. Vi har alltid sett till att vi har ett samhälle där de som har lägst inkomster och de allra svagaste har fått möjligheter till vård, omsorg och sjukvård efter behov och inte efter inkomst, som det har varit i de konservativas samhälle. Det är otroligt viktigt.

På er tid valde ni att lägga ut skattepengar till de stora hamburgerkedjorna i stället och räknade in en massa arbeten. Här väljer vi att lägga skattepengar till den offentliga sektorn och vården. Det tycker vi är en betydligt viktigare och mycket bättre satsning.

Sedan räknar vi på ett ungefärligt antal tjänster. Kommunerna gör lite grann vad de vill med de här pengarna. De kan satsa dem på annat, men det blir fler personer i omsorgen, och det är det absolut viktigaste.

Jag har en fråga till Margareta B Kjellin. Moderaterna i socialutskottet skriver så här: ”En sådan höjning kan medföra att många äldre med hemtjänst inte kommer att ha råd med den hjälp de behöver och en höjning kommer att drabba främst de äldre som har störst behov. De kommer inte att känna sig trygga med att de kan få den hjälp de har behov av.” De kommer att lämnas utanför och inte få något samhällsskydd.

Jag vill att du utvecklar detta. När RUT-avdraget infördes höjde många kommuner hemtjänsttaxan så mycket att de gamla inte hade råd med kommunal hemtjänst. De valde därför att använda RUT-avdraget i stället, och det var verkligen inte inkomstbaserat. Det kunde bara de använda som hade en god inkomst, och där omfattades inte fattigpensionärerna.

Jag vill gärna att Margareta B Kjellin svarar på hur hon kan försvara skrivningen att de äldre kommer att lämnas utan omsorg. De flesta pensionärer kommer att få det bättre.

Anf. 42 MARGARETA B KJELLIN (M) replik:

Herr talman! Jag har svårt att förstå hur man får det bättre när det kostar mer, för det finns inget samband däremellan. Men det är klart att de blir lämnade utanför. Vi vet att när man avgiftsbelägger områden minskar efterfrågan. Och har man så lite pengar att 20 kronor i månaden gör att man avstår från mediciner och mat, då har det väldigt stor betydelse.

Då väljer man att ställa sig utanför. Man tar så lite hemtjänst man behöver. Anhöriga får ställa upp. Vi vet att 100 000 människor redan i dag är hemma för att hjälpa sina anhöriga i stället för att bidra till den svenska ekonomin, som i sin tur skulle kunna stärka välfärden genom att det blir ökade skatteintäkter.

Det sägs att man satsar på hamburgerkedjor. Nej, vi satsar på ungdomar som behöver jobb. Vi måste se till att de får det första jobbet och kommer in på en arbetsmarknad. Det är så vi får ökade skatteintäkter. Det är så vi får fler människor i arbete.

Anf. 43 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik:

Herr talman! Jag ska ta upp det sista först. Det blev inte särskilt mycket jobb av det där. Det blev lite rikare ägare till våra hamburgerrestauranger. Det är inte en satsning som Socialdemokraterna stöder, vare sig då eller i framtiden.

I går hade vi en debatt här. Margareta B Kjellin säger: Vi vet att efterfrågan minskar om man har avgifter. Vi hade en debatt om mammografi i går. Där argumenterade den borgerliga sidan precis tvärtemot. Det var onödigt att ha avgiftsfri mammografi. Det hade ingen effekt. Det tyckte man var att slänga pengarna i sjön. Hur går det ihop? Jag tycker inte att det stämmer alls i den här debatten. Det är oerhört konstigt.

Det är inte så många år sedan som den borgerliga sidan kraftigt höjde högkostnadsskyddet både för läkemedel och för sjukvård. Man höjde det rejält, med många hundralappar. Vi vet att de som nyttjar mest sjukvård och mest läkemedel i landet är våra äldre. Det blev en kraftig höjning. Ibland kan man få betala upp till gränsen för högkostnadsskyddet rakt av, när man har mediciner som kostar mer än det som gäller för högkostnadsskyddet. Då ska man ut med det på en gång.

Det var inget snack om det. Då var det helt okej. Då pratade man om inflationshöjningen. Då gick det bra. Man vänder lite kappan efter vinden. Hur kan det förklaras, Margareta B Kjellin?

Vi tycker att detta är ett bra förslag. Vi lämnar inga pensionärer utanför. De som har bra pensioner får betala något mer. Det var någon som i talarstolen sa – jag tror att det var Centerpartiet: När man blir gammal, sjuk och vårdbehövande blir man fattig. Men jag kan inte se något sådant likhetstecken. Har man en hög inkomst, en hög pension, och blir sjuk har man inte mindre i plånboken. Det här handlar inte om det, utan det handlar om behov. Vi lämnar ingen utanför. Det här är en bra reform.

Man måste inte införa höjningen av taket för hemtjänstavgifterna. Stockholm har valt att inte göra det. Det är helt valfritt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 8 Rättsväsendet

Justitieutskottets betänkande 2015/16:JuU1
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (prop. 2015/16:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 44 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Sverige ska vara ett tryggt land att leva i. Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och öka människornas trygghet.

Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till anslag och bemyndiganden för 2016 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Men i justitieutskottets budgetbetänkande behandlas också ett stort antal motioner från allmänna motionstiden. Socialdemokraterna har tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet åtta reservationer. Vi står bakom samtliga men avstår från att yrka bifall till dem, för tids vinnande. Framför allt, herr talman, avstår vi för att mycket av det arbete som utskottets majoritet efterfrågar i sina tillkännagivanden redan är på gång. Det finns enligt vår mening ingen anledning att göra tillkännagivanden till regeringen i ärenden där en utredning är på gång, där en utredning nyss är avslutad och bereds inom Regeringskansliet eller där regeringen har lämnat diverse uppdrag.

Många av majoritetens tillkännagivanden rör polisen och dess verksamhet. Det är ett år sedan, herr talman, som omorganisationen trädde i kraft. Allt förändras inte dag ett. Vi vet att det tar minst två år innan en ny organisation sätter sig.

Det är, som utskottets majoritet betonar, viktigt att följa upp om förändringar får avsedd effekt och om man når de mål som regering och riksdag satt upp – det tycker vi också. Men att ge detta till känna känns verkligen som att slå in öppna dörrar. Statskontoret har fått detta uppdrag och ska fram till 2018 årligen redovisa hur ombildningen skapat bättre förutsättningar för ett förbättrat verksamhetsresultat. Även Polismyndigheten själv har ett återrapporteringskrav i fråga om hur arbetet fortskrider. Flera gånger om året kommer förändringsbarometern, som i detalj följer upp de olika delarna i omorganisationen.

Två andra av majoritetens tillkännagivanden rör personalens sammansättning inom Polismyndigheten. Vi anser att det måste vara myndigheten själv som avgör vilken kompetens och sammansättning av civilanställda och polisutbildade som krävs för att uppnå maximal förmåga när det gäller att arbeta i den utåtriktade verksamheten men också för att utreda och klara upp brott och få personer lagförda.

Vi har hela tiden stått bakom att antalet polisutbildade skulle öka. Men vi måste vara medvetna om att det fick konsekvensen att antalet civilanställda gick ned. Ska både antalet civilanställda och antalet polisutbildade öka talar vi om ett helt annat anslag till polisen.

Vi vill också avvakta utredningen om den nya polisutbildningen – det handlar om hur den är tänkt att vara utformad, antal platser och på vilket sätt antagningen kommer att ske. Den utredningen presenteras i april 2016.

Herr talman! Vi socialdemokrater anser att riksdagens tillkännagivandeinstitut riskerar att urholkas på det sätt det används i detta betänkande, när det arbete som efterfrågas i de allra flesta fall redan pågår.

För att Sverige ska vara ett tryggt land att leva i krävs en aktiv och inkluderande välfärdspolitik. Samhället måste finnas till hands för alla. De sociala klyftorna måste minska, och alla människor i vårt land måste ges samma förutsättningar att leva ett bra liv.

Att förebygga, förhindra och klara upp brott är centralt. Framför allt handlar det om att ha ett medvetet och strategiskt brottsförebyggande arbete. Den socialdemokratiska gruppen har under året gjort ett stort antal besök runt om i landet i olika verksamheter. Det som genomgående efterlyses och betonas är samverkan. Det finns ingen av de olika aktörerna som klarar arbetet själv. Det krävs en medvetenhet inom skola, socialförvaltning och fritidsverksamhet. Det krävs en kontinuitet bland personal, så att framför allt de yngre känner förtroende för och trygghet med de vuxna som finns runt omkring dem. Och det krävs en lokal närvaro av polis.

Regeringen har gett Brå i uppdrag att lämna förslag om hur en nationell stöd- och samordningsfunktion för det brottsförebyggande arbetet kan byggas upp vid Brå och att föreslå vilka uppgifter en sådan funktion ska ha. Brå ska också lämna förslag om hur en särskild samordnare kan knytas till myndigheten. Just nu förs också dialoger om vad som bör ingå i den nationella handlingsplan och det brottsförebyggande program som ska tas fram under mandatperioden.

Brottsoffermyndigheten har fått i uppdrag att ta fram en handledning för personal i förskola om hur man kan samtala med barn om svåra känslor och upplevelser, både för att man ska kunna vara observant på signaler och för att man ska kunna ha svåra samtal när något har hänt.

Den andra delen jag vill lyfta här är arbetet med att förhindra återfall i brott. Också här är samverkan mellan framför allt kommun och kriminalvård av största betydelse. Det måste finnas en rimlig möjlighet att få en utslussning som ger en rimlig chans till ett liv utanför kriminalitet. Den utslussningen ska planeras i stort sett från dag ett.

Det tredje området jag vill lyfta, herr talman, är det arbete som bedrivs mot den organiserade brottsligheten. Vi ser att mer och mer av brottsligheten blir och är organiserad, inte bara den grova och tunga. Mer och mer är också gängrelaterat på lägre nivå. Därför är det glädjande att regeringen för ungefär en månad sedan tillsammans med polisen presenterade de insatser som görs och är på gång. Det handlar om att nya brott införs. Det handlar om skärpta straff. Det gäller möjlighet att lättare ta brottsvinning, pengar eller annan egendom, i fråga om organiserad brottslighet. Och det gäller arbetet mot illegala vapen.

Men det gäller även här att förebygga och förhindra och att utvidga samarbetet mellan myndigheter. Polisen presenterade fem prioriterade områden i fråga om allvarlig och organiserad brottslighet. Myndigheten lyfte också 14 prioriterade geografiska områden runt om i landet och hur man tänker arbeta. Även Brå har fått i uppdrag att ta fram åtgärder mot kriminalitet i utsatta områden. Därför anser vi att även tillkännagivandet i punkt 7 är tillgodosett och alltså slår in ännu en öppen dörr.

Herr talman! Det går alltid att göra mer och bättre, och resurserna till olika myndigheter upplevs ibland som för små. Men vi vet att regeringen

noga följer utvecklingen inom verksamheterna inom vårt område. Behövs förändrade åtgärder kommer regeringen att föreslå riksdagen dessa.
(Applåder)

I detta anförande instämde Arhe Hamednaca (S).

Anf. 45 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Helene Petersson nämnde inte att stödet till brottsoffer och stöd till vittnen vid rättegångar i dag är underfinansierat. Vi kristdemokrater vill höja anslaget till Brottsoffermyndigheten med 20 miljoner kronor för att öka statens ansvar för vittnesstödet och förmedla mer ekonomiskt stöd till brottsofferjourerna, som vi alla vet gör ett fantastiskt arbete.

Vi hade hoppats få stöd av regeringspartierna i detta eftersom Socialdemokraterna innan Morgan Johansson blev justitieminister ofta talade om en höjning med 10 miljoner kronor till Brottsoffermyndigheten.

Min fråga är helt enkelt: Varför är det så tyst om detta i kammaren i dag och i övrigt från Socialdemokraterna när Morgan Johansson nu har blivit justitieminister?

Anf. 46 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med vittnesstödet. Det finns en utredning som Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket har avlämnat den 30 november 2015, och där kommer man med olika förslag, både när det gäller organisationen och finansieringen.

Jag tycker inte att riksdagen ska föregripa det arbetet. Man har gett ett uppdrag till myndigheter att de ska titta på de här bitarna. De har gjort ett ordentligt arbete och har en lång rad åtgärder. Därför tycker jag att vi ska avvakta den beredningen i Regeringskansliet.

Anf. 47 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Det är möjligt att man ska avvakta, fundera och tänka. Jag konstaterar efter att ha hört Helene Peterssons anförande att det är vad regeringen gör på flera områden. Samtidigt hör vi rösterna, vi hör förfrågningarna, vi hör ropen från brottsofferjourerna som gör ett väldigt bra arbete men som är underfinansierade.

I dag debatterar vi budgeten i Sveriges riksdag. Här har Kristdemokraterna föreslagit 20 miljoner kronor mer i anslaget till Brottsoffermyndigheten just för att kunna säkerställa att brottsofferjourerna får större ekonomiska ramar och att man också tar ett större statligt ansvar när det gäller vittnesstödet.

I betänkandet ser vi i dag också tillkännagivanden som ska säkerställa att brottsoffer får rätt information och hanteras av ett bra sätt av polisen och i övrigt i rättskedjan. Vi välkomnar dessa tillkännagivanden, för vi tycker att det är centralt att brottsoffer ska mötas av en tydlighet. Man ska förstå och få relevant information, och här gör vittnesstödet från brottsofferjourerna ett fantastiskt arbete. Men vi behöver ta ett större ansvar.

Morgan Johansson har ändå sagt flera gånger att ni ska ge 10 miljoner till brottsofferjourerna. När man har drivit detta så pass hårt innan man kom i regeringsställning anstår det en regering att fortsätta driva den poli-

tiken. Vi skulle välkomna stöd för det förslag som vi har lagt i vårt budgetalternativ med 20 miljoner kronor mer till Brottsoffermyndigheten för att säkra statens ansvar i detta.

Prot. 2015/16:46
15 december

Rättsväsendet

Anf. 48 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Det är finansiering av verksamheten som utredningen har tittat på, och jag tycker att det hade varit konstigt om regeringen hade lagt fram en annan fördelning i detta läge. Det skulle innebära att man först gett ett uppdrag till myndigheter att utreda och titta på olika saker och sedan föregår utredningens resultat. Det tycker inte jag är ett riktigt seriöst arbete.

Däremot har man också tittat på en förändrad inriktning på pengarna, alltså hur mycket som ska gå till forskning och hur mycket som ska gå till verksamhet. Där gör man en omfördelning.

Anf. 49 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att Helene Petersson väl sammanfattar både regeringens politik och de reservationer man har i detta betänkande när hon nämmer det som verkar vara dagens modeord så många gånger: ”avvakta”. Det sammanfattar väl egentligen hela politiken.

Helene Petersson är väldigt nöjd med de satsningar som görs kring grov organiserad brottslighet i samma andetag som hon är väldigt bekymrad inför de tillkännagivanden och de initiativ som Alliansen och oppositionen tar.

Därför tänkte jag att vi kunde stanna lite grann just vid grov organiserad brottslighet. Ibland kan det nämligen vara bra med en aktiv opposition som kommer med förslag medan man själv står och avvaktar. Låt oss därför titta lite grann på de förslag som kom på DN Debatt den 1 december.

Jag skulle kunna ställa en ledande fråga till Helene Petersson: Hur många av dessa förslag var tillkännagivanden efter initiativ från Alliansen och redan tagna av riksdagen – var det tre, fyra eller fem?

Anf. 50 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Det kan jag inte svara på.

Det handlar om ett bredare arbete. Givetvis har riksdagen också en uppgift att pusha på och plocka fram olika förslag. Men när det gäller många av de förslag från Alliansen och utskottet som riksdagen har gett som tillkännagivande har regeringen eller kanske den förra regeringen, under er ledning, redan satt igång ett arbete.

Då tycker jag att man av respekt för det arbete som faktiskt har satts igång ser till att det får fullföljas och att det hinner beredas. Vi har ju haft diskussioner vid olika tillfällen här om det ska gå fort eller om det inte ska fort. Har en myndighet fått ett uppdrag och man håller på att jobba på det – det kan vara myndigheten själv som jobbar på det eller att man ska utreda någonting och överlämna resultatet till regeringen för vidare beslut – så tycker jag att det är seriöst att avvakta detta och se vad man kan få för förslag som är väl underbyggda.

Mycket av det som man presenterade både på DN Debatt och på presskonferensen är sådant som både er grupp i den tidigare regeringen och vår

regering är ganska överens om. Det måste tas ett krafttag mot den organiserade brottsligheten och framför allt den grova organiserade brottsligheten.

Anf. 51 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Det gläder mig att Helene Petersson inte fortsatt är lika bekymrad över antalet tillkännagivanden utan rent av kan tycka att det är bra att det kommer några förslag så att man får lite hjälp på traven.

Jag ska hjälpa till: Förslagen handlade om fyra tillkännagivanden. Jag ska nämna en del av dem:

- Kriminalisering av försök till grovt vapenbrott utreddes under alliansregeringen, helt korrekt, och finns med i en alliansmotion – bara att plocka när man lägger fram förslag.
- Olovlig hantering av sprängmedel är plockat ur ett alliansförslag ur en allianskommittémotion.
- Utökat informationsutbyte utreddes under alliansregeringen, och förra året gavs ett tillkännagivande.
- Förbud mot kläder som kopplar till gängtillhörighet i rättssalar är ett tillkännagivande föregående år tack vare ett initiativ från Alliansen.
- Ett uppdrag till Polismyndigheten om insatser mot illegala vapen gavs av alliansregeringen men förlängdes inte av den nuvarande regeringen. Därför har vi föreslagit ett nytt sådant uppdrag; det är väl bra att det kommer förslag.
- Ett förnyat myndighetsuppdrag att bekämpa organiserad brottslighet initierades av alliansregeringen. Det är väl bra att det får fortsätta och inte läggs ned.
- Utvidgat förverkande handlar om det man har tjänat när man har stulit annans egendom – ett tillkännagivande efter ett initiativ från Alliansen.
- Förändringar i systemet med villkorlig frigivning – ett tillkännagivande efter initiativ från Alliansen.

Jag tror, herr talman, att man om man sitter i regeringsställning och inte har så mycket initiativ själv ska vara glad att det finns en aktiv opposition. Då bör man heller inte vara upprörd över antalet tillkännagivanden. Vi har möjlighet att fortsätta debattera det i dag, för vi fortsätter att ta ansvar för Sverige. Det kommer fler tillkännagivanden.

(Applåder)

Anf. 52 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Självklart har riksdagen en stor roll i att väcka förslag, komma med idéer och tillkännage riksdagen dem. Jag säger inte att man ska låta bli att göra tillkännagivanden, men jag tycker att man ska låta bli det i de fall där förslagen redan är under arbete. Jag tycker inte att man ska göra tillkännagivanden när man vet att en utredning precis har avlämnats och håller på att beredas. Jag tycker inte att man ska ge ett tillkännagivande

när ett uppdrag är givet till en myndighet. Jag tycker att det är att slå in öppna dörrar.

Vi har haft regeringsmakten i drygt ett år nu. Självklart var många av de här idéerna initiativ från förra regeringen. Så måste det bli, och så tycker jag att det ska vara. Jag tycker inte att en ny regering när den tillträder ska ta alla idéer, alla utredningar, alla arbeten som är på gång och alla uppdrag som är givna och bara lägga dem åt sidan. Det är klart att båda blocken, oavsett vilket det är som har regeringsmakten, kämpar för ett bra Sverige. Självklart tycker jag att båda sidor kommer med goda idéer. Men det handlar om att slå in öppna dörrar.

Jag mottar mycket gärna goda idéer, och det gör regeringen också. Vi är mycket för att samverka och se till att vi har bred majoritet. När det kommer goda förslag är vi mycket väl beredda att ta emot dem.
(Applåder)

Anf. 53 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Helene Petersson från Socialdemokraterna ägnade en stor del av sitt anförande åt att, i stället för att berätta vad regeringen och Miljöpartiet vill inom rättsväsendet, häftigt angripa de nio tillkännagivanden som Liberalerna och en majoritet i justitieutskottet lägger fram till kamraren.

Jag tänkte kommentera ett av dem, och det gäller polisens närvaro i brottsutsatta områden. Helene Peterssons parti yrkar avslag på detta och kritiserar det. Man menar återigen att vi slår in öppna dörrar. På vilket sätt slår vi in öppna dörrar när det gäller uppdraget att öka den polisiära närvaron i de brottsutsatta områdena? Jag vill veta det.

Anf. 54 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag kan visa upp ett pressmeddelande från polisen – jag har det här. Det presenterades samtidigt som Morgan Johansson presenterade arbetet kring och programmet mot den grova organiserade brottsligheten.

Polisen själv arbetar med detta. Polisen har själv fått ett uppdrag, och man presenterar olika saker. Det kan vara myndighetsgemensamma insatser och att man ska öka arbetet mot kriminella nätverk. Man har pekat ut 14 speciellt prioriterade geografiska områden. Många av de åtgärder ni efterfrågar arbetar alltså polisen redan med. Polisen har redan fått i uppdrag från regeringen att arbeta med dem. Därför tycker jag att det är att slå in öppna dörrar att vilja tillkänna detta från riksdagens sida.

Anf. 55 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Polisen har pekat ut 14 bostadsområden som är kriminellt belastade och har narkotikahandel, parallella rättssystem och inslag av extremism. Hälften av dessa bostadsområden ligger i Göteborgsområdet. Jag läste Göteborgs-Posten med anledning av den presskonferens Helene Petersson redogör för, och där sa ett av de yttre befälen: Vadå prioriterade områden? Vi får inte en krona till det här uppdraget.

Vi vill tillkänna till regeringen att den polisiära närvaron i brottsutsatta områden ska ökas. Det får inte bara vara en pappersprodukt. Dessutom har Rikskriminalpolisen, Nationella operativa avdelningen och vad

mer det nu heter inte överlämnat hela rapporten än, utan detta var en presskonferensprodukt som presenterades tillsammans med inrikesministern. Om vi nu slår in öppna dörrar vill jag veta vilka besked Helene Petersson och regeringen lämnar när det gäller ökade resurser, ökad kapacitet och ökad beredskap till de här områdena. Det är nämligen det vårt tillkännagivande handlar om.

Anf. 56 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Den nya polisorganisationen innebär ju att de olika regionerna och de olika polisområdena har möjlighet att organisera sig på det sätt som mest behövs i ett visst område. Det är just detta som var meningen med att försöka få ut så mycket lokal polis och lokal närvaro som möjligt. Det ser dock olika ut i landet, och man kanske inte kan organisera Göteborgsområdet på samma sätt som man kan organisera Jönköpings län, som jag kommer ifrån. Behoven är olika. Behoven ser olika ut, och det är olika kompetens som efterfrågas i de olika områdena.

Det finns kanske också olika delar av Göteborg, som nämnts här, där man behöver lägga in extra resurser. Polisen själv säger att man jobbar för att öka sin förmåga i just dessa områden. Det handlar om att sätta fler lokala poliser just där. Som jag sa i mitt anförande har vi när vi har varit ute på besök sett att man vinner väldigt mycket på att ha lokal polis som är känd för dem som finns i området. Man får inte en konfrontation, utan man får samverkan. Människor får ett förtroende för de poliser som finns där om de vet namnet på dem, känner igen dem och träffar dem dagligen.

När det gäller gäng har det också visat sig att det är lättare att komma in och kunna samtala med ungdomarna i ett tidigare skede om det finns lokala poliser, och det är en av de delar där polisen själv säger att vi ska ha fler lokala poliser i just de områdena.

Anf. 57 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! I dessa tider av oro är det viktigt att ta ansvar, och Alliansen fortsätter att ta ansvar. Det är lika viktigt i opposition som det var i regeringsställning.

Det gäller speciellt i tider när vi ser en passiv regering. Vi har hört det i dag: Ledorden är att avvakta och att någon annan ska göra det. Det är en allmän passivitet. Sällan har en regering lagt fram så få konkreta förslag och propositioner. Det är alarmerande. Även jag förstår att en ny regering behöver lite tid på sig, men den måste samtidigt lämna utredningsuppdrag. Sällan har dock så få direktiv getts, vilket tyder på att drivkraften att göra politik av politiska åsikter är väldigt låg.

Speciellt i dag, i dessa tider av oro, är det viktigt att vi kan samla oss och ta ett ansvar. Men det är även viktigt att vi som politiker lägger fram konkreta förslag som går att följa upp och göra någonting av, i stället för att sitta stilla, avvakta och vänta på myndigheternas initiativ. Varför? Jo, därför att det är bättre att ligga ett steg före i politiken i stället för att vänta på att verkligheten ska komma i kapp en och man panikartat måste lägga fram förslag. Då blir förslagen nämligen hafsiga och av dålig kvalitet, och riksdagen måste i efterhand försöka städa upp så gott det går. Det är bättre att ligga ett steg före, ta initiativ, utreda och komma igång.

Herr talman! Alliansen fortsätter att ta ansvar. I dag kommer riksdagen att besluta om ytterligare nio tillkännagivanden. Det retar uppenbarligen,

och det sas tidigare att det urholkar. I ett replikskifte kunde vi sedan konstatera att det kanske var bra att förslagen kom, och nu kommer det fler förslag. De är konkreta. Sju av dem handlar om polisen, och det ska ses mot bakgrund av den omorganisation som har gjorts och som kom till på initiativ av alliansregeringen efter en grundlig utredning och en grundlig genomförandekommitté.

Socialdemokraternas ståndpunkt på den tiden, med Thomas Bodström, var att det inte behövdes någon grundlig genomgång. Det var bara att omorganisera och genomföra nästa dag. I dag ser vi vikten av att göra detta grundläggande arbete. Ändå finns svårigheter.

Därför är det viktigt att vi politiker också följer upp hur reformen utvecklar sig. Det beslut som riksdagen har fattat måste följas upp innan verkligheten blir någon annan än den syftena riktade sig mot. Annars måste ännu en omorganisation göras, och då har vi tappat tid. Det är vår skyldighet som politiker, och det är vad ett av tillkännagivandena handlar om.

Sedan finns frågan om antalet poliser – en miniminivå. Vi har från Moderaternas sida hela hösten sagt att det finns för få poliser. Målet om 20 000 poliser måste reformeras, inte för att de ska bli färre utan för att de ska bli fler. Vår befolkningsutveckling har lett till det ställningstagandet.

Detta har i efterhand, i december, även verifierats av rikspolischefen i utskottet. Han nämner exakt samma siffra. Det behövs 1 000 nya poliser. Med det följer också ambitionen att det ska finnas resurser. Problemet är att den budget regeringen har lagt fram redan är överspelad och knappast kan stämma.

Ett tillkännagivande handlar om att lägga fram förslag till konkreta åtgärder för att få en effektivare polisorganisation. Det ska vara en del av uppföljningen. Det handlar om konkreta förslag om närvaro i brottsutsatta områden, att medborgarna ska möta en tillgänglig polisorganisation. I dessa moderna tider när alla andra är närvarande på nätet ska även polisen vara närvarande på nätet.

Vidare finns ett tillkännagivande om återkoppling till brottsoffer. Det är fråga om konkreta åtgärder, till exempel förbättrat vittnesstöd och att se över Kriminalvårdens kostnader.

I dag behöver polisen mer än någonsin ett ledarskap. Naturligtvis ska det finnas chefer, men det måste också finnas ett politiskt ledarskap. De politiska företrädarna liksom andra har fått brev från många poliser. Det är fråga om över 2 000 brev. Vi har läst dem alla. Där framgår vilka poliser som skriver. Det är yngre poliser, och det är poliser i yttre tjänst. Det är de som hör av sig och lyfter upp ett antal problem. De är värda att ta på allvar. Det här visar behovet av ett aktivt politiskt ledarskap och ett aktivt ledarskap inom polisen.

Oppositionen vill att polisen själv ska få bestämma över polismål och vill ta bort målet om 20 000 poliser. Man vill inte heller direkt peka på antalet civilanställda. Verkligheten är att med det förslag som ska läggas fram kommer Polismyndigheten att vara njugg med att rekrytera civilanställda till polisen. Det verkar som att man inte vill göra både och. Frågan är var Socialdemokraterna och Miljöpartiet står i detta vakuum. Det är för oss oförklarligt, och det leder till att vi anser att vi måste ta politiska initiativ.

Det är viktigt att ta tillbaka ordningen till de områden där det i dag knappast finns någon myndighetsföreträdare. Det handlar mycket om våra förortsområden. Där finns tomma lokaler där det borde ha suttit poliser, men av någon outgrundlig anledning har fältet lämnats helt fritt åt unga kriminella. De som lider mest av detta är naturligtvis de som är bosatta i områdena. Det är oerhört viktigt att ta det initiativet.

Regeringspartierna reserverar sig mot förslagen. Deras svar på varje punkt är att avvakta propositioner och beredningar. Problemet är att en del av propositionerna var aviserade att läggas fram under hösten, men de kom aldrig. Vi tänker faktiskt inte avvakta längre. Det är dags att ta ansvar för den situation som finns. Det är dags att ta ansvar för Sverige i en svår situation.

Jag skulle vilja yrka bifall till reservation 3.
(Applåder)

Anf. 58 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till Krister Hammarbergh: På vilket sätt och vem, anser ni, ska göra en uppföljning som inte redan är initierad?

De är inte bara fråga om Statskontoret, utan polisen själv har tagit fram en översikt i Förtroendebarmetern. Man går in i detalj.

Riksrevisionen har också aviserat att polisens och åklagarnas förmåga att klara upp brott ska följas upp. Det gäller till exempel polisens förmåga att klara sina uppgifter med anledning av den ökade migrationen. Det har aviserats ett antal uppföljningar.

På vilket sätt och vem ska göra ytterligare uppföljningar?

Anf. 59 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Vi noterar också att Statskontoret har fått detta uppdrag, men vi tror att man måste gå in djupare i detta och följa reformen löpande med vad som händer inom polisen. Naturligtvis måste polisen själv se i vilken takt förändringen går, men det är också viktigt att politikerna ser till att resultatet blir det tänkta syftet.

Det handlar om att ta politiskt ansvar. Jag tror inte att vi ansvariga politiker, i synnerhet inte om man representerar ett parti som sitter i regeringsställning, hela tiden kan hänvisa till någon annan. Du har också ett ansvar, Helene Petersson.

Anf. 60 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Den förändringsbarometer som polisen själv gör redovisas för insynsrådet. I insynsrådet finns representanter från er och från oss. Alltså har riksdagen och ledamöterna en stor möjlighet att följa denna fråga. Här är det verkligen fråga om detaljer. Där tas upp medborgarlöften, hur många områdespoliser som har tillsatts, funktioner och uppdrag. Det är precis i detalj.

Ska regeringen eller riksdagen göra detta själva? När en uppföljning ska göras ger regeringen någon ett uppdrag. Det är sällan regeringen själv som gör arbetet, utan man använder sig av de myndigheter som finns inom området.

Riksrevisionen har själv tagit initiativ till olika uppföljningar. Det är glädjande att det sker uppföljningar. En annan sak som hanteras nu, som

ni också har reserverat er mot, gäller den it-relaterade brottsligheten. Riksrevisionen tittar just nu på dessa frågor. Olika myndigheter och organisationer gör uppföljningar på regeringens initiativ. Det var er regering som gav Statskontoret uppdraget. Jag kan inte förstå att det inte skulle vara godtagbart med dessa uppföljningar.

Anf. 61 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Majoriteten reserverar sig i frågan om ökad närvaro på internet. Där hänvisar man bland annat till det vi kallar id-kapningar och att den propositionen fortfarande bereds. Problemet är att den var aviserad till hösten, men den kom aldrig. Hur länge ska vi vänta?

Sedan kommer vi till frågan om uppföljningen i Polismyndigheten. Jag sitter i insynsrådet, och jag följer dokumentet noga. Där framgår i vilken takt man genomför förändringar och flyttar människor. Jag rekommenderar Helene Petersson att titta lite närmare på dokumentet, men det anger inte om vi har lyckats uppnå syftet med reformen. Det är dessutom Polismyndigheten själv som gör uppföljningen. Ibland kan det vara bra att politikerna fortsätter att hålla ett öga på utvecklingen och inte släpper den.

Om vi låter denna omorganisation gå fel, och det finns tyvärr en del negativa tecken, kommer vi att vara tvungna att göra om detta ytterligare. Det har vi inte tid med i dessa tider.

Anf. 62 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 4 och 12. Vi står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar vi bara bifall till dessa reservationer.

Eftersom ramarna för budgeten redan är satta och vi har satsningar på rättsväsendet långt över denna budget hänvisar vi till ett särskilt yttrande i betänkandet där våra satsningar förklaras, satsningar som hade gjorts om vi sverigedemokrater hade fått bestämma.

I korthet kan vår budget sammanfattas med att vi avsätter mycket mer resurser på rättsväsendet än vad både regeringen och något av allianspartierna gör.

För kommande år lägger vi över 2 miljarder mer än vad de andra gör, och under den kommande treårsperioden stiger detta till runt 3 miljarder år 2018. För att sätta detta i relation till rättsväsendets budget ökar vi den med nästan 5 procent för 2016 och med upp till 7 procent 2018, vilket är en kraftig investering i rättsväsendet.

Den största myndigheten inom rättsväsendet är Polismyndigheten, och det är också den som i vår budget får de största höjningarna i kronor räknat. Vi lägger 840 miljoner utöver det som beslutades när det gäller ramarna för Polismyndigheten. Det ska bland annat gå till fler civilanställda som ska frigöra polisiära resurser till renodlade polisiära sysslor. Det behövs nu eftersom polisen blir alltmer överbelastad, inte minst med tanke på gränskontrollerna, invandringen och problemen runt asylboenden och annat.

Utöver detta anslår vi en halv miljard extra. Det är en generell anslagsökning. Vi menar att denna anslagsökning ska gå till bland annat bättre löner, bättre utrustning och bättre vapen för poliserna. Vi har sett rapporter om en poliskår som anser sig inte ha tillräckligt kraftiga vapen för att möta terrorister, organiserad brottslighet och så vidare.

Om man tittar på Genomförandekommitténs förslag kan vi se att Polismyndigheten redan förra året var underfinansierad med 1 miljard. Det året gav vi dem det som de behövde. Situationen är likadan detta år, om man återigen tittar på Genomförandekommitténs förslag. Jag sa till polischefen när han var i utskottet att jag fortfarande tycker att det är ganska anmärkningsvärt att man kom med en budget för någon månad sedan som man nu inser är underfinansierad. Det är ungefär på samma sätt som med kostnaderna för invandringen. Regeringen fattar inte att det är underfinansierat trots att man kunde se det långt i förväg.

Jag har länge diskuterat läget för våra insatsstyrkor, och jag har diskuterat det med vår före detta justitieminister Beatrice Ask, till exempel att befogenheterna för piketen bör stärkas för att i högre grad ge ett fullgott skydd i alla delar av landet. Både piketen och nationella insatsstyrkan bör utöka sin förmåga när det gäller personal och utrustning. Delar av detta anslag – den halva miljarden som vi avsätter för Polismyndigheten – bör vigras åt detta. Vi anser också att piketens befogenheter bör utökas gällande vilka vapen de får ha och vilka metoder de får använda. Detta har begränsats.

Vi budgeterar också för ett införande av beredskapspolisen. Det är något som vi har gjort varje år sedan den lades ned. Med en beredskapspolis kan man snabbt få ihop hundratals, kanske fler, beredskapspoliser som vid behov kan sättas in om det gäller skogsbränder eller upplopp. Det är en effektiv resurs som kommer att behövas alltmer i detta nya, spännande Sverige som ni har skapat.

Totalt sett stärker vi alltså Polismyndigheten med 840 miljoner kronor. Vi budgeterar även för en kraftig utökning av antalet poliser. I dag har vi omkring 20 000. Den satsning som påbörjades 2006 är uttraderad på grund av befolkningsökningen, om man ser till polistätheten. Här vill vi se en rejäl ambitionshöjning.

Vi vill ha ett rikttal på 250 poliser per 100 000 invånare, och vi anser att rekryteringen ska ske framöver med detta som målsättning. Det innebär att Sverige skulle behöva omkring 27 000 poliser med början år 2023, enligt SCB:s befolkningsprognos. Vi räknar med att den första kullen av polisstudenter kan starta ett år efter beslutet, med nyintagna tre år framöver. Den första kullen med nya poliser skulle då komma ut 2020, och alla de 7 000 nya poliser som det handlar om skulle vara i tjänst 2023. Det skulle innebära en 35-procentig ökning från dagens nivå, eller en 22-procentig ökning om man mäter det i ökad polistäthet. Detta är en mycket kraftig satsning som skulle ge polisen möjlighet att till exempel återställa ordningen i de områden där man anser att man inte har full kontroll längre. Det skulle ge polisen möjlighet till utökad inre gränskontroll, vilket vi är i akut behov av för att utföra avvisningar, hitta personer som befinner sig här illegalt och bekämpa organiserad brottslighet.

Utöver detta höjer vi kraftigt anslagen för Säkerhetspolisen liksom för Åklagarmyndigheten, med nästan 10 procent vardera. Säpo får mer personal till terrorbekämpning men även till personskyddet, som är hårt ansträngt. Det blir också resurser för implementering av ett effektivt informationsutbyte mellan FRA och Must.

Åklagarmyndigheten får en generell förstärkning för mer personal till bland annat säkerhetsmål och minskade ledtider.

Vi ökar anslagen till Sveriges domstolar i enlighet med deras budgetyrkande, som är underfinansierat.

Utöver det spenderar vi 168 miljoner kronor kommande år på att införa permanenta säkerhetskontroller i alla Sveriges domstolar, inklusive drift och säkerhetspersonal. 75 miljoner av detta är en engångskostnad. Det är någonting som vi har föreslagit flera år i rad. Jag tror att det var förra mandatperioden som man sa nej till detta med motiveringen att det minskar öppenheten i Sveriges domstolar att man har säkerhet, vilket är löjligt. Det är tvärtom. Är man säker i en domstol är det mer öppenhet, och då vågar man på ett annat sätt komma dit. Det är ungefär som i riksdagen nu med de utökade säkerhetskontrollerna. Det är ingen som klagat över att öppenheten har minskat, utan det är snarare tvärtom bättre för alla.

Herr talman! Jag ber om ursäkt för att jag överskrider min talartid lite grann. Men jag ska bara kortfattat kommentera även de andras budgetförslag.

De rödgröna underfinansierar rättsväsendet, inte minst i fråga om polisen. Detta har även polischefen framfört.

Alliansen å sin sida lägger sig mer eller mindre exakt på regeringens nivå med vissa marginella skillnader.

Centerpartiet skär ned med 15 miljoner på utgiftsområdet. De ville egentligen skära ned med 145 miljoner. Men man får inte ha negativa anslag. Därför godkändes inte Centerpartiets förslag i denna del.

Liberalerna drar ned med 10 miljoner kronor på utgiftsområdet. Det är ingen stor minskning. De största neddragningarna gör de på Kriminalvården och Sveriges domstolar. Inget av det anser vi är önskvärt. Kriminalvården har fått mindre belastning på senare tid. Men de har också ansvar för till exempel transporter vid utvisningar, vilket vi är i akut behov av i dag.

Kristdemokraterna höjer marginellt anslagen med endast 35 miljoner kronor på en budget som är på över 40 miljarder.

Moderaterna höjer anslagen med 55 miljoner. Detta ska jämföras med Sverigedemokraternas 840 miljoner. Jag tycker att det är en bra satsning som Moderaterna gör med 1 000 poliser. Men om man tänker efter lite hjälper inte dessa 1 000 poliser. Om vi antar att dessa 1 000 poliser skulle kunna börja utbildas redan nästa år, skulle vi när de är klara ungefär 2019 ligga på samma polistäthet som vi gör i dag. Man skulle alltså uppnå status quo och alltså ha samma ansträngda situation som vi har i dag. Tittar man på Moderaternas förslag med en ökning på 55 miljoner ser man att det bara är 15 miljoner av dessa 55 miljoner som kan gå till polis och utbildning. Resten är vigtt åt nationella insatsstyrkan och fler poliser som kan hjälpa åklagarna i vissa mål. 15 miljoner kronor till polisutbildning skulle ge 133 platser nästa år, eftersom de kostar 112 000 kronor per år. Av de 1 000 poliserna är det egentligen endast 133 som kan påbörja sin utbildning utöver det som redan görs nästa år. Denna satsning är alltså för liten och för sen, även om vi tycker att den är bra.

Herr talman! Jag vill passa på att önska herr talmannen, presidiet och övriga ledamöter en god jul.

Anf. 63 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis bra att ha ambitioner. Man behöver inte ha fel i allt. Ibland kan man ha rätt i vissa saker.

Däremot är det tråkiga att det ska fungera också. En finansiering måste på något sätt ha en hållbarhet. Det är 17 dagar till nyår. Om 17 dagar ska en ny budget komma fram. När det gäller den finansiering som ni har i fråga om de stora satsningarna ska ni spara 32 200 miljoner på dessa 17 dagar, alltså till nästa budgetår, bara på just invandring och integration.

Jag ska inte övertolka, men jag ser nästan på min motdebattör att han också förstår att det inte kommer att gå. Det går inte att hitta 32 200 miljoner kronor bara så där rakt av, för det kommer att få för stora konsekvenser, oavsett vem som skulle styra detta land. Det menar jag.

Det är därför som vi är lite mer modesta i våra förslag. Vi räknar på dem när det gäller igångstartsår, och sedan ökar vi beloppen vartefter. Vi vet nämligen att det finns lite tröghet i maskineriet, till exempel när vi ska utbilda fler poliser.

Ska man gå på era förslag ska ni till nyår, om det här ska gå ihop, öka antalet utbildningsplatser på Polishögskolan med 1 116 platser. Det är väldigt mycket. Jag tror att även Kent Ekeröth inser att det inte går.

Vad jag vill säga är att det är viktigt att vi har förslag och att vi får fortsätta driva regeringen framför oss. Men vi kan inte driva en politik med hittepåengar eller orealistiska förslag som det inte finns någon möjlighet över huvud taget att genomföra, för människor kommer att bli besvikna när de upptäcker att det faktiskt inte går.

Anf. 64 KENT EKEROETH (SD) replik:

Herr talman! Jag får väl återigen passa på att förklara hur vår budget fungerar. När vi gör besparingar på invandringen är det för 2016. Det är dessutom bara på nyinvandring. Vi talar inte ens om alla som redan är här. Det är bara på nyinvandringen.

Vi stänger gränsen. Noll asylinvandring, direktavvisning – det blir ingen mer asylinvandring. Det är de besparingarna vi gör, och det är de pengarna vi sparar. Jag förstår att Moderaterna och många andra är avundsjuka på att vi har så mycket mer pengar än de, men det är bara för att vi har gjort den här prioriteringen sedan urminnes tider. Vi kan göra den. Och med en nyinvandring som vi minskar till noll kommer vi att få extremt mycket mer resurser än ni har eftersom vi nu har så extremt hög invandring.

Hammarbergh försöker påstå att vi behöver 1 100 nya platser fram till nyår. Om han hade läst vår budget skulle han ha sett att vi räknar med att den nya kullen av poliser som ska börja behöver åtminstone ett års förberedelsestid. Den första kullen skulle alltså börja studera år 2017, inte den 1 januari 2016. Om man tittar på vår långtidsbudget ser man att kostnaderna för nyutbildning av poliser också kommer 2017 och ökar 2018 och 2019.

Vi räknar alltså med ett års förberedelsestid. Sedan räknar vi med att poliserna börjar i omgångar om tre år, alltså en tredjedel varje år. Den sista kullen kommer att vara klar med sin utbildning år 2022. Detta är räknat på av RUT, precis som resten av vår besparing på invandringsbudgeten, så jag är väldigt bekväm med våra siffror – även om jag förstår att Moderaterna blir lite avundsjuka när de kommer med höjningar på 55 miljoner och vi med höjningar på ungefär 2 miljarder.

Anf. 65 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Det är ju faktiskt så att även vi har bett riksdagens utredningstjänst att titta på hur Sverigedemokraterna har kunnat komma fram till den här finansieringssiffran på 32 200 miljoner nästa år som de ska spara enbart på invandring och integration. Svaret från RUT är att det inte går. Det går inte att se varifrån detta är taget.

Min undran till Kent Ekeroth är då: Varför ska det vara just 32,2 miljarder? Hur har ni räknat ut det? Varför inte 22 eller 37 eller 42 miljarder? Hur har ni yxat fram den här siffran som ska sparas nästa år? Det är väldigt svårt att utläsa det av budgeten. Riksdagens utredningstjänst säger att det inte går att förstå.

Eftersom man ska skjuta upp utbildningsstarten lite grann och ge universiteten lite längre tid får jag väl ta tillbaka det. Men då handlar det alltså inte om 1 116 platser. Det blir bra många fler som ska in i varje omgång. Vad jag förstår av den väldigt slarviga motionen är det från hösten 2016. Men hur många platser ska det bli då, och hur ska de här tre universiteten klara av det?

Jag vill återigen hävda att det är bra med ambitioner i politiken, men man kan inte finansiera saker med hittepå pengar. Man kan heller inte lägga fram förslag när det inte finns någon som helst möjlighet för dem som ska utföra uppdraget att utföra det.

Anf. 66 KENT EKEROOTH (SD) replik:

Herr talman! Om Hammarbergh inte förstår vår budget skulle jag uppmana honom att titta på budgetdebatterna i finansutskottet, där vi diskuterar invandringskostnaderna dagligen.

Vi har till och med en bilaga till vår budget där vi i detalj går igenom invandringskostnaderna. Det här är inte första året vi gör det. Det gjorde vi till och med innan vi kom in i riksdagen – vi lade en budget om invandringskostnaderna redan 2009, där vi i detalj förklarade hur vi gör.

Vad vi räknar med är att vi år 2016 kan minska invandringen med 95 procent. Vi räknar inte ens med 100 procent utan med 95 procent år ett, det vill säga nästa år. Därefter räknar vi med en hundraprocentig minskning av asylinvandringen.

RUT har kommit med olika uträkningar av hur mycket det kostar med mottagningssystem och direkta transfereringar från staten. Vi kan bara titta på hur mycket utgiftsområdena 8 Migration och 13 Integration har skjutit i höjden. Hammarbergh säger att han inte förstår vad vi ska spara på. Titta bara på de två posterna och se hur de har skenat iväg! Där har vi en jättestor källa till resurser som man kan ta.

Det är det som är grejen med de andra sju partierna i den här riksdagen. Ni plockar från i princip alla områden och lägger det på ert favoritområde: invandringen.

Vi gör tvärtom. Vi tar från invandringen och ger till allting annat. Det säger ganska mycket om oss. Man brukar anklaga oss för att vara ett enfrågeparti, men invandringen är egentligen den fråga vi prioriterar minst. Det är den vi ger minst resurser för att kunna ge till allting annat. Den prioriteringen gör vi.

Ni gör alltid tvärtom. När har de här utgiftsområdena, integration och migration, minskat de senaste decennierna? De har ju bara skjutit i höjden. Om ni hade haft rätt prioriteringar skulle ni också ha haft de här resurserna.

Då skulle ni också ha varit intresserade av att räkna på det så som vi har räknat på det i alla år.

Vi tar de här resurserna bland annat för att förbättra situationen inom rättsväsendet. Därför kan vi göra väldigt stora satsningar. När Moderaterna säger att de vill ha fler poliser är det jättefint, men 55 miljoner kommer inte att hjälpa det. Det kommer våra miljarder att göra.

Anf. 67 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på Kent Ekeroth, både i hans anförande och i debatten alldeles nyss, hör jag att hela fokus ligger på polisen. I andra debatter ligger hela fokus på höjda straff. Fler poliser och höjda straff är, åtminstone vad jag uppfattar, Sverigedemokraternas huvudfokus inom rättsväsendet.

Min fråga till Kent Ekeroth är: Finns det något i era tankar om att vi behöver ett brottsförebyggande arbete och ett arbete för att förhindra återfall i brott?

Detta är två av regeringens prioriterade områden. När vi kommer till rätta med det här, när vi får ett minskat antal personer som begår brott, behöver vi kanske inte ett ökande antal poliser.

Min fråga är alltså: Vad är Sverigedemokraternas inställning och förslag när det gäller brottsförebyggande arbete och att förhindra återfall i brott?

Anf. 68 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Det var en hyfsat korrekt uppfattning av Sverigedemokraternas kriminalpolitik. De senaste åren har vi haft fokus på skärpta straff och på polisen, som Helene Petersson säger.

Nu är det inte riktigt sant – vi satsar ganska stora summor relativt sett på Åklagarmyndigheten, på Kriminalvården och på annat. Jag talade i mitt anförande om att vi höjer anslagen för Åklagarmyndigheten och Säpo med 10 procent jämfört med vad regeringen gör. Vi höjer med 5 procent för Polismyndigheten.

Ja, Polismyndigheten är extremt viktig. Det är den största myndigheten. Det är också polisen som är ute på gator och torg. Vi måste förstärka den organisationen. Vi har sett stora brister. Vi har sett rapporter om att man inte klarar att lösa brott på grund av att man är fullt upptagen med att hantera er massinvandring – tyvärr.

Den här problematiken är ingenting som kommer att försvinna inom kort, inte minst med tanke på att ni nu är så stolta över att ni har minskat massinvandringen från 10 000 i veckan till 4 000 i veckan. Det är dubbelt så mycket som på sommaren förra året. De här problemen kommer alltså inte att försvinna snart, och då måste man göra de här satsningarna på Polismyndigheten för att kunna hantera situationen.

Det gäller inte minst frågan om utvisning. Den har varit uppe flera gånger här i kammaren, och jag har frågat mig själv varför ni inte vill utvisa kriminella utlänningar, varför ni vill behålla dem i landet, varför ni vill ge dem medborgarskap trots att de begår grova brott.

Det finns massor av aspekter som fortfarande behöver åtgärdas, inte minst höjda straff. Vi ser löjeväckande låga straff för riktigt grova brott – dagligen. Det här måste åtgärdas. Vi såg nyss att en eritreansk medborgare

fick fem års fängelse för en gruppvåldtäkt i Ludvika. Han blev inte utvisad på grund av era regler och lagar.

Detta måste vara prioritet ett för oss så länge den här situationen inte är åtgärdad. Jag ser inte många tecken på att någon vill åtgärda den, förutom Sverigedemokraterna. Därför kommer det att vara vårt fokus också framöver.

Anf. 69 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag tolkar Kent Ekeroth som att ni helt enkelt inte har några förslag. Ni har inget program när det gäller brottsförebyggande arbete. Ni har ingenting för att minska risken att folk återfaller i brott.

Det är klart att det måste gå åt mer pengar till Kriminalvården om man ska skärpa straffen. Ju fler personer som sitter inne och ju längre tid de sitter inne, desto mer kostnader.

Men är det något samhället – framför allt individen men också alla runt omkring – tjänar på är det brottet som aldrig sker. Det är här fokus måste ligga. Här måste samhället sätta in alla sina resurser för att vi ska slippa att brott begås och människor hamnar i fängelse eller får andra straff.

Att slänga in i fängelse, låsa dörren och slänga nyckeln kan vara ett alternativ. Men det är inte Socialdemokraternas eller regeringens alternativ. Jag tror inte att det var den förra regeringens heller.

Min fråga kvarstår. Har ni något förslag på dessa två områden?

Anf. 70 KENT EKEROOTH (SD) replik:

Herr talman! Mycket av den rehabilitering som sker i dag sker i Kriminalvården, som har ett rehabiliteringsansvar. De har en massa olika projekt och insatser för att man ska rehabiliteras och inte återfalla i brott när man kommer ut i samhället.

Ert recept de senaste åren har varit ett magplask. Återfallsgraden är 40–50 procent i många grupper.

Vi vill se att kriminalvården skärps drastiskt. I dag är det vilda västern. Fångarna har mycket rättigheter, och de behöver göra väldigt lite för att få njuta av den ganska höga standarden i kriminalvården. De kan få platt-tv-apparater. Förstör man den för att man är förbannad får man en ny. Det finns ingen balans i det.

En del i det brottsförebyggande arbetet måste vara att vi ställer högre krav inom kriminalvården så att de intagna förstår att de är intagna och att de inte har rätt till allt, till exempel till en tv. Det måste till disciplin. De måste lära sig att sköta sig på fängelset, annars får de inga förmåner och fördelar. Det är centralt.

Denna politik måste skärpas. I dag är kriminalvården en läroplats för brottslingar, och därför återfaller många i brott.

För att komma åt det måste kriminalvården vara mer repressiv. Det måste in fler övervakningskameror. I dag finns övervakningskameror i hallarna men inte i cellerna. Men var begås knarkhandeln och misshandeln? Jo, i cellerna. När folk kommer på besök kroppsvisiteras de sällan. Det finns ingen avspärning med glas, så mycket smugglas in. Då kan brottsligheten fortsätta genom mobiltelefonkontakt med kriminella utanför.

Vi behöver en mer repressiv kriminalvård så att de brottslingarna förstår vilka rättigheter och skyldigheter som gäller. Det är centralt.

Anf. 71 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Det är spännande att åter stå i denna talarstol.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Jag står bakom Miljöpartiets, Socialdemokraternas och Vänsterpartiets reservationer, men för att vinna tid avstår jag från att yrka bifall till dem.

Jag vill lyfta debatten lite och börja med en utblick. De olika samhällsinstitutioner vars ekonomi vi debatterar är polis, domstol och övrigt rättsväsen. Det får mig att reflektera över den bakgrund jag har. Jag växte upp som utlandssvensk i dåvarande Västtyskland. Numera bor jag i den mångkulturella staden Södertälje.

Det som förvånade mig mest av allt när jag flyttade tillbaka till Sverige var att jag var tvungen att tänka om när det gällde samhällets institutioner. Jag växte som sagt upp i Tyskland, ett land som inte låg särskilt långt bort och var ganska likt Sverige. Där såg man med stor misstro på alla offentliga institutioner. Särskilt låg var tilliten till polisen, men även till domstolarna och kriminalvården var tilliten låg.

Jag har fördjupat mig i denna fråga och tittat på olika undersökningar. En favorit är World Values Survey, som beskriver till exempel samhällstillit globalt. Jag ser då att vi i Sverige har något som är unikt i hela världen. Vi utgår nämligen från att samhällets institutioner är till för oss medborgare och att vi kan lita på dem och ställa krav på dem. De är till för oss. De är inte till för att vara repressiva mot oss eller trycka ned oss – om vi inte har gjort fel, förstås. Det är klart att polisen ska sätta dit brottslingar. Brottslingar ska sedan dömas enligt lag och regler, men de ska också få en chans att hitta tillbaka till den rätta vägen.

Det tog lång tid att lära mig denna skillnad. Jag minns fortfarande hur jag gick på Göteborgs gator och funderade på den attityd som fanns gentemot patrullerande poliser. Den var så annorlunda i Sverige jämfört med vad jag var van vid från Tyskland – och Tyskland är ändå ett land som vi tycker är ganska likt Sverige. Men just därför är det intressant.

Det är detta budgetförslaget vi debatterar handlar om. Hur vill vi bygga samhällets institutioner? Ska de vara till för medborgarna eller inte?

Låt mig gå vidare till mina erfarenheter i Södertälje. Jag var kommunalråd där i sex år. Jag är full av beundran över det arbete polisen där gjorde mot den grova organiserade brottsligheten. Jag är glad över de satsningar som görs där de erfarenheter som gjordes i Södertälje förs vidare till att gälla hela landet.

Vi hade stora problem i Södertälje, och vi har fortfarande problem. Det är ingen problemlös stad, men det är så mycket bättre. Polisen lyckades med en stor bedrift, för de lyckades bygga upp ett förtroende för samhällets organ bland våra invånare som kommit hit från andra kulturer. De lyckades få dem att lita på att polisen och även domstolen i Sverige var annorlunda än i andra länder.

Jag följde domstolsprocesserna noga och var faktiskt ganska rädd för att man inte skulle lyckas att få fällande domar. Vi visste alla att dessa människor var skyldiga, men det gällde att bevisa det. Det är inte alltid enkelt att bevisa något objektivt. Jag kan tycka hur mycket jag vill, men att bevisa det kan vara väldigt svårt om den åtalade har varit slug nog.

Just dessa bitar är det vi måste värna. Vi kan diskutera hur många poliser och hur många civilanställda vi ska ha och vem som ska göra vad. Men det verkar finnas en samsyn om att vi vill utveckla detta för att bevara

och bygga ut det förtroende för samhällets institutioner som vi har i Sverige. Det är speciellt viktigt i en tid med stor internationell oro att vi kan stå tillsammans och säga att vi vill fortsätta med detta.

De satsningar som föreslås på det budgetområde vi ska fatta beslut om i dag bygger mycket på just det som jag menar att vi måste värna om och inte kasta bort. Vi måste vara medvetna om att detta är något unikt i världen. Det är vår gemensamma värdegrund, och den borde vi värna om mycket mer.

(Applåder)

Anf. 72 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Låt mig välkomna Mats Pertoft tillbaka till riksdagen och till justitieutskottet.

Det var ett bra och viktigt inlägg. Mats Pertoft har helt rätt i att vi är unika. Våra myndigheter åtnjuter stort förtroende hos medborgarna.

Jag har ofta gäster från Ukraina. Den första kommentaren nästan alla gör är: Vi förstår inte hur det fungerar. Vi ser nästan aldrig några poliser, men det verkar vara lugn och ro ändå. För dem är det en märklig bild, och de har svårt att ta in den.

Du gör helt rätt analys. Vi måste värna detta. För vår del är det vad diskussionen handlar om. I orostider ställs myndigheterna inför en ganska svår situation och ganska stor press, och framför allt de människor som jobbar i myndigheterna.

Nu tänker jag i första hand på polisen, som alltid är samhällets yttersta utpost när ingen annan tar vid, och många människor blir trötta och stressade. Vår utgångspunkt är att vi måste följa denna reform väldigt noga från politiskt håll.

Jag känner att det från din sida finns en öppenhet till detta just för att värna det du så värtaligt tar upp. Det handlar om att värna ett system där människorna känner en trygghet i vad myndigheterna gör och inte är rädda för myndigheterna.

Anf. 73 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Tack, Krister Hammarbergh! Jag kan till fullo instämma i de ord som har sagts. Just värnandet om dessa gemensamma värden är någonting som kanske borde genomsyra hela debatten. Det handlar också om respekt för polisen och andra yrkeskåror och deras förmåga att bestämma och styra sina verksamheter på ett konstruktivt sätt.

Anf. 74 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 20 om mängdbrott som Centerpartiet har tillsammans med Moderaterna under punkt 34. Jag står givetvis bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till denna.

Vintermörkret har lagt sig över Sverige. Det känns som att det kom tidigt i år. Den här vintern känns mörkare än många andra, och de stormiga nätterna håller många vakna av fler än ett skäl. I början av september i år spreds över hela världen bilder av ett barn som hade drunknat och som spolats i land på en strand i Grekland. Det gjorde de allra flesta medvetna om den största flyktingvägen sedan andra världskriget.

Man kunde tro att i en tid då nyheter på några få sekunder når tusentals mil borde människor i hela världen, och kanske särskilt i det närliggande Europa, förstå att människor flyr för sina liv och att de inte har något val. Hela stadsdelar har bombats sönder. Skolelevers lektioner avbryts av sprängkraften hos oljefatsbomber. Ungdomar flyr från det som borde vara tryggheten hos sina familjer ut på en farlig resa till Europa. Vilken människa som helst borde begripa att man inte ger sig ut på en sådan resa om man inte måste.

Herr talman! Det kan vara bra att få lite perspektiv på tillvaron ibland. Samtidigt som vi gråter över fruktansvärda rapporter rapporteras i Sverige att kyrkan undervisar asylsökande i svenska, att reporäntan är oförändrad, att investeringsplanerna för Ringhals I och II har ändrats och att Martin Almgren vann *Idol*, och det var också bra. Det är någonting man kan glädja sig åt.

Det är nyheter vi får när vissa hävdar att Sverige står inför en kollaps. Trots domedagspratet ser jag inga tecken på sönderbombade stadsdelar, uppspolade barn längs svenska kuster eller ungdomar som flyr sina familjer en masse. Men vissa tror på domedagspratet. Vissa tror på det till den grad att de tar till vapen, vapen i form av tändvätska och tändstickor.

Över 20 asylboenden brinner under kort tid. Asylsökande, varav många traumatiserade av fruktansvärda händelser, är vakna i skift av rädsla för att bli innebrända. Sedan kommer ytterligare ett slag. Inte långt efter att de flesta lågor har slocknat kommer de första rapporterna från Paris den 13 november, rapporter om att extremister har tagit till vapen mot oskyldiga människor. Våldsdåd har under hösten drabbat Paris men också Libanon och Turkiet. Världen grips av ännu större oro.

Herr talman! I nöden prövas vännen, sägs det. Det stämmer nog, men det finns mer som prövas i nöden: vi människor, vi som land och inte minst vi som politiker. Det är vi som är satta att fatta balanserade och bra beslut och att inte dra iväg i panik och stifta kortsiktiga och ogenomtänkta lagar. Vi har ett ansvar.

Det är ett ansvar att stifta långsiktigt kloka lagar, ett ansvar att tänka efter innan vi handlar, men faktiskt också ett ansvar att staka ut en riktning grundad på vår övertygelse om vad som är rätt och utifrån det axla ett politiskt ledarskap. Man kan säga att regeringen har lite att jobba med på den punkten.

Herr talman! För mig som centerpartist är individen viktigast. Individen finns inte för staten utan tvärtom. Staten finns för individen. Det är knappast något område där staten har en så viktig roll som när det gäller att skydda sina invånare från brott och terrorism. När det gäller terrorism har sex av riksdagens partier träffat en överenskommelse som jag är glad för och stolt över. Den kommer att ta oss en bra bit på väg mot ett säkrare Sverige.

Men det finns mer vi måste göra. Höstens händelser gör att vi måste tänka nytt. Största möjligheten att bekämpa brottsligheten har vi om vi börjar just med individen. Det är individen som utsätts för brotten, och det är individen som begår brotten, men det är också individen som förebygger brottsligheten. Framför allt har alla enskilda poliser en oerhört viktig roll i detta. Polisen måste få en chans att göra ett bra jobb. Polisen står just nu mitt i den största omorganisation som har gjorts på väldigt många år. Det skapar oro och frustration.

Herr talman! Sedan vi började beredningen och att jobba med budgeten har det hänt en hel del. Tidigare har polischefen spelat ned behovet av resurstillskott, och vi har kanske litat alltför mycket på det. Men sedan dess har höstens alla dramatiska händelser inträffat. Som tidigare har redogjorts för här från talarstolen har vi fått närmare 2 000 brev från poliser runt om i hela landet som ger en annan bild än den bekymmersfria bilden.

Därför har vi i Centerpartiet beslutat oss för att inför kommande budgetar avisera en satsning på 2 miljarder över fyra år. Det innebär att vi till exempel får möjlighet att utbilda och anställa ytterligare 1 600 nya poliser, alltså inte bara 1 000 utan 1 600. Det räcker också till mer saker.

Vi vill satsa 160 miljoner på att försäkra oss om att de områdespoliser som i den nya polisorganisationen är de poliser som ska komma allra närmast medborgarna kan få bättre villkor, och framför allt att deras löner ska höjas. På så sätt ökar attraktiviteten i att söka till sådana tjänster, och det uppmuntrar de områdespoliser som finns att stanna kvar i sina roller.

Innan ni kastar er på replikknapparna vill jag säga att jag är väl medveten om att lönen sätts av parterna på arbetsmarknaden. Visst är det så. Polisen själv måste bedöma hur de 160 miljoner kronorna ska användas på ett bra sätt så att det blir ett långsiktigt brottsförebyggande arbete lokalt. Men precis som när det gäller till exempel förstelärlarlönerna tror jag att en riktad satsning skulle vara en bra tillämpning.

Centerpartiet skulle vilja att så många som möjligt vet vem just deras lokala polis är. Om man vet vem den lokala polisen är ökar förutsättningarna att öka förtroendet inte bara för den enskilda polisen utan för polisen som helhet och i förlängningen rättssamhället.

I de områden där tysthetskulturen råder, just i de områden där radikaliserings- och ungdomsbrottsligheten riskerar att skapa mer våld, högre droganvändning och mer rädsla än någon annanstans, är polisens arbete mot radikaliserings- och ungdomsbrottslighet som allra viktigast.

Det finns flera saker som vi vill satsa på som jag inte hinner nämna här i dag. Vi vill satsa 140 miljoner särskilt på att stävja inbrott och stöld. Det är också på den punkten om mängdbrott som jag yrkar bifall till reservationen. Vi vet att en stor del av de stölderna som begås i Sverige begås av stöldligor, och de måste stoppas.

Vi har föreslagit en ny brottsrubricering, systematisk stöld, med skarpare straff än det som normalt ges för stöld i dag. Tillsammans med en polissatsning för att stoppa stölderna på landsbygden och i storstäderna skulle det här kunna öka tryggheten och stärka engagemang som till exempel samverkan mot brott.

Otryggheten har flera ansikten, och det krävs åtgärder på flera plan. De polissatsningar vi gör är en viktig del i att göra Sverige tryggare. Även om vintermörkret har lagt sig över Sverige och oron för framtiden är stor hos många måste vi ändå försöka hålla hoppet uppe. Man ska inte fastna i mörkret.

De allra flesta av oss vill leva ett liv fritt från brottslighet, krig, ovänskap och rädsla. Det är en minoritet av en minoritet som vill skapa kaos och osämja mellan en våldsam islamistisk sekt och resten av världen. Det är en minoritet, om än en högljudd sådan, som vill skilja på vi och de.

Även om vintermörkret har lagt sig över Sverige, och det må ha kommit tidigt i år, är det bättre att tända ett ljus än att förbanna mörkret. Låt oss göra det.

Anf. 75 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Vänsterpartiet har förhandlat fram budgetpropositionen tillsammans med regeringen. Vi står bakom propositionens originalförslag.

I betänkandet finns ett antal tillkännagivanden som är värda att diskuteras men som i mina ögon handlar om marginella saker, i alla fall ekonomiskt. Om man tittar på de borgerliga partiernas olika budgetförslag på området ser man att de skiljer sig väldigt lite från regeringens förslag. Moderaterna lägger på 55 miljoner, och Centern drar ned med 15 miljoner. Det är inte så jättestora pengar i sammanhanget, menar jag.

Det är intressant att se vilka förslag som oppositionen kommer med, vilka frågor man lyfter fram och vilka tillkännagivanden man gör. Jag vill påpeka att det är ganska många tillkännagivanden i betänkandet som man får igenom därför att Sverigedemokraterna stöder förslagen tillsammans med borgarna. Det ska man tänka på. Det kan ge vissa förutsättningar för hur man diskuterar saker.

Jag tycker ändå att de borgerliga partierna har något slags ärlig ansats att göra saker på ett något så när bra sätt. Det finns en seriositet, vilket jag menar inte finns hos Sverigedemokraterna. Som man var inne på förut finns en svårartad falsk bild av hur saker görs för att få det att fungera. Det är en sak som syns mycket, och det tycker jag ska lyftas fram.

Vi har ett antal gemensamma reservationer från S, V och MP mot tillkännagivandena. Vänsterpartiet har också tre egna reservationer utifrån motioner från den allmänna motionstiden som handlar om dessa saker. Jag ska beröra dem innan jag avslutar mitt anförande, men jag börjar med att yrka bifall till vår egen reservation 15, som handlar om hedersrelaterat förtryck.

Det är en fråga som är ganska brännande. Det finns olika beröringspunkter i olika delar av politiken, men just hedersrelaterat förtryck handlar om kulturfrågor, vad man har lyft fram, var man kommer ifrån och hur man hanterar olika saker. I vårt ställningstagande handlar det mycket om att detta finns i patriarkala strukturer, som vi pratar mycket om. Det är utgångsläget. Det är egentligen ingenting annat, utan det är en hederskultur.

Vi vet att det jobbas med detta och att den nationella samordnaren arbetar mot våld i nära relationer. Men denna problematik är så pass komplicerad och het att vi skulle vilja att man lyfter fram dessa frågor mer i framtiden och jobbar mer med dem för att få en kartläggning av hur det verkligen ser ut. Sedan kan denna kartläggning användas i det praktiska arbetet.

Vi tror att detta är en fråga som måste följas upp i rättspolitik. Det är spektakulära saker som händer ibland i hederns namn.

När det gäller beredskapspolisen finns det en del andra partier som lyfter upp frågorna om varför man inte har kvar beredskapspolisen – vi vet vad som hände för några år sedan – och vilken nytta man skulle ha av den.

Jag tror att vi behöver en bra genomlysning och utredning, inte minst i skenet av att det i dag finns en diskussion om hur man använder Försvarsmakten när det gäller brottsbekämpning, kriser och sådant. Då måste man ha ett väl underbyggt underlag för att kunna göra ställningstaganden på ett sådant sätt att man gör rätt saker.

Vi tror att beredskapspolisen är något som skulle kunna återkomma i skenet av vad som händer i försvarspolitiken, där man pratar om att exempelvis återinföra en del av värnplikten. Det är värt att lyfta fram den bilden och att göra en grundlig utredning av om den ska komma tillbaka. Vi kommer att lyfta upp detta i eventuella kommande budgetförhandlingar med regeringen.

Det sista vi har är bemötandet av brottsoffer, som man också har varit inne på. Det är viktigt att vi har en bra organisation som bygger upp ett bra bemötande av dem som faller offer för brott, där det i dag säkert finns vissa brister.

Vi behöver jobba för att få fram de bitarna och både stärka kompetensen generellt och hitta de saker som är specifika inom olika områden, beroende på vilket brott man utsatts för. Det är en sak som vi kommer att lyfta upp även i framtida budgetförhandlingar med regeringen.

Den brottslighet som sticker ut lite grann i dag, vilket även Centerpartiet var inne på, handlar mycket om att vi hamnar i diskussionen om vad som är terrorism, extremism och sådana saker.

Vi kommer att få anledning att i framtida budgetförhandlingar prata om saker som att vi får allt fler bränder i asylboenden. Det är ett slags extremism och terrorism som jag tror kommer att vara besvärlig och som vi måste hantera i rättssamhället, om vi ska ha ett öppet och demokratiskt samhälle.

Sverigedemokraternas budgetförslag tycker jag är så pass världsfrånvänt att det är svårt att ens kommentera. De lägger på 1,9 miljarder. Någon har varit inne på det, och jag tycker att det får räcka.

Jag yrkar bifall till vår reservation 15 och till förslaget i betänkandet i övrigt.

Anf. 76 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Jag vill först och främst yrka bifall till reservationerna 3 och 33, även om vi liberaler står bakom samtliga våra reservationer.

Vi har hört en hel del om den nya polisorganisationen. Inom rättsväsendet, som vi debatterar i dag, är detta det största beslut som vi har fattat de senaste två åren – att ombilda, effektivisera och renodla polisorganisationen och få ut resurserna långt, närmast medborgarna.

I inlägget från Helene Petersson från Socialdemokraterna hörde jag att de tycker att polisorganisationen har möjlighet att omorganisera sig redan i dag och att om man vill satsa på och prioritera fler närpolis eller lokala poliser i stadsdelarna så kan man väl göra det, ungefär.

Men så enkelt är det inte. Därför gör Liberalerna och Alliansen, tillsammans med justitieutskottets majoritet, ett tillkännagivande. Det krävs en tydlig prioritering även politiskt, inte minst resursmässigt.

Man kan inte utgå ifrån att det kommer att komma ut 10, 15 eller 20 poliser i lokalområdet i Göteborg eller Örebro, som har stora bekymmer i Vivalla, bara för att vi tycker så muntligen i den här kammaren. Det är inte sant – så fungerar inte reformen.

Ja, det finns ett uppdrag till Statskontoret. Det var faktiskt alliansregeringen som beslutade om det i april 2014. Men leveranstiden för slutrapporten är 2018, alltså i slutet av den här mandatperioden. Om jag minns rätt kommer den första delrapporten i oktober nästa år.

Redan i dag ser vi indikationer och orostecken. Kommer lagstiftarens inriktning, vilja och ambition för den nya polisorganisationen att landa i det som vi vill åstadkomma? Det finns frågetecknen, och därför vill vi ha en närmare uppföljning och en tidigare återkoppling till politiken.

Herr talman! Jag vill åter särskilt nämna vårt tillkännagivande om ökad polisiär närvaro i de brottsutsatta områdena. Det är anmärkningsvärt att regeringen inte föreslår och inte ens i replikskiftet gav några konkreta besked om resursförstärkningar till områdena, inte minst i Göteborg, Örebro och Stockholm.

I vår skuggbudget gör vi liberaler en särskild satsning på det lokala brottsförebyggande arbetet i de mest utsatta områdena. Det är dels 5 miljoner extra till polisen, dels ytterligare 25 miljoner – utöver regeringens budget – till arbetet mot särskilt radikaliserings och extremism.

Det är utpekad i vårt förslag att Brottsförebyggande rådet, polisen eller motsvarande kommuner ska ha dessa pengar för att särskilt motarbeta radikaliserings, som är en av våra största utmaningar i dag.

Den andra frågan som jag särskilt vill lyfta fram är vårt förslag i betänkandet om att återinsätta beredskapspolisen. Den har funnits sedan 1986 och tillämpats och använts för befolkningsskydd, räddningstjänst, bevakningsuppgifter, tillträdesskydd, transporter med mera.

Liberalerna ställde för drygt en månad sedan en skriftlig fråga till inrikesministern, som den 18 november svarade: ”I nuläget anser jag inte att förhållandena är sådana att det bör initieras ett arbete med ett återinförande av beredskapspolisen för situationer med sådana störningar.”

Jag vill veta av regeringspartierna: Vilka situationer ska vi invänta? Vi har inre gränskontroller, vi har höjt terrorhot och vi har migrationspolitik som gör att det är ansträngt i många kommuner och runt omkring Migrationsverkets anläggningar, som också har utsatts för externa attentat. Där skulle vi behöva bevakning. Vi har hört av rikspolischefen när han besökte justitieutskottet att de behöver förstärkning. De behöver beredskap.

Inrikesministern var i SVT Stockholm för bara någon vecka sedan och svarade när det gäller Sigtuna att man kanske ska återinföra något liknande beredskapspolis. Men han använde aldrig ordet beredskapspolis.

Jag vill veta i dag om detta är möjligt, herr talman. Kommer beredskapspolisen att återinsättas eller inte?

Liberalerna vill särskilt lyfta fram arbetet mot terrorism. Vi har återkommande under våren krävt att Åklagarmyndigheten ska ges ett uppdrag i regleringsbrevet att prioritera arbetet mot terrorism. Det har vi också fått med i den överenskommelse som slöts i förra veckan med regeringen. På en punkt är vi dock fortfarande oeniga: Vi anslår mer resurser till Åklagarmyndighetens två kamrar. Den ena är riksenheten för säkerhetsmål, alltså terrorism, och den andra är enheten för folkmord och krigsbrott.

Vi begriper inte hur tre åklagare av 1 000 ska hantera alla ärenden inom terrorism. Vi vill med vårt budgetförslag dubbla kapaciteten så att fler kan lagföras och så att man kan samla in mer bevis för att tillämpa de terroristlagstiftningar som vi redan har. I går kom ett beslut från Göteborgs tingsrätt som också bekräftar att det finns en terroristlagstiftning.

Med dessa ord står vi bakom samtliga reservationer, men yrkar bifall särskilt till reservation 3 och 33 om hatbrott.

Anf. 77 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag har egentligen bara en kort fråga. Rätta mig om jag har fel nu, men var inte Folkpartiet vid den tiden, nuvarande Liberalerna, ett parti av dem som var för att lägga ned beredskapspolisen? Jag vill minnas att det rådde en enastående enighet inom Alliansen om att göra det. Detta var 2012.

Den första frågan är: Är det så? Så minns jag det. Och hur har analysen ändrats? Den andra frågan är: Var är i så fall pengarna för beredskapspolisen i er budget? Jag ser inga.

Anf. 78 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Ja, det är korrekt. Men jämför inte 2015 och den migrationstillströmning som vi har nu, de akuta problemen och asyltattaten på ett flertal asylboenden eller blivande boenden för ensamkommande, med 2012!

Bedömningen då, baserad på Rikspolisstyrelsens underlag, var att beredskapspolisen är överflödig. Det var resurser som fanns i budget som inte användes. Den hade bara använts några gånger.

Men just nu – och det är det som Liberalerna hänvisar till – kräver rikspolischefen förstärkning. Man börjar tala om väktare, om beredskapsliknande insatser och om att man ska kalla in ideella krafter. Vi kan inte ha ett försvar eller rusta upp vår beredskap när det gäller trygghet och säkerhet baserat på ideella krafter. Det är därför vi har öppnat för detta.

Det stämmer att det inte finns ett konkret anslagsyrkande just här, men vi är beredda. Vi har öppnat för detta. Om det finns signaler från regeringen tänker vi gå hem och gå igenom även vår budget och se till att vi skrapar fram 10–15 miljoner kronor. Det är vad det handlar om.

Anf. 79 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är glädjande att Liberalerna vill ha beredskapspolisen. Sverigedemokraterna har budgeterat varje år sedan 2012 för just detta.

Liberalerna var med om att lägga ned beredskapspolisen för att den inte behövdes just då. Men det är väl inte så här man ska tänka: Detta har inte använts på några månader. Vi lägger ned det, och startar upp hela verksamheten igen några månader senare bara för att det råder en akut situation just nu!

Hela poängen är att det ska vara just en beredskapspolis. De ska vara i beredskap, och man ska använda dem när man behöver det. Det är det som är hela poängen. De ska vara där, och när man behöver dem står de beredda. Man kan inte ha en gång där man lägger ned dem en månad och startar upp dem nästa månad bara för att någonting händer. Då förlorar man hela poängen med att det ska vara en beredskapspolis.

Jag hörde argumentet att Rikspolisstyrelsen då sa att man skulle lägga ned beredskapspolisen eftersom det inte fanns något underlag och att den inte användes. Jag undersökte detta lite närmare, och det intressanta är att det fanns ett behov. De dåvarande polismyndigheterna frågade Rikspolisstyrelsen. De ville kalla in beredskapspolisen flera gånger. Rikspolisstyrelsen sa nej. Det är därför ganska intressant att Rikspolisstyrelsen säger

att beredskapspolisen inte behövs när de själva har förbjudit att den används. Därmed är det en nolla i statistiken över hur den används. Det var så det gick till.

Att polisen kräver förstärkningar har inte bara med asylboenden att göra. Det här är inget nytt. Underbemanningen och ansträngningen hos polisen är inget nytt. Urholkningen av polisen har fortgått sedan åtminstone 2010, när satsningen på 20 000 poliser var uppnådd. Sedan dess har polisen urholkats hela tiden. Underbemanningen i polisen är dels en effektivitetsfråga, dels en fråga om att ansträngningen har halkat efter. Det är inget nytt.

Jag välkomnar att Liberalerna har ändrat sig. Det är bättre än inget att ändra sig under galgen, men man hade ändå önskat mer.

Anf. 80 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Jag nämnde att beredskapspolisorganisationen har funnits sedan 1986. Den verkade fram till budgetåret 2012. Det är inte några månader. Då får Kent Ekeröth läsa på om verksamheten.

Jag har själv haft förmånen att sitta i Rikspolisstyrelsen under fyra år fram till den 30 april i år. Jag har aldrig hört en rikspolischef eller någon annan ansvarig aktivt framställa till oss politiker i styrelsen att beredskapspolisen ska återinsättas.

Det har säkert funnits villkor för när den får kallas in. Men återigen: Jag hävdar fortfarande att situationen i dag när det gäller trygghet och säkerhet, asylboenden, inre gränskontroller etcetera inte går att jämföra med 2012.

Anf. 81 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Vi fick en rak fråga från Roger Haddad om beredskapspolisen och om vi kommer att införa den. Jag vet att Roger Haddad själv har haft samtal med inrikesministern om just denna fråga. Det har också varit ett tv-inslag.

Regeringen säger i dag att man ser att det krävs en förstärkning av polisens förmåga. Men det sägs inte på vilket sätt – om det är utökat med civila arbetsuppgifter, väktare, någon form av annan verksamhet eller beredskapspolis. Man har alltså inte stängt några dörrar från regeringens sida.

Jag vill återvända till hur det var 2012. Precis som sas i det förra replikskiftet användes inte beredskapspolisen, och det var polisen som tyckte att det inte fanns något behov av att ha kvar verksamheten. Om den ska införas igen måste det ske i samråd med polisen. Det är ju ändå polisen som ligger i bakgrunden för beredskapspolisen. Den får inte agera på eget bevåg, om jag har uppfattat det rätt. Det fordras att det finns någon polis med beredskapspolisgruppen. Man kan förstärka polisen mycket på så sätt, men ändå måste dialogen med polisen föras: Är det just denna åtgärd som är mest verkningsfull för att få en förstärkning av polisens förmåga? Det kan vara några andra saker också.

Anf. 82 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Tack, Helene Petersson! Jag vill ändå anknyta till inrikesministerns skriftliga svar, som jag har framför mig. Det är daterat den 18 november – alltså inte ens en månad tillbaka. Där står att regeringen inte anser att förhållandena är sådana att det bör initieras ett arbete över

huvud taget. Å andra sidan räknar man upp väktare, civila arbetsuppgifter och någon form av insatser. Man pratar om att man också vill få ut fler poliser, samtidigt som man utreder en akademisering av polisutbildningen som skulle förlänga tiden innan man faktiskt matar ut ett antal personer i detta väldigt ansträngda läge. Det är därför rikspolischefen har nämnt i olika sammanhang att man behöver förstärkning.

Ska jag tolka Helene Peterssons inlägg som att det har påbörjats ett arbete med att se över till exempel ett återinsättande av beredskapspolisen? Det vore i så fall en nyhet.

Anf. 83 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Roger Haddad ska tolka mitt inlägg som att inrikesminister Anders Ygeman inte har stängt några dörrar. Regeringen ser att det behövs en förstärkning, men på vilket sätt och inom vilka områden den ska ske kommer regeringen med all säkerhet att återkomma till.

Ska det ske snabbt är det givetvis inte utbildning av fler poliser som behövs, för det kommer att ta tre år. Det behövs säkert också, och vi har ju en utredning om en ny utbildning som kommer att levereras i vår. Vi får se hur den ser ut. Men ska vi ha snabba förstärkningar måste det ske på annat sätt.

Jag tror att den främsta åtgärden är att en hel del uppgifter kan göras av civilanställda i stället för de polisutbildade.

Men, som sagt, inrikesministern har inte stängt dörren för någon av alla de saker som han räknade upp i det här inslaget i SVT.

Anf. 84 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag vill inledningsvis, liksom Moderaterna och Liberalerna, yrka bifall till reservationerna 3 och 33. Kristdemokraterna står förstas bakom samtliga sina reservationer, men vi yrkar bifall till de här två för att spara tid vid voteringen.

Herr talman! Den kristdemokratiska rättspolitikerna bygger på insikten om människans ofullkomlighet. Brottslighet har alltid förekommit och kommer alltid att förekomma. Staten ska sträva efter att begränsa brottsligheten så långt som det är möjligt. Det är avgörande för att upprätthålla människors förtroende för polisen och det övriga rättsväsendet.

Det avgörande långsiktiga arbetet med förebyggande insatser börjar tidigt. Det är vuxna som ska ge barnen ramar och gränser som lär barnen vad som är rätt och fel. Det är ramar som ger styrka att stå emot gruppträck och inte hamna på fel väg och begå brott. Föräldrar måste därför stötta i sin uppgift så att de kan vara närvarande och delaktiga i sina barns liv. Det är de vuxna, både i familjen och i skolan, som ska ge ungdomarna identitet och social trygghet, inte gängmedlemmarna, vilket är fallet i dag, till exempel i många förorter till storstäderna.

Att föräldrar får mer tid för barnen har en rad positiva effekter och är i sig brottsförebyggande. Familjestabilitet bör därför eftersträvas som ett grundläggande mål för samhället och även som en brottsförebyggande resurs.

Herr talman! Kristdemokraterna menar att all brottslighet, även vardagsbrottslighet, måste bekämpas. Polisen ska vara effektiv och ges de verktyg som behövs för att komma åt vardagsbrottsligheten. Polisen måste

därför tillförsäkras de redskap och resurser som krävs för att klara sin uppgift. Polisen står i dag inför stora utmaningar, och det kommer att krävas fler åtgärder framöver.

Polisen genomgår nu en stor omorganisation, som flera här i kammaren har varit inne på. Målet är att få en mer effektiv polis i hela landet som också kommer närmare medborgarna med mer resurser ute i lokalsamhället.

Vi tycker att det är viktigt att man följer upp detta, så att syftet med omorganisationen uppnås och att arbetet blir mer effektivt. Just detta berörs i två av de nio tillkännagivanden i betänkandet som vi kristdemokrater välkomnar. Självklart står jag bakom samtliga tillkännagivanden, men mina allianskollegor har så förträffligt berört dem tidigare att jag i det här fallet nöjer mig med att tala om dessa två tillkännagivanden. Jag vill i stället beröra två prioriterade områden för Kristdemokraterna i vårt budgetalternativ.

Det handlar om stöd till brottsoffer och om Säkerhetspolisens resurser. Kristdemokraterna stöder regeringens anslagshöjning till Säkerhetspolisen. Det ansträngda säkerhetsläget gör dock att Kristdemokraterna föreslår ett högre anslagsbelopp till Säkerhetspolisen än vad regeringen gör.

Säpo har stora utmaningar med att hantera terrorkrigsresande till Irak och Syrien. Ungefär 300 personer har rest från Sverige och anslutit sig till IS och al-Qaida-inspirerade grupper. Säkerhetspolisen har också höjt hotnivån från förhöjt hot till högt hot, alltså en höjning från en trea till en fyra på den femgradiga skalan, här i Sverige.

Behovet av personskydd har ökat, och antalet olagliga underrättelseoperationer mot Sverige likaså. Enligt Säkerhetspolisen är Ryssland det största underrättelsehotet mot Sverige. Rysslands spionage i och mot Sverige är mycket omfattande. Med det som bakgrund är det angeläget att höja anslaget till Säkerhetspolisen.

Herr talman! Kristdemokraterna vill också stärka arbetet som riktar sig till brottsoffer. De som drabbas av brott ska få stöd och hjälp till upprättelse. Att rättsväsendet lyckas med sina huvuduppgifter, alltså att utreda brott, gripa misstänkta och döma skyldiga, är en del av denna upprättelse.

Brottsofferjourerna arbetar med ideella och knappa resurser. Kristdemokraterna vill stärka detta arbete och avsätter därför 20 miljoner kronor utöver regeringens anslag till stöd för brottsofferjourerna och för att öka statens ansvar när det gäller vittnesstödet. Personer som utsatts för brott måste få information om hur rättsprocessen går till och om vilka möjligheter till stöd som finns. De måste bli underrättade om vad som sker i det enskilda ärendet. Rättsprocessen upplevs många gånger av de drabbade som påfrestande. För att orka gå igenom rättsprocessen måste brottsoffren få ett professionellt och medkännande bemötande av rättsväsendets myndigheter. Det kräver medvetenhet om brottsdrabbades behov och reaktioner.

Jag vill återgå till tillkännagivandena. Justitieutskottet föreslår två tillkännagivanden som stärker brottsoffrets ställning, dels vad gäller begriplig och relevant information, dels vad gäller att polisen måste bli bättre på att ge information om vad som händer med en utredning och på att återkoppla till brottsoffret senast tre månader efter att en anmälan är upprättad.

Regeringen får i uppdrag att komma tillbaka till riksdagen med en redogörelse för vilka åtgärder som gjorts för att förbättra brottsutredningen,

uppföljningen och återkopplingen till brottsoffret. Man ska också redogöra för vad man har gjort för att säkra att brottsoffret får rätt bemötande och information om möjligheten att få vittnesstöd.

Detta är mycket angeläget för Kristdemokraterna, och därför står vi bakom de här tillkännagivandena.

Anf. 85 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Man kan tycka att debatten har varit lång, men den berör ändå få områden i det breda budgetfält som vi nu debatterar.

Jag vill börja med att instämma i Krister Hammarberghs yrkande.

När jag slog upp tidningen i morse konstaterade jag att statsministern har fel, igen. Sverige är på väg ut ur den akuta flyktingkrisen, meddelade han. Jag tror inte att han övertygar någon om den saken. Visserligen tröttnar medierna ganska snabbt på att skriva om samma fråga om och om igen, och visst vänjer sig många i en kris vid sakernas tillstånd, men att antalet asylsökande och flyktingar inte längre skulle innebära utmaningar är rena fantasin. Tusentals människor har sökt sig till Sverige. Fler kommer att komma de närmaste åren, och många är ensamkommande barn.

Jag tror att flyktingströmmarna kommer att utmana oss under en lång tid framöver. Det är lika bra att vi inser detta. Eftersom vi måste tänka på att det handlar om människor krävs det också ett anständigt agerande och att vi arbetar utifrån ett solidariskt synsätt, inte minst med alla de frågor som detta berör.

Vi måste också se verkligheten inom rättsväsendet. Rättsvårdande myndigheter har redan i dag stora utmaningar med detta. Det gäller framför allt polisen som finns vid tillfälliga gränskontroller och vid olika myndigheter och som ska arbeta med säkerhet och trygghet vid flyktingförläggningar av olika slag. Till det kommer ett stort antal misstänkta mordbränder och fall av skadegörelse som måste utredas.

På torsdag får polisen ytterligare ett stort uppdrag av majoriteten. Polisen ska ta över ansvaret för tillsynen av busschaufförer, konduktörer och andra som ska kontrollera id-handlingar på bussar och tåg och vid färjor. Allt detta läggs till hela den brottsbekämpande verksamhet som de redan ska hantera och som inte alltid fullföljs så bra som vi skulle önska.

Den här budgetpropositionen är ett utmärkt exempel på att regeringen möter utmaningar för sakta och för sent. Av förslaget framgår det att man inte anser att polisen behöver mer resurser. Man går till och med så långt att man vill ta bort kravet på hur många poliser som ska finnas. Jag har sett det i politiken förut. Jag kommer väl ihåg när Socialdemokraterna i särskild ordning förtidspensionerade poliser för att få budgeten att gå ihop. Dit ska vi inte igen.

Den satsning på 20 000 poliser som alliansregeringen genomförde var helt nödvändig. Därför är jag också glad över att riksdagen nu kan göra ett tillkännagivande om att det är en miniminivå som inte ska underskridas.

Men det räcker inte. Det behövs mer. Moderaterna föreslår i sin budgetmotion 1 000 fler poliser de kommande åren. Jag har noterat att rikspolischefens uppfattning numera också är att det är en nödvändig nivå.

Min fråga till Socialdemokraterna är närmast: Skäms ni inte lite grann över att lägga fram en budget för att minska antalet poliser i detta läge? Var har vi för många poliser? Är det i Skåne, i Göteborg eller i Norrlands inland? Den frågan måste man ställa sig.

Riksdagen vill också göra ett tillkännagivande om utredningar när det gäller uppföljning och återkoppling till brottsoffer. Vi vill att regeringen ska återkomma till riksdagen med en redogörelse för vilka åtgärder man har vidtagit för att förbättra brottsutredningar och hur man har följt de frågorna. Det är rimligt. Resultaten är nämligen för dåliga.

Med tanke på den höga svansföring som Morgan Johansson och Socialdemokraterna hade under förra mandatperioden i just de frågorna är det inte mer än rimligt att ministern återkommer hit till riksdagen och berättar vad som har gjorts. Att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern reserverar sig den här gången motiveras bland annat med att de anser att det har tagits så många initiativ under senare år. Det borde vara roligt att få berätta det.

I maj 2014 skrev Morgan Johansson i Svenska Dagbladet: ”Inför en utredningsgaranti som innebär att alla som anmäler ett brott får en återkoppling om hur ärendet hanteras inom en månad.” Jag har inte sett något sådant förslag.

I vårt tillkännagivande är vi lite mer modesta. Vi säger att de kan få tre månader på sig att höra av sig till den som har varit utsatt för ett brott med en återkoppling om hur man arbetar med ärendet. Men vi vill gärna driva på i frågan. Det är viktigt för medborgarna att få den återkopplingen från Polismyndigheten.

Det är någonting som Socialdemokraterna har drivit. Nu står ni här och reserverar er och tycker att det är onödigt eller i varje fall inget som ni vill berätta om i riksdagen. Jag förstår inte den logiken.

Tilkännagivandet handlar om mycket mer, till exempel utredningarnas kvalitet och vad som görs. Det finns väldigt många brister, för vilka vi också tycker att det krävs förbättringar.

Häromdagen fick vi se ett exempel i tidningen. Det berättades att i 50 procent av fallen där man får en DNA-träff gör man ingenting över huvudet taget. Inte ens när man får ett namnförslag på en person som har varit på en brottsplats gitter man lyfta ärendet. Det är helt oacceptabelt. Då krävs det såklart åtgärder. Och vi vill veta vad regeringen gör. Det finns mer att uträtta på området.

Anf. 86 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag misstänker att Beatrice Ask hellre skulle vilja få en replik av regeringspartierna. Men hon får en av mig i stället.

Som jag sa i mitt anförande är det positivt att Moderaterna har gått ut med ett konkret förslag om 1 000 nya poliser. Vi vill ha mer än det. Men när Moderaterna tar det steget på vägen skulle vi kunna nå en samsyn mellan partierna, även i budgeteringsändamål. Man skulle till och med kunna tänka sig en samsynsbudget för att komma till rätta med det här.

Jag har en fråga. Jag satt nämligen och räknade lite på det tidigare. År 2015 har vi en befolkning på nästan 9,9 miljoner, och vi har 20 000 poliser. Det innebär att vi har en polis per 494 invånare. Med Moderaternas förslag om 1 000 extra poliser som rimligtvis skulle bli klara 2019 skulle vi återigen ligga på en polis per 495 invånare. Det innebär att man behåller status quo gentemot i dag och fortfarande har en ansträngd situation.

Enligt Moderaternas budget har man inte råd att utbilda 1 000 poliser med början 2016. Det som återstår av satsningen på 55 miljoner är 15 miljoner när vi drar av för nationella insatsstyrkan och det andra som ska gå

till att hjälpa åklagarna. Det innebär att 133 stycken skulle kunna påbörja sin utbildning nästa år. Redan där är det alltså en eftersläpning.

Hur har Moderaterna tänkt med sin satsning? Finns det högre ambitioner om att snabba på för fler poliser i Sverige?

Prot. 2015/16:46
15 december

Rättsväsendet

Anf. 87 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Kent Ekeröth!

Vår bedömning har varit att vi åtminstone måste säkerställa att vi inte får en försämring av poliskapaciteten. Av det skälet valde vi att landa på 1 000 nya poliser.

För att räkna på vad som är rimligt använde vi riksdagens utredningstjänst och utgick från erfarenheter och kontakter med Regeringskansliet. Därav kommer siffrorna i budgeten.

Vi menar att man åtminstone måste säkerställa den nivå som är nu. Vi går inte fram med ytterligare satsningar på grund av att det också är viktigt att få ut mer effektivitet av den polisorganisation som finns. Det är ett sätt att försöka balansera det hela.

Anf. 88 KENT EKERÖTH (SD) replik:

Fru talman! Jag får tacka för svaret.

Jag förstår att man ibland måste träda försiktigt fram. Men av Moderaternas förslag blir det 133 nya utbildningsplatser nästa år. Det är ganska långt ifrån 1 000 stycken, om man har ambitionen att de ska komma ut 2019. Om 133 extra poliser utbildas per år kommer vi att vara inne på 2030-talet innan de 1 000 extra poliserna är ute – inte riktigt, men nästan.

Det är en lovvärd satsning. Men jag tror att det behövs mycket mer, mycket snabbare. Det krävs också en organisation för att kunna ha fler utbildningsplatser. Därför menar Sverigedemokraterna att man rimligtvis kan påbörja en utbildning av många nya poliser först 2017.

Jag hade trott att Moderaterna skulle ha högre ambitionsnivå på området. Jag kan tycka att Moderaterna också har hög svansföring ibland.

Med det sagt tycker jag ändå att det är positivt. Jag hoppas att ambitionen kvarstår under kommande år och att andra allianspartier hänger på det här så att vi kan få till en riktig förändring med fler poliser i Sverige. Det behövs, inte minst med tanke på invandringen, etableringen av organiserad brottslighet, upploppen i våra förorter och dylikt. Vi behöver riktiga krafttag.

Det i alla fall positivt att Moderaterna tar ett sådant steg.

Anf. 89 BEATRICE ASK (M) replik:

Fru talman! Man kan alltid önska mer och snabbare.

Vi har utgått från det faktaunderlag som vi har kunnat få från riksdagens utredningstjänst, som en miniminivå. Om man kan göra mer och bättre snabbare ska man naturligtvis göra det.

Jag tror att det behövs betydligt fler poliser. Men det här är vad vi har fått in i vår budget. Vi har nämligen också ambitionen att plus och minus ska gå ihop, som en helhet.

Intagningen kan man också arbeta med. Intagningen till polisutbildningen har faktiskt redan ökats, just därför att Polismyndigheten uppfattar att det finns ett behov av fler poliser. Det går alltså att göra saker också inom systemet.

Jag är inte särskilt låst vid siffror i varje detalj i detta. Vi har pekat på en ambitionshöjning som vi tycker är nödvändig för att säkra nuvarande nivå. Vi har försökt räkna så gott det nu går utan ett helt finansdepartement till hjälp. Jag antar att Sverigedemokraterna gör likadant. Dock har vi nog lyckats lite bättre med att få inkomsterna att stämma överens.

Men det är viktigt att få den kraftsamling som fler poliser ändå kan ge. Kan man dessutom med hjälp av den nya organisationen få ut mer av nuvarande organisation tror jag att vi kan lösa ett och annat problem. Det gäller inte bara de som räknades upp av Kent Ekeröth som jag tycker är viktiga.

Det finns en mängdbrottslighet, alltså vanliga brott som hela tiden drabbar vanligt folk. De måste hanteras bättre. Just nu lägger polisen undan mycket av vardagsarbetet, vilket på sikt kan innebära att medborgarna inte har tillräckligt förtroende för polisen. Det får inte hända.

Ett skäl till tillkännagivandet är att peka på den lokala polisens betydelse och en del annat som vi har med i våra tillkännagivanden och motioner.

Anf. 90 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! När det gäller utgiftsområdet för rättsväsendet råder det ingen tvekan om att Sverigedemokraterna har haft möjlighet att prioritera mest resurser av samtliga partier tillsammans i den här kammaren till samtliga områden inom rättsväsendet.

När vi genom åren har försökt att prata om att det finns en motsättning mellan å ena sidan öppna gränser och kravlösa villkor för migration och å andra sidan ett solidariskt, starkt välfärdssamhälle har det av någon anledning betraktats av andra partier som ett illasinnat påhitt. Tänk, fru talman, så fel de hade!

Nu har samhället på olika nivåer fått erfara en belastning till följd av den kravlösa migrationspolitiken. De allra största effekterna på skola, sjukvård, socialtjänst med mera får vi sannolikt uppleva under nästa år när etableringen av de nyanlända börjar sätta sig ute i kommunerna.

Migrationspolitiken belastar inte bara skola och sjukvård. Den kommer givetvis också att ställa krav på justitieutskottets olika ansvarsområden, och inte minst på Polismyndigheten och Säkerhetspolisen eftersom man inte har haft någon kontroll på vilka som har tagit sig in i vårt land.

Polisen är den myndighet som på vårt ansvarsområde kommer att få uppleva en mer direkt ansvarstyngande arbetsbelastning, och så har det också upplevts under de senaste åren, och kanske framför allt under det senaste halvåret.

Bortsett från terrorhot och gränskontroller kan vi se hur arbetet i utanförskapsområdena har blivit betydligt mer påfrestande för poliserna. Befolkningen har ökat genom en ökad migration. Men varken den förra eller den nuvarande regeringen har haft någon större ambition att öka antalet poliser per 1 000 invånare i samma takt. Detta har också medfört en ökad arbetsbelastning för polisen.

Som ensamt parti har Sverigedemokraterna föreslagit att antalet poliser i vårt land ska vara relaterat till antalet invånare. Det har vi också budgeterat för, precis som det också har sagts tidigare under debattens gång. Vi har satt ett rikttal om 250 poliser per 100 000 invånare, precis som i många andra europeiska länder.

Fru talman! Det är klart att man kan skippa sådana måltal, precis som den rödgröna regeringen har gjort när man har slopat målet om minst 20 000 poliser. Man kan också dra åt svångremmen för Polismyndigheten som den rödgröna regeringen också har gjort, trots alarmerande signaler från anställda och fackförbund.

Om bara den organiserade brottsligheten håller sig lugn, om inga terrorhot realiseras, om regeringens migrationspolitik inte leder till det okontrollerade migrationsflöde som påkallar gränskontroller, om bara förorts-upploppen med kravaller och brinnande bilar förvandlas till ungdomsgrupper som i stället hjälper gamla damer över gatan, då tror jag att regeringens slopade måltal för minst antal poliser och en hårt åtdragen svångrem för Polismyndigheten inte äventyrar det trygghetsarbete som svenska folket förväntar sig av polisen.

Men, fru talman, jag lever i verkligheten, och när man gör det blir man lite oroad över regeringens naiva inställning till de påfrestningar som vi står inför.

En liten trygghetskänsla är dock att Sverigedemokraterna fortfarande är vågmästare och att Alliansen fortsatt lägger fram en del gemensamma förslag som går i linje med vår politik.

Ett sådant förslag som har resulterat i ett tillkännagivande är att man ska behålla ett lägsta antal om 20 000 poliser. Vi har, som sagt, betydligt högre och ambitiösare målsättningar än Alliansen när det gäller att utbilda fler och utöka antalet poliser. Men när vi har en avgörande röst för ett förslag om att behålla ett lägsta antal poliser eller att ta bort den målsättningen är det helt naturligt för oss att vi gör vad vi kan för att påverka så att antalet poliser åtminstone inte minskar i vårt land.

När det gäller tillkännagivanden där Sverigedemokraterna har haft en avgörande röst är det ett verktyg som vi aktivt använder oss av för att delar av vår politik ska få ett genomslag. Vid det här laget har regeringen fått vänja sig vid att justitieutskottet har varit aktivt, vilket har resulterat i många tillkännagivanden.

I betänkandet för vårt utgiftsområde har utskottet föreslagit hela nio utskottsinitiativ. Det gäller frågor om allt från uppföljningar av polisens arbete i brottsutsatta områden till vittnesstöd. Men inte minst gör vi ett tillkännagivande om att man ska återinföra kravet på att ha minst 20 000 poliser. Det, fru talman, är ett viktigt steg, men det är långt ifrån allt som krävs för att tillfredsställa Sverigedemokraternas ambitionsnivå för rättsväsendet.

Avslutningsvis ställer jag mig bakom Kent Ekeroths yrkande.

I detta anförande instämde Kent Ekeroth (SD).

Anf. 91 BEATRICE ASK (M) replik:

Fru talman! När man har mycket pengar i sitt budgetförslag är det lätt att slå sig för bröstet för alla goda saker som man vill göra. Men, Adam Marttinen, ambitionen med fler poliser är någonting som vi kan hålla med om. Jag tycker också att det ligger någonting i detta med att det är nästa år som utmaningarna kommer för många myndigheter, inte minst för rättsväsendet när Säpo ska pröva frågor om uppehållstillstånd för dem som redan har kommit och när man ska kontrollera allt fler återvändare från terroristverksamhet.

När man läser Sverigedemokraternas förslag får man intrycket av att ni slår in många öppna dörrar för att bevisa hur tuffa, stora och starka ni har blivit. En intressant sak är detta med kravet på kameraövervakning i samtliga celler inom kriminalvården. Vad är det för poäng med det?

En annan idé som ni har tagit fram gäller att ni vill stoppa drogerna på anstalterna. Drogerna minskade ganska radikalt under alliansregeringens tid, och det har inte skett någon förändring i den delen. Vad är det mer som ska åstadkommas? Det finns inte mycket drogproblem på landets kriminalvårdsanstalter.

Sverigedemokraterna säger att det är väsentligt med barn- och familjepolitik. Men i fortsättningen ska de som sitter på anstalt, och som ska anpassas till att komma ut till en hederlig tillvaro, bara får träffa sina barn någon gång och med en glasskiva mellan. Vad är poängen med det?

Ni slår fel i många frågor. Det är därför det är svårt att samordna sig med Sverigedemokraterna i många frågor.

Anf. 92 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Jag gläds över att Beatrice Ask ändå tyckte att det var ett problem att hon inte kan närma sig vår politik i önskad utsträckning. Vi får återkomma till det i diskussioner utanför den här debatten.

När det gäller kriminalvården påtalade du ett problem som många upplever. Också i en tidigare debatt efterfrågades rehabiliteringsåtgärder, och vi har läst i regeringens budget att antalet återfall i brott är mycket högt, speciellt bland dem som sitter inne kortare tid i fängelse. En del av lösningen är då att vi ska ha längre fängelsestraff för att kunna bedriva en bättre kriminalvård.

Ett problem med dagens kriminalvård är att man kan upprätthålla kontakter med sina kriminella nätverk, upprätthålla droghandel och upprätthålla ett drogmissbruk. Även om drogmissbruket har minskat så är det ett problem på anstalterna. En del av lösningen är att man har större kontroll och övervakning över att de som sitter i fängelserna genomgår rehabiliteringsprogram, inte återfaller i brott eller fortsätter sin kriminella bana. Då behövs det en ökad och inte en minskad kontroll.

Jag vill därför passa frågan tillbaka: Vad gör Moderaterna för att förbättra möjligheterna för intagna att genomgå rehabilitering så att de inte återfaller i drogmissbruk och kriminalitet?

Anf. 93 BEATRICE ASK (M) replik:

Fru talman! När Sverigedemokraterna vill sätta upp kameror i alla celler alldeles i onödan för att bekämpa en narkotikasituation som inte finns på anstalterna, vill vi i stället se till att folk skaffar sig utbildning och förmåga att klara av ett vanligt jobb.

Vi är inte emot långa straff, men när man lämnar verkställigheten måste man kunna anställas och få ett riktigt jobb för att kunna bygga upp en vettig framtid. I stället för den här typen av pseudoåtgärder, som jag uppfattar att ni driver fram, satsar vi på utbildning och andra åtgärder.

Vi är överens om en sak, nämligen ett tillkännagivande som rör kriminalvårdens effektivitet. Det handlar om att titta på vad som fungerar och vad som är effektivt när det gäller behandling. Där tror jag absolut att det finns mer att göra.

Men jag retar mig ändå på att ni – mest av elakhet, skulle jag vilja säga – vill se till att folk är synade på nätterna och att de inte får träffa sina barn. Jag tror att det är alldeles nödvändigt för många intagna att ibland få möta nära och kära, även under en längre verkställighet och kanske framför allt just då, för att ha ett hopp och en motivation att vidta åtgärder så att man vänder sin livsstil till någonting vettigt som vi alla skulle ha stor glädje av.

Anf. 94 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Fru talman! Jag upplever egentligen inte att det skulle finnas så jättestora motsättningar mellan våra förslag och det som andra föreslår. Vi vill såklart ha strängare restriktioner när det gäller de saker som tagits upp, såsom kameraövervakning och andra privilegier man kan ha som intagen. Det ska givetvis också i större utsträckning vara relaterat till hur man sköter sig i fängelset. I dag sker det lite mer per automatik att man får god tillgång till sådant som ger levnadsförhållanden som liknar dem man haft innan man hamnade i fängelse, och då försvinner en del av effekten av att man sitter i fängelse. Det ska ju också vara förenat med en straffkänsla och ett straff att sitta i fängelse.

Självklart ska alla de här sanktionerna utövas under ett visst mått av ansvar, och även med någon form av morot i slutändan. Det ska inte bara vara piska. Men givetvis går vi betydligt längre än Moderaterna, och jag kan villigt erkänna att vi vill införa riktiga straff som känns för dem som begår allvarliga brott i vårt samhälle. Det skäms jag inte ett dugg för.

Beatrice Ask berörde ett tillkännagivande, och det har påkallats från Moderaterna att det ska komma fler tillkännagivanden. Det är klart att det är ett löfte som vi välkomnar, eftersom samtliga tillkännagivanden som görs i justitieutskottet görs på Sverigedemokraternas villkor. Ni får gärna gå hem och studera de förslag som vi har i vårt kriminalpolitiska program och anpassa er politik efter dem i gemensamma alliansmotioner. Då lovar jag att vi också kommer att medverka till fler tillkännagivanden.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

§ 9 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2015/16:UFöU1

Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats

RSM i Afghanistan (prop. 2015/16:41)

föredrogs.

Anf. 95 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar för möjligheten att inleda den här debatten. Det var det enda sättet för mig att möjliggöra deltagande. Jag tycker att det är väldigt viktigt att här redogöra för regeringens syn på läget i samband med den här viktiga propositionen.

Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

Säkerhetsläget i Afghanistan är oroande. Vi kan konstatera att det väpnade motståndet i form av talibanerna har tagit tillfället i akt att flytta fram sina positioner i samband med att ISAF avslutades.

Det internationella samfundets engagemang har under de senaste 13 åren ändå bidragit till att stabilisera läget i Afghanistan. Flera nationella val har kunnat hållas, en statsapparat har börjat byggas upp och säkerhetsstyrkor har etablerats.

Sverige har under årens lopp bidragit till att förbättra situationen i de fyra provinser som ingick i det svenska ansvarsområdet och förberett de afghanska säkerhetsstyrkorna på att successivt ta ett större eget ansvar för säkerheten. Genom att utbilda och ge råd till de afghanska säkerhetsstyrkorna har den svenska kontingenten bidragit till att förbättra de afghanska styrkornas förmåga att själva initiera, planera, leda och genomföra operationer. De afghanska säkerhetsstyrkorna har tagit över ansvaret för säkerheten i hela Afghanistan.

Men man behöver ett fortsatt stöd. Regeringens inriktning är därför att Sverige även efter 2015 ska bidra till det internationella samfundets ansträngningar att stödja utvecklingen av de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att hantera säkerheten i Afghanistan. Detta stöd är tydligt efterfrågat av afghanerna själva. Ett fortsatt engagemang till stöd för de afghanska säkerhetsstyrkorna är också en förutsättning för framsteg på andra områden där Sverige ger stöd till Afghanistan genom bistånd, inte minst när det gäller hälso-, utbildnings- och jämställdhetsfrågor.

Den insats vi har gjort har gett resultat genom åren, får man ändå konstatera. År 2000 hade Afghanistan en av världens högsta mödradödligheter med 1 600 dödsfall per 100 000 födselar. Nu har siffran gått ned till drygt 300 dödsfall per 100 000 födselar. Trots ett fortsatt högt antal är detta ett av de områden som, jämte utbildning, visar på en stadigt positiv utveckling i landet. Antalet barnmorskor har vidare tiodubblats till drygt 4 600, och mätningar gör gällande att 60–85 procent av befolkningen nu har tillgång till hälsovård i någon form, även om den i många fall är av låg kvalitet. Landets totala behov av mödravård och reproduktiv hälsoservice är dock tillgodosett enbart till 23 procent.

I skolan är i dag drygt 8 miljoner barn inskrivna, varav nära 40 procent är flickor. År 2001 var antalet barn inskrivna i skolan ca 900 000, varav ytterst få var flickor. Detta är en oerhört stor förbättring som jag tycker att vi måste värdera. Antalet kvinnliga lärare har också ökat. Men särskilt på landsbygden är behoven fortsatt stora. Fortsatta framgångar på dessa områden kräver ett förbättrat säkerhetsläge.

Jag ska försöka sammanfatta läget och den mer formella positionen.

Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM genomförs i Afghanistan på den afghanska regeringens inbjudan, och avtal har etablerats mellan Nato och Afghanistan. FN stöder även etableringen av RSM genom säkerhetsrådsresolution 2189. Det finns ett brett internationellt stöd för insatsen.

Jag hade möjlighet att träffa president Ghani i samband med hans Sverigebesök den 4 december, då han visade stor tacksamhet för Sveriges långvariga militära engagemang och välkomnade den svenska inriktningen att fortsätta bidra till RSM med en väpnad styrka om högst 50 personer till och med utgången av december 2016, det vill säga den förlängning av det nuvarande bidraget som vi nu diskuterar.

Det svenska förbandet kommer att uppgå till ca 30 personer. Det benämns nu FS 30 och är i huvudsak baserat inom Camp Marmal i Mazar-e Sharif. Kärnan i det svenska bidraget utgörs av rådgivarna vid den regionala ledningsstaben samt rådgivare till den afghanska arméns 209:e kår i Mazar-e Sharif.

Det väpnade motståndet, i första hand talibanerna, har utnyttjat den situation som uppstått i samband med att ISAF-insatsen avslutats och den internationella militära närvaron begränsats. Detta var naturligtvis väntat. Vårt stöd är efterfrågat av Afghanistans regering och behöver fortsätta. Det är viktigt med uthållighet gentemot Afghanistan i vårt engagemang. Det är viktigt med uthållighet hos alla bidragande länder.

Vid Natos utrikesministermöte den 1 december enades allierade och partnerländer om att förlänga RSM:s regionala närvaro, då förhållandena på marken ännu inte är redo för att gå över i någon ny fas.

Vi har alltså ett läge där det krävs fortsatt internationell närvaro för att stabilisera situationen. Jag redogjorde tidigare för några punkter som visar på att det 14 år långa militära engagemanget i Afghanistan har haft effekt. Man kan fråga sig vilken situation landet hade varit i utan den insats som gjorts.

Det gäller att ha med sig också den typen av bedömningar och synpunkter när man tittar på om det här har varit nödvändigt och riktigt, och regeringens uppfattning är att det har varit nödvändigt och riktigt, och vi är nu beredda att fortsätta.

Det finns inget slutdatum uttalat för RSM. Det är utvecklingen på marken som får styra detta. Inriktningen är att Enhanced Enduring Partnership, EEP, ska utgöra en brygga mellan RSM och Natos bilaterala partnerskapsrelation med Afghanistan. Inriktningen är att en fördjupad information om EEP-planeringen presenteras vid försvarsministermötet i februari 2016. Sedan september 2015 är partnerländerna inom RSM inbjudna att delta i planeringen av EEP. Sverige deltar i detta arbete.

Säkerhetsläget har, som jag sa, förvärrats i omfattning och intensitet. Talibanerna har under 2015 inlett offensiva operationer i såväl södra som östra Afghanistan och också i stora delar av norra regionen.

En bidragande orsak till det upptrappade våldet tros vara att en större mängd utländska stridande sökt sig till Afghanistan efter att de drivits ut ur Afghanistan genom ett antal pakistanska militäroffensiver.

Uppgifter finns även om att Isil och Daish har etablerat sig i vissa regioner. Framför allt i norra Irak har regeringsföreträdare börjat bygga upp egna miliser. Flera av de olika väpnade grupperna är inblandade i kriminella aktiviteter och strider ofta sinsemellan om inflytande.

De afghanska säkerhetsstyrkorna genomför självständigt operationer och fokuserar på att skydda befolkningscentrum, framför allt de större städerna och de centrala transportvägarna, vilket innebär att styrkorna inte har förmåga att garantera säkerheten i hela landet samtidigt. Det innebär att det väpnade motståndet framför allt kunnat avancera på landsbygden, samtidigt som de även genomfört koordinerade attacker mot provinshuvudstäder.

FN rapporterar om totalt ca 4 900 civila offer under första halvåret i år, vilket är den högsta siffran dödade och skadade sedan FN år 2009 började rapportera om civila offer. Antalet offer har ökat stadigt sedan dess. Även

antalet skadade och döda i de afghanska säkerhetsstyrkorna har kraftigt ökat 2015 i jämförelse med tidigare år.

Situationen är naturligtvis inte enkel i dag. Det förs ständigt diskussioner mellan de deltagande i den här koalitionen för att se hur man på olika sätt kan bidra till att stabilisera läget men framför allt också utgöra ett relevant stöd till de afghanska säkerhetsstyrkorna.

Det här är något av den situation vi har att hantera. Det är också bakgrunden till att vi från regeringens sida anser att det är rimligt att vi även fortsättningsvis håller fast vid vårt bidrag.

Jag vet att det vi har gjort är väldigt uppskattat. Jag vet också att det bidrag vi nu har på 30 personer i jämförelse med hur det var tidigare inte är så stort. Men jag vet också att det har ett oerhört viktigt värde för de afghanska myndigheterna och den afghanska ledningen.

Vi har ett långvarigt engagemang i Afghanistan som det är rimligt att fortsätta och stå fast vid. Vi har en situation som måste hanteras där, och Sverige ska vara en del av det arbetet.

Det här är det beslut vi fattar nu. Sedan får vi se hur utvecklingen blir framöver och vilka nya ställningstaganden som eventuellt får tas i ett senare sammanhang.

Anf. 96 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Sverige har sedan 2002 deltagit i militära insatser i Afghanistan, först genom den internationella säkerhetsstyrkan ISAF och sedan 2014 i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM.

Jag vill betona att vi sverigedemokrater anser att det svenska bidraget har gjort ett utmärkt arbete i Afghanistan. De svenska soldaterna har hedrat oss alla, vilket vi känner stor tacksamhet för. Föredömligt och med egna förluster har de stött den afghanska nationella armén och den afghanska polisen samt tillfört rådgivare till den afghanska nationella armén.

Det svenska kriget mot talibaner har förts med syfte att hjälpa landets befolkning och skapa demokrati. Som svenska medborgare kan vi därför känna stolthet över vårt historiska bidrag till landet.

Men, fru talman, även om den svenska armén och övriga ISAF utfört en föredömlig insats anser vi ändå att en bortre gräns måste sättas för det svenska engagemanget i Afghanistan. Vi menar att denna gräns har passerats och att det nu är de afghanska folkens skyldighet att själva ta hand om sin säkerhet tillsammans med andra regionala aktörer.

Vi ser i dag att andra länder i närområdet ökat sitt engagemang i Afghanistan, såväl ekonomiskt som politiskt. Det är givetvis bra, även om man kanske bör vara lite försiktig vad gäller vissa av dessa länders egentliga uppsåt till att de engagerar sig. Kanske är det inte i första hand kampen för demokrati och mänskliga rättigheter som gjort att de nu ökat sitt engagemang. Jag tänker då främst på Kina. Det handlar förmodligen snarare om egen ekonomisk och politisk vinning än om de afghanska folkens väl.

Vi anser att för Sveriges del bör fokus ligga på vårt eget existensförsvaret. Efter årtal av nedmontering av det svenska försvaret är vår primära målsättning därför att bygga upp ett försvar kapabelt att möta framtida hot i vårt närområde, i stället för ett försvar dimensionerat för insatser på fjärran slagfält till oklart gagn för Sverige.

Med anledning av detta, fru talman, avstyrker vi propositionen och yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 97 STIG HENRIKSSON (V):

Fru talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till Vänsterpartiets reservationer 1 och 2.

Bakgrunden är enkel. Än en gång skjuts avvecklingen av Sveriges militära närvaro i Afghanistan på framtiden. Vänsterpartiet yrkade avslag på förra propositionen i samma ärende och anser fortfarande att det inte är rätt väg att gå att ställa en svensk väpnad styrka till förfogande för den Nato-ledda ISAF-insatsen, som vi var kritiska till redan från början. Samma sak är det med rådgivningsinsatsen RSM.

Erfarenheterna från Afghanistan visar tydligt att väpnade insatser inte leder till ökad säkerhet för befolkningen. Många av de positiva resultat som försvarsministern räknade upp i sitt anförande beror ju helt och hållet på det mervärde vi har kunnat bidra till genom civila och politiska insatser, inte genom deltagandet i den militära konflikten.

Sverige borde arbeta för att FN ska få det direkta ansvaret för den fortsatta processen, både civilt och militärt. Det skulle underlätta en framtida fredsprocess. Dessutom, för att vara lite kameral: Om nu riksdagen säger ja till de svenska insatserna i både Afghanistan och Irak, som vi stöder, innebär det att hela anslaget 1:2 i budgetpropositionen för 2016 gällande Försvarsmaktens insatser internationellt är in-tecknat. Det betyder att det inte finns något större handlingsutrymme för oförutsedda händelser.

Just nu lever vi i skuggan av terrorattentaten i Paris den 13 november. Att då lägga över 50 miljoner kronor på ett fortsatt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM är en väldigt dålig prioritering.

Fru talman! Afghanistaninsatsen har kostat i både människoliv och pengar, ca 10 miljarder lågt räknat, och den ska nu utvärderas. Men Vänsterpartiet menar att den utvärdering som regeringen beslutat om inte håller måttet. I praktiken ska en politiker som själv varit ansvarig för insatsen leda utvärderingen. Vi vill i stället, i likhet med beslutet på den socialdemokratiska partikongressen den 4–7 april 2013, att en oberoende kommission tar fram en vitbok. På S-kongressen antogs ett krav från Stockholms socialdemokratiska partidistrikt om en sådan vitbok. Kongressen beslutade ”att man utreder Sveriges totala militära insatser liksom om biståndet i Afghanistan och gör en vitbok”. Försvarsministern meddelade den 2 december 2014, för drygt ett år sedan, i en intervju i Svenska Dagbladet att ”tidigare utfästelser om att göra en så kallad vitbok ska verkställas”. Det vore intressant att höra vad som har förändrats sedan dess.

Ett tilläggsuppdrag bör alltså ges till den pågående utredningen som regeringen har beslutat om. Utredningen bör få i uppdrag att ta fram en vitbok där man redogör för och utvärderar den militära insatsen såväl som Sveriges stöd till polisutbildning, utvecklingsbistånd samt politiskt och diplomatiskt arbete. Eller som förra försvarsministern Thage G Peterson uttryckte det i Göteborgs-Posten den 15 april 2013: ”Motivet för kriget har ständigt skiftat; demokratin skulle stärkas, korruptionen och knarkproduktionen skulle bekämpas, kvinnornas ställning skulle stärkas. När inget av detta har kunnat åstadkommas har Försvarshögskolan kärvt förklarat att Sverige är med i kriget för att kvalificera sig som militär partner till Nato och USA för framtida internationella militära operationer.”

Flera av de insatser som försvarsministern redogjorde för som förbättringar har faktiskt, som jag sa, berott på de civila insatserna, inte minst på

*Fortsatt svenskt
deltagande i Natos
utbildnings- och
rådgivningsinsats
RSM i Afghanistan*

Svenska Afghanistankommitténs arbete. Om man då säger att vi har bidragit till att stabilisera läget i Afghanistan, även om säkerhetsläget har försämrats, skulle jag vilja säga något.

Jag tror verkligen att den svenska styrkan har gjort så bra jobb man har kunnat utifrån förutsättningarna. Men den vitbok som regeringen nu inte vill ta fram har Svenska Afghanistankommittén tagit fram. Deras bedömning är följande: Den väpnade konflikten har förvärrats i omfattning och intensitet. Talibanerna har inlett offensiva operationer. Flera av de olika väpnade grupperna är inblandade i kriminella aktiviteter, och de strider ofta sinsemellan om inflytande. FN har rapporterat om antalet civila offer under första halvåret 2015. Det är det största hittills, sedan man började rapportera. Det har ökat stadigt sedan dess. Hälften av landets distrikt har en hotnivå som är hög eller extremt hög.

Läget har min själ inte stabiliserats i någon vidare omfattning.

Vänsterpartiet har också, fru talman, lyft behoven av en svensk handlingsplan för Sveriges arbete med FN-resolutionerna 1325 och 1820 i Afghanistan, där det tydliggörs hur Sverige kan stärka Afghanistans kvinnor och garantera att de får ett inflytande i fredsprocessen. Sverige bör alltså ta fram en sådan nationell handlingsplan för hur resolution 1325 ska implementeras i Afghanistan. Även om vi säger nej till RSM ska Sverige fortfarande lämna stora bidrag till en fredsprocess.

Det är viktigt att påpeka att vår moderna historia är full av exempel på att fred faktiskt kan byggas med fredliga medel, även efter mycket långvariga och komplicerade konflikter. Även om riksdagen skulle avslå propositionen vill vi fortsätta det arbetet. Självklart kommer det att vara komplicerat och ta tid. Men det finns inga verkliga alternativ om vi vill se ett Afghanistan i fred.

Anf. 98 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Fru talman! Det är två sidor av myntet. Den ena är den militära insatsen. Den andra är biståndsinsatsen.

När det gäller biståndssidan har Sverige förpliktat sig i fråga om en strategi som omfattar demokratisk utveckling, mänskliga rättigheter och en fokusering i hög grad på utbildning, sysselsättning och utveckling av så kallad privat sektor. Här går vi in med ett stöd 2014–2019 på 4,87 miljarder kronor. Till det kan läggas det som vi har sagt i samband med givarkonferensen i Tokyo 2012. Det är ett stöd på 8 ½ miljard 2015–2024.

Afghanistan är den största mottagaren av svenskt bilateralt bistånd. Här finns det en mycket hög ambition. Förverkligandet av den ambitionen har också möjliggjorts av att man har kunnat stabilisera säkerhetsläget. Den militära insatsen har i många stycken varit en förutsättning för detta. Under många år har det också pågått bland annat insatser från Svenska Afghanistankommittén som också har gett goda resultat. Men man kan inte bara negligera den militära insatsen. Det handlar om att skapa grundläggande förutsättningar för att biståndet ska nå fram, för att möjliggöra för flickor att gå i skolan, för att öka andelen som går i skolan och för att förbättra hälso- och sjukvården.

Det är två sidor av samma mynt. Båda två är nödvändiga. Det handlar om att se helheten och inte bara den ena delen. Det är vår syn på den här insatsen. Jag anser att den militära insatsen har varit en förutsättning för resultaten på den humanitära sidan.

Anf. 99 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Fru talman! Försvarsministern säger att säkerhetsläget är stabiliserat. Det är faktiskt inte sant. Läget är värre nu än tidigare. Det närmast förvärras dag för dag. FN rapporterar om att det under det första halvåret 2015 var det största antalet civila offer sedan man började rapportera 2009. Man har intagit en provinshuvudstad. Säkerhetsläget förvärras som sagt dag för dag.

Drönarattackerna är ett typiskt exempel. Man räknar med att 90 procent är civila offer. Det är fortfarande ganska oklart i vilken mån Sverige deltar i de här besluten. Möjligen är 10 procent av offren terrorister. Men det är nog snarast så att för varje terrorist som man slår ut skapar man tio nya. Det är stora civila offer som krävs.

Det här fungerar helt enkelt inte. Det fungerar inte enligt plan. I den mån det fanns en plan tror jag inte att den gick ut på att säkerhetsläget nu, i slutet av 2015, skulle vara sämre än det var 2009 eller 2002. Det här är inte en fruktbar väg att gå. Varför ska vi då fortsätta att kasta i väg nya pengar och riskera människoliv? Det är svenska soldater som gör ett förträffligt arbete utifrån förutsättningarna. Men varför ska vi fortsätta att riskera deras liv för en utveckling som går åt fel håll?

Anf. 100 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik:

Fru talman! Säkerhetsläget har stabiliserats i så måtto att det under de år som insatserna har pågått – det är faktiskt 14 år – har skapats möjligheter för biståndsinsatserna, bland annat på hälsovårdsområdet och skolområdet och annat. Det handlar om att det har kunnat fungera och ge resultat.

Sedan är det riktigt att det har skett försämringar i säkerhetsläget under den senaste tiden, vilket också Ghani har redogjort för. Det gjorde han bland annat i samband med sitt besök här i Sverige. Man har stora utmaningar framför sig. Det är det försämrade säkerhetsläget som gör att man från koalitionen och de som deltar i detta är beredda att fortsätta.

Ett resonemang om att den militära insatsen inte har varit en förutsättning för att nå dessa effekter på biståndssidan anser inte jag är ett verklighetsförankrat resonemang. Där har vi olika uppfattningar.

När det gäller vitbokshistorierna kan jag bara säga: Nu kommer en särskild utredare att gå igenom helheten i insatsen – det handlar både om det militära och om det civila – och bedöma vilka effekter detta har haft på hela samhällsutvecklingen i Afghanistan. Dessutom kommer FOI att göra en särskild genomlysning av och rapport om den militära insatsen på ett detaljerat sätt. Så jag har nog en helt annan beskrivning av hur vitboksdiskussionen följs upp. Jag är rätt övertygad om att vi kommer att få en ordentlig genomlysning av detta, som vi kommer att få debattera i ett senare skede.

Det är tillåtet att ha olika uppfattningar om och olika bedömningar av det här. Men jag kan konstatera att man från Afghanistans sida säger: Det här är någonting som vi tycker är viktigt. Vi är beroende av det internationella stödet, och vi sätter stort värde på det Sverige har gjort och avser att göra också i framtiden. Det är en signal som för mig väger väldigt tungt i vårt beslutsfattande.

Anf. 101 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Fru talman! Det här om vitboken är ändå intressant. När det gäller vitboken ska, som jag har förstått det, utredningen ledas av en person som, om jag inte minns fel, var vice ordförande i försvarsutskottet när de här frågorna behandlades. Det är väl så långt ifrån en oberoende utredning man kan komma. Och det var ju inte er kongress beslut.

En vitbok handlar om något helt annat. Det är en oberoende kommission med experter. Så tror jag att man har gjort både i Norge och i Danmark. Du gjorde ett uttalande om att tidigare utfästelser om att göra en så kallad vitbok ska verkställas. Detta är ingen vitbok. Det vore orimligt att töja på begreppet på det sättet.

Säkerhetsläget stabiliseras och det möjliggör biståndsinsatser, sägs det. Jag vet inte om Läkare utan gränser vars sjukhus blev bombat av de krafter som vi nu ska understödja håller med om den saken. Snarast är hopblandningen av civila och militära insatser en riskfaktor, säger Svenska Afghanistankommittén, så man kan nog säga att verkligheten delvis talar ett annat språk.

Återigen: Om säkerhetsläget stabiliseras och successivt förbättras skulle vi kunna ha en diskussion. Det är sämre nu än det har varit sedan FN började mäta antalet civila dödsoffer, vilket är ett ganska bra mått på det hela. Jag tycker att det är tragiskt att vi ska gå vidare på en väg som hittills inte inneburit framgång.

Anf. 102 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! Sverige har ett långt engagemang i Afghanistan, dels militärt, dels, och faktiskt ännu längre, humanitärt. Sverige har varit påtagligt närvarande i Afghanistan under många decennier. Den afghanske presidenten Ashraf Ghani som var i Sverige på besök för knappt två veckor sedan tackade Sverige och särskilt Svenska Afghanistankommittén för dess arbete och för det faktum att Svenska Afghanistankommittén valde att finnas kvar när alla andra lämnade Afghanistan eftersom de betraktade situationen som fullkomligt hopplös och ohjälplig.

Jag kan bara instämma i detta tack och också uttrycka en beundran över att man vågade detta viktiga val.

Afghanistans utveckling de senaste åren har blivit bättre. Om vi jämför med hur situationen var i Afghanistan under talibanväldet i det tidiga 00-talet och vad som faktiskt skulle vara alternativet till det som vi ser växa fram i Afghanistan i dag är det ändå så att på denna ungefär 15 år långa tid har Afghanistan blivit ett bättre land.

Det är ett land med fler skolor och fler barn – pojkar och framför allt flickor – som går i skolan. Det är ett land där fler människor nu kan få vård på vårdcentraler. Det är ett land där flera val har kunnat hållas – inte utan problem eller dispyter om hur valresultaten ska tolkas, men jag har personligen träffat svensk militär personal som har stridit sig hela vägen ut till bergsbyar för att kunna säkra öppnandet av vallokaler och se till så att val har kunnat genomföras och sedan fått strida sig hela vägen tillbaka därifrån för att säkra att rösterna ska komma fram till röstsammanräkningen.

Det har inte varit enkla uppgifter som svensk och annan personal från andra länder har gjort, men det har viktiga uppgifter, fru talman.

Vår insats grundar sig på ett FN-mandat. Precis som försvarsministern nämnde tidigare här är Sverige nu på väg in i en tioårig utvecklingsinsats med ett svenskt bistånd som gör Afghanistan till Sveriges i särklass största samarbetsland i det svenska utvecklingsarbetet. Det är en bra fortsättning på den stora militära insats som vi har gjort tidigare för att fortsätta bygga landet och bygga en bättre framtid för människor i Afghanistan.

För att kunna bygga ett nytt och bättre Afghanistan krävs det säkerhet. Det här tar afghanerna själva och de afghanska poliserna och militärerna ett allt större eget ansvar för nu, och det är så det ska och måste vara. Vårt svenska bidrag i dag när det gäller det militära inriktar sig på utbildning och rådgivning för dessa säkerhetsstyrkor. Vi har trappat ned vår militära insats, men vi har trappat upp en redan ambitiös humanitär insats till att bli den största svenska humanitära insatsen under de kommande tio åren.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till sammansatta utrikes- och försvarsutskottets förslag i betänkandet UFöU1.

Anf. 103 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Vi är nog ganska rörande överens om att den militära närvaron har varit nödvändig för Afghanistan, och som även jag sa i mitt anförande har den svenska militära närvaron gjort fantastiska insatser. Jag tycker också att det är viktigt att vi även fortsättningsvis är villiga att lämna bidrag till Afghanistan för den humanitära situationen och så vidare.

Min fråga till Kenneth G Forslund är om inte även Socialdemokraterna så småningom ser att det finns en gräns för det svenska militära bidraget. Kommer det här att fortsätta år efter år? Vi ser ju tyvärr en tillbakagång när det gäller det säkerhetspolitiska läget i Afghanistan. Kommer Socialdemokraterna så småningom att sätta ned foten och säga att nu måste vi kanske koncentrera oss och använda våra begränsade resurser till andra insatser? Det är ju mycket riktigt så som Stig Henriksson från Vänsterpartiet sa: Det här äter upp väldigt mycket av det försvarsanslag som vi har för internationella insatser.

Det kanske finns behov av att vi också framöver har ett utrymme för att kunna prioritera andra saker, för vi kan ju inte rädda hela världen. Vi kan inte vara överallt. Även om vi gör betydande insatser där vi är kan vi inte vara överallt i hela världen.

Någonstans måste det sättas en gräns. Vi från Sverigedemokraterna anser att den gränsen har passerats, men när ser Socialdemokraterna en sådan gräns, om man ser en sådan över huvud taget?

Anf. 104 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Tack, Björn Söder, för frågorna!

Till att börja med när det gäller säkerhetsläget och dess utveckling ser vi just nu en tillbakagång, i praktiken en försämring av säkerhetsläget. Det är riktigt. Så måste man bedöma det.

Samtidigt var det många som var väldigt oroliga för hur säkerhetsläget skulle utvecklas när de stora internationella militära insatserna kraftigt minskades. Det var många som förutspådde att det i praktiken skulle leda till att Afghanistan skulle implodera som samhälle och som land, att det skulle utbryta ett totalt och fullkomligt kaos och ett nytt talibanvälde i allra värsta fall eller möjligen en ohelig allians mellan den legitima regimen och

talibanerna, vilket framför allt i så fall troligen hade kunnat gå ut väldigt mycket över kvinnors situation.

Det vi ser nu är bättre än de värsta farhågorna. Det kan vi konstatera. Det är ändå en oroande utveckling som måste tas på allvar. Därför är det viktigt att vi fortsätter stödja de afghanska säkerhetsstyrkorna med utbildning och rådgivning för att de bättre ska kunna klara sin uppgift, som de dock, jämfört med de dystaste scenarierna, klarar relativt väl.

När går den exakta gränsen för när det är dags att dra sig ur? Jag vill inte i dag peka på en sådan exakt gräns. Min förhoppning och det jag tror är naturligtvis att Afghanistan kommer att kunna utvecklas så att vi kommer till en punkt där vi ser att nu kan afghansk militär och polis klara detta på egen hand.

Avslutningsvis, fru talman: Sverige är inte överallt och kan inte vara överallt. Jag vill bara understryka det.

Anf. 105 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Som jag sa har den svenska insatsen varit väldigt betydelsefull, men vi ser ju en tillbakagång när det gäller säkerhetsläget i Afghanistan. Kanske borde man göra ett omtag och se att det finns andra möjligheter att förbättra situationen där. Man kanske har nått vägs ände när det gäller den insats som man nu är delaktig i. Kanske är det i form av en ökad FN-representation på plats genom FN:s försorg, genom regionala aktörer och andra intilliggande länder som också är oroliga för den utveckling vi ser i Afghanistan som man därigenom kan bistå för att förbättra situationen.

Jag ser bara faran att det här kommer att rulla på år efter år. Visst, det är inga jättestora summor det handlar om i det stora hela för Sveriges del. Det är väl runt 50 miljoner kronor för den här insatsen. Men det är ändå pengar som tär på den redan ansträngda budgeten, på anslagen för internationella insatser och som nu egentligen nollar det kontot. Det kan ju uppstå andra situationer under 2016 som vi måste prioritera. Vi ser redan i dag en försvarsmakt som går på knäna efter flera årtiondens nedmontering – vi kan inte ens försvara vårt eget territorium fullt tillräckligt. Därför menar vi att man från regeringens sida bör tillskjuta additionella medel till Försvarsmakten och även så småningom ha med det i budgeten så att dessa insatser inte påverkar Försvarsmakten negativt.

Sedan finns det en positiv aspekt i att delta i de internationella insatserna, även i Afghanistan. Försvarsmakten får ju kunskaper att ta med sig hem som kanske är användbara här hemma, och man får pröva olika saker även i en sådan här rådgivningsinsats. Vi anser dock att vi har nått vägs ände när det gäller den svenska militära insatsen i Afghanistan och att vi bör omprioritera det till att göra mer humanitära insatser genom andra organisationers försorg.

Anf. 106 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Vi kan naturligtvis ha, och har uppenbarligen, olika uppfattning om hur länge vi ska vara kvar och om det är effektivt och meningsfullt att vara kvar. Jag har uppfattningen att vi fortfarande gör och kan göra nytta. Någonstans hoppas jag naturligtvis att situationen i Afghanistan och förmågan hos de afghanska säkerhetsstyrkorna blir av en sådan kapacitet att de klarar uppgiften helt och hållet på egen hand.

Just den form av stöd vi är inne i nu har vi faktiskt inte hållit på med så länge. Det är viktigt att hålla isär det vi gjorde när vi hade betydligt mer svensk personal på plats och det vi gör nu. Det är två olika typer av uppdrag och två olika sätt att agera. Den här stödjande och utbildande insatsen har i sin nuvarande form pågått en relativt kort tid, ska man komma ihåg.

Sedan är det motiverat att som Björn Söder gör fundera över om det finns andra former som skulle vara effektivare och om vi har nått vägs ände. Vi har olika uppfattningar där, kan jag konstatera, och det är inget fel i det. När det gäller att den svenska Försvarsmakten går på knäna får beskrivningen stå för Björn Söder. Jag kan konstatera att det finns sex partier i Sveriges riksdag som nu har gjort upp om ett långsiktigt försvarsbeslut där Försvarsmakten får mer pengar, mer materiel och mer personal i framtiden. Det tycker jag bådär gott för svensk säkerhet.

Anf. 107 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Sveriges engagemang i Afghanistan är brett och långsiktigt. Om vi lägger ihop de militära bidragen, vårt utvecklingsbistånd och våra humanitära insatser är vårt sammanlagda stöd det största åtagande Sverige någonsin har gjort gentemot ett annat land.

Sedan första gången jag besökte Afghanistan, vilket var 2007, har jag med egna ögon sett hur landet har utvecklats. Tillgången till hälso- och sjukvård har förbättrats, och de flesta flickor får nu gå i skolan. Man kan också se en utbyggnad av infrastruktur – järnvägar och vägar – och en utveckling av näringslivet. Den humanitära situationen är dock fortfarande svår, särskilt för flickor och kvinnor. Afghanistan är trots rika naturresurser ett mycket fattigt land, och landet är fortfarande plågat och präglat av konflikt, korruption och dåligt fungerande institutioner.

Jag vill dock ändå se att Afghanistan nu har gått in i en ny fas. Det finns en ny president på plats, Ashraf Ghani, som besökte Stockholm för knappt två veckor sedan. Man har, mycket trögt och långsamt, bildat en samlingsregering. Det har gått trögt och långsamt, men kom ihåg att det är första gången på mycket länge som en maktövergång mellan två presidenter har gått fredligt till! Landet står trots detta inför stora utmaningar, såväl säkerhetsmässigt som ekonomiskt, och den nya regeringen kommer att behöva stöd för att möta utmaningarna.

Det var värdefullt att president Ghani kom till Sverige. Besöket stärker ytterligare det mångåriga samarbete som finns mellan Sverige och Afghanistan. Det var en möjlighet att utbyta både vad Afghanistan förväntar sig av oss och vad vi förväntar oss av Afghanistan. Det är nämligen helt uppenbart att det behövs mer hjälp och stöd till landets säkerhet, återuppbyggnad och utveckling.

En central del i samarbetet är att Sverige i bred politisk enighet och efter inbjudan av den afghanska regeringen fortsätter att bistå med bland annat militära rådgivare till den afghanska armén. Det handlar om att stärka möjligheterna att bekämpa exempelvis talibanerna och det förtryck som följer i deras spår. Den här insatsen är en direkt efterföljare till ISAF, den Natoleda insats Sverige deltog i från 2002 och framåt och där arbetet huvudsakligen fokuserade på att bidra till ökad säkerhet i de norra delarna av Afghanistan.

Samtidigt bör vårt stöd fortsatt vara bredare än de säkerhetsstärkande insatserna. Sverige har i årtionden bidragit med hjälp till Afghanistan, och

under årens lopp har tusentals – för att inte säga tiotusentals – svenskar engagerat sig för att stärka freden och utvecklingen i landet. Svenska Afghanistankommittén, som presidenten nämnde och som har nämnts i talarstolen tidigare i dag, har ju funnits på plats i över 30 år. Sedan 2002 har vi diplomatisk närvaro.

Afghanistan är det land som tar emot mest bistånd, och fram till år 2019 ska vi stödja landets återuppbyggnad med nästan 5 miljarder kronor. Ett särskilt fokus för vårt utvecklingssamarbete är att förbättra situationen för kvinnor och barn. Behoven är nämligen stora, och afghanerna själva listar säkerheten, ekonomin och korruptionen som de främsta svårigheterna för landet. Därför måste vi fortsätta samarbeta och ge stöd, och vi måste ställa krav.

I och med att ISAF avslutades har säkerhetssituationen försämrats. Jag tror att man kan se det som en direkt följd av trupptillbakadragandet och att de som är emot den här utvecklingen har tagit tillfället i akt att åter försöka kasta in landet i instabilitet. Under 2015 har säkerhetsläget försämrats. Det har utförts attacker i såväl landets södra och östra delar som, inte minst, i centrala Kabul under de senaste månaderna.

Den försämrade säkerhetssituationen visar att det militära stödet fortfarande behövs. Det vore i det här läget förödande att lämna Afghanistan. De afghanska säkerhetsstyrkorna behöver fortsatt stöd, och det är det utbildnings- och rådgivningsinsatsen RSM handlar om. Det vi ska besluta om, fru talman, är om riksdagen ska medge att en svensk väpnad styrka om högst 50 personer ska få fortsätta delta i utbildnings- och rådgivningsinsatsen – ett mandat som föreslås sträcka sig fram till utgången av 2016. I mandatet ingår också en möjlighet till förstärkning och evakuering.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag om att det här ska få fortsätta. Jag vill avsluta med att påminna om att uppdraget inte är utan risker. Det ska vi alltid vara medvetna om när vi fattar den här typen av beslut i Sveriges riksdag. Jag vill också tacka alla de svenska kvinnor och män som tjänstgjort och tjänstgör i fredens tjänst.
(Applåder)

Anf. 108 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Fru talman! Jag uppfattade det som att Karin Enström sa att detta är det största militära och civila engagemang Sverige någonsin har haft. Det fick mig att fundera lite grann över språkbruket. Det har nämligen blivit så – och jag syndar själv där – att ”engagemang” numera kan betyda att föra krig. Det åberopas solidaritetklausuler som innebär att föra krig. Till och med det fina ordet ”radikalisering” betyder nu motsatsen, nämligen religiöst reaktionära grupper som sägs vara radikaliserade. Som gammal radikal tycker jag att det är lite jobbigt.

Är det verkligen så att det är bättre nu? Vi ser ett ökat antal dödsoffer och ökat våld mot kvinnor, enligt den afghanska oberoende kommissionen för mänskliga rättigheter. Opiumodlingarna slår rekord; 88 procent av den globala produktionen av opium kommer från Afghanistan, liksom 77 procent av den globala produktionen av heroin. Det är lite intressant, för *alla* är inblandade i detta – krigsherrar, talibaner och myndigheter, alltså de myndigheter vi försöker bygga upp.

Den humanitära situationen förvärras. Vi märker en svag återklang av det i Sverige genom alla ensamkommande framför allt pojkar från Afghanistan. De kommer visserligen närmast via Pakistan och Iran, men det tyder inte på att det blir bättre.

Vi bombar civila och sjukhus. Ja, inte vi precis, men vi är med om det. Afghanska säkerhetsstyrkor begår enligt Human Rights Watch grova övergrepp mot mänskliga rättigheter. Den afghanska polisen som vi försöker hjälpa och utbilda kränker mänskliga rättigheter grovt. Avrättningar utan rättegång förekommer. Detta sker efter 14 års engagemang. Med vad ska detta sluta och när?

*Fortsatt svenskt
deltagande i Natos
utbildnings- och
rådgivningsinsats
RSM i Afghanistan*

Anf. 109 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det var mycket medvetet som jag inledde mitt anförande med att beskriva hur stort både engagemanget och åtagandet har varit och är för landet Afghanistan.

För mig framstår det som oansvarigt att därför att vi med förenade krafter inte har lyckats skapa ett perfekt land ska vi därmed dra oss tillbaka och sluta att göra det vi håller på med.

Vi ska självklart rannsaka oss själva. Vi ska utvärdera insatserna. Men detta är ett exempel på hur svårt det är att försöka bringa fram fred, stabilitet och utveckling i ett land som under så många årtionden varit präglad av krig och konflikter. Det är ett land av människor som har plågats av krig och fattigdom i mer än tre decennier.

Då blir inte mitt svar detsamma som Vänsterpartiets, det vill säga att lämna landet och överlåta det åt sitt öde. Nej, precis tvärtom! Vi ska fortsätta att stödja landet på det sätt vi tror är mest effektivt. Det är fråga om en kombination av att fortsätta att stödja säkerhetssektorn, det vill säga försvarsmakten, de väpnade styrkorna och polisen, att stödja institutionella reformer, att stödja humanitärt och samtidigt ställa krav på en regering som inte är utan konflikter och rymmer en hel del problem.

För mig är det inte fråga om att använda Vänsterpartiets lösning utan snarare att fortsätta på den inslagna vägen. Vi visste redan innan att det skulle förmodligen bli en tillbakagång när det gäller säkerhetssituationen under övergången från ISAF med trupptillbakadraganden till den nya ordning vi nu har med RSM. Jag vill gärna höra vad Vänsterpartiets alternativ skulle vara.

Anf. 110 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Fru talman! Vad som är oansvarigt och vem av oss som är oansvarig, som vill fortsätta på en väg som går åt fel håll, kan man verkligen diskutera. Ingen har väl förväntat sig att det perfekta landet skulle skapas och inte heller krävt det. Men när utvecklingen går åt fel håll borde man ha modet att ifrågasätta om man ska fortsätta.

Vänsterpartiet har definitivt aldrig sagt att vi ska sluta med att ge stöd till Afghanistans befolkning, att vi ska dra oss ur och sitta på våra kamrars. Däremot skulle det behövas en radikal omfördelning.

I väntan på den vitbok som väl aldrig blir av har Svenska Afghanistankommittén tagit fram en vitbok. Där framgår proportionerna mellan det militära och det civila stödet. Det är ingen exakt vetenskap. Med reservation för att vi antagligen inte får några bättre siffror beräknas den totala

svenska insatsen – allt inräknat – till 28,2 miljarder. Det civila stödet beräknas till 6,9 miljarder. Det är en stor diskrepans mellan det militära och det civila.

Det är verkligen dags att försöka bli återtågets hjältar genom att säga: Nej, vi ville väl, men det blev fel. Det är dags att avbryta insatsen, och helst göra det med ett beslut i dag eller senast i morgon.

Anf. 111 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Det är helt klart att vi har olika uppfattningar om vad som är verkningsfullt. För mig och mitt parti, och när vi var ansvariga i alliansregeringen, har det varit tydligt att det inte går att ha enbart en av komponenterna. Det har sagts förut, och jag kommer att säga det igen, att utan säkerhet går det inte att få en utveckling. Det blir inte heller säkerhet utan utveckling. Men att i dag överge Afghanistan och säga att de får klara av uppbyggnaden av polis och väpnade styrkor på egen hand är oansvarigt. Jag hör inget alternativ från Vänsterpartiets sida.

Vårt engagemang ska vara långsiktigt och det ska omfatta alla sektorer. Det har också varit tydligt under de år jag har träffat poliser, soldater, chefer, parlamentsledamöter och nu senast presidenten att stödet, som också handlar om att stödja ANDSF, är välkommet – de är tacksamma.

Anf. 112 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! Det är viktigt att det internationella samfundet, inklusive Sverige, fortsätter att stödja och bistå den afghanska regeringen. Miljöpartiet ansåg att det var riktigt att sända svensk trupp med FN-mandat till Afghanistan 2001–2002 eftersom säkerhetsläget initialt krävde just en militär insats.

Vi såg dock snart att någon militär lösning på konflikten inte fanns. Det var en insikt som senare delades av både FN och USA. Därför i förlängningen krävde Miljöpartiet 2010 en tydlig exitstrategi för Afghanistan. Det var en strategi som också blev verklighet 2014 i och med ISAF:s tillbakadragande och infasningen av RSM, som vi diskuterar en förlängning av i dag.

Tyvärr kan vi konstatera att utvecklingen på marken i Afghanistan inte har gått i den riktning vi helst hade velat se. Därför är det viktigt att fortsätta med vår insats och att vi ger stöd och råd så att landets säkerhetsstyrkor stärker sin förmåga att i längden självständigt hantera säkerheten i landet.

Fru talman! Det afghanska folket har under decennier av krig fått utstå stora umbäranden. Det är ett av världens allra fattigaste länder. Trots den massiva internationella militära närvaron med över 100 000 soldater på plats för att garantera säkerheten i landet är Afghanistan fortfarande ett mycket fattigt och farligt land att leva i. Kriget i Libyen, Irak och Afghanistan är tre exempel på hur man inte löser konflikter genom att kriga sig till fred.

Fru talman! Därför är det så viktigt att de svenska insatserna i Afghanistan är långsiktiga och att de är politiska, diplomatiska, polisiära, militära, biståndsinriktade och att de omfattar såväl det humanitära stödet som ett utvecklingssamarbete.

Afghanistan är en av de största mottagarna av svenskt bistånd. Sverige har aviserat ett bistånd om upp till 8,5 miljarder kronor för perioden 2015–

2024. En betydande del av vårt bistånd fokuserar på de mest utsatta, det vill säga kvinnor och barn. Det är glädjande att den svenska regeringen nu har undertecknat ett samarbetsavtal om biståndet. Det skedde när biståndsminister Isabella Lövin träffade president Ghani under hans besök i Sverige i början av månaden.

Det är första gången som Sverige undertecknar ett sådant avtal med Afghanistan. Avtalet bekräftar svenska biståndsåtaganden och fördjupar ländernas relationer. Det är bra.

Ljusglimtar i utvecklingen har till stor del Svenska Afghanistankommittén stått för. Att miljoner afghanska flickor och pojkar har fått skolgång är en stor framgång som verkligen kräver sin uppmärksamhet. Svenska Afghanistankommittén gör en betydande insats som under 30 års tid har lyckats verka under först rysk ockupation, sedan inbördeskrig och sedan under talibanväldet. Sveriges goda rykte i Afghanistan beror mycket på det arbete som Afghanistankommittén har bedrivit under en lång tid. Exempelvis har en fjärdedel av skolorna i Afghanistan byggts upp av kommittén.

Fru talman! Jag vill lyfta upp FN:s resolution 1325, som syftar till konkreta åtgärder för kvinnor och flickor i konflikt. Genom att svenska kvinnor och män i allt större utsträckning deltar i fredsbevarande operationer möter soldaterna kvinnor som har blivit utsatta för sexuellt våld.

För att på ett bra och rättssäkert sätt kunna skydda och stödja kvinnor som har utsatts på detta sätt krävs en gedigen utbildning och förberedelser samt kunskap om kvinnors brist på makt, inflytande, rörelsefrihet samt sexuell och reproduktiv hälsa.

Att kunna delta på lika villkor som medborgare i ett samhälle är en fråga om demokrati. Betydande resurser måste därför satsas på de behov av skydd och stöd som kvinnor och flickor har under en konflikt, då kvinnorna ofta tvingas ta över männens arbetsuppgifter, och efter en konflikt, då det civila samhället måste byggas upp igen.

Betydande resurser måste även satsas på utbildning i genusfrågor för dem som ska tjänstgöra utomlands i konflikter. Kvinnors avgörande uppgifter och roll i fredsprocessen och krishantering kan inte nog understrykas. Det är därför viktigt att Sverige agerar nationellt och internationellt för att förbättra arbetet med FN:s resolution om kvinnor, fred och säkerhet – resolution 1325 – och FN:s resolution om sexuellt våld i konflikter – resolution 1820.

Trots att FN:s resolution 1325 varit i bruk under flera år är bristen på kvinnor i fredsfrämjande och konfliktlösande arbete påtaglig. Andelen kvinnor i fredsfrämjande insatser har ökat något, men det finns alltför få kvinnor i beslutande positioner. Det gäller hela samhället. Här behöver Sverige göra en insats.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets hemställan med anledning av regeringens proposition om svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan.

Anf. 113 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Fru talman! Det är mest av personlig nyfikenhet som jag vill ställa två frågor.

Jag noterade att Miljöpartiets partistyrelse redan 2010 ville att alla trupper skulle vara tillbakadragna senast 2014. Nu är det ändå slutet på 2015. Vilket bäst-före-datum hade detta beslut?

Bodil Ceballos, som då var utrikespolitisk talesperson, sa med anledning av RSM att det var mycket viktigt med ett tydligt FN-mandat. Anser Pernilla Stålhammar och Miljöpartiet att det finns ett tydligt FN-mandat för RSM?

Anf. 114 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Den syn som vi har är förstås att man ska kunna dra tillbaka den militära närvaron. Men vi har också följt utvecklingen på marken i Afghanistan och utvecklingen i landet och sett att det inte har gått framåt på det sätt som man hade önskat.

Däremot har vi drivit på för en exitstrategi och med det också fått till RSM. ISAF har fasats ut, och RSM har i stället kommit till.

Vi tycker att det är fortsatt viktigt att man finns på plats för att stödja den afghanska säkerhetsorganisationen.

Anf. 115 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Fru talman! Sedan var det frågan om ett tydligt FN-mandat. Såvitt jag begriper saknar RSM detta, till skillnad från ISAF. Man har inget mandat från FN:s säkerhetsråd. Då undrar jag om ni har förändrat er ståndpunkt att det inte längre är så viktigt med ett tydligt FN-mandat för denna typ av insatser. Det är i så fall lite oroväckande, kan jag tycka, för att uttrycka mig lite försiktigt.

Anf. 116 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Det är alltid viktigt med ett folkrättsligt mandat, Stig Henriksson. Det anser vi är uppfyllt i detta fall.

Anf. 117 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Vägen till fred och demokrati känns lång för oss som kan stå vid sidan om. Hur lång måste då inte vägen upplevas för dem som bor i Afghanistan, lever på flykt i landet eller har flytt landet?

Vi har som nation ett långsiktigt ansvar och ett omfattande åtagande när det gäller att delta aktivt i arbetet med att stödja och bistå den afghanska regeringen i dess strävan efter ett stabilt och säkert samhälle.

Afghanistan har fortfarande behov av internationell hjälp och vårt militära stöd för utvecklingen av de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga och landets institutioner att hantera den nationella säkerheten.

Vi i Centerpartiet är måna om att Sverige, som har ett starkt och historiskt engagemang för Afghanistan genom diplomatisk närvaro, ett omfattande bistånd, ISAF-insatsen och nuvarande RSM-insats, ska fortsätta att ge långsiktigt stöd.

Efter mer än tre decennier av konflikt har vi inte råd att tänka kortsiktigt. Det handlar om att skapa framtidstro i ett mycket svårt läge. Vi vet att afghaner tillhör den största gruppen asylsökande till Sverige i år. Vi vet att många afghaner väljer att fly på grund av säkerhetsläget i hemlandet, men också på grund av att villkoren för dem som flytt exempelvis till Iran kraftigt har försämrats.

Afghanistan har plågats av krig och förtryck i mer än tre decennier. Den minst sagt bräckliga återuppbyggnadsprocessen i landet påverkar i hög grad den övriga världen, däribland oss här i Sverige.

ISAF-styrkorna lämnade Afghanistan förra året, och säkerhetsläget är fortsatt en mycket stor utmaning. Landets ekonomi är under press och försämras.

Talibanerna har inlett offensiva operationer och gjort framsteg under hösten. Även Daish har etablerat sig i vissa provinser.

Rådgivningsinsatsen har ett tydligt folkrättsligt mandat och omfattar en icke stridande insats för utbildning och rådgivning. Att 42 länder arbetar tillsammans med drygt 13 000 personer på plats visar på det breda och starka engagemang som finns för landet och regionen.

Fru talman! Detta är en insats med olika faser, där de lokala förutsättningarna på plats får avgöra den exakta tidpunkten för när den nu föreslagna förlängda insatsen i norra landet ska avslutas och nästa fas ska kunna påbörjas.

Det är bra att tidigare insatser utvärderas och analyseras för att man ska förvalta och lära av erfarenheter inför eventuella kommande uppdrag.

Våra civila insatser har blivit alltmer viktiga i takt med att ansvaret för säkerheten har överlämnats till de afghanska myndigheterna.

Centerpartiet välkomnar därför att Sverige stärker det civila engagemanget i Afghanistan, som bland annat inriktas på kvinnors och flickors situation.

Afghanistan får nästan 900 miljoner kronor i svenskt bistånd varje år och är därmed Sveriges största biståndsland. Biståndet ska gå till att skapa arbetstillfällen, få fler barn i skolan, stärka kvinnors rättigheter, bekämpa korruption och stärka demokratiska institutioner.

Vår svenska strategi att stödja Afghanistans egen förmåga, lokalt ägarskap, landsbygdsutveckling, utbildning och sysselsättning är viktig i ett land som i dag har stora intäkter från narkotikahandel. Att stärka den privata sektorn och den ekonomiska integrationen är grundläggande förutsättningar för att långsiktigt kunna få en stabilare situation.

Den ekonomiska konsekvensen av att förlänga denna insats i Afghanistan och även i Irak blir att de nu budgeterade medel som finns till förfogande för nästa års verksamhet i praktiken blir förbrukade.

Med tanke på det förändrade säkerhetsläget i omvärlden kan ytterligare insatser internationellt med svenskt militärt bistånd komma att behövas. Regeringen måste därför ta ansvar för och säkerställa att det finns ekonomiska medel för eventuella nya insatser, så att beviljade insatser inte tar resurser i anspråk från vårt nationella försvar och urholkar vår nationella försvarsförmåga.

Nu står vi här i kammaren, och vi står inför ett val. Vi kan välja att avslå detta förslag eller att rösta för utskottets förslag. Båda vägvalen får konsekvenser.

Centerpartiets hållning är tydlig. Vi ska fortsätta och fullfölja vår insats på ett ansvarsfullt och hållbart sätt. Det är vi skyldiga den afghanska befolkningen, våra svenska trupper och övriga nationer som har bidragit och bidrar till större säkerhet i Afghanistan. Det är vi också skyldiga alla dem som redan har gjort personliga uppoffringar för fred och säkerhet i landet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 118 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Som flera tidigare talare har varit inne på är ISAF-insatsen, assistansstyrkan i Afghanistan, en sedan några år tillbaka avslutad insats. Men man ska nog vara på det klara med att denna insats belastades med ett antal felgrepp under det dryga decennium som den pågick.

För min personliga del misstänker jag att de civila insatser som skulle införas parallellt med den militära insatsen i Afghanistan var för små och kom alltför sent.

Det internationella samfundet misslyckades också med att ena alla de ”regional stakeholders” som finns i det här området. Grannländer till Afghanistan – Indien, Pakistan, Kina, Uzbekistan, Iran och så vidare – fortsatte alla att spela spelet efter sina egna privata agendor. Det var ett misslyckande för den internationella politiken.

Samtidigt kan man fråga sig om det någonsin var realistiskt att i ett av världens mest splittrade länder – splittrat såväl geografiskt som etniskt och religiöst – var möjligt att införa eller implementera ett så starkt centralstyre som blev fallet.

Men det är viktigt att understryka att det nog inte var några militära misslyckanden som präglade ISAF-insatsen. Svensk personal gjorde allt den kunde. Jag delar den uppfattning som försvarsministern gett uttryck för här i talarstolen: Deras insats innebar också att de gjorde skillnad.

En del svenska soldater har fått betala det yttersta priset under den här insatsen. Det är Jesper, det är Tomas, det är Johan, det är Gunnar och det är Kenneth. Det är också två av Sverige anställda lokala tolkar.

Mot denna bakgrund, fru talman, tror jag att det är viktigt att Sverige nu gör en utredning av denna långa och både ekonomiskt och humanitärt kostsamma insats. Jag ser fram emot de slutsatser som kommer.

Stig Henriksson betonar att det är de civila insatserna, biståndsutvecklingsinsatserna, som har möjliggjort en utbyggd hälso- och sjukvård i landet, att fler flickor får gå i skolan och så vidare. I likhet med försvarsministern anser jag att den uppbyggnaden inte hade varit möjlig i ett kanske långt sämre säkerhetsläge än det som nu råder i Afghanistan.

Fru talman! Jag upphör inte att förvånas över det faktum att Sverigedemokraterna under alla år varit emot den svenska närvaron i Afghanistan. Jag trodde att det även för Sverigedemokraterna var uppenbart att det finns ett samband mellan säkerhetsläget i olika delar av vår värld och det migrationstryck som också Sverige utsätts för.

När den internationella närvaron i Afghanistan 2013 minskade med nära nog 90 procent var det naturligt att vi fick ett sämre säkerhetsläge i hela landet. Men förr eller senare måste varje land som varit föremål för internationella fredsfrämjande insatser pröva att stå på egna ben.

Det är det som vi just nu genomgår. Sverige strider inte längre i Afghanistan. Sverige stöder. Och, fru talman, det är min uppfattning att om Afghanistan ska stå på egna ben och så småningom röra sig framåt är det svenska stödet, tillsammans med det från alla andra länder som ingick i ISAF, fortsatt viktigt för landets utveckling.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 119 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Fru talman! Jag hade tänkt att jag skulle lugna mig ett tag, men blir man apostroferad rycker det ju till i knappfingret.

Allan Widman säger att han välkomnar utredningen som ska värdera Sveriges insatser. Jag skulle bara vilja fråga Allan Widman, som jag tycker på ett förtjänstfullt sätt är stringent och klok i sådana här sammanhang: Är det verkligen lämpligt att man i praktiken utreder sig själv, det vill säga att en som har ansvar för en del av besluten är den som gör utredningen?

Man brukar i vissa sammanhang tala om att man inte ska sätta bocken till örtagårdsmästare. Det här kanske är ett sådant fall, eller vad säger Allan Widman?

Sedan har vi detta med det civila biståndet och dess förutsättningar. Jag kan konstatera att de siffror jag har visat på att det militära engagemanget som det heter – det är ett fint ord – är på 28,2 miljarder kontra Sveriges bistånd på 6,9 miljarder. De proportionerna kan man verkligen diskutera. Men det ena kanske är en förutsättning för det andra, som Allan Widman är inne på.

Jag har tittat lite på vad hjälporganisationerna själva anser. De borde ju rimligen ha tolkningsföreträde.

Enligt Asia Times är det många oberoende hjälporganisationer som distanserar sig från den USA-ledda koalitionen och i stället försöker forma lokala säkerhetsöverenskommelser.

Läkare Utan Gränserns representant påpekar att när gränsen mellan soldater och biståndsarbetare suddas ut blir det svårt. Det går inte att bekämpa talibaner på förmiddagen och bygga skolor på eftermiddagen. Krig fungerar inte så.

Svenska Afghanistankommitténs inställning och erfarenhet är klar: Samverkan med militären i Afghanistan har inneburit stora risker för dess anställda.

Därför finns det nog skäl att ifrågasätta den självklarhet med vilken man säger att när vi bygger säkerhet med militär närvaro gynnar det biståndsorganisationernas arbete. Det är inte deras uppfattning.

Anf. 120 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! När det gäller valet av utredare kan jag bara konstatera efter att ha haft förmånen att under ett antal år tjänstgöra tillsammans med Tone Tingsgård i försvarsutskottet att hon som utredare har alla de egenskaper i termer av insikt, kunskap och integritet som krävs för uppdraget.

Likväl kanske jag själv om jag varit försvarsminister hade valt någon mer utomstående i sammanhanget, just för att stärka tilltron till de slutsatser som ska komma ur utredningen.

Stig Henriksson pekar på ett viktigt problem under hela den internationella närvaron i Afghanistan, nämligen den obalans som finns mellan militära insatser och civila utvecklingsinsatser.

Jag tror, fru talman, att för varje krona man satsade på det civila satsade man 7 kronor på den militära insatsen – sett som genomsnitt. Sverige gjorde dock bättre ifrån sig och försökte balansera det kontinuerligt. De bästa åren tror jag att vi låg närmare fifty-fifty, det vill säga lika mycket på den civila sidan som på den militära. Men det är uppenbart att det kom för sent och var för lite.

Hur förhåller det sig nu med säkerhetsläge och utveckling? Ja, alla var överens om att i Afghanistan kunde det inte bli någon utveckling utan säkerhet. Utan säkerhet skulle det heller inte bli någon utveckling.

Min tro är att soldater inte ska stå nära biståndsarbetare. Det ska vara klara gränsdragningar. Men om ISAF inte hade funnits under alla dessa år är det min bedömning, fru talman, att säkerhetsläget hade varit oändligt mycket sämre än vad vi ser i dag. Det hade också på allvar försvårat de framsteg som har skett i termer av bättre välfärd.

Anf. 121 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Fru talman! Jag har självklart inte diskuterat Tone Tingsgårds personliga moral eller kvalifikationer, utan det handlar om principen att man inte utreder sig själv. Jag tycker att det är glädjande att Allan Widman till viss del håller med om det.

Sedan har vi problemet med säkerhetsläget. Ta bara drönarattackerna, där 90 procent av offren är civila. Då tänker jag inte bara på när man flygbombar sjukhus som Läkare Utan Gränser driver utan på alla drönarattacker. 90 procent av offren anses vara civila.

För varje terrorist man utrotar är det nog ganska tydligt att man får fram tio nya. Det kan inte vara någon särskilt effektiv metod att förbättra säkerhetsläget.

Anf. 122 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag vet inte varifrån Stig Henriksson får sin statistik. Men en röd tråd, ursäkt uttrycket, genom Stig Henrikssons anföranden här i dag har varit att han med visst eftertryck har kritiserat allt vad den internationella närvaron har gjort i Afghanistan och mycket lite uppehållit sig vid de lidanden för den civila befolkningen som talibanerna och numera också Daish utsätter landet för. Jag hade gärna sett att Stig Henriksson emellanåt också talade om den andra sidan av myntet.

När det gäller förhållandet mellan säkerhet och bistånd tror jag att man kanske ska försöka vara lite mer konkret. Det finns förbindelsevägar i Afghanistan, ursprungligen uppbyggda av Sovjet under ockupationen under 80-talet, som medger förbindelser mellan stora centralorter. Hade de förbindelserna inte i mer än ett decennium vaktats av ISAF tror jag inte att väldigt mycket av det utvecklingsarbete som ändå har skett hade kunnat genomföras. Det hoppas jag att också Stig Henriksson beaktar.

Anf. 123 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! I eftermiddag debatterar vi fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats i Afghanistan. Det rör sig om 50 personer från Sverige som deltar där.

Om vi fokuserar ut från den insatsen vill jag passa på att härifrån talarstolen nämna att vi sedan 50-talet har skickat ut över 100 000 svenska soldater i olika typer av utlandsstyrkor. De har allesammans varit utsända på uppdrag här från riksdagen.

Den största i antal soldater gjordes på Cypern. Det var 28 000 svenskar 1964–1993. Den näst största var i Bosnien 1993–1999, då drygt 10 000 svenska soldater deltog. I Gaza var det också i den storleksordningen 1956–1967. Afghanistaninsatsen kommer på ungefär samma nivåer. Det är ungefär 9 500 soldater som har tjänstgjort i Afghanistan.

Jag vill passa på att härifrån talarstolen säga ett tack till alla er som har gjort den här insatsen, och inte bara till er, om ni lyssnar på debatten, utan också till era anhöriga. Vi har fattat beslut, men ni har utfört det. Vi är

väldigt tacksamma för den uppgift ni har gjort. Jag vill också särskilt nämna namnen på de fem personer som har dödats i Afghanistaninsatsen. Det är Kenneth Wallin, Gunnar Andersson, Johan Palmlov, Tomas Bergqvist och Jesper Lindblom.

Den svenska insatsen har varit under 14 år. Den har nu övergått till en utbildningsinsats. Som flera talare har sagt förut har Sverige gjort skillnad. Jag hade själv förmånen att besöka Afghanistan och den svenska insatsen 2011. Jag kunde med egna ögon se de stora insatserna, lyssna på berättelserna och själv vara ute i byarna och besöka.

Inte minst var det en fantastisk upplevelse att vara i en flickskola i ett land som för bara något årtionde sedan bara hade 3 procent flickor som fick gå i skolan. Det är i dag inte perfekt. Det är i dag 39 procent, enligt Unicef. Men det är betydligt bättre. Det är ett exempel på att vi tillsammans har kunnat göra någonting. Det civila biståndet men också säkerhetsarbetet går hand i hand.

Det är därför som vi har beslutat oss för att vara kvar i Afghanistan. Det är ett svårt läge. Vi ska inte vitmena. Det finns fortfarande enorma utmaningar för ett land som i 30 år har varit i kris, konflikt och krig mer eller mindre hela tiden.

Vår uppgift är nu att fortsätta att vara kvar. Det är också viktigt, som har påpekats, att insatsen som har gjorts av ISAF under de 14 åren utreds och utvärderas så att vi kan få fakta om vad som har gjorts, vad som har fungerat bra och vad som kan förbättras inför kommande insatser.

Med dessa korta ord yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet och avslag på motionerna.

Anf. 124 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman! Jag börjar med att tacka alla som har gjort en fantastisk insats i Afghanistan och på många andra ställen. Vi kan vara stolta över alla de insatser som görs.

Med det sagt vill jag understryka det försvarsministern sa här förut. Utan den militära närvaron är det i många fall fullständigt omöjligt att skapa förutsättningar för en trygghet för civilbefolkningen. Tyvärr är det så.

Jag har själv varit utomlands ett antal gånger. Jag vill säga att jag vet att det är så. Frågan är var gränsen nås när det blir mer eller mindre nödvändigt att avsluta den ena och höja den andra insatsen. Vi är där nu, tycker vi.

Vi talar om att antalet civila offer har ökat. Men det är också så att de afghanska säkerhetsstyrkornas offensiv har inneburit att de har kommit i strid betydligt mer. Därmed har det också blivit en ökning av de civila offren.

Att talibanerna hänsynslöst skördar offer är det stora problemet. Sedan begås det naturligtvis misstag också från andra sidan, inte minst av de afghanska säkerhetsstyrkorna. I och med att de gör kraftigare offensiver blir det också ett ökat antal civila offer. Tyvärr är det ofta civilbefolkningen som får lida mest i alla krig.

År 2002–2015 har vi tagit ungefär 10–15 miljarder på de områden som ligger inom utgiftsområde 6. Det är ganska mycket pengar. Då har vi inte tagit hänsyn till den materiel som slits, byts ut och är förbrukad. Vi har ett

antal döda och ganska många skadade i tjänsten. Tyvärr är det så. Det är ett högt pris som många har fått betala för detta.

År 2009 ändrade ISAF sin strategi från fredsbevarande, kan man säga, till en väpnad operation. Nederländerna och Kanada drog sig ur då, som bekant, och också Frankrike. År 2010 var det de borgerliga partierna med S och MP som sa: Inga stridande uppgifter efter 2014.

Det var då det. Man kan inte alltid förutse allting exakt. Det går bra att gå tillbaka och säga: Så blev det inte. Min poäng är inte riktigt det. Man gjorde den bedömningen då. Vi vill ha en noggrann utvärdering och se lite mer grundligt: Vad var det som gjorde att man ändrade sig? Det förefaller som att det är en sådan på gång. Det är bra. Vi vill göra en sådan utvärdering.

Sedan 2014 är det de afghanska säkerhetsstyrkorna som fullt ut ska svara för säkerheten i hela Afghanistan. Har man gjort en ändring där? Ansvarar de inte fullt ut för detta? Var är den analysen? Vi tycker att det är dags att avsluta denna del.

Många blandar bort detta med rådgivningen. Det är inte fråga om bara rådgivning, utan det kan handla om strider också. Glöm inte bort det! Ni talar om rådgivning utan vapen. Men det är inte fråga om det. Det står tydligt att det kan vara taktisk rådgivning. Vad är det då? Jo, man talar om hur de dödar flest och får störst framgång i att bekämpa någon. Då deltar man i striden. Låt oss inte blanda bort det. Det kan mycket väl gå in i en sådan fas.

SD säger nej till fortsatt deltagande, men det tar ganska lång tid att avveckla detta. Det kanske tar fyra till sex månader, och då är vi inne i mitten av 2016. Det tar tid att avveckla, överlämna och transportera hem. Givetvis vill vi satsa på fortsatt starkt stöd till de civila delarna.

Låt mig säga att vi givetvis stöder operationer som går under FN-flagg, så att ni inte tror att vi säger nej till allt sådant här. Vi är positiva till deltagande, men det ska vara FN-lett.

Allan Widman säger att SD inte har varit medvetna om det säkerhetspolitiska läget. Det är samme Allan Widman som under förra mandatperioden gjorde nedmonteringen efter analysen att det var fred och säkert i närområdet och gick i täten för att nedrusta det svenska försvaret. Var han medveten om det säkerhetspolitiska läget? Var Alliansen medveten om det? Definitivt inte. Det var ett parti som stod emot, och det var Sverigedemokraterna.

I detta anförande instämde Björn Söder (SD).

Anf. 125 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Fru talman! Jag ska korrigera Roger Richtoff på en punkt. Han tycker att det är självklart att det ska vara FN-lett. Men RSM saknar till och med mandat från FN:s säkerhetsråd, så det kan inte i någon bemärkelse anses vara FN-lett.

Hur går det i Afghanistan? År 2007 uppskattade USA att det fanns 10 000 talibaner där. Nu uppskattar man att det finns 60 000. Det går med andra ord inte så bra. FN har gjort bedömningen att talibanerna nu har det största inflytandet i landet sedan de störtades 2001.

Till Allan Widman vill jag säga att det är en förfärlig utveckling att det går åt detta håll. Talibanerna hör inte till dem jag kallar radikala, utan de

är extremt konservativa och reaktionära religiösa krafter som vill störta landet tillbaka till det som kristenheten kallar medeltiden. Under den tiden var dock islam ett ganska blomstrande och tolerant samhälle. Så kan saker och ting skifta. Självklart borde jag inte behöva upprepa detta, men jag tar ändå tillfället i akt.

Anf. 126 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Jag uppfattade ingen fråga utan mer att Henriksson ville prata lite.

Anf. 127 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Fru talman! Klarar du inte av bättre elakheter än så, Roger Richtoff, kan jag nog ta dem.

Du sa att du ville att det skulle vara FN-lett, men det finns inget FN-mandat för RSM-insatsen. Jag ville bara påpeka det, ifall du hade missförstått.

Anf. 128 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Nej, jag har inte missuppfattat något. Om det ska vara en insats ska den vara FN-ledd. Då kanske vi ändrar uppfattning. Men just nu är den inte det, och därför reserverar vi oss och säger nej till detta.

Anf. 129 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! När Sverigedemokraterna var nyss invalda i Sveriges riksdag var det en intervju med Jimmie Åkesson i *Agenda*. Då parades budskapet om vikten av att Sverige minskade sitt flyktingmottagande med att Sverige för Guds skull måste åka hem från Afghanistan.

För mig har det alltid framstått som motstridigt, för om vi inte är beredda att tillsammans med andra ta ansvar för fred och säkerhet internationellt kommer det sannolikt att leda till ökade migrationsströmmar – kanske inte bara från Afghanistan utan från många andra håll.

Min fråga är om Sverigedemokraterna har uppmärksammat detta samband och möjligen funderat över det.

Det är intressant att höra Roger Richtoff säga att Sverigedemokraterna gärna ställer sig bakom svenska insatser som sker under FN-flagg. Senare i dag ska vi debattera en insats i Irak som såvitt jag vet inte är under FN-flagg. Läser jag rätt i betänkandet ser det dock ut som att Sverigedemokraterna tänker stödja detta förslag. Hur hänger det ihop?

Anf. 130 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Jag svarar gärna på det när vi debatterar den insatsen.

Vad gäller flyktingströmmarna måste man ställa sig frågan om det har blivit bättre efter åtta år med Alliansens utrikespolitik och säkerhetspolitik. Är dagens flyktingströmmar ett bevis på att ni har lyckats? Är det lugnt och bra? Eller har er politik i själva verket ökat flyktingströmmarna? Verkligheten tyder på det sistnämnda.

Vår politik hade avsevärt minskat detta. Vi satsade ju hela tiden på det svenska försvaret medan ni ville satsa på ett försvar som börjar någon annanstans. Nu har ni svängt, och det svenska försvaret ska börja i Sverige. Vi måste bygga upp det svenska försvaret utifrån många säkerhetspolitiska

aspekter. När vi har ett eget försvar kan vi också lättare hjälpa till att upprätthålla en säkerhetspolitisk stabilitet i vår del av Europa. Givetvis ska vi också delta i utlandsmissioner om de leds av FN.

Anf. 131 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag blir lite förvirrad när Roger Richtoff försöker leda i bevis att om vi bara hade byggt upp försvaret av Sverige här hemma och skapat en nationell dimension av det svenska försvaret så hade migrationen till Sverige blivit mindre. Det är ett för mig svårbegripligt påstående. Men Roger Richtoff har ju ytterligare en replik.

Mitt enkla påpekande är att det finns ett samband mellan säkerhetsläget i vår värld och kanske i synnerhet just nu i Afghanistan å ena sidan och flyktingtrycket på Europa och Sverige å andra sidan. Med ett drastiskt förändrat säkerhetsläge i Afghanistan – dessvärre, Stig Henriksson – är det nog ingen tillfällighet att det kommer ett stort antal flyktingar därifrån.

Jag undrar om Sverigedemokraterna har förmågan att se dessa samband och hur de i så fall ställer sig till dem.

Roger Richtoff skjuter frågan om FN-ledda insatser och stöd från Sverigedemokraterna till nästa debatt, och vi kan givetvis ta det då.

Anf. 132 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Låt mig förtydliga lite. Vi ser detta som två skilda saker. Flyktingströmmarna hänger givetvis ihop med vad som händer i omvärlden. Det vet alla om. Vår politik för Migrationsverket är ganska tydlig och klar, så den behöver jag inte förklara igen. Nu sätter vi stopp, och de flesta partierna går i samma riktning och följer Sverigedemokraternas linje.

Enligt Migrationsverket är de flesta inte flyktingar från krig, utan de söker bara bättre levnadsvillkor. Det har jag full förståelse för. Migrationsverket säger detta, och Allan Widman är väl medveten om det.

Nu åker många hem. Det går plan varje vecka tillbaka till Irak. Det är semesterresor, och sen åker de tillbaka hit igen. Alla gör inte så, långt ifrån alla.

När det gäller migrationen läser vi om helt tokiga beslut. Nu ska en iransk familj som har jobbat i fyra år utvisas. Det är en annan debatt man kan ta här. Vi har väldigt mycket att säga om det, men det får vi ta när vi diskuterar migration.

Det är klart att det finns ett samband med oroligheterna i världen, men det är inte samma sak som att det är fritt fram att komma till Sverige och bryta ned den svenska välfärden. Vi har inte ens råd med ett eget försvar nu. Den politiken är i huvudsak Alliansen ansvarig för.

Anf. 133 KALLE OLSSON (S):

Fru talman! Mycket har sagts så här långt. Jag tror att det är viktigt att klargöra att vårt engagemang i Afghanistan har gått in i ett nytt skede. I och med att den svenska flaggan halades på Camp Northern Lights i Mazar-e Sharif förra året övergick det svenska bidraget i RSM.

Vad gäller vår fortsatta medverkan bygger den på att vi bidrar med en väpnad styrka om högst 50 personer, som i huvudsak kommer att vara verksamma i de norra delarna av landet och inrikta sig på rådgivning på regional ledningsnivå samt vid det afghanska försvarsministeriet.

Fru talman! Det är viktigt att betona att insatsen just handlar om stöd och rådgivning till de afghanska säkerhetsstyrkorna, i akt och mening att afghanerna själva ska kunna hantera säkerheten i sitt land och bemöta hotet från terrorister.

Utöver själva styrkebidraget finns möjlighet att tillföra en högst tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer, om situationen så kräver. Det för oss in på säkerhetsläget i Afghanistan.

Redan när vi samlades här i kammaren för ett år sedan för att besluta om deltagande i RSM såg vi att utvecklingen rörde sig åt fel håll. I dag, ett år senare, kan vi konstatera att läget tyvärr har fortsatt att försämrats.

Jihadistgrupperingar som talibanrörelsen och Daish får allt fler anhängare. Det väpnade motståndet har utnyttjat den situation som uppstått i samband med att ISAF-insatsen avslutades och den internationella militära närvaron begränsades. Den sammantagna bedömningen är att den utdragna väpnade konflikten utgör det största hindret för Afghanistans utveckling.

Den försämrade säkerhetssituationen har dock inte påverkat RSM i någon större utsträckning, då dess arbete främst riktas till högre nivåer inom den afghanska armén.

Fru talman! Afghanistan står i dag inför en osäker framtid. Det är därför det är så viktigt att det internationella samfundet inte lämnar landet åt dess öde.

Man ska komma ihåg att när vi talar om terrorism är det inte främst medborgare i vår del av världen som är värst utsatta, utan det är framför allt civila i länder som Syrien och Afghanistan som varje dag tvingas leva i våldets och terrorns skugga.

Men visst, det finns ingen renodlad militär lösning för att säkerställa ett långsiktigt stabilt Afghanistan. Det krävs också en hållbar utveckling när det gäller samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och en fungerande rättsstat.

Att afghansk polis och militär har en förmåga att upprätthålla lag och ordning är emellertid grundläggande för att säkerställa att det finns förutsättningar för att bygga fungerande samhällsstrukturer och säkra en fredlig utveckling. Det är också viktigt för att Sveriges och övriga världssamfundets humanitära insatser ska kunna genomföras på ett säkert sätt.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde Pyry Niemi (S).

Anf. 134 LENA ASPLUND (M):

Fru talman! En vacker vårdag i slutet av mars 2011 satt jag i baksätet på en bil på väg mellan Mazar-e Sharif och Aibak i Samangan. Med mig i baksätet satt en ung kvinna, som vi kan kalla Razia.

Vi satt och pratade på engelska. Chauffören kunde ingen engelska. Vi pratade rätt öppenlydligt med varandra. Hur är situationen? Hur har ni kvinnor det i Afghanistan? Hur har du det? Hur ser du på framtiden?

Hon var tonåring under talibanstyret. Hon sa att mycket hänt och att många saker blivit mycket bättre. Hon sa: Vi går aldrig någonsin tillbaka. Vi vägrar.

På väg till Aibak denna vackra vårdag var kullarna gröna och mandelträden blommade. Afghanistan kan vara väldigt vackert – det är inte bara fyra nyanser av brunt. Vi åkte förbi en samling med unga killar som firade våren. Det hade varit nyår, nouruz, och vi stannade. De dansade, sjöng, hade picknick och var väldigt glada.

När vi kom fram till Aibak besökte vi en barnmorskeutbildning. På den tiden satt jag i Svenska Afghanistankommitténs styrelse, och det var i den egenskapen jag var där.

Det var ungefär 20 unga kvinnor som gick utbildningen. De flesta var ogifta, men en del var gifta och hade sina barn med sig. De hade skickats från sina byar för att gå utbildningen, för att bli barnmorskor och för att rädda både mödrars och barns liv. De såg sin framtid: tillbaka hem till byn och rädda liv och se till att man får ett bättre liv.

Herr talman! Ett år senare, hösten 2012, var jag åter tillbaka i Afghanistan. I Kabul träffade jag och några andra kvinnliga parlamentariker ett antal kvinnliga afghanska parlamentariker som satt i loia jirga. Det intressanta var att de var från olika etniska grupper.

Vi diskuterade framtiden och kvinnors situation. De var också eniga om att de bara måste gå framåt, att det måste bli bättre, att de måste få lugn och ro och att det måste bli slut med talibanattackerna. För inte så länge sedan, kanske ett halvår eller ett år, blev en av dessa kvinnor attackerad av talibaner i Kabul.

Jag skulle vilja höra vad Razia säger i dag om hur det var varit i Afghanistan den senaste tiden. Det har gått tillbaka. Det är inte bra. Vi ser fler och fler talibanattacker. Därför blir jag orolig när man är lite naiv. Jag skulle nog kalla dig naiv, Stig Henriksson, för du är inte elak, tvärtom.

Utvecklingen går åt fel håll, och då gäller det att vi kan stödja de afghanska nationella styrkorna med utbildning. För mig är frågan: Vill vi ha ett parlament som är något så när demokratiskt valt? Eller vill Stig Henriksson ha talibanstyre? För det är vad jag ser om vi inte hjälper till att få ordning på armén så att man kan stå emot talibanerna.

Vänsterpartiet var även emot när vi hade ISAF där, av samma orsak. Men det blev ju så mycket bättre under den tiden. Nu löser man inte ett lands problem i längden med enbart militär. Afghanistan har så många andra problem också, såsom korrupktion. Det finns mycket annat som måste lösas.

Som någon sa har de civila offren i Afghanistan varit högst under 2015, enligt FN. Det är beklagligt. Just därför, av den enda anledningen, måste vi och andra länder vara där och stödja de afghanska styrkorna och för den delen även utbilda polis, vilket vi inte gör i dag, så att de kan stå på egna ben någon gång och försvara sina egna kvinnor och sin demokrati.

Jag tror på Afghanistan. De flesta afghanska människor – jag kan inte säga alla, för jag känner inte alla – är otroligt trevliga. De har stor humor och är arbetsamma och väldigt stolta. Det är klart att vi måste ställa upp.

Sedan förstår jag att Sverigedemokraterna säger nej till detta, för man har inga pengar. Det kommer vi att diskutera i morgon. I budgetområde 6, anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt, har Sverigedemokraterna 0 kronor. Det är klart att man inte kan vara solidarisk med de afghanska kvinnorna, barnen och unga männen då.

För Razia, för kvinnorna som utbildar sig, för de unga pojkarna som var så lyckliga över att det var vår, vackert och skönt – för alla dem – måste vi vara där och hjälpa till och stödja dem.

Därför säger jag ett rungande ja till förslaget i betänkande UFöU1, *Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan*.
(Applåder)

Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

Anf. 135 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Herr talman! Lena Asplund kallar mitt förhållningssätt för naivt. Det är ganska intressant. Efter 14 års insatser – det vackra ordet engagemang, som det kallas när man gör militära insatser år efter år – kan Lena Asplund själv utifrån sin målade beskrivning konstatera att det går åt fel håll.

Hennes slutsats är att för att vara icke naiv ska man göra samma sak som man har misslyckats med i 14 år. Det känns som att man kan diskutera vem av oss som i så fall är mest naiv.

Nej, jag vill inte ha talibanstyre. Jag tycker att det kanske är ett lågvattenmärke i debatten att över huvud taget ställa frågan. Jag kan bara konstatera att enligt USA:s egna beräkningar har antalet talibaner på ett par år ökat från 10 000 till 60 000. Vem av oss är naiv?

Vi vill fortsättningsvis att Sverige ska göra stora insatser i Afghanistan, men inte med det som inte lyckas. Vi vill radikalt förändra bilden av att Sverige under årens lopp har satsat 6 ½ miljard på civilt bistånd och 28,2 miljarder på militärt bistånd. Det senare har lett till mer skada än nytta.

Därutöver är det bara att fråga: Vad säger de civila organisationerna? Jag ska inte trötta vare sig kammaren eller eventuella åhörare med att dra igenom vad Läkare Utan Gränser, Svenska Afghanistankommittén och andra biståndsorganisationer säger angående det så kallade engagemanget militärt som har förekommit.

Anf. 136 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Det enda sättet att kunna slå tillbaka mot talibanerna är att den afghanska armén är tillräckligt stark så att det ger tillräckligt stora förluster för talibanerna. Ju större förluster de får, desto svårare och hårdare blir det för dem att genomföra sin sak.

Kunduz intogs tidigare i höstas. Där lyckades den afghanska nationella armén driva ut talibanerna igen, så nu är Kunduz inte längre under talibanstyre. Hade de lyckats med det om man hade haft den afghanska armén som den var om vi går några år tillbaka? Nej, det tror jag inte.

Den afghanska armén har inte varit den mest framgångsrika. Den har inte varit uppbyggd av de bästa personerna. Det har förekommit droger. Egentligen har det varit ännu värre inom polisen; i armén har det varit något bättre. Det är därför vi måste stödja dem, hjälpa till, göra strategier och så vidare.

Vänsterpartiet skriver i sitt särskilda yttrande: Vänsterpartiets politik för Afghanistan grundar sig på solidaritet med det afghanska folket. Men visa det då, och säg ja till förslaget i betänkandet om att vi ska stödja det afghanska folket så att de på sikt ska kunna klara sig själva och driva ut talibanerna!

Talibanerna har liksom på många andra ställen skaffat sig en position via att de stöder genom att se till att bönderna kan odla opium och får vara

i fred. Det är inte rätt sätt att hantera detta. Vi måste därför se till att det blir ordning och reda. Annars kommer det aldrig att lösa sig.

Anf. 137 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Herr talman! Det är väl en rimlig hypotes att detta skulle vara det enda sättet att lösa det. Men utvecklingen går åt fel håll. Antalet civila dödsoffer ökar, och kvinnornas rättigheter förbättras bara marginellt på vissa områden och försämras på andra. Förbättringarna beror naturligtvis inte i huvudsak på militära insatser utan på biståndsorganisationers insatser. Dessa organisationer vänder sig i många fall direkt mot de militära aktiviteterna.

Afghanistan är huvudleverantör av världens opium och heroin. Man konstaterar att talibaner, krigsherrar och myndigheter är djupt inblandade i detta. Säkerhetsstyrkorna får omfattande kritik för kränkning av mänskliga rättigheter. Polisen ska vi bara inte tala om – de utför till och med avrättningar utan rättegång. Det är dessa myndigheter som vi hjälper till att bygga upp. Det verkar gå så där, kan man uttrycka det som.

Vänsterpartiet vill visa äkta solidaritet. För oss betyder inte solidaritet att vi nödvändigtvis ska engagera oss militärt. För oss betyder inte engagemang alltid att vi ska skicka soldater. Det finns tack och lov andra sätt att använda dessa ord – att bruka dem i stället för att missbruka dem.

Anf. 138 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Nu gör ju Sverige båda sakerna. Stig Henriksson glömmer att vi de närmaste tio åren kommer att satsa 8 miljarder på bistånd i Afghanistan. Men för att pengarna ska komma till sin rätt måste vi ha ordning och reda. Det går inte att ha stridigheter hela tiden. Framför allt kan man inte ha det så att barnen inte kan gå till skolan och att barnmorskorna inte kan åka ut och förlösa kvinnorna på grund av talibanstridigheter.

Jag vet att det under talibanstyret fanns en del talibanledare som såg mellan fingrarna och lät flickor gå i skolan, men bara till en viss ålder. När de blev tillräckligt gamla fick de inte gå i skolan längre. Så kan man inte bygga upp ett land.

Jag säger fortfarande att jag tycker att ni i Vänsterpartiet är naiva när ni tror att ni ska hjälpa till med något annat. Vad är något annat? Ska ni komma dit och lägga ett lock på och säga att så här ska ni klara er demokrati?

Jag tror att man bygger ett land underifrån. Nu behöver man hjälp för att klara sig mot talibaner och vad det nu kan bli. Vi vet inte heller vad som händer med Daishs engagemang i Afghanistan. Talibanerna är väl inte några älskare av Daish, så förhoppningsvis drivs de ut. Vi vet inte vad framtiden visar. Men det viktiga är att vi visar solidaritet och hjälper till att utbilda.

Det är klart att man behöver ha militär. I den bästa av världar kanske man inte behöver det. Men det behöver vi i Sverige, och det behöver man överallt. Tyvärr ser det ut så här; det är sanningen. Jag tror att vi måste hålla oss till den.

Detta är för kvinnor, för barn och för de unga pojkarna. Vi vill inte tillbaka. Vi vill inte ha talibanstyret. Backa inte Afghanistan tillbaka till där det var för 15 år sedan!

(forts. § 13)

Kammaren beslutade kl. 14.57 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 15.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.00.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 10 december

AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Punkt 1 (Anslag inom utgiftsområde 14)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

147 för utskottet

46 för res. 1

124 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 2 M, 23 MP, 18 V

För res. 1: 46 SD

Avstod: 75 M, 18 C, 16 L, 15 KD

Frånvarande: 9 S, 7 M, 2 SD, 2 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Ulf Kristersson (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Jessica Polfjärd (M) var frånvarande under voteringen men registrerades som röstande på grund av att annan ledamot av misstag suttit på hennes plats.

Jonas Eriksson (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Framtidens arbetsmarknad)

1. utskottet

2. res. 2 (M)

3. res. 3 (C)

4. res. 4 (L)

Förberedande votering 1:

18 för res. 3

16 för res. 4

282 avstod

33 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

77 för res. 2

18 för res. 3

221 avstod

33 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

192 för utskottet

76 för res. 2

49 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 46 SD, 24 MP, 18 V

För res. 2: 76 M

Avstod: 18 C, 16 L, 15 KD

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Punkt 3 (Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet)

1. utskottet

2. res. 6 (KD)

Votering:

226 för utskottet

15 för res. 6

76 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 46 SD, 24 MP, 18 C, 18 V, 16 L

För res. 6: 15 KD

Avstod: 76 M

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Punkt 5 (Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden)

1. utskottet

2. res. 9 (V)

Votering:

207 för utskottet

18 för res. 9

91 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 45 SD, 24 MP, 18 C, 16 L

För res. 9: 18 V

Avstod: 76 M, 15 KD

Frånvarande: 9 S, 8 M, 3 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Punkt 6 (Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning)

1. utskottet
  2. res. 11 (M, C, L, KD)
  3. res. 12 (SD)
- Förberedande votering:
125 för res. 11
46 för res. 12
146 avstod
32 frånvarande
Kammaren biträdde res. 11.
Huvudvotering:
146 för utskottet
125 för res. 11
46 avstod
32 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 104 S, 24 MP, 18 V
För res. 11: 76 M, 18 C, 16 L, 15 KD
Avstod: 46 SD
Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Transportstyrelsens tillsynsavgifter)

1. utskottet
  2. res. 1 (MP, S)
- Votering:
160 för utskottet
147 för res. 1
10 avstod
32 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 75 M, 46 SD, 18 C, 16 L, 5 KD
För res. 1: 104 S, 1 M, 24 MP, 18 V
Avstod: 10 KD
Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -
Maria Stockhaus (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 3 (Myndighetsavgift för flyget)

1. utskottet
2. res. 2 (M, C, L, KD)

Votering:

191 för utskottet

124 för res. 2

1 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 46 SD, 24 MP, 17 V

För res. 2: 75 M, 18 C, 16 L, 15 KD

Avstod: 1 M

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 4 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Ulla Andersson (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 4 (Sjöfartsverkets finansiering)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

285 för utskottet

18 för res. 3

13 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 76 M, 46 SD, 23 MP, 18 C, 16 L, 2 KD

För res. 3: 18 V

Avstod: 13 KD

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 2 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Punkt 5 (Samråd med intresseorganisationer)

1. utskottet

2. res. 4 (M, C, L, KD)

3. res. 5 (SD)

Förberedande votering:

124 för res. 4

46 för res. 5

147 avstod

32 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

146 för utskottet

124 för res. 4

47 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 104 S, 24 MP, 18 V
För res. 4: 75 M, 18 C, 16 L, 15 KD
Avstod: 1 M, 46 SD
Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

UU5 Översyn av den europeiska grannskapspolitiken

1. utskottet
2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 1 (SD)
3. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 2 (V)

Förberedande votering:

46 för res. 1
18 för res. 2
253 avstod
32 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

253 för utskottet
46 för res. 1
18 avstod
32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 76 M, 24 MP, 18 C, 16 L, 15 KD
För res. 1: 46 SD
Avstod: 18 V
Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 december

UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Punkt 4 (Utvecklingspolitikens inriktning)

1. utskottet
2. res. 4 (M)
3. res. 5 (SD)
4. res. 6 (C)
5. res. 7 (V)
6. res. 8 (L)
7. res. 9 (KD)

Förberedande votering 1:

16 för res. 8
15 för res. 9
285 avstod
33 frånvarande
Kammaren biträdde res. 8.

Förberedande votering 2:

17 för res. 7

17 för res. 8

283 avstod

32 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Förste vice talmannen anmodade Berit Högman (S) och Marta Obminska (M) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Tuve Skånberg (KD) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett ja och kammaren hade således antagit res. 7.

Emma Wallrup (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Förberedande votering 3:

18 för res. 6

18 för res. 7

279 avstod

34 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Förste vice talmannen anmodade Berit Högman (S) och Marta Obminska (M) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Tuve Skånberg (KD) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett nej och kammaren hade således antagit res. 7.

Förberedande votering 4:

46 för res. 5

18 för res. 7

252 avstod

33 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Förberedande votering 5:

79 för res. 4

46 för res. 5

192 avstod

32 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

128 för utskottet

77 för res. 4

112 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 24 MP

För res. 4: 76 M, 1 SD

Avstod: 45 SD, 18 C, 18 V, 16 L, 15 KD

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Punkt 5 (Bistånd till Palestina, reformsamarbete i Östeuropa och budgetstöd)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

258 för utskottet

46 för res. 10

13 avstod

32 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 76 M, 24 MP, 18 C, 18 V, 16 L, 2 KD

För res. 10: 46 SD

Avstod: 13 KD

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU5 Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga

Punkt 1 (Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga)

1. utskottet

2. res. (C)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Punkt 2 (Anslag inom utgiftsområde 20)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

147 för utskottet

45 för res. 1

123 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 1 M, 24 MP, 18 V

För res. 1: 45 SD

Avstod: 74 M, 18 C, 16 L, 15 KD

Frånvarande: 9 S, 9 M, 3 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 3 L, 1 KD, 1 -

Prot. 2015/16:46
15 december

Punkt 3 (Bemyndigande om borttagning av utsläppsenheter)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

257 för utskottet

46 för res. 2

15 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 76 M, 24 MP, 18 C, 18 V, 17 L

För res. 2: 46 SD

Avstod: 15 KD

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Punkt 4 (En lokalt förankrad polis)

1. utskottet

2. res. 3 (M, C, L, KD)

Votering:

194 för utskottet

122 för res. 3

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 46 SD, 24 MP, 1 C, 18 V, 1 KD

För res. 3: 76 M, 17 C, 17 L, 12 KD

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 2 L, 3 KD, 1 -

Kerstin Lundgren (C) och Emma Henriksson (KD) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 5 (Polisens närvaro på landsbygden)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

256 för utskottet

47 för res. 4

15 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 75 M, 24 MP, 18 C, 18 V, 17 L

För res. 4: 1 M, 46 SD

Avstod: 15 KD

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Tobias Billström (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 13 (Antagningen till polisutbildningen)

1. utskottet

2. res. 12 (SD)

Votering:

257 för utskottet

46 för res. 12

15 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 76 M, 24 MP, 18 C, 18 V, 17 L

För res. 12: 46 SD

Avstod: 15 KD

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 20 (Kartlägg omfattningen av hedersrelaterat förtryck)

1. utskottet

2. res. 15 (V)

Votering:

285 för utskottet

18 för res. 15

15 avstod

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 76 M, 46 SD, 24 MP, 18 C, 17 L

För res. 15: 18 V

Avstod: 15 KD

Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Punkt 34 (Mängdbrott)

1. utskottet

2. res. 20 (M, C)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 51 (Hatbrott)

1. utskottet

2. res. 33 (M, C, L, KD)

Votering:

193 för utskottet

125 för res. 33

31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 104 S, 1 M, 46 SD, 24 MP, 18 V
För res. 33: 75 M, 18 C, 17 L, 15 KD
Frånvarande: 9 S, 8 M, 2 SD, 1 MP, 4 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -
Anders Hansson (M) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

§ 13 (forts. från § 9) **Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan** (forts. UFöU1)

Anf. 139 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Lena Asplund sa att vi har nollat anslaget för internationella insatser i vår budget, och det är helt riktigt. Det är bra att Lena Asplund uppmärksammar det, så att jag får förklara det. Det beror på en budgetteknisk miss från vår sida. Själva anslaget ligger inte i den posten utan i det ökade anslag som vi ger till Försvarsmakten, 18 miljarder mer än regeringen under en fyraårsperiod. I det ryms också de internationella insatser som Sverigedemokraterna stöder, bland annat Irak och Mali. Pengarna finns där alltså, men tyvärr har det blivit en budgetteknisk miss, vilket gör att de inte ligger i den post där de ska vara. Det är bra att detta uppmärksammades.

Anledningen till att Sverigedemokraterna fokuserar på det svenska försvaret är att Lena Asplunds partikollegor under den tid de satt i regeringen fokuserade på internationella insatser på bekostnad av försvaret av det svenska territoriet. Man övertog från den tidigare socialdemokratiska regeringen en kraftigt nedbantad försvarsmakt med ett anslag på 1,5 procent av bnp, och man fortsatte nedmonteringen för att man såg det som en kassako som man kunde utnyttja till att finansiera andra verksamheter och reformer. Nu är anslaget nere på 1,2 procent av bnp.

Man påstod att det inte fanns något hot i vårt närområde, och det dröjde ända tills situationen i Ukraina förändrades drastiskt innan man fick ett yrvaket uppvaknande och insåg att läget i närområdet snabbt höll på att förändras.

Vi har hela tiden varnat för att det säkerhetspolitiska läget runt Sverige kan förändras mycket snabbt.

Anf. 140 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte att Björn Söder hade någon fråga till mig eller någon fundering han ville att jag skulle bemöta, utan han gjorde mest ett konstaterande av hur det var. Så var det kanske. Vi satsade en hel del på internationella insatser, och som läget såg ut då kändes det rätt. I efterhand kan vi se att det var bra, för det gjorde att vår försvarsmakt fick betydligt bättre materiel. Vi skulle inte ha haft helikopter 16, Black Hawk, om vi inte hade varit i Afghanistan. Vi ska vara glada för att vi har dem.

Detta är historia. Nu gör regeringen, vi och tre andra partier i Alliansen rätt prioriteringar framöver. Och så kommer vi att ha en budgetdebatt i morgon där vi får diskutera teknikaliteter i budgeten.

Anf. 141 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Lena Asplund kom med påståendet att vi hade nollat för internationella insatser, vilket vi mycket riktigt hade gjort. Därför ville jag upplysa om hur det verkligen förhöll sig. Pengarna finns där.

När man bygger en försvarsmakt kan man inte göra det på ad hoc-basis och bara utgå från hur situationen är nu. Det säkerhetspolitiska läget kan förändras väldigt snabbt, och det har vi varnat för här i riksdagen sedan 2010 medan de borgerliga partierna tillsammans med de övriga menade att det inte alls fanns något hot i vårt närområde. Så sent som 2014 på Folk och Försvars rikskonferens stod dåvarande försvarsministern och sa att under överskådlig tid kommer bedömningen fortsatt att vara att det är lugnt i vårt närområde och att det är detta som avgör hur vi rustar vår försvarsmakt. Det var samtidigt som konflikterna på Maidantorget pågick och Ryssland hade sin största övning på många år. Vips, så förändrades sedan situationen. Det blev ett yrvaket uppvaknande för den borgerliga sidan, som helt plötsligt fick omvärdera sin politik.

Det är bra att man har gjort det, men för att ha garantier måste man rusta långsiktigt. Man måste se till att ha en försvarsmakt som kan stå rustad när det säkerhetspolitiska läget förändras snabbt. Det har den borgerliga regeringen inte gjort tidigare, utan man såg försvaret som en kassako ur vilken man kunde fortsätta plocka pengar för att finansiera sina reformer, bland annat på skatteområdet och på många andra områden. Det funkar inte på det sättet.

Vi har däremot tidigt varnat för att det säkerhetspolitiska läget kan förändras snabbt. Vi har hela tiden budgeterat avsevärt mycket mer än den dåvarande borgerliga regeringen och den nuvarande rödgröna regeringen för en ordentlig försvarsmakt som också kan garantera att vi skyddar vårt eget territorium.

Anf. 142 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att förtydliga att jag under den förra mandatperioden, 2010–2014, inte satt i försvarsutskottet. Vad Sverigedemokraterna sa då lämnar jag därhän. Det kan jag inte svara på eftersom jag inte deltog i den debatten då. Jag satt i skatteutskottet och kan mer svara för skattefrågor, men det är inte det vi ska debattera här.

Jag nöjer mig med att säga detta, för jag kan inte finna att det är något annat svar som Björn Söder vill ha.

Anf. 143 JAKOP DALUNDE (MP):

Herr talman! Nästan på dagen för 14 år sedan, den 20 december 2001, godkände FN:s säkerhetsråd i resolution 1386 upprättandet av den internationella säkerhetsstyrkan ISAF i syfte att bistå den afghanska regeringen med att upprätthålla säkerheten i Kabul och att stödja övergången till demokratiskt styre i Afghanistan.

I dag har de afghanska säkerhetsstyrkorna tagit över ansvaret för säkerheten i sitt land, men Sverige bidrar fortfarande med militär personal i form av rådgivare inom ramen för utbildnings- och rådgivningsinsatsen

*Fortsatt svenskt
deltagande i Natos
utbildnings- och
rådgivningsinsats
RSM i Afghanistan*

Resolute Support Mission, RSM, som regeringen nu föreslår förlängning av. Vårt stöd till Afghanistan kommer att fortsätta.

Herr talman! Vi vet att den svenska insatsen har gjort och fortsätter att göra skillnad. Det gäller den diplomatiska och politiska verksamheten, den militära och andra krishanteringsinsatser liksom utvecklingsstödet, inklusive de polisiära bidragen. Sverige har bidragit till att flickor har bättre tillgång till utbildning, till utbyggnaden av hälso- och sjukvården och till att förbättra situationen för demokrati och mänskliga rättigheter.

Men Afghanistan brottas fortfarande med omfattande problem. Det handlar inte minst om korruption, laglöshet och våld. Den väpnade konflikten har förvärrats, då talibanerna och andra krafter har utnyttjat det vakuum och den situation som har uppstått i samband med att ISAF-insatsen avslutades och att den internationella militära närvaron begränsades. Talibanerna har inlett offensiva operationer i flera delar av landet. Det finns indicier på att även Isil har etablerat sig i vissa provinser.

Säkerhetssituationen skiljer sig dock åt i olika delar av landet. Antalet civila dödsoffer är högst i de södra och östra delarna, där kvinnor och barn drabbats i allt högre utsträckning av våldet. En ny utveckling är att grupper som svär lojalitet mot Isil börjat ta på sig ansvaret för olika terrordåd, framför allt i östra Afghanistan. Utifrån denna utveckling är det viktigt att den svenska insatsen förlängs.

Herr talman! Sveriges bidrag till RSM planeras att fortsatt bestå av högst 50 personer på plats i Afghanistan och avses i huvudsak vara verksam i norra Afghanistan. Det kommer fortsatt framför allt att bestå av rådgivare till regional ledningsnivå samt till den afghanska arméns 209:e kår i Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan.

Syftet är att konsolidera de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att självständigt hantera säkerheten i landet. Sverige kommer fortsatt att bidra med hanteringspersonal till den militära flygbasen Marmal Air Base. Styrkebidraget kommer även att inkludera stabsofficerare till de staber som RSM leder i Mazar-e-Sharif. Det kan även tilläggas att talespersonen för RSM i Kabul sedan den 1 januari 2015 är en svensk officer.

Herr talman! Det är av stor vikt att det internationella samfundet, inklusive Sverige, fortsatt långsiktigt stöder och bistår den afghanska regeringen i dess strävan efter ett stabilt och säkert samhälle, som är en förutsättning för ett långsiktigt utvecklingsarbete. Alla människor i Afghanistan förtjänar att få leva i fred, säkerhet och trygghet, och vi är skyldiga att göra vad vi kan för att värna en sådan utveckling. Därför yrkar jag bifall till regeringens proposition.

Anf. 144 KENT HÄRSTEDT (S):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att blicka tillbaka lite grann när det gäller vår insats i Afghanistan. Det som vi diskuterar i dag är resultatet av en väldigt lång och besvärlig utveckling i Afghanistan.

Som många av oss minns började denna krigssituation i samband med att den USA-ledda koalitionen genom Enduring Freedom inledde sina attacker i Afghanistan den 7 oktober 2001 som en följd av attackerna den 11 september samma år. I december 2001 förklarade USA att talibanerna hade besegrats. Men ytterligare insatser behövdes för att försvaga både al-Qaida och talibanrörelsen.

När vi nu blickar tillbaka efter snart 15 år kan vi se att talibanrörelsen och andra grupperingar haft en osedvanlig förmåga att återhämta sig, omgruppera sig, skaffa sig nya resurser och rekrytera nya anhängare. År 2007 tvingades USA förstärka med ytterligare 3 500 soldater som skickades till Afghanistan.

I dag har det i debatten sagts att vi på senare tid delvis har sett situationen stabiliseras. Sverige har genom åren varit verksamt i fyra provinser i norra Afghanistan. Jag har själv besökt Camp Northern Lights och rest runt i de här provinserna. Det är alldeles uppenbart för oss som har hållit på med biståndsverksamhet och humanitärt arbete och rest i många biståndsländer att Afghanistan i sig självt är en alldeles särskild utmaning. Utgångspunkten har varit oerhört svår. Vi har här i dag haft olika diskussioner som gått fram och tillbaka kring att utvecklingen gått tillbaka eller framåt. Kanske är inget annat att vänta vad gäller ett land med sådana förutsättningar som Afghanistan har haft som utgångspunkt.

För några år sedan, 2010, ingick vi en partiöverskridande överenskommelse om svenskt bistånd till Afghanistan under den dåvarande biståndsministern Gunilla Carlssons ledning. Jag deltog för mitt partis räkning. Vi kom då överens om en satsning på ett biståndsenگagement i Afghanistan som skulle sträcka sig 10–15 år framåt, en biståndsinsats som så småningom skulle nå ända upp till mellan 800 miljoner och 1 miljard per år. Och där är vi. Detta är en av de största humanitära insatser som Sverige någonsin gjort vad gäller biståndet.

På den militära sidan har vi varit verksamma i Mazar-e-Sharif och de fyra provinserna i norra Afghanistan. Nu sker en förlängning som vi kanske inte riktigt hade vare sig hoppats på eller förväntat oss. Men att vara kritisk till den vore att gå fel. Vi har gett oss in i detta. Vi har lovat att vara delaktiga i att hjälpa till att bygga upp ett stabilt Afghanistan.

Kanske har utgångspunkterna varit felaktiga. Kanske har våra förväntningar varit för högt ställda när vi trott att en viss tidsperiod skulle vara tillräcklig. De förutsättningar som råder är att Afghanistan är ett av världens fattigaste och mest korrupta länder och har stora slitningar mellan olika klanledare – eller krigsherrar, som de tidigare kallades – som dominerar olika delar av Afghanistan. Vilka var egentligen våra förväntningar? Hur snabbt tror vi att det kan gå att stabilisera ett sådant land?

Jag tycker att det finns skäl att vara självkritisk och reflektera över det vi har gjort. I det dokument som vi diskuterar och debatterar här i dag står det under punkt 3.3, Säkerhet: ”Den väpnade konflikten har förvärrats i omfattning och intensitet.” Detta är värt att reflektera över. Under punkt 3.4, Den humanitära situationen, står det: ”Den humanitära situationen i Afghanistan fortsätter att försämrans. Den pågående konflikten, extrema väderförhållanden och andra naturkatastrofer är de huvudsakliga anledningarna till den svåra situationen i landet.” Både humanitärt och säkerhetsmässigt försämrans alltså just nu situationen i landet, även om den övergripande trenden, som försvarsministern sa tidigare i dag, är att det har skett en viss stabilisering som gjort det möjligt att nå framgångar i Afghanistan beträffande dels utbildning, framför allt för unga flickor, dels hälsa.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet. Det är viktigt för oss att vara uthålliga. Det vi säger vid en tidpunkt ska självklart vara det som gäller vid en annan tidpunkt. Vi måste följa läget i ett Afghanistan med svåra och dåliga förutsättningar. När vi väl har gett oss in i det här måste

vi vara uthålliga både säkerhetsmässigt och militärt – men även humanitärt, på biståndsområdet.

Anf. 145 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Jag vill korrigera två uppgifter och kommentera en sak.

Först vill jag rätta mig själv vad gäller det jag sa i mitt huvudanförande om den folkrättsliga grunden för insatsen i Afghanistan. Det är en överenskommelse mellan Afghanistan och Nato som gör det möjligt även för icke-Natoländer att delta i uppdraget, där Sverige valt att ställa upp med militär personal genom beslut i riksdagen. Det är detta och inget annat som är det folkrättsliga mandatet.

Sedan uppgav jag lite för många partier när det gäller vilka som har slutit försvarsöverenskommelsen. Det är fem partier som har slutit försvarsöverenskommelsen. Rätt ska vara rätt.

Avslutningsvis, herr talman: Stig Henriksson har upprepade gånger i debatten ifrågasatt, som han säger, inte Tone Tingsgård som person men det faktum att hon har tillsatts för att utvärdera Afghanistaninsatsen. Min rekommendation till Henriksson är att det kan vara klokt att vara försiktig med att ifrågasätta resultatet av översynen innan den är klar.

Anf. 146 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Herr talman! Jag ska försöka fatta mig kort.

Den folkrättsliga grunden är väl inte precis glasklar. FN-stadgan förbjuder ju egentligen att ta ställning för den ena parten i en pågående inre konflikt där den inbjudande regeringen inte har kontroll över territoriet. Jag tycker att det ganska klockrent passar in på Afghanistans regering.

Vad gäller att avvakta tills utredningen är klar – ja, det kan man göra. Men det ville ju inte den socialdemokratiska partikongress som beställde en vitbok och som rimligen måste ha menat någonting annat än att en av huvudaktörerna skulle utreda sin egen och andras insatser på området.

Försvarsministern sa för ett år sedan att beställningen av en vitbok skulle verkställas. Min enkla fråga är: Varför inte?

Anf. 147 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Det jag ville göra var att tydliggöra på vilken grund vi fattade det här beslutet. Jag angav i mitt anförande tidigare i dag en felaktig grund. Det var inte den rätta grunden i sammanhanget. Sedan kan man diskutera om grunden är relevant eller inte. Stig Henriksson har uppenbarligen en något annan uppfattning. Men nu har vi i alla fall rätt grund att diskutera.

Vad gäller utvärderingsfrågan vänder jag mig främst mot det faktum att Stig Henriksson dömer ut ett utvärderingsarbete innan det ens är klart. Jag tror att det är begåvat att läsa och fundera över det. Sedan är det mycket möjligt att Stig Henriksson inte delar utvärderingens slutsatser när den väl har kommit, men jag tror att det kan vara klokt att vänta till dess.

Vad gäller frågan om det socialdemokratiska kongressbeslutet om en vitbok får vi säkert anledning att diskutera det fortsättningsvis inom Socialdemokraterna. Vi har en god tradition av att stämma av våra kongressbeslut och se hur det går med dem.

Jag tycker inte att den tillsatta utvärderingen med Tone Tingsgård avsluter att andra utvärderingar görs. Stig Henriksson har själv pekat på hur Svenska Afghanistankommittén har gjort en utvärdering som också är en intressant och värdefull läsning i sammanhanget.

Anf. 148 STIG HENRIKSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tackar för möjligheten att även diskutera folkrättsfrågan här.

Nej, jag har inte underkänt utredningens resultat. Jag har över huvud taget inte berört det av det enkla skälet att det inte finns något resultat att ta ställning till, utan det är upplägget som jag kritiserar.

Det säger väl sig självt att i en kontroversiell fråga som den svenska Afghanistaninsatsen, som har kostat människoliv, svenska och andra, och inneburit enorma kostnader, runt 10 miljarder i direkta kostnader, kanske uppemot 28 miljarder allt inräknat, bör man eftersträva att få en utredning vars upplägg man kan ha tilltro till. Då bör en oberoende expertkommision tillsättas – precis som man har gjort, såvitt jag förstått, i Danmark och Norge – och inte en av dem som aktivt har deltagit och fattat beslut i den ena eller andra riktningen. Det är jättemärkligt att inte Kenneth kan inse detta. Även Allan Widman höll ju med om att det i princip inte är så lyckat att man utreder sig själv, vilket faktiskt är fallet nu.

Det är alltså inte resultatet utan upplägget som jag har kritiserat, och det måste man rimligen göra innan utredningen är klar, för sedan är det väl så dags.

Anf. 149 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Stig Henriksson säger här att det säger sig självt att, och så vidare. Nej, det säger sig inte självt att, därför att man behöver veta vad utvärderingen kommer fram till för att veta vad den säger.

Jag har gott hopp om och god tilltro till Tove Tingsgårds professionalism. Jag tror säkerligen att det kommer att bli en intressant läsning som säkerligen inte heller kommer att vara okritisk till den svenska militära insatsen i Afghanistan. Men låt oss döma utvärderingen när den är klar.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 16 december.)

§ 14 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak

Sammanatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2015/16:UFöU2
Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak
(prop. 2015/16:40)
föredrogs.

Anf. 150 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Låt mig inledningsvis slå fast en sak: Det här är en angelägen uppgift som behandlas i betänkandet. Vi väljer att utöka med upp till

*Fortsatt svenskt
deltagande i Natos
utbildnings- och
rådgivningsinsats
RSM i Afghanistan*

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i norra Irak*

120 personer i norra Irak till utgången av december 2016. Det är ett uppskattat bidrag.

Vi är en del av en internationell koalition som deltar i kampen mot Isil/Daish. Vi tillhör en inre kärna av 20 länder. Inte minst i ljuset av detta ska den begäran ses som USA riktat till ett antal länder och vänner, däribland Sverige, om ökat stöd och engagemang. Vi bidrar, men vi har också, tror jag, möjlighet att göra mer.

Den så kallade islamiska staten i Irak och Levanten, Isil, utropade i juni 2014 ett kalifat i de områden som hålls av organisationen i Irak och Syrien. Isil/Daish har på relativt kort tid etablerat sig som den största och mest aggressiva kraften i Mellanöstern och Nordafrika. Framväxten kan ses som ett resultat av ett politiskt sönderfall i regionen och att dessa mörkrets krafter med sina dödsskvadroner tagit sig allt större plats.

Finansieringssätten är inte precis okända. Det handlar om rent illegal verksamhet med stöld och plundring men också om att erövra värdefulla resurser som jordbruksmark och oljekällor. I de områden där man har dragit fram och där man ockuperar har strikta sharialagar införts. Folket lider svårt. Oliktankande och människor som har en annan tro och uppfattning utrensas bokstavligen. Kvinnor och barn är särskilt utsatta.

Herr talman! Irak står inför svåra utmaningar. Våldsnivån i landet är hög. Man har en pågående humanitär kris. Miljontals människor har flytt från sina hem som en följd av den väpnade konflikten. Till detta kommer de många flyktingar från Syrien som tagit sig in till Irak – till inte ringa del sökande skydd undan Syriens president Assad.

Behovet av stöd till Irak är alltså uppenbart. Och vi stöder förslaget om att Sverige fortsatt ska delta i den här insatsen. Till detta kommer att vi fortsatt ska bidra med humanitärt stöd och utvecklingssamarbete med fokus på främjande av demokratisk utveckling, mänskliga rättigheter, kvinnors situation, jämställdhet, antikorrupcion och stöd till det civila samhället. Det handlar om institutionsuppbyggande, ett till synes kanske tråkigt och omständligt ord men som betyder rättsstat, likhet inför lagen och ordning.

Herr talman! Situationen i Irak och hela regionen är i dag mer komplex än när beslutet togs om insatsen i våras. Det finns en rad grupperingar som strider mot Isil/Daish men som också bekämpar varandra sinsemellan. Dessutom har läget i regionen komplicerats av Rysslands militära inblandning i Syrienkriget och uppenbara stöd till president Assad. Turkiet har också valt att spela en mer aktiv roll, samtidigt som det pågår en intern maktkamp inom Kurdistans regionala regering. Och vi har de mörka dåden i Paris den 13 november och Frankrikes begäran om hjälp enligt Lissabonfördraget samt ett önskemål från USA om mer åtgärder mot Daish att ta hänsyn till.

Herr talman! För första gången har ett land, Frankrike, begärt stöd enligt Lissabonfördragets artikel 42.7. Det är viktigt att vi svarar upp på denna begäran på ett tydligt sätt och med substans. Vi är med och sätter en norm och en standard. Som vi nu behandlar ett annat medlemsland inom EU vill vi rimligtvis själva bli behandlade den gång vi är i behov av hjälp och stöd i samband med kris eller krig. Därför är det viktigt att vi nu gör rätt.

När det gäller den franska begäran och USA-brevet förs nu samtal mellan regeringen och oppositionen. Det är väl bra, även om de tycks fortgå längre än vad jag hade tänkt mig. Det hade varit utmärkt ifall regeringen hade valt att agera lika proaktivt när den nu aktuella propositionen skulle beredas, därav vår reservation. Tala gärna med oss före, allra helst som vi begär mycket av de kvinnor och män som vi sänder ut på viktiga och betydelsefulla militära utlandsuppdrag. Det handlar varken om att se oss som rundningsmärken eller som gummistämplor.

Herr talman! Utbildningsinsatsen, som koordineras av en stab i Erbil, syftar till att ge rådgivning och till och träna de irakiska försvarsstyrkorna i bland annat vapenhantering, sjukvård, försvarsstrid, strid i bebyggelse samt detektering av improviserade sprängladdningar.

Herr talman! I en motion från Moderaterna och Centerpartiet har vi tagit upp några viktiga frågeställningar när det gäller den här insatsen.

För det första handlar det om förankringen: att regeringen inför kommande förslag om fredsfrämjande insatser ska återgå till den ordningen att man säkerställer en bred samsyn i kammaren.

För det andra handlar det om behovet av att utvärdera de insatser som Sverige har genomfört i Irak sedan insatsen inleddes.

För det tredje handlar det om behovet av att göra en helhetsbedömning av säkerhetsläget i Irak och dess påverkan på den svenska insatsen.

För det fjärde handlar det om personalens rättsliga status och behovet av tydliga bilaterala avtal med Irak.

Det är viktigt att det finns ett brett politiskt stöd för att sända ut svenska män och kvinnor i farliga militära insatser och att det finns en samsyn kring de utmaningar som insatserna innebär och vad målsättningen är på lång sikt. Vi har exempelvis inte fått klarhet när det gäller våra tidigare ställda frågor kring just personalens säkerhet och juridiska status. Det här är viktigt.

Herr talman! Till detta kommer att vi med detta beslut nu i praktiken tömmer kontot för internationella insatser. Ska vi göra mer i Irak eller någon annanstans – 2016 har alla möjligheter att bli ett händelserikt år – förutsätter det resurstillskott. Då vill jag vara tydlig med att det inte går att ta pengar från det nationella försvaret för att betala detta. För mig ligger försvarsuppgörelsen fast och därmed också försvarsbeslutet.

Herr talman! När vi fattar den här typen av beslut är det angeläget att vi tänker på de svenska kvinnor och män som ska genomföra själva insatsen. Det är inte utan risker. Det innebär personliga uppoffringar. Jag vill därför passa på, å kammarens vägnar, att tacka alla de svenskar som genomför insatser i fredens tjänst.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservation nr 1 från Moderaterna och Centern.

(Applåder)
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.01 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i norra Irak*

§ 14 (forts.) Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak (forts. UFöU2)

Anf. 151 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Allan Widman ställde en ganska relevant fråga när vi debatterade det förra betänkandet om varför vi ställer oss positiva till det svenska deltagandet i Irak medan vi är negativa till det svenska deltagandet i Afghanistan.

För vän av ordning är det en helt relevant fråga. Både dessa deltaganden vilar på det folkrättsliga mandatet, där den egna regimen har sökt stöd från det internationella samfundet.

Sverigedemokraternas grundläggande princip är att vi egentligen inte ska delta i utländska insatser såvida det inte sker genom FN:s försorg. Men ingen regel finns utan att det också finns ett undantag.

Situationen i Irak berör oss alla i högsta grad. Islamiska staten är inte bara något abstrakt och avlägset långt härifrån. De finns bland oss här och nu. Händelserna runt om i Europa den senaste tiden har påmint oss om detta, och här i Sverige finns hundratals som deltagit i strider för IS och kanske tusentals som sympatiserar med terrororganisationen. Den senaste tidens ökade invandringsvåg till Sverige har förmodligen också medfört nya terrorister, förklädda till flyktingar.

Därför är det angeläget att också Sverige deltar i kampen mot terrorismen, detta på alla olika plan, såväl här hemma i Sverige som internationellt.

I Irak har Islamiska statens härjningar orsakat ett närmast ofattbart lidande för det irakiska folket i allmänhet och dess etniska och religiösa minoriteter i synnerhet. Från att det 2003 fanns ca 1,2 miljoner kristna bara i Irak har många tvingats fly, och antalet uppskattas ha sjunkit så lågt som till 180 000. Besläktad med de kristnas situation är situationen för övriga minoriteter, exempelvis yazidier, mandéer, turkmener, judar, romer och shabaker.

Under augusti 2014 tvingades tusentals yazidier att fly upp i Sinjarbergen, där de riskerade att svälta ihjäl i brist på vatten och mat. IS lyckades också ta sitt barbariska terrorvälde till en helt ny nivå genom att institutionalisera sexuellt slaveri bland sina soldater under premissen att våldtäkterna skulle föra icke-muslimer närmare Gud.

I kölvattnet av den irakiska militärens offensiv våren 2015 har det även rapporterats om grova övergrepp begångna mot den sunnitiska befolkningen. Kriget har skapat en på vissa platser mycket allvarlig humanitär situation, och det krävs stora resurser för att hantera de humanitära behoven.

Därför menar vi att det är en felprioritering av historiska mått att finansiera en hopplöst ineffektiv invandringspolitik genom att bland annat öka avräkningarna från biståndsanslaget i stället för att prioritera hjälp i dessa områden. Vi menar att Sverige bör använda sina begränsade resurser där

de gör mest nytta, kraftigt öka stödet till humanitära insatser och arbeta för upprättandet av en säkerhetszon för landets minoriteter.

Fru talman! Sverigedemokraterna ser positivt på den svenska insatsen i Irak men också med oro på dess tillkortakommande. För att bli en effektiv isbrytare behövs ett mycket bredare spektrum av åtgärder, både i Irak och här hemma i Sverige.

Irak är en i många avseenden problematisk statsbildning. Landets gränser speglar inte någon naturlig avgränsning av folkgrupper utan är snarare en godtycklig indelning gjord av europeiska kolonialmakter. Eftersom Irak är ett lapptäcke av folkgrupper som visar uppenbara svårigheter att sam-existera fredligt behöver landet en konstitutionell lösning som tar hänsyn till dess minoriteters legitima krav på utökat oberoende.

Eftersom politiken i Irak är starkt etniskt betonad är det varken rättvist eller ändamålsenligt att en grupp ska behöva luta sig mot en annan för sitt militära försvar. När IS invaderade norra Irak och Nineveslätten 2014 flydde de kurdiska styrkorna och den nationella irakiska armén. Den kristna och yazidiska befolkningen lämnades åt sitt öde, vilket fick horribla konsekvenser, närmast att likna vid ett folkmord.

Händelserna under 2014 visar tydligt att den kristna och yazidiska befolkningen, även om de fått ett viktigt stöd av den kurdiska milisen under konfliktens gång, inte har några garantier om stöd från utomstående styrkor. Av denna anledning har man lagt grunden för en egen försvarsstyrka som kallas NPU. Styrkan är liten, ungefär 600 man, tränas av ett privat säkerhetsföretag och får sin finansiering av privata donationer.

Vi ser det som ytterst angeläget att även de svagaste minoriteterna i Irak har möjlighet att försvara sig själva och säkra sin överlevnad. Vi vill därför att regeringen arbetar för att koalitionen mot IS också inkluderar NPU i sina stödinsatser, om så inte redan görs.

Kristna och yazidier är bland de numerärt minsta och svagaste minoriteterna i landet, och deras möjlighet till självförsvar är en förutsättning för skapandet av den autonoma provins som Iraks regering utlovat.

Utbildningsinsatsen är i sig viktig men inte tillräcklig för att på ett ändamålsenligt sätt kunna stödja de kurdiska, irakiska och eventuellt de kristna och yazidiska styrkorna.

Vi vill därför bredda insatsen genom att regeringen utreder behov av och möjligheter till materiellt stöd. Vi avser då inte krigsmateriel för strid utan annat specialiserat, materiellt stöd. Sådant stöd skulle kunna handla om kommunikations- och sjukvårdsutrustning, mobila internetanslutningar och datorer och små förarlösa övervakningsplan liknande dem som använts i insatsen i Afghanistan, för att nämna några exempel.

Nineveslätten i norra Irak var en del av det historiska assyriska kungariket och har under en längre tid befolkats av i huvudsak assyrier/syrianer och kaldéer. Även kurderna har under lång tid haft ett stort mått av självstyre och har visat prov på demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter, även om vissa inbördes våldsamheter mellan kurdiska grupper rapporterats under året.

Vi anser därför att regeringen bör använda sitt inflytande och komplettera den militära insatsen med en politisk process för att påverka den irakiska regeringen i riktning mot utökat självstyre för de kristna på Nineveslätten och de kurdiska delarna av Irak. Vi anser detta vara enda lösningen för att få till en långsiktigt stabil och trygg situation i Irak.

Avslutningsvis, fru talman: Att delta i internationella insatser belastar försvarsbudgeten. I en situation där Sverige inte har ett existensförsvar att tala om, samtidigt som det säkerhetspolitiska läget i Europa ser fortsatt osäkert ut, anser vi det inte lämpligt att ytterligare belasta försvarsbudgeten.

Vi anser därför att regeringen ska tillskjuta ökade resurser till försvaret genom lån och sedan justera detta i kommande vårbudget. Vi vill generellt se kraftigt ökade resurser till försvaret, men vi anser att regeringen åtminstone ska tillskjuta additionella medel i syfte att kompensera för de ekonomiska påfrestningar som det innebär för Försvarsmakten att genomföra insatsen i Irak.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservationer 4, 6 och 7.

Anf. 152 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! De senaste veckornas händelser visar att det är en orolig tid med många hot och pågående konflikter. Det händer stora och små saker som påverkar oss. Det händer nära, och det händer i fjärran. Inte minst i Mellanöstern känns situationen alltmer överblickbar, och händelseförloppen blir alltmer komplicerade och komplexa. Konfliktytorna berör många.

Jag tycker att vi kan vara mycket stolta över att Sverige, liksom övriga EU, ingår i den breda koalitionen mot Daish. Den internationella koalitionen insatser är av central betydelse för att nå fred och arbeta för säkerhet i främst Irak och i Syrien.

Insatserna för att kunna besegra Daish är viktiga även för säkerheten här i Europa och i Sverige. Vi måste fortsätta samverka med andra länder och organisationer för att förhindra och bekämpa denna terroristverksamhet, med respekt för och utgångspunkt i internationell rätt.

I Irak har mördandet av yazidier, assyrier/syrianer och andra kristna grupper, kurder och shiamuslimar antagit groteska former. Dödandet och striderna måste få ett slut, och FN måste lägga mer resurser för att möta de behov som uppstår med stora flyktingströmmar, speciellt till grannländerna. Samtidigt måste de människor som begår dessa avskyvärda handlingar ställas inför rätta.

Vi är bekymrade över att motsättningarna mellan olika kurdiska partier i den irakiska autonoma regionen Kurdistan har ökat på senare tid. Låt oss nu hoppas att irakiska Kurdistan inte hamnar i en ny inbördeskonflikt, för det vore förödande.

Fru talman! Det är angeläget att säkerställa att den svenska militära utbildningsinsatsen förblir relevant och genomförbar även i en föränderlig politisk miljö. För att nå framgång med att bekämpa Daish och stabilisera Irak är det viktigt för säkerheten att landets etniska och religiösa grupper kan värnas. Den internationella koalitionen militära plan för Irak syftar till att hindra Daishs framryckningar och till att besegra organisationen. Den militära planen utgör en bredare strategi som även inkluderar diplomati och humanitära åtgärder. Därför behöver en politisk lösning nås.

Jag vill understryka betydelsen av att riksdagen genom de berörda utskotten eller i kammaren får löpande information vid en eventuell anpassning av det svenska bidraget.

Nuvarande situation i Irak gör att landet är ett mycket komplicerat område att göra insatser i, och det påverkar säkerheten för Sverige och våra svenska styrkor. Därför blir det extra viktigt med en grundlig analys, att ha god helhetssyn och att sträva efter långsiktighet i hur Sverige kan och ska bidra. Det här är också en insats som behöver en god och bred politisk process grundad i dialog och bred förankring.

Det är viktigt inför eventuella andra kommande nya insatser att den breda förankringen eftersträvas mellan regeringen och övriga riksdagspartier i de diskussionerna. Ett brett stöd kräver en bred dialog. Fredsfrämjande insatser kräver ett gemensamt brett ansvarstagande och beslut som berör så många partier som möjligt i kammaren. Den tjänar också svenska säkerhetsintressen på. Det är bra för våra medborgares liv och hälsa.

Insatsen beräknas under 2016 kosta upp till 115 miljoner kronor. Det innebär i praktiken att det inte kommer att finnas några ytterligare medel att disponera under nästa år inom anslaget 1:2 för internationella insatser. Om det uppstår ytterligare behov av förstärkta insatser utgår vi i Centerpartiet från att det kommer att tillföras mer pengar till det anslaget och att det i sig inte ska påverka övriga anslag för det militära försvaret för att i sin tur påverka den svenska försvarsförmågan negativt.

Fru talman! Vår försvarspolitiska uppgörelse för perioden 2016–2020 innebär att om fler internationella insatser ska göras får det inte urholka Sveriges försvarsförmåga. Vi måste ha fokus på det nationella försvaret, att bidra med internationella insatser och att hantera nya situationer som kommer att möta oss inför kommande år.

Det råder turbulent och oroväckande tider. För en del är det kanske naturligt att i första hand sluta sig och se om sitt eget hus. Men för Centerpartiet kan inte det försämrade säkerhetspolitiska läget i Europa innebära att vi inte är redo att agera i internationella insatser.

För oss är det självklart att Sverige måste fortsätta att orka ge stöd till människor som ibland med livet som insats verkar för politiska och fredliga lösningar. Detta gäller i Irak och i Afghanistan, och det gäller också på andra håll i världen.

Centerpartiet vill fortsätta att vara en kraft för människors frihet, verka för en säker, trygg och fredlig värld och vara en garant för att Sverige tar ett stort internationellt ansvar såväl i utvecklingsarbete som genom internationella insatser.

Jag vill avsluta med att tacka alla de kvinnor och män som för Sveriges räkning nu genomför insatser i fredens tjänst. Tack till de direkt berörda, och tack till alla anhöriga som gör det möjligt att genomföra de beslut riksdagen har fattat.

(Applåder)

Anf. 153 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! I kväll debatterar vi alltså det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande som handlar om fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak. Jag ska kommentera betänkandet om en liten stund, men låt mig först beskriva lite av verkligheten i norra Irak och Syrien.

Efter tio år av systematisk förföljelse har antalet kristna i Irak minskat från 1,5 miljoner människor till ungefär en tredjedel. Resten har tvingats fly utomlands eller dödats i ständigt tilltagande trakasserier och övergrepp.

I Syrien råder en liknande situation. Minst en tredjedel av landets 600 000 kristna har tvingats fly på grund av sin tro. På motsvarande sätt har också yazidierna drabbats. Det är en situation där vi som beslutsfattare i både Sveriges riksdag och Europaparlamentet måste ta till oss fakta och se att det Isis/Daish utsätter de kristna och yazidierna för, minoriteterna i Irak och Syrien, är inget annat än ett folkmord. Därför krävs tydliga insatser.

Det vi nu diskuterar är Sveriges insats. Det handlar om ett fortsatt svenskt deltagande i norra Irak. En svensk väpnad styrka ställer sig till förfogande fram till utgången av 2016 för den militära utbildningsinsatsen. Insatsen genomförs mot Daish/IS på inbjudan av den irakiska regeringen. Sveriges bidrag består av 35 personer, och styrkan kan vid behov utökas med 85 personer och totalt uppgå till 120 personer.

När insatsen först beslutades var slutdatumet satt till december 2015. Situationen är i dag långt mer komplex och svårbedömd än när det senaste beslutet fattades i början av 2015. Komplicerande faktorer har tillkommit, till exempel att Ryssland beslutat att sända trupper till Syrien, att en rad grupperingar som strider mot Daish/IS också bedriver en konflikt sinsemellan samt att Turkiet har valt att ta en mer aktiv roll i situationen.

En utbildningsinsats i ett land som befinner sig i krig måste ha ett långsiktigt mandat för att alla inblandade parter ska kunna upprätta en långsiktig strategi. Att nu regeringen har för avsikt att besluta på årsbasis är bättre än i förra beslutet. Men att försöka få till en långsiktighet i insatsen i Irak är av största vikt. Därför bör regeringen tillse att Försvarsmakten har full insyn i regeringens strategiska överväganden likaväl som i de utrikespolitiska överväganden som har gjorts i detta ärende.

I Sveriges kamp mot terrorismen är vårt bidrag till den internationella koalitionen mot Daish/IS betydelsefullt. Därför är Kristdemokraternas mening att insatsens omfattning över tid behöver trappas upp. Sverige behöver därför förbereda sig på att utveckla insatsen och tillföra ytterligare hjälp till koalitionen eller till andra länder som drabbas i sviterna av konflikten i Irak och Syrien. Om koalitionen så efterfrågar bör Sverige se över möjligheten att skicka JAS 39 Gripen-plan i kampen mot Daish/IS. Vilka uppgifter svenskt stridsflyg skulle kunna ha på plats måste Försvarsmakten bistå med att bedöma, men vi från riksdagens håll ska signalera att vi är beredda att bistå med stridsflyg om frågan så kommer.

Kurdistan regionala regering, KRG, behöver omvärldens stöd och har själv efterfrågat ett stöd i form av militär materiel. Sverige bör hörsamma denna vädjan, liksom exempelvis Tyskland har gjort. Vilken typ av materiel Sverige har möjlighet att bidra med inom ramen för vår nuvarande lagstiftning bör beredas på regeringsnivå. Viljeinriktningen från svensk sida bör emellertid vara att stödja KRG med materiel – om så är möjligt.

Med dessa ord vill jag för tids vinnande yrka bifall till reservation 2, men självklart står jag bakom alla våra reservationer.
(Applåder)

Anf. 154 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! Sverige är sedan en tid aktivt i norra Irak och i Kurdistanregionen med att utbilda kurdiska peshmergasoldater som strider mot Daish. Vi har för den här utbildningsinsatsen svensk personal stationerad både hos den irakiska försvarsledningen i Bagdad och i Kurdistanregionen,

där peshmergatrupperna finns. Peshmerga är alltså en kurdisk militärgren som ingår i den irakiska försvarsorganisationen.

Normalt sett brukar vi sända personal på väpnade uppdrag baserat på säkerhetsrådsresolutioner i FN, men detta är ett av de undantag vi har. Här finns svensk personal på plats utifrån en annan folkrättslig grund – dels utifrån det beslut i FN:s säkerhetsråd som uppmanar alla medlemsstater i FN att sluta upp i kampen mot Daish, dels utifrån att den irakiska nationen och regeringen har bjudit in Sverige och ett antal länder att delta i den här utbildningsinsatsen för att stödja de irakiska försvarsgrenarnas kamp mot Daish.

Den region vi befinner oss och primärt verkar i, alltså Kurdistanregionen, är en komplicerad region sett till den interna politiska situationen. Det har blivit allt tydligare den senaste tiden. Vi följer detta noga från den svenska riksdagen och den svenska regeringen, och det är även någonting som har diskuterats under arbetets gång med detta betänkande. Utifrån de meningsskiljaktigheter och komplikationer vi vet finns mellan olika kurdiska partier och grupperingar i Kurdistanregionen vill jag dock, fru talman, särskilt peka på att det är av största vikt att alla folkvalda och alla partier i Irak och i Kurdistanregionen respekterar landets demokratiskt inrättade institutioner.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande nr 2.

Anf. 155 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att utrikesutskottets ordförande gör en utmärkt exposé över den legala grunden för vårt agerande i Irak, och jag har inget att invända.

Vi är dock några som har motionerat om och haft reservationer i detta. Till exempel finns det en motion från Centerpartiet och Moderaterna där vi lyfter fram några saker. Bland annat säger vi att det är viktigt att vi tillvaratar de erfarenheter vi får med den här typen av insatser, och jag skulle gärna vilja höra lite grann om hur Socialdemokraternas främsta företrädare i den här debatten ser på det.

Vi har också varit mycket kritiska till att propositionsskrivandet har föregåtts av en brist på förankring. När det gäller så stora saker som internationella insatser med kvinnor och män som vi skickar utomlands på farliga uppdrag – och jag vill understryka att detta är ett farligt uppdrag – tycker jag att det är viktigt att man just har en bred förankring. Det brukar vi ha rent historiskt. Vi hade det under alliansregeringen, och jag utgår ifrån att även Socialdemokraterna vill ha det på det sättet.

Jag kan bara konstatera att propositionsskrivandet tyvärr inte har föregåtts av den typen av informella samtal. Det hade varit intressant att höra utrikesutskottets ordförande kommentera även den delen. Nu finns det nämligen en stor och bred uppslutning i Sveriges riksdags kammare bakom detta, men jag tycker ändå att det när vi är beredda att sända signalen att behålla eller skicka trupp utomlands är bra om det föregås av breda konsultationer och att alla sidor har möjligheter att påverka dokumenten och deras utformning – just för att ingen oppositionsföreträdare ska betraktas som vare sig ett rundningsmärke eller en gummistämpel.

Till detta kommer också den ekonomiska dimensionen. Med den här insatsen kommer vi i praktiken att tömma kontot för internationella insatser inom försvarsbudgetens ram, och det är besvärande inför 2016. Vi kan nämligen få fler propäer eftersom det finns oroliga områden runt Europa.

Anf. 156 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Hans Wallmark för frågorna.

Ja, det är viktigt att vi alltid tar till vara erfarenheter, både på kort och på lång sikt, under pågående och efter avslutade internationella insatser. Vi har i arbetet med att förlänga den här insatsen tagit del av information och haft möjlighet att ställa frågor, och det har också ställts en hel del frågor om hur erfarenheterna så här långt har varit. Hur har det fungerat? Har situationen i den region vi befinner oss i förändrats på ett avgörande sätt, så att vi kanske ska överväga hur insatsen ska ske och i vilken omfattning den ska ske?

Vi har ändå kommit till slutsatsen – och jag har uppfattat det som att den även har stöd av Hans Wallmark och Moderaterna – att det är viktigt att vi fortsätter, trots att lägesituationen i den här regionen inte ser ut som när vi började insatsen.

När det gäller förankringen har det varit samtal och information med oppositionspartier. Jag har förstått att man hade velat ha mer kontakt och en mer omfattande sådan process. Det är alldeles riktigt, som Hans Wallmark pekar på, att det finns en lång tradition av det. Inte minst den tidigare moderatledda regeringen var mycket noga med att förankra den här typen av beslut hos oppositionen, kan jag vittna om, och även ge oppositionen en reell möjlighet att påverka innehåll och inriktning.

Jag tycker att det är viktigt att upprätthålla den traditionen, och jag är alldeles övertygad om att regeringen också tycker att det är viktigt. Det faktum att man inte upplever det så den här gången är någonting vi måste ta till oss. Vi får ta chansen att prestera bättre i framtiden när vi tar nya, liknande beslut.

Anf. 157 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Jag uppskattar utrikesutskottets ordförandes ord. Utan att föregå de samtal som nu pågår vill jag också säga att regeringen har varit mycket mer tillmötesgående i samtal när det gäller hanterandet av både Frankrikes begäran om stöd i enlighet med Lissabonfördraget och det brev som nu har kommit från USA om ytterligare åtgärder i kampen mot Isil/Daish. Det vill jag kvittera och visa uppskattning för. Det är klart att det som händer i samband med det här propositionsskrivandet och det som händer nu möjligtvis kan ha ett samband med varandra, men det finns en helt annan beredvillighet till diskussion. Det vill jag kvittera att det uppskattas från oppositionen.

Jag delar också bedömningen att lägesituationen har försämrats jämfört med när vi tog de första besluten. Det är därför jag menar att det är viktigt att vi diskuterar och också utvärderar detta brett.

Vidare tror jag att vi ska vara väldigt stolta över den insats vi gör. Den är nämligen uppskattad, den är behövd och den är efterfrågad. Folk ser den dessutom – andra i Alliansen och andra i koalitionen ser det Sverige bidrar med, och det är uppskattat. Det ska vi också säga till dem som är där, och det tycker jag att alla har gjort.

Avslutningsvis har vi det här med pengarna, fru talman. När vi i kamraren i morgon fattar beslutet om denna insats kommer vi i praktiken att ha 4 miljoner kronor kvar på kontot för internationella insatser under 2016. Jag tror att det finns skäl att tro att det kan komma att behövas mer pengar under 2016.

För all klarhets skull vill jag därför säga att Socialdemokraterna och Moderaterna är två av partierna som står bakom den försvarsuppgörelse som ledde till det försvarsbeslut vi har och där tanken är att vi flyttar pengar från internationella insatser till det nationella försvaret. Då vill jag bara vara tydlig med att vi under 2016 inte kan flytta pengar från det nationella försvaret till den internationella verksamheten, för nu ska vi ta hem det försvarsbeslut vi har fattat.

Anf. 158 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Det är bra och glädjande att man upplever det som att man får mer information om och bättre möjligheter att vara delaktig i processen när det gäller det som just nu förbereds kring den begäran som har kommit från Frankrike och det brev som har kommit från USA. Vad som är orsak och verkan till det tänker jag dock inte spekulera i, men det kan vara så att Hans Wallmark har rätt.

När det gäller pengarna är det alldeles riktigt att det under 2016 finns ytterst lite utrymme kvar. Det är alldeles riktigt att det finns en försvarsöverenskommelse mellan fem partier, och vi har alla fem anledning att hålla i den överenskommelsen. Det överenskommelsen syftar till – det vill säga att stärka det svenska försvaret, utrusta det bättre, personalförsörja det bättre och över huvud taget prestera bättre – är nämligen oerhört avgörande med tanke på hur vår omedelbara omvärld och närhet ser ut.

Det gör att det är svårt att hitta mer pengar under 2016. Jag noterar att det i vart fall i medierna finns uppgifter om förslag och idéer från olika partier i oppositionen om saker och ting som skulle kosta pengar på det internationella kontot. Jag förutsätter att man då också har idéer om hur man ska finansiera det, och jag utgår från att den finansieringen ligger utom den försvarsbudget som vi har enats om i fempartiöverenskommelsen.

Anf. 159 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Fru talman! Det är ingen underdrift att säga att USA:s invasion i Irak år 2003 inte ledde till det resultat som man hoppats. Sett i backspegeln är nog de flesta överens om att kriget blev ett militärt, säkerhetspolitiskt, humanitärt, ekonomiskt och moraliskt misslyckande. Tyvärr fungerade också kriget som en katalysator för jihadister från hela Mellanöstern och Europa, som reste till Irak för att slåss mot USA.

Även om USA:s invasion kan sägas utgöra en del av grunden till våldet i Irak finns det också andra viktiga orsaker till den situation vi ser i dag. Inte minst har inbördeskriget i Syrien spilt över till Irak. IS har sett möjligheten att nå sitt politiska mål, att bilda en gemensam islamistisk stat av de områden man kontrollerar i Syrien och Irak.

En förutsättning för att framgångsrikt bekämpa IS och stabilisera Irak är att landets bakomliggande och olösta problem om politiskt inflytande för landets många minoriteter och etniska grupper adresseras. Att IS har

kunnat ta över en tredjedel av Iraks territorium är i mångt och mycket en konsekvens av dessa olösta problem.

Fru talman! IS framryckning och övergrepp på den irakiska befolkningen har lett till omfattande åtgärder av det internationella samfundet. FN har spelat en central roll, både genom säkerhetsrådet och genom FN-missionen på plats i Irak. Miljöpartiet anser det är rätt att Sverige hörsammar inbjudan från den irakiska regeringen om att vi ska fortsätta delta i den militära utbildningsinsats som genomförs av koalitionen mot IS i norra Irak. FN:s säkerhetsråd har fördömt IS agerande och konstaterat att IS och andra grupper utgör ett hot mot internationell global fred och säkerhet. Med detta som grund finns det folkrättslig grund för insatsen, och då tycker Miljöpartiet att det är en plikt att ställa upp och kämpa för freden och säkerheten i världen.

Fru talman! Med detta sagt är det viktigt att understryka att det inte finns någon militär lösning på krisen. Det är därför viktigt att vi ser till den totala insatsen Sverige gör förutom det rent militära som vi behandlar här i dag. Det spelar roll att Sverige är det land i Europa som tar emot flest asylsökande, och det spelar roll att vi samtidigt värnar biståndet och fortsätter att vara den största givaren per capita.

Därför är det också viktigt att regeringen skjuter till ytterligare pengar till det humanitära biståndet i en tid där människors, inte minst flickors och kvinnors, liv står på spel i underfinansierade flyktingläger och att vi satsar 1,5 miljarder på bistånd till Syrienkrisen, där vi på ett nytt sätt gifter samman det humanitära biståndet med det långsiktiga. Det är ett bistånd som kommer såväl Syrien som kringliggande länder till del. Det är också viktigt med det diplomatiska stöd som Sverige ger fredsprocessen i Syrien genom Birgitta Holst Alani, som på FN:s generalsekreterares förfrågan ska hjälpa FN:s sändebud Staffan de Mistura att mäkla fred i Syrien.

För att för att bekämpa IS måste vi också ingjuta framtidstro hos dem som ska bygga upp regionen efter kriget – hos dem som söker sin tillflykt till IS för att de inte ser någon annan framtid.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag om fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak.

Anf. 160 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! I mitt förra replikskifte, med utrikesutskottets ordförande, glömde jag en nog så viktig detalj som också fanns med i vår motion. Det handlar om den legala statusen för dem från svenska Försvarsmakten som finns i norra Irak. Jag vill verkligen understryka för regeringen hur viktigt det är att vi försöker få till stånd ett bilateralt avtal med Irak när det gäller statusen på våra medarbetare. Jag vill bara påminna regeringssidan om detta.

Fru talman! Till detta kommer att USA:s president i september 2014 tillkännagav att man avsåg att bilda en internationell koalition mot terroristorganisationen Isil, och kort därefter anslöt sig Sverige till koalitionen, och den 20 september 2014 välkomnade Irak militärt stöd i kampen mot Isil i ett brev till FN:s säkerhetsråds ordförande. Det var detta Pernilla Stålhammar redogjorde för.

Vi ingår i en koalition med lite drygt 60 länder, och vi tillhör den inre kärnan med ungefär 20 länder. Nu finns det också önskemål från en del om att göra mer. Det har till exempel framkommit i brev från USA till Sveriges försvarsdepartement och Utrikesdepartementet. Jag vill bara fråga Pernilla Stålhammar hur hon ställer sig till detta. Vi fattar ju det här beslutet nu, men vi kan också tänka oss att göra mer inom ramen för den koalition som vi är en del av.

Jag har också en kontrollfråga: Om vi skulle behöva göra mer i norra Irak eller någon annanstans i vår internationella kamp mot Isil/Daish, har i så fall Pernilla Stålhammar någon idé om hur vi skulle kunna finansiera det? Med det beslut som vi fattar i morgon kommer vi ju att nolla kontot för internationella insatser. Kan Pernilla Stålhammar vara öppen för att till exempel flytta pengar från det nationella försvaret till internationella insatser?

Anf. 161 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Tack, Hans Wallmark! Självklart är det viktigt med den legala statusen på de soldater som vi skickar ut. De riskerar sina liv, och det är viktigt att vi har allting på plats. Där instämmer jag.

Alla måste ställa upp och hjälpa till att bekämpa den vedervärdiga rörelse som IS är. Vi har ett smörgåsbord av olika insatser. Ser man till solidaritetsklausulen inom EU behöver det inte nödvändigtvis innefatta militära insatser, men man ska bidra solidariskt på det sätt som är lämpligt och som man är bäst på.

Jag vill understryka det jag nämnde i mitt anförande om Birgitta Holst Alanis medverkan, med Staffan de Mistura i Syrien och det stora humanitära stöd vi ger, där vi också har tillskjutit 2 miljoner svenska kronor under innevarande år till ett extra humanitärt stöd i regionen, liksom det stora bistånd till Syrien med 1,5 miljarder som vi kommer att presentera på torsdag.

Sedan får vi titta på andra insatser. Dem känner jag inte att jag kan uttala mig om här och nu, för det pågår diskussioner, helt enkelt.

Anf. 162 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Jag tror att vi alla här i kammaren kan enas om att Isil/Daish är vår samtids dödsskvadroner. Därför är det rätt och riktigt – moraliskt, politiskt och av hänsyn till de människor som drabbas av deras framfart i Syrien, Irak, Beirut, Istanbul eller Paris – att vi deltar på alla sätt i kampen mot dem. Jag tror också att det är viktigt att det arbetet innehåller flera komponenter, men den militära komponenten måste finnas med.

Jag uppskattar att Pernilla Stålhammar som företrädare för regerings- sidan understryker vikten av den legala statusen för dem som tjänstgör i norra Irak.

Jag hoppas att regeringen kan göra mer där, för vi behöver den typen av legal struktur på plats. Det är viktigt för dem som tjänstgör, och det är viktigt för Försvarsmakten.

Jag tror som sagt att vi under 2016 med stor sannolikhet kommer att få fler och andra propåer om internationella insatser även med militär komponent. Som antyds av Pernilla Stålhammar kan det hända saker och ting i Syrien som kan vara hoppningivande men som också gör att det kan be-

hövas politisk och även militär personal på plats för att övervaka en eventuell vapenvila och någon form av stabil fred. Det är i alla fall en förhoppning man kan ha.

Jag vill bara ställa den kontrollfråga som jag hade: Skulle Pernilla Stålhammar som företrädare för Miljöpartiet kunna tänka sig att just den typ av internationell verksamhet som innehåller en militär komponent finansieras genom att man tog pengar från det nationella försvaret?

Anf. 163 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Tack, Hans Wallmark, för den frågan igen! När man får en förfrågan och gör en bedömning måste man såklart titta på varifrån pengarna ska tas. Men det är ingenting som jag här i kammaren i dag kan föregå, för det kommer i så fall att ske en omfördelning av pengarna i budgeten.

Jag skulle vilja returnera frågan – men det kan jag tyvärr inte göra nu – om vad Hans Wallmark hade velat se att pengarna hade tagits ifrån.

Anf. 164 STIG HENRIKSSON (V):

Fru talman! Jag håller med om mycket av Pernilla Stålhammars inledande analys av ansvaret för Iraks sönderfall. Det är lätt att glömma bort det när man står mitt uppe i någonting. Man måste ändå lära sig något av historien och bakgrunden till Isis/Daish framväxt.

Vänsterpartiet stöder regeringens förslag att till utgången av december månad 2016 ska en svensk väpnad styrka delta i den militära utbildningsinsatsen, framför allt för att utbilda kurdiska peshmergastyrkor. Det är en utbildningsinsats som genomförs av koalitionen mot Isil/Daish i norra Irak på inbjudan av den irakiska regeringen. Det svenska bidraget är som sagt inte så stort numerärt. Det är högst 35 man i normalfallet, och det kan bli 120 om så skulle krävas. Men vad jag har förstått gör man god nytta där man arbetar, så det är helt klart substantiellt.

Denna insats har folkrättsligt stöd i och med begäran från Iraks erkända regering. I ett brev från Iraks dåvarande utrikesminister till FN:s generalsekreterare den 25 juni 2014 efterfrågade Irak hjälp med att bekämpa Isil/Daish genom bland annat utbildningsstöd och materiellt stöd för det irakiska försvaret. Ett folkrättsligt stöd är alltid ett nödvändigt villkor för att Vänsterpartiet ska stödja den här typen av insatser.

Det efterlyses här att man ska göra mer. Om vi nu ska gå utanför den diskussion som betänkandet egentligen handlar om tycker jag att vi naturligtvis alltid bör kunna överväga att göra mer. Jag är dock förvånad vid att ”göra mer” är så extremt fixerat just vid militära insatser. Det som Pernilla Stålhammar också pekade på – många humanitära insatser, hjälp att bygga upp civila strukturer etcetera – är ändå på sikt väl så viktigt som att stötta militärt.

Vidare vad gäller folkrätten: Den 15 augusti 2014 antog FN:s säkerhetsråd resolution 2170 om kollektiva och nationella åtgärder mot Isil, Nusrafronten och andra grupper med kopplingar till al-Qaida och de brott som grupperna begår i Irak och Syrien. Dessa brott är fasansfulla och otaliga.

Engagemanget torde vara långsiktigt; det är helt rätt. Men med tanke på det ganska volatila läget i området finner vi det klokt att, så att säga, ta ett år i taget. Det är bra om riksdagen får ta ställning vartefter. Det är trots allt svenska mäns och kvinnors liv vi beslutar om när vi fattar sådana här beslut.

Låt mig avsluta med att tillägga en personlig reflektion. Jag tycker att det finns mycket positivt att säga om beredningen av detta förslag. Vi har haft goda möjligheter att ställa frågor och att diskutera med representanter för både regeringen och Försvarmakten. Det tackar jag särskilt för.

Jag yrkar således bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 165 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Det är till följd av brister i svensk nationell infrastruktur som jag i dag inte har möjlighet att yrka bifall till en reservation från Liberalerna i det sammansatta utskottet. Jag får nöja mig med att yrka bifall till motion 2015/16:3276 av undertecknad med flera.

Många talare har varit uppe i talarstolen och talat om läget och om den breda koalitionen mot Daish. Det finns kanske inte så mycket att tillägga just i dessa delar. Koalitionen är otroligt bred och består av drygt 60 länder. Till dags dato har koalitionen utfört drygt 8 000 flygattacker mot IS i området.

Organisationen Daish har lidit, inte minst de senaste månaderna, under det oerhörda tryck som de har behövt utstå. Man kan ändå konstatera att flygattackerna så här långt inte har gjort någon avgörande skillnad. Ju längre tiden går, fru talman, och som situationen har utvecklats i Syrien och Irak, desto mer uppenbart blir det för en utomstående betraktare att det är kampen på marken mot Daish som kommer att bli avgörande.

När man frågar sig vad Sverige kan göra i termer av stöd till i första hand peshmerga på marken kan man konstatera att det som regeringen nu föreslår och som utskottet i sin helhet ställer sig bakom – en fortsatt utbildningsinsats i Irak i ytterligare tolv månader – är ett utmärkt bidrag.

Det är dock viktigt att konstatera att många länder också i Europa även bistår peshmerga materiellt i detta område. Jag tror att det var Hans Wallmark som talade om det som i trängre kretsar nu benämns Amerikabrevet. Brevet innehåller en begäran från USA så som ledande i koalitionen till andra länder om ett utökat stöd. Dokumentet är i likhet med många andra dokument numera i Regeringskansliet föremål för sekretess. Jag kan inte hänföra mig till det.

Jag kan dock konstatera, fru talman, genom de kontakter jag har haft med en lång rad beskickningar i Sverige under de senaste veckorna, genom att följa vad amerikanska tankesmedjor definierar när det gäller behov för peshmergan och när jag lyssnar på KRG, den regionala kurdiska regeringen, att bilden är att materielbehoven bekräftas gång på gång.

Det handlar om en större rörlighet. Rörlighet på ett slagfält är ett av de taktiska grundelementen. Genom hög rörelse kan man överraska. Man kan förvirra en motståndare och skaffa sig ett lokalt övertag. Det är ställt utom allt tvivel att peshmerga saknar de transportmedel och den logistik som man behöver för att på ett framgångsrikt sätt kunna föra kampen mot Daish.

Det är också uppenbart att det finns ett behov av CBRN-utrustning, det vill säga skydd mot massförstörelsevapen. Inte minst Margot Wallström och Peter Hultqvist har själva efter sin resa konstaterat att peshmerga ut-sätts för attacker med både senapsgas och klorgas. Sådan utrustning saknas i stora stycken, liksom naturligtvis sjukvårdsmateriel. Det finns också tydliga indikationer på att man saknar understödsvapen och ammunition till dessa.

Det är för en stor majoritet av Sveriges riksdag så här långt omöjligt att bistå peshmerga och kampen på marken mot IS med den här typen av stöd. De flesta partier säger nej. Men, fru talman, det gör inte Liberalerna. Vi vet att om den här markoperationen ska bli framgångsrik – och så här långt är det bara peshmergan som vill stödja den – måste vi också stödja dem som finns där.

Man kan fråga sig: Vad är den moraliska klokskapen i att skicka soldater till ett annat land för att stödja en militär kamp men samtidigt inte anse det möjligt att skicka materiell utrustning till stöd för samma kamp? Och varför är det för Sverige möjligt att leverera pansarbandsrobotar till exempel till Saudiarabien men samtidigt omöjligt att leverera understödsvapen till dem som är i kamp med en av de värsta företeelser som vår tid har sett?

Fru talman! Just nu befinner sig USA:s utrikesminister i Moskva. Han har i dag haft samtal med utrikesminister Sergej Lavrov och kommer att möta, eller kanske möter just nu, Vladimir Putin. Det som de nu planerar för är en bit ovanför den svenska politiska debatten. Vad ska komma när kampen mot IS har förts framgångsrikt?

Jag vill gärna understryka, fru talman, att Daish aldrig kan vara en del av den politiska lösningen. De måste förintas. Därefter kan den politiska, konstruktiva diskussionen om Syriens och även Iraks framtid påbörjas.

Vi har fått en hjälpbegäran inte bara från USA utan även från Frankrike efter attentaten i Paris förra månaden. Jag vill understryka att den signal som Sverige nu skickar inte bara har betydelse när det gäller kampen mot Daish i Syrien och Irak, utan den har också en viktig prejudicerande betydelse för umgänget mellan EU:s olika medlemsstater. Som vi behandlar det land som nu anser sig vara utsatt för väpnat angrepp kommer vi att bli behandlade av våra kollegor inom EU i en eventuell framtid.

Jag är också av uppfattningen att en finansiering av det extra bidrag som jag föreställer mig att Sverige kommer att erbjuda med anledning av den franska hjälpbegäran inte får drabba det svenska försvaret. Liberalerna är förvisso ingen del av försvarsöverenskommelsen och behöver därför kanske inte i första hand värna den, men, fru talman, vi värnar det militära försvaret. Just nu är det viktigt att de fattiga medel som Sverige har lyckats avstå för återuppbyggnaden av en nationell dimension inte rörs.

Jag har hört flera talare använda olika epitet här i talarstolen för det som nu händer i Syrien och Irak och de fruktansvärda saker som Daish företar sig. Men jag tror att det är först när man blir väldigt konkret som man till fullo kan beskriva det som nu sker.

I dag läste jag en debattartikel i Svenska Dagbladet. Det handlade om en signal som gått ut från Mosul om att Daish nu systematiskt mördar barn som lider av Downs syndrom. I går kväll kunde vi på nyheterna, jag tror att det var *Aktuellt*, lyssna till lagmannen Ralf G Larsson från Göteborg. Han hade varit med och dömt två personer som gjort sig skyldiga till mord

i det här området. Jag tyckte, fru talman, att det var tämligen rörande när denne äldre jurist sa: Jag har dömt i många mordrättegångar, men jag har aldrig fått se ett mord begås. Det var inte svårt att uppfatta hur skakad han och förmodligen också hans kollegor i rätten var av detta.

I detta anförande instämde Fredrik Malm (L).

Anf. 166 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag har bara två enkla frågor till Allan Widman. Jag läser i Liberalernas motion, vilken Allan Widman refererar och yrkar bifall till, om att man ska erbjuda peshmergan militärt stöd inklusive vapen.

Vilka vapen tänker man sig att man ska tillföra kurderna – transportfordon nämns, men också understödsvapen till exempel med ammunition – och vilken analys har man gjort av var dessa vapen så småningom kan hamna?

Anf. 167 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag tycker att Björn Söders frågor är relevanta. Jag vill också, innan jag besvarar dem, säga att jag tycker att det var bra att Björn Söder gjorde ett klarläggande när det gäller Sverigedemokraternas medverkan till svenska insatser under respektive icke under FN-flagg.

Jag tillhör dem, fru talman, som tror att Sverige så småningom kommer att finna det möjligt att medverka till att materiellt stödja peshmergan. Man kan titta på olika typer av understödsvapen. Jag refererade tidigare till mina kontakter med olika beskickningar här i Sverige, och jag refererade till det så kallade Amerikabrevet. Det finns många olika förslag, men jag är inte beredd att här och nu utbyta materielnummer med Björn Söder när det gäller exakt vilka understödsvapen som vi har tänkt oss.

Anf. 168 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag uppfattade inte att jag fick svar på min andra fråga om vilken analys man har gjort av var dessa vapen kan hamna framgent. Allan Widman får gärna återkomma till det.

Man ska komma ihåg att även om den irakiska armén enligt lag är förbjuden att verka i irakiska Kurdistan och peshmergan lyder under det regionala styret kan man inte komma ifrån att peshmergan är en sorts milisförband som är partipolitiskt knutet till Demokratiska partiet, Patriotiska unionen och vad de nu kallar sig.

Vi har andra, dåliga, exempel på när man har understött olika former av milisgrupper eller andra militära förband som sedermera har bytt sida och vapen har hamnat hos fienden. Fria syriska armén är ett aktuellt exempel på det. Man har från västmakterna tillsett att de har vapen, och när de sedan har bytt sida har vapnen hamnat i al-Qaidas händer.

Vi har gjort analysen att man bör vara försiktig med att bistå med militär materiel i form av vapen, därför att man inte vet var de så småningom hamnar. Det är kanske en annan sak när det är statliga, reguljära förband som man bistår med vapen. Även om vapnen även då kan hamna i fel händer är det kanske ännu större risk för det när det rör sig om den här sortens milisgrupper.

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i norra Irak*

Därför föreslår vi att det inte ska vara vapen som Sverige bistår med utan till exempel sjukvårds- och kommunikationsutrustning.

Jag skulle ändå vilja höra från Allan Widman vilken analys man har gjort av att de här vapnen inte kan hamna i fel händer med tanke på att det är milisgrupper vi pratar om och de faktiskt också slåss inbördes nu. Det har ju varit en del konflikter internt hos kurderna.

Anf. 169 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Det äger sin riktighet att när Sverige, oavsett situation, har valt att exportera vapen till andra länder i världen har det tämligen frekvent hänt att de har kommit på avvägar. Det finns naturligtvis stora risker även i det här fallet.

Vi betonar i den här motionen att när man överlämnar militär utrustning, såväl krigsmateriel för strid som sådan för icke strid, ska det ske under överinseende av svensk personal för att, om möjligt, minska risken att vapnen hamnar på fel ställen.

Björn Söder säger att när det handlar om icke reguljära arméer blir riskerna större. Tyvärr får man nog säga att just i det här området och i den här konflikten har även reguljära, statliga militära förband visat sig mycket snabbt kunna bli avväpnade, bland annat av Daish.

Det finns inga garantier i de här sammanhangen. Det bästa man kan göra är att vidta alla de åtgärder som man kan för att motverka att vapnen sprids till fel händer.

Till syvende och sist, fru talman, är det nog ändå så att politik är det möjligas konst. I det läge som nu råder med de fasligheter som Daish gör sig skyldigt till handlar det om att välja det kanske minst onda av flera onda ting.

Jag förstår att Sverigedemokraterna och Björn Söder tänker i ungefär samma banor som vi. Men mitt svar får bli att av onda ting måste vi välja det minst onda. Och Liberalerna uppfattar det som att det just nu handlar om att förse dem som utför den mest effektiva kampen mot Daish på marken med vapen och utrustning.

Anf. 170 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman! Vänsterpartiet och Miljöpartiet har beskrivit historien på ett bra sätt här. Det visar hur lätt det är att det inte blir riktigt som man har tänkt sig. Man gick in i Libyen, och resultatet av det ser vi nu. IS har etableringar där nu. Vi kan även se det i Irakkrigets del två, så att säga. Där går man in igen. Vad blir verkan av det hela? Man var på väg in i Syrien. Där kom Ryssland in. Och nu tvingas man samarbeta. Hur det ska sluta är det ingen av oss som vet. Men jag tror definitivt inte att det kommer att bli sämre än i Libyen eller i Irak.

Vi stöder uppfattningen att vi ska stödja de kurdiska peshmergastyrkorna. Liberalerna och andra här har alla haft kloka synpunkter om detta. Vi skiljer oss lite åt på materielsidan. Men vi är eniga om det här. Jag tänker inte försöka hitta några skiljaktigheter. Det är bra att vi kan enas om det här.

När det gäller utbildningen är faran för att soldaterna ska råka i strid uppenbar, eftersom de ska vara rådgivare, även långt fram. Det innebär att de mycket väl kan hamna i strid och ska därför vara väl förberedda för detta. Det tror jag att de svenska männen och kvinnorna är. Men vi ska

vara fullständigt på det klara med att det är ett oerhört farligt arbete. Förhoppningsvis kommer vi inte att drabbas av några allvarliga olyckor eller dödsfall. Det hoppas vi allihop.

IS är något speciellt för oss alla. Det är en slaktarorganisation. De korsfäster barn. Vi har hört allt beskrivas här. Nu senast har vi fått uppgifter om att de ger sig på barn med Downs syndrom, vilket säkert stämmer. Det finns inga begränsningar. Slavhandeln blomstrar. Det är en riktig terrororganisation som ska utplånas, förintas. Så är det.

Jag kan inte låta bli att göra en liten reflektion om IS i Sverige. IS finns i Sverige. Det vet vi alla. Vi vet också att det var en ren tillfällighet att man fick tag i två av dem. Man hittade ett usb-minne – om den uppgiften nu stämmer. Om de inte hade filmat det hela själva hade de inte blivit dömda. Utan att fördjupa mig i det borde vi försöka hitta en enad front för hur vi ska göra även med detta. Enligt Säkerhetspolisens analyser befinner sig kanske upp till 1 500 krigsförbrytare i Sverige i dag.

I fråga om att stödja kampen mot IS kan vi inte längre tillåta att man hänger ut flaggor med IS-symbolen i Göteborg, eller hur? Låt oss titta på det här gemensamt och enas om vad vi ska göra. Jag vet att det snart kommer att komma en del förslag. Men det kan inte vara fel att bredda underlaget så att vi också kan vara med. Här har vi en gemensam uppfattning i allt väsentligt.

Vi tycker att kostnaden för det här ska tas utanför Försvarets budget. Någon frågade om långsiktighet. Här får det bli långsiktigt. Det går inte att säga att vi ska ha det på ett år. Vi kan inte stå här igen om ett år och säga att detta ska avbrytas. Så länge den organisationen verkar ska vi också göra det.

Jag tycker också att vi ska diskutera med vilka fordon och vilken hjälp – kanske UAV – vi kan underlätta för styrkorna, om vi får en bättre bild av vad de saknar.

Vi har sagt att det ska finnas en försiktighet när det gäller vapenleveranser.

Vi tycker att vi bör öka de humanitära insatserna, vilket vi har motionerat om. Det är väl ingen som säger emot det egentligen.

Vi vill också att man ska försöka verka för autonomi för de kristna, på Nineveslätten. Det är oerhört svårt i detta läge, men icke förty kan man verka för den.

Jag tycker som sagt att allt väsentligt är sagt. Och jag gläds åt att vi är enade i den här uppgiften, i kampen mot IS.

Anf. 171 KENT HÄRSTEDT (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Det är oerhört viktigt att vi fortsätter stödja Irak och det irakiska folket. Många av oss har följt de uppslitande och nu mångåriga humanitära utmaningarna i Irak i modern tid. Det handlar om det mångåriga och brutala förtrycket under diktatorn Saddam Hussein, som kom att utmanas av framför allt USA och Storbritannien. De ansåg att hans skräckvälde utgjorde en fara också utanför landets gränser.

Vi minns också svensken Hans Blix, som fick FN:s mandat att försöka finna de påstådda massförstörelsevapnen. De skulle aldrig komma att upptäckas och fanns inte heller. Ändå tror jag inte att det är många som vill ha tillbaka diktatorn Saddam Hussein.

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i norra Irak*

Irakkriget inleddes med koalitionen Operation Iraqi Freedom den 20 mars 2003. Kriget förklarades officiellt avslutat den 1 maj 2003. Just då befann jag mig på torget i centrala Bagdad, precis intill Palestine Hotel. Jag hade åkt genom öknen, efter stridsvagnarna, från Kuwait till Bagdad, på uppdrag för Unicef. När nyheten att kriget skulle vara över nådde oss kunde vi knappt tro vad vi hörde. Skottlossning hördes i alla väderstreck, och emellanåt hördes större bombexplosioner. Som så ofta dränktes rapporteringen om den humanitära situationen i landet av rapporteringen om de militära framgångarna eller bakslagen.

Jag besökte under dessa för befolkningen så plågsamma dagar, som krig alltid utgör, barnhem och familjer som levde under svårast tänkbara omständigheter. Jag reste genom sönderslagen infrastruktur och såg hur plundring och laglöshet spreds i kaoset i krigets damnvirvel.

Trots att Irakkriget officiellt förklarades avslutat pågick det i praktiken med olika grader av intensitet ända fram till augusti 2010, då de sista stridande soldaterna lämnade Irak. Under den perioden fortsatte människor att lämna Irak i stora mängder. Kanske kan det vara värt att i dessa dagar minnas att den dåvarande borgmästaren i Södertälje, Anders Lago, fick åka till USA år 2008 för att vittna i kongressen. Jag vill minnas att han sa: Hur kan det komma sig att min stad, Södertälje, tar emot fler flyktingar än hela USA?

De senaste åren har en ny utveckling eskalerat i detta av diktatur och krig härjade land. I spillrorna av diktatur och senare krig uppstod svaga institutioner, korruption, humanitär nöd, svaga rättsvärdande instanser, politiska slitningar och stor politisk misstro hos folket. Detta har exploaterats och utnyttjats av separatistiska grupper och terroristorganisationer som bland annat Daish, eller Isil om man så vill.

I dag och under de senaste åren ser vi hur förföljelsen tar sig närmast ofattbara proportioner. Vi ser våldet och övergreppen på människor som yazidier, kaldéer, kristna, syrianer, judar men också övergreppen på det stora flertalet muslimer som flyr från denna terroristorganisation. De anser att deras extrema tolkning av sin trosinriktning ger dem rätt att begå vilka övergrepp som helst på andra människor.

Jag har här i vårt eget land träffat många människor som har flytt från kriget. Jag tror att det är svårt att prata om massinvandring när man har sett vad människorna flyr ifrån och när man möter människor som har blivit utsatta för dessa enorma övergrepp.

När det gäller det betänkande som vi diskuterar i dag känns det självklart och ansvarsfullt att Sverige bör fortsätta med sin insats att utbilda och rusta människor med kunskap för att de ska kunna bekämpa Daish. Men Sverige bör vara noggrant och klokt i sina vägval av hur och i vilken omfattning som Sverige bör bidra i Irak.

Nu när det har gjorts en utvärdering av insatsen i Afghanistan är det viktigt att vi även där går tillbaka och reflekterar över om vi gjorde rätt eller fel.

Vi får inte vara rädda för att göra de stora reflektionerna. I vissa sammanhang kan det vara rätt att vi, som i Afghanistan, fortsätter att vara en humanitär stormakt och göra ännu mer på det området. På andra håll kan det vara rätt med mer militära insatser. Vad vi lärde oss i Afghanistan var att vi till en början gick in med alldeles för lite insatser. Det var en alldeles för liten insats för att vi skulle kunna få en bra uteffekt. Det var också

någonting som vi måste reflektera över. När vi väl går in i ett land kanske vi måste fundera på i vilken storlek och att vi också ska ha uthållighet.

Krig tar inte slut för att vårt budgetår tar slut eller för att vår planering utifrån ett svenskt perspektiv tar slut. Vi måste ha den uthålligheten. Det är bland annat därför som det är rätt att vi nu när vi har gett oss in i Irak och Mali måste ha förmåga att hålla ihop, vara långsiktiga och inte vika av från vägen. Däremot kan man reflektera tillbaka och se vilka lärdomar som vi har dragit av de insatser som vi har gjort.

Jag vill avsluta med att säga att det här har folkrättsligt stöd. Vi har fått en inbjudan av Irak. Den insats som vi gör där är efterfrågad. Jag tycker att vi kan vara stolta över de insatser som vi gör och som vi fortsatt kommer att göra i Irak.

Anf. 172 JAKOP DALUNDE (MP):

Fru talman! Få frågor var så centrala för mig när det gällde varför jag blev politiskt engagerad som motståndet mot den amerikanska invasionen av Irak.

Den stora demonstration som ägde rum i Stockholm 2003 var min första stora demonstration. Den typen av frågor om fred och konflikt har funnits med mig genom hela mitt politiska engagemang. För mig är just det amerikanska kriget i Irak verkligen ett av de stora tecknen på svårigheter med att göra den typen av ingripanden.

Föga hade jag då trott när jag gick med i demonstration att jag i dag, 2015, skulle stå här i riksdagens talarstol och delta i arbetet med att försöka att städa upp efter det monumentala misslyckande som den invasionen var.

Likväl står jag bakom denna insats, för jag tror att den är väl avvägd och har ett gott syfte. Utvecklingen i Irak under 2015 fortsätter att vara mycket allvarlig. De politiska, militära och humanitära utmaningarna är stora. Även om det görs begränsade framsteg här och där i delar av regionen kvarstår fortfarande flertalet av de politiska grundutmaningar som var skälet till att man har det läget som man har i dag. Det bäddade för Isis maktövertagande av nära en tredjedel av landets territorium.

Under de första nio månaderna av 2015 har omkring 10 000 människor förlorat livet. Rapporter vittnar om fortsatt brutalitet från Isis. De grova, systematiska övergreppen mot mänskliga rättigheter och kränkningarna av internationell humanitär rätt är omfattande.

Liksom tidigare är det främst etniska och religiösa minoriteter som drabbas. En av de drabbade, Mohammad Abbas, mötte jag på Lesbos i september då han flydde från Irak. Han hade tidigare arbetat som tolk åt den amerikanska armén. Men han och hans familj fick motta dödshot på grund av samröret med amerikanska armén. Nu befinner han sig i Mora och söker asyl här i Sverige.

Fru talman! Kommissionens militära plan för Irak syftar till att hindra Isis framryckningar genom att utbilda och träna försvarsstyrkor i Irak. Den militära planen utgör en del i en bredare strategi där det finns andra instrument som diplomati och humanitära åtgärder.

Även om det krävs militära insatser för det akuta läget nu är det omöjligt att lösa den nuvarande situationen med enbart militära medel. Det krävs bredare insatser än så.

Utbildningsinsatsen i norra Irak koordineras av en stab som är placerad i Erbil. Den syftar till att ge rådgivning till och träna de irakiska försvarsstyrkorna i bland annat vapenhantering, sjukvård, försvarsstrid, strid i bebyggelse samt detektering av improviserade sprängladdningar.

Utbildningen och rådgivningen har tagits mycket väl emot av de förband som Sverige stöder i norra Irak. Utöver de tidigare nämnda insatserna har Sverige även bidragit med utbildning inom sjukvård, folkrätt och mänskliga rättigheter som en integrerad del av planeringen och genomförandet av insatsen.

Bidraget föreslås fortsatt uppgå till 35 personer på plats i norra Irak. Givet koalitionen lösa sammansättning och det föränderliga läget på marken i Irak kan det svenska bidraget komma att behöva anpassas under 2016.

Utgångspunkten är att det svenska bidragets kompetens ska nyttjas på bästa sätt utifrån de behov som finns hos de irakiska säkerhetsstyrkorna och i relation till andra internationella utbildningsbidrag. Det svenska styrkebidraget kommer fortsatt att stå under svensk nationell ledning och under svensk kontroll.

Sammantaget visar regeringens förslag att förlänga denna insats på ett starkt engagemang för fred, säkerhet och mänskliga rättigheter.

Fru talman! Sverige kan inte passivt stå vid sidan av och blott betrakta denna mänskliga katastrof. De människor som tvingas att fly från sina hem och som utsätts för övergrepp och terror kan inte lämnas därhän. De för tjänar hjälp från omvärlden och måste, precis som vi här i Sverige, ges möjlighet att leva i trygghet, fred och stabilitet.

Situationen i Irak är oerhört allvarlig, och världen kan inte ignorera den katastrof som pågår. Därför är det viktigt att Sverige agerar, främst genom politiska och humanitära insatser, men också genom att förlänga denna insats för att värna utsatta människors liv och säkerhet. Därför yrkar jag bifall till förslagen i propositionen.

Anf. 173 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Egentligen skulle jag naturligtvis inte ha begärt replik. Väldigt mycket av det som Jakop Dalunde säger är sådant som jag kan skriva under på. Men det gäller mer inledningen när Jakop Dalunde berättade om sina tidigare politiska upplevelser och den stora demonstrationen mot the coalition of the willing i mars 2003 i Irak. Jakop Dalunde kallar detta för ett monumentalt misslyckande.

När man säger så, fru talman, tror jag att man måste försöka tänka i termer av alternativa världspolitiska utvecklingar. Den fråga jag ställer mig är hur världen hade sett ut om Saddam Hussein hade fått sitta kvar i tolv år till, om han hade fått fortsätta att attackera sina grannar, som Kuwait, och rikta gasattacker mot den egna befolkningen. Hur hade Afghanistan sett ut om talibanerna hade fått sitta i 15 år till och sprida sitt inflytande i regionen? Hade det varit bättre eller sämre? Jag skulle till och med, fru talman, våga drista mig att säga att jag är osäker på om det hade varit bättre för världen om Muammar Gaddafi hade fått sitta kvar ett antal år till med allt vad hans regim förde med sig i form av otrygghet för människor och lidande.

Vid tiden för demonstrationen på Sergels torg mot koalitionen intåg i Irak i mars 2003 lånade Sverige ändå ut militär utrustning för strid till bland annat Storbritannien. Det gjorde vi samtidigt som det satt en sakkunnig från Miljöpartiet i Försvarsdepartementet. Jag säger bara detta för att konstatera att inte alla behöver tänka på samma sätt även om vi ingår i samma partier.

Anf. 174 JAKOP DALUNDE (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiet stod bakom den ursprungliga intentionen i den svenska insatsen i Afghanistan. Vi tyckte att det var bra att man hade en ambition att verka fredsfrämjande. Däremot hade vi en hel del synpunkter på hur insatsen kom att utvecklas och alltmer bli en del av den breda amerikanska ansträngningen i kriget mot terrorismen. Likväl stod Miljöpartiet bakom insatsen i Libyen.

När det gäller Irak utesluter jag inte på något sätt att detta parallella scenario hade innefattat någon form av militär komponent eller intervention. Däremot råder det väl ganska lite tvivel om att utfallet av den väg som USA valde är ett monumentalt misslyckande. Sedan är det inte så att jag sitter på någon mirakellösning, att jag här och nu skulle kunna ställa mig och säga att det borde ha gått till exakt så och så. Men om det hade funnits en något bredare ansats än det amerikanska agerandet tror jag att utgången blivit en annan.

Om de enorma summor pengar som har använts i den amerikanska invasionen – kriget, ockupationen – av Irak i stället hade investerats i humanitära insatser och stöd till oppositionella i olika typer av demokratifrämjande åtgärder är det väl inte helt osannolikt att det hade gått att bidra till demokrati och mänskliga rättigheter i Irak utan den storskaliga invasion och ockupation som USA genomförde.

Anf. 175 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag tycker mig ändå någonstans spåra att Jakop Dalunde inte känner sig helt övertygad om att världen blev sämre än vad den annars hade varit i och med att USA och koalitionen ingrep i Irak. Det var väl egentligen bara det som var syftet med mina frågor. Det handlar om att förstå att det nog är intellektuellt hederligt att skapa osäkerhet kring vilka olika scenarier som uppstår eller inte uppstår.

En sak som jag också tycker är viktig att komma ihåg är att det inte bara handlar om hurdan utvecklingen blev eller hade blivit i de här länderna beroende på om det blivit en insats eller inte. 90-talet och det som gått av 2000-talet har så här långt varit en tid då de insatser som gjorts till exempel i Irak och Afghanistan fått vad man kan kalla allmänpreventiva effekter. Det finns naturligtvis en lång rad skurkar runt om i världen som ser vad som händer – att Saddam Hussein, Muammar Gaddafi och talibannerna störtas – och förstår att man inte kan tillåta sig vad som helst. Denna allmänpreventiva betydelse har givetvis också funnits.

Sedan kan man också, fru talman, fundera på vilka möjligheter man har att med inkom civila insatser utveckla välfärden, tryggheten, sjukvården och skolan i ett land som styrs av talibaner, vilket var fallet i Afghanistan på den här tiden. Var det ens möjligt att komma in med de verktygen och hjälpa det afghanska folket under detta auktoritära styre?

Anf. 176 JAKOP DALUNDE (MP) replik:

Fru talman! Jag lever inte under några illusioner om att de tänkbara parallella scenarier som bygger på förutsättningen att USA inte hade gjort den intervention man gjorde skulle vara något slags grön utopi där alla håller händer och sjunger *Kumbaya*. Så är inte fallet.

Däremot har jag svårt att tänka mig något värre scenario än det som faktiskt utspelade sig. Ledamoten Widman är nog ganska ensam i sin bild att detta var ett av de bättre tänkbara scenarierna. Jag tror att de flesta inom den militäranalytiska sfären är tämligen överens om att detta var ett ganska stort misslyckande, inte minst hur man efter invasionen upplöste Bathpartiet och gjorde stora delar av militären arbetslös, vilket sedan kom att bli en ganska stor del av grogrunden till det vi ser just nu. Det gjordes många misstag under den amerikanska insatsen i Irak. Det gäller inte bara själva interventionen som sådan, utan både hur den gjordes och hur den uppföljdes.

Anf. 177 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Sommaren 2014, när Islamiska staten gick in och tog över Mosul, blev det alldeles uppenbart för mig och väldigt många andra, om det inte varit det dessförinnan, att det är en absolut nödvändighet att de frontlinjer som sträcker sig hela vägen från Khanaqin i östra Irak bort till Kobane i norra Syrien, en sträcka på ungefär 140 mil, skyddas från Islamiska statens attacker. Bakom de frontlinjerna, i de kurdiskdominerade områdena, befinner sig nämligen i stort sett alla flyktingar som har rensats ut av shiamuslimska och sunnimuslimska extremister, olika etniska extremgrupper och annat under de här krigen. Där bakom trängs flyktingarna: assyrier, syrianer, kaldéer, turkmener, araber, kurder, sunniter, shiiter, shabaker, yazidier och så vidare. Det är det enkla skälet till att dessa frontlinjer måste skyddas. De små skärvor som återstår av mångfalden och mosaiken av etniska och religiösa befolkningsgrupper i Mellanöstern, de som ännu inte har dödats, emigrerat eller tvångsassimilerats, sitter och trycker i dessa flyktingläger, fullständigt livrädda.

Kurderna har försvarat dessa frontlinjer med i huvudsak lätta vapen mot Islamiska staten, som på sina ställen har attackerat med tunga vapen som man tagit från Iraks armé. Att militärt skydda dessa frontlinjer från luften genom koalitionen flygattacker är mycket viktigt. Det var det som räddade Makhmur och i förlängningen Erbil från att attackeras i augusti 2014. Men man måste också vara beredd att ge ett större militärt stöd för att de styrkor som finns på marken ska kunna skydda dessa fronter och nu också skära av området runt Mosul.

Varför är detta viktigt? Jo, dels för att Islamiska staten annars skulle begå ett folk mord mot de människor som har flytt, dels för att vi måste lära oss av vad som hände när Islamiska staten ryckte fram. På de platser där man kunde försvara befolkningen militärt skedde inget folk mord. På de platser där man inte kunde försvara befolkningen militärt blev människor fördrivna, halshuggna eller hängda. Där såldes flickor som slavar. Där plågades människor. Där hivades man i dag ut homosexuella med ögonbindlar från femte våningen i hus ned på gatan. Där har man nu börjat döda barn som har Downs syndrom. Om inte detta fullständiga monstervälde kan stoppas från att breda ut sig och om vi inte kan stoppa denna ideologi och

denna systematiska hjärntvätt, som pågår även i våra förorter, från att breda ut sig, då kommer den här världen att bli en betydligt farligare plats.

Vi har redan sett vad som har hänt i våra länder, i Paris, i Köpenhamn och på andra håll. Det är klart att det är en civilisatorisk kamp att besegra Islamiska staten i Syrien, i Irak och i Kurdistan.

Jag noterar, fru talman, att när jag i augusti 2014 sa exakt det jag säger nu var jag alldeles ensam i det här huset. Sedan blev det helt plötsligt regeringens politik att ställa upp lite grann.

Nu har det kommit förfrågningar från USA och Frankrike, och nu har det kommit FN-uppmaningar att göra mer. Och snart hoppas jag att Sverige kan ge ett större militärt stöd som också innefattar ammunition och vapen till de här styrkorna som försvarar miljoner civila, varav många är flyktingar, från detta barbariska hot mot vår civilisation som vi nu ser.

I detta anförande instämde Allan Widman (L).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 december.)

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i norra Irak*

§ 15 Rovdjurspolitikens inriktning

*Rovdjurspolitikens
inriktning*

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16: MJU12
Rovdjurspolitikens inriktning
föredrogs.

Anf. 178 ISAK FROM (S):

Fru talman! Varför står vi då här i kväll? Vad är det för mening med den här debatten? Kan det vara så att de borgerliga tänker ta några lätta poäng? Sverigedemokraterna kanske tycker att vargfrågan är en lämplig fråga att bredda sin politik med. Det kanske är så att nu kan man ge sig på både invandrare och vargar.

Fru talman! Vi står nog här egentligen för att politiken, oavsett regering, har misslyckats med att skapa en tillförsikt och framtidstro på landsbygden. Skolor läggs ned, fabriker flyttar, det är dåliga vägar, tågen går inte. Vem ska vi skylla det här på? Jag tycker att det är vi politiker som ska ta ansvar för det. Rovdjuren har väldigt lite att göra med de stora utmaningar som landsbygden står inför. Men det är nog egentligen en annan fråga som vi kommer att diskutera i morgon.

Fru talman! Politik är som tråkigast när det handlar om att skapa konflikter i syfte att vinna väljare och när det inte har något som helst syfte att ge som resultat att göra skillnad på riktigt.

Som vanligt är det vargen som rör upp känslorna mest, trots att också andra rovdjur orsakar skador för enskilda och trots att samtliga rovdjur de senaste 20 åren har vuxit från hotade till att i dag ha gynnsam bevarandestatus. Det är någonting som vi ska vara väldigt stolta över.

Vargen kanske är det rovdjur som har vuxit snabbast de senaste åren. Det kanske också är därför som vargen rör upp känslorna mest.

Vad vi och den här regeringen har åstadkommit, som den borgerliga regeringen misslyckades med, är att vi fått till en jakt på varg som vi hop-

pas ska skapa balans mellan människors verksamhet och vår vilja att bevara den biologiska mångfalden även när det gäller rovdjuren – även för framtida generationer. Människor och varg ska kunna leva tillsammans i samma land. Det är därför viktigt att vi gör allt på alla plan för att det ska fungera så bra som möjligt.

Om vi inte utformar vår politik och våra jaktbeslut på rätt sätt kommer vi aldrig att blidka EU-kommissionen. Förstår man inte hur den svenska lagstiftningen och det svenska regelverket fungerar kommer vi aldrig att få acceptans för det vi beslutar.

Vi vill få till ett hållbart juridiskt system som ger våra myndigheter möjlighet att sköta en ansvarsfull förvaltning av våra rovdjur i lugn och ro. Vi har i dag en stark vargstam – gynnsam bevarandestatus, som det heter. Det visar de utredningar som regeringen har beställt av Naturvårdsverket.

Vi har i dag en jaktlagstiftning som ger möjlighet till licensjakt och skyddsjakt. Det är vårt sätt i Sverige att bedriva det här i ordning och reda så att vi vet vad som händer. Länsstyrelserna beslutar om licensjakt på varg och om och när det är möjligt även på andra rovdjur. Det vill vi inte ändra på.

Det vi tar upp i vår reservation är viktigt och något som varje regering, oavsett färg, måste ta hänsyn till.

Trots liggande lagstiftning inhyllades fjolårets jakt av förvaltningsdomstolen i Karlstad. Sedan lyftes inhyllningen av kammarrätten i Göteborg. Frågan prövas just nu, det som gäller talerätten, av Högsta förvaltningsdomstolen.

Oavsett vilket beslut Högsta förvaltningsdomstolen tar måste varje ansvarsfull regering ha en beredskap för vad som händer. Vad händer annars när en varg, ett lodjur eller en björn angriper en renjord eller går in i en fårhage, där rensköterna eller fårägarna begär en skyddsjakt? Hur ska vi kunna veta att vårt system fungerar om vi inte har en beredskap för Högsta förvaltningsdomstolens utslag? Vi vet inte vad det kommer att bli. Jag tror inte att ni heller vet det. Men det är rimligt att en regering har beredskap. Det är väl något som borgerliga ledamöter glömmer ibland.

Man glömmer också att genom det svenska medlemskapet i EU har regeringen också ett ansvar att inom ramen för den beslutade rovdjurspolitiken förhålla sig till EU-rätten. Vi i Sverige försöker nu öka kunskapen i EU om den svenska modellen för viltförvaltningen med licensjakten som grundpelare. Jag är inte helt säker på att EU-kommissionen att nöja sig med det svar som regeringen skickade in i augusti. Men vår uppfattning är att den svenska modellen för viltförvaltning väl uppfyller art- och habitatdirektivets krav. Men om nu kommissionen har en annan uppfattning måste regeringen också ha en beredskap för det.

Fru talman! Det tillkännagivande som vi debatterar i dag är kortsiktigt och populistiskt. Mot den bakgrunden ställer vi oss väldigt tveksamma till det. Vi kan inte heller se vad regeringen skulle kunna vidta för åtgärder med anledning av detta. Vi motsätter oss därmed det här initiativet och avstyrker förslaget i dess helhet, för det är ingenting annat än ett populistiskt, kortsiktigt sätt att försöka vinna några röster ute i landsbygden. Men den här frågan berör så många fler.

(Applåder)

Anf. 179 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Vi är här i dag för att återigen diskutera och debattera rovdjurspolitiken, framför allt vargen. Vargen var för några decennier sedan utrotad i Sverige. På några få decennier har den återkommit, återhämtat sig och är i dag i Sverige för att stanna.

Återhämtningen är förstas tecken på att vi får ett rikare djurliv. Men det innebär också utmaningar för människor i berörda bygder. Vi anser att både människor och rovdjur ska kunna leva i Sverige. Därför är det väldigt viktigt att vi på alla plan ser till att det fungerar så bra som möjligt, och vi måste ha en politik som värnar både människa och djur.

Vargen är väldigt sårbar. Enligt Artdatabankens rödlista är den betraktad som sårbar. Den omfattas också av EU:s art- och habitatdirektiv. De vargar vi nu har i Sverige härstammar från fem stycken individer. Det är således en väldigt liten genetisk bas att stå på. Det finns ytterligare två individer som har kommit in i Sverige, men de har ännu inte kunnat ge stammen sina gener. Vi har alltså ett väldigt litet genetiskt utbyte.

I och med att vargen omfattas av art- och habitatdirektivet och är sårbar är det väldigt viktigt att den förvaltas på ett hållbart sätt. Vi har både svenska regler och EU-regler att förhålla oss till.

Nu har riksdagens fem borgerliga partier – Liberalerna, Moderaterna, Centern, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna – gått samman om ett tillkännagivande för att berätta för regeringen att de anser att regeringen ska följa den nu gällande rovdjurspolitiken, trots att vi i beredningen av ärendet har kommit fram till att regeringen gör just det. Man följer rovdjurspolitiken, och man har heller inte fattat något beslut om en förändring av den nu gällande ordningen.

Det här är alltså ett tillkännagivande i förebyggande syfte. Jag tycker att det är väldigt märkligt att ni tycker att vi ska ta oss tid till detta. Man kan bli frågande för mindre. Ska vi alltså ha den här ordningen? Ska man bakbinda regeringen när det gäller att fatta framtida beslut för att man eventuellt tror att det snart kommer att bli ett annat beslut – för det har man läst i någon intresseorganisations medlemstidning? Nej, jag tycker inte det. Jag vill å det bestämdaste avvisa utskottsinitiativet och i stället yrka bifall till vår och Socialdemokraternas reservation.

Jag vet att det inte är problemfritt med den av riksdagen beslutade rovdjurspolitiken. Varken den förra ordningen, före 2013, eller den nya är problemfri. Just nu har vi två överträdelseärenden i EU. Det är ett som handlar om den svenska vargpolitiken och Sveriges skyldigheter enligt art- och habitatdirektivet, och det är ett som handlar om just det vi pratar om i dag: tillgång till rättslig prövning.

Enligt nuvarande bestämmelser i jaktförordningen får länsstyrelsens beslut om skyddsjakt och licensjakt efter stora rovdjur endast överklagas till Naturvårdsverket. Men Naturvårdsverkets beslut får inte överklagas. Det innebär alltså att enligt nu gällande jaktförordning är Naturvårdsverket sista instans i alla de ärendena. Det har visat sig vara juridiskt tveksamt, och EU-kommissionen anser att jaktbeslut ska kunna överklagas till domstol. Det är alltså ett faktum att ett beslut om jakt som fattats av länsstyrelserna och som inte får överprövas i nationell domstol strider mot EU-rätten.

Kommissionen har därför tydliggjort för Sverige att det är fel om beslut om jakt efter rovdjur inte kan prövas av domstol. I och med det påtalande

som kommissionen har gjort har regeringen låtit utreda frågan. Resultatet av utredningen, som lämnades tidigare i höst, visade just detta. Den nuvarande ordningen är inte förenlig med EU-rättsliga principer och är inte rättssäker.

Nu tror jag att alla är betjänta av att man täpper till eventuella luckor och gråzoner så fort som möjligt. Och det blev en ganska skyndsam process när det gäller remissinstanser. Det var 31 remissinstanser som tillfrågades och svarade. 7 av dessa var negativa. 17 var positiva och ansåg att det här är helt rätt och riktigt att göra.

Jag undrar vad de fem borgerliga partierna vill uppnå med ett tillkännagivande förutom lite uppmärksamhet i medier? Vill ni inte att Sverige ska ha rättssäkra processer? Ska vi inte följa EU-rätt? Tydligen inte. I stället ska vi bakbinda regeringen till att anpassa sig till rådande omständigheter. Jag tror inte att det gynnar vare sig rovdjurspolitiken eller acceptansen för våra stora rovdjur.

Vore det inte bättre om vi i stället för att hålla på med det här satte oss ned och försökte lösa frågorna? Hur kan vi få en större invandring av vargar, så att vi får en större genetisk pool och en säkrare stam? Hur ska vi lösa frågan om förebyggande åtgärder, så att vi kan leva sida vid sida? Hur ska vi skapa tilltro i stället för splittring?

(Applåder)

Anf. 180 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det här är det stolligaste betänkandet jag debatterar i år – ja, kanske det stolligaste betänkandet jag har debatterat under hela min tid i riksdagen. Det är lika bra att säga det från början, så att ni som lyssnar på det här förstår vilken nivå som den politiska processen kan röra sig på ibland. Jag ska nu förklara varför jag säger som jag säger.

De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna hänvisar till en promemoria som finns på regeringens hemsida. Av den promemorian drar de slutsatsen att det här kan leda till någonting som ”riskerar att äventyra intentionerna bakom den rovdjurspolitik som riksdagen har beslutat”.

De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna är oroliga över att beslut om skydds- och licensjakt åter ska kunna behandlas i domstol. I domstol råder det långa handläggningstider, konstaterar man. Märk väl att regeringen inte har lagt fram något förslag! Det finns inget förslag att förhålla sig till. Det finns en promemoria. Det finns artiklar i tidningar. Men det finns inget förslag från regeringen. Men de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna kräver minsann att regeringen inte ska lägga fram ett förslag om att beslut om licensjakt ska kunna överklagas.

Den nuvarande ordningen är sådan att Naturvårdsverket kan delegera beslut till länsstyrelserna om licensjakt. Efter att de borgerliga partierna 2013 ändrade i instansordningen kan man inte längre överklaga besluten om skydds- och licensjakt till domstol. Vi i Vänsterpartiet röstade då emot det förslaget, eftersom vi tycker att det är en god princip i en rättsstat att beslut ska kunna överklagas till domstol. För det tycker vi att vi har ett ganska gott stöd i internationell rätt och i de konventioner som Sverige har biträtt.

De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna klagat på långa handläggningstider i våra domstolar. Ja, men är det inte det vi ska ändra på i så fall? Och med den budget som nu ska klubbas igenom, som ni för

övrigt tänker rösta emot, får Sveriges domstolar ett viktigt tillskott på ungefär 40–50 miljoner kronor redan nästa år just för att kunna korta handläggningstider och bedriva ett mer effektivt arbete. Är inte det bra? Är det inte den vägen som vi ska gå?

Framför allt är det så här: Med det här förslaget vill de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna att regeringen ska hindras att lägga fram förslag som inte passar dem själva. Vad är det för syn på demokrati? Det vore som att vi i riksdagen skulle besluta om att Ulf Berg från Moderaterna inte får väcka motioner om poliser på landsbygden, om att man ska arbeta efter 67 år eller om bärplockning. På samma sätt som Ulf Berg måste kunna få göra det har regeringen rätt att lägga fram förslag. Det står i vår grundlag, i regeringsformen och i riksdagsordningen. Där står det att både regeringen och riksdagsledamöter har rätt att lägga fram förslag för prövning i riksdagen. När dessa förslag sedan är presenterade tar vi ställning till dem men inte innan.

Jag vill fråga Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna: Varför går ni emot vår grundlag? Varför ska man förhindras att lägga fram förslag för prövning i Sveriges riksdag?

Förfarandet att stoppa regeringen redan innan den har agerat har vi tyvärr sett ett par gånger förut i kammaren. Det brukar kallas för negativa tillkännagivanden. Det tycker jag är ett oskick. Ja, det är stolligheter, och det är i strid med grundlagen.

Det här ärendet, kära meddebattörer, kallas för rovdjurspolitikens inriktning. Jag önskar verkligen att det var det som vi kunde diskutera här, för det behövs så väl. Men det är det inte. I stället måste alla vi ledamöter och även personalen i miljö- och jordbruksutskottet lägga timmar på det här arbetet, som inte är någonting annat än plakatpolitik från de borgerliga partierna.

Det här förslaget för varken rovdjurspolitiken framåt eller gör den mer hållbar. Framför allt ökar det inte rättssäkerheten i Sverige – tvärtom.

Jag yrkar avslag på detta förslag och bifall till Vänsterpartiets reservation 2.
(Applåder)

Anf. 181 ULF BERG (M):

Fru talman! Det här kommer att bli en betydligt intressantare debatt än vad jag kunde tro. Varför har vi väckt detta ärende? Jo, just av demokratiska skäl. Det är viktigt att regeringen inser att det är Sveriges riksdag som avgör och bestämmer i slutändan.

Här försöker S, MP och V ta billiga, populistiska poäng och lägga ut rökridåer. Jag tar gärna debatten om demokratin. En regering och en statsminister sitter faktiskt så länge denna kammare tycker att det är lämpligt.

Det är precis det som är frågan. År 2013 antogs nämligen en proposition från alliansregeringen, och det är det som är grunden till detta ärende. Sedan ändrade alliansregeringen även i en förordning eftersom det i praktiken var så att besluten i många fall inte fungerade.

Jens Holm bor kanske inte på landsbygden och berörs på ort och ställe. Men vi har exemplet från Junsele, där rennäringsen hade enormt stora problem med ett vargpar och där man beslutade om skydds jakt. Detta beslut överklagades, fastnade i domstol och avgjordes ett år senare, och då hade man lyckats fatta ytterligare ett skydds jaktbeslut. I dag tror väl de flesta

att dessa vargar inte längre finns, men det har tyvärr inte reglerats på ett lagligt sätt.

Det här är bara ett enda exempel på varför man måste ha en ordning som fungerar i praktiken, för när det gäller skydds jakt säger det sig självt att det måste vara en viss skyndsamhet i ärendehandläggningen. Detta tycker jag att man har fått till.

Jag tycker också att man ska ha respekt för det pågående rättsförfarandet. Nu ligger det ett ärende i Högsta förvaltningsdomstolen för avgörande. Jag tänker hellre lyssna till det först och sedan, beroende på utfallet i Högsta förvaltningsdomstolen, kommer vi att vidta mått och steg.

Det kan hända att juristerna under alliansregeringens tid gjorde en korrekt bedömning att så här kan man göra. Det är ändå intressant att Högsta förvaltningsdomstolen har hållit på i snart ett år med ärendet, så det är väl inte så hiskeligt enkelt. Det vet vi lagstiftare. Ibland måste det till några prejudikat för att vi ska kunna se om rågången i lagstiftningen hamnar där vi beslutsfattare vill ha den.

Det är ju inte så att vi har läst detta i någon jaktidskrift, som jag förstod det på Emma Nohrén. Vi ska väl ha lite respekt för interpellationsdebatten och svar som har erhållits i riksdagen, och där har man sagt att man skyndsamt vill göra förändringar eftersom man också ville träffa den beslutade jakten som ska ske i början på nästa år.

Det var därför det var så bråttom. Man hade ju nästan inte tid för någon remisstid i ärendet. Nu försöker man från S, V och MP lägga ut en dimridå och säga att det är vi som ser spöken mitt på ljusa dagen. Nej. Vi är fullständigt övertygade om att regeringen hade en helt annan agenda. Hade man då gått vidare hade man definitivt brutit mot de beslut som finns i riksdagen. Vi har ju också ett tillkännagivande från förra året om att just den här politiken ska ligga fast.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att visa respekt för de människor som drabbas av vargen på nära håll. Det här är på många ställen en icke-fråga. Om man pratar med dem som bor i Falun, Borlänge och andra städer så är det här många gånger en icke-fråga även i mitt hemlän Dalarna. Men för den som får sina får eller hästar rivna, eller, som i Gävle, om du rastar din hund i trädgården och vargen kommer och tar hunden eller tamkatten, vilket det också händer att vargen gör, är det klart att det uppfattas som ett problem. Och då måste man också kunna ha en snabb beslutsprocess när det gäller skydds jakt.

Därför hoppas jag att den nuvarande ordningen kan fortsätta gälla. Skulle Högsta förvaltningsdomstolen komma fram till ett annat beslut än juristerna hos den tidigare alliansregeringen får vi laga efter läge då. Men då måste vi definitivt ha en betydligt mer skyndsamt process än tidigare, och det kan man lösa på olika sätt.

Frågan är alltså betydligt allvarligare. Att vi har väckt det här initiativet är för att vi verkligen ska slå fast att riksdagens beslut gäller. Det var som någon sa: Riksdagen får den makt som den tar sig. Jag tycker att det är väldigt viktigt av demokratiska skäl att vi ser till att också riksdagens beslut respekteras av sittande regering.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 182 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Ulf Berg försöker göra det här till en fråga där vissa personers röster ska väga tyngre än andras, där det bara är de som bor på landsbygden som ska förstå den här saken.

Jag är själv från landsbygden, från Matfors utanför Sundsvall. Jag förstår mycket väl hur det är att leva på en plats där man lägger ned samhällsservice, där busslinjer dras in och där arbetslösheten breder ut sig. Jag tror nämligen att det är det som är det stora problemet för många som bor på landsbygden: Man känner att samhället har monterats ned.

Det är det vi har sett under de åtta åren av borgerligt styre med ensidiga nedskärningar i offentlig service för att man ska finansiera skattesänkningar. Vi kan också se att det är just människor i storstäder som har fått mer pengar i plånboken av den borgerliga regeringens politik.

När det gäller det konkreta ärendet tycker jag att det är ganska viktigt att vi i den här kammaren håller oss till det som gäller. Det står ju i regeringsformens 4 kap. 4 § att både regeringen och vi riksdagsledamöter har rätt att lägga fram förslag för prövning i riksdagen. När de förslagen väl finns där förhåller vi oss till det.

Jag skulle vilja fråga Ulf Berg hur han skulle se på om vi fick en majoritet i den här kammaren som krävde att Ulf Berg inte får lägga fram motioner om bärplockning eller om att man ska få arbeta till efter 67 år.

Anf. 183 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Det är väl inte riktigt den frågan som vi diskuterar. Vi diskuterar ett utskottsinitiativ och inte frågan om att tysta vissa ledamöter. Jens Holm har full frihet att stå här och debattera och vara av en helt annan uppfattning än Alliansen i den här frågan. Det är det som är demokrati.

Jag skulle egentligen vilja formulera frågan så här till Jens Holm. Det finns två beslut i denna kammare som regeringen helt uppenbart struntar i. Dels är det ministrar som har sagt att man vill göra om det här, dels tillsätter man en utredning. Det är inte bara någon promemoria, utan man tillsätter en utredning för att göra en analys. Den utredningens resultat hin- ner så knappt ut och vända för ett remissförfarande. Är det rättssäkert och bra?

Regeringen måste väl ha haft en baktanke att komma åt den beslutade licensjakten, som ska träda i kraft i början av nästa år, genom att ändra i en förordning. Den förordningen äger också regeringen. Men det finns maktmedel även för Sveriges riksdag att ta fram i de fallen, vilket bland annat har hänt i FRA-debatten då riksdagen talade om för regeringen vad som gällde. Då var det Jens Holms parti med flera som konstaterade att förordningsrätten skulle finnas i riksdagen och inte hos regeringen.

Det finns olika delar som kan återopas om regeringen inte lyssnar på Sveriges riksdag. Det är väl ändå här inne som det ska avgöras hur beslut fattas. Vi lever ju i en demokrati. Men vad jag förstår är det enligt Jens Holms uppfattning av demokrati bara när det passar Vänsterns syften.

Anf. 184 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag är inte helt säker på att jag uttryckte mig tillräckligt tydligt för Ulf Berg. Jag tar en vända till.

Här i kammaren säger man det man vill. Det är självklart. Det fina är att vi alla har samma rätt att lägga fram förslag. Men vi borde också respektera grundlagen och ge regeringen rätten att lägga fram sina förslag. Sedan förhåller vi oss till dem, väcker motioner och röstar för dem eller röstar mot dem. Det är den ordningen vi har.

Ni lägger fram ett förslag där ni säger att regeringen inte får lägga fram ett förslag som går emot er politik. Jag undrar vad det är för syn på demokrati. Vad är ni egentligen ute efter?

Ulf Berg säger själv att ni ska laga efter läglighet, att det är viktigt att följa demokratins regler och så vidare. Men om ni ska laga efter läglighet är det väl bättre att vänta på en proposition från regeringen och sedan väcka motioner.

Ni är upprörda över att överklagandeförfarandet tar lång tid i våra förvaltningsdomstolar. Jag håller med om det. Ett år i Junseleffallet är inte okej. Det är därför vi för första gången på länge lägger till mer pengar till anslaget Sveriges Domstolar så att domstolarna ska kunna göra ett bättre och mer effektivt arbete. Är det inte så man ska göra, Ulf Berg, i en demokrati?

Det finns fungerande strukturer, men om vi märker att det går lite sakta kanske de behöver lite mer resurser. Varför går ni mot den politiken?

Anf. 185 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna till detta. I betänkandets lilla ruta på s. 5 står det att ”utskottet anfört om att regeringen bör fullfölja intentionerna”. Det är inget annat än gult kort till regeringen. Om regeringen tänker lägga fram ett förslag som går emot Sveriges riksdag är risken stor att kortet byter färg till rött. Det är vad det här är fråga om.

Vi kan inte neka regeringen att lägga fram förslag. Det står inte här. Jag har inte läst det så. Det här är ett vänligt påpekande för regeringen: Hallå! Det finns en annan majoritet i Sveriges riksdag. Det vore oerhört klädsamt om Sveriges regering också kunde lyssna till den majoriteten. Det är inte svårare än så.

Det här är en betydligt viktigare fråga för dem som drabbas och lever med problemen. Det är absolut inte roligt att varg springer in på förskolor och gårdar, och det är inte roligt med ständiga angrepp mot tamboskap. Sveriges riksdag har gett länsstyrelser möjligheten att besluta om skydds-jakt. Då finns det en mening med beslutet, nämligen att skydds-jakt också ska genomföras. Som jag har sagt tidigare ska frågan inte fastna i en byråkratisk process i rättsväsendet. När utslaget från Högsta förvaltningsdomstolen kommer får vi diskutera det.

Jag tycker också att vi ska nyansera frågan om EU och Bryssel. Där finns faktiskt ett förslag att flytta vargen från bilaga 4 till bilaga 5, och då blir vargen förvaltningsbar i varje land. Då är diskussionen snart borta.

Anf. 186 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Det är bra att Ulf Berg läser jakttidningar. Det är vi fler som gör. Vi läste jakttidningar 2012, 2013, 2014 och även 2015 när den politik som lades fast i kammaren var en del i att jakten inhiberades 2012, 2013, 2014 och även 2015.

Är det inte rimligt att en regering bereder sina ärenden kanske lite bättre än den borgerliga regeringen gjorde? Man ändrade faktiskt flera gånger i jaktlagen både inför 2012, vilket gjorde att jakten inhiberades, och efter rovdjurspropositionen, vilket gjorde att överklagandeförfarandet ändrades. Ändå kunde en förvaltningsdomstol inhibera jakten.

Är det inte rimligt att en ansvarsfull regering faktiskt har en beredskap för vad som ska komma? Ska vi sitta här och titta på, och sedan kommer det ett beslut från Högsta förvaltningsdomstolen men regeringen vet inte vad som ska göras? Det kan bli tre beslut.

Högsta förvaltningsdomstolen kan faktiskt begära in en förhandsprövning från EU-domstolen. Vad gör man då? Man kan avskriva ärendet. Då händer inte speciellt mycket. Eller man kan faktiskt säga det Förvaltningsrätten i Karlstad sa, nämligen att det är rätt och riktigt att regeringen måste ändra beslutet.

Vi kan inte sitta utan beredskap under tiden utan vi måste veta vad vi ska göra.

Anf. 187 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Mycket riktigt instämmer jag i Isak Froms beskrivning av hur det var inledningsvis under Alliansens tid. Det var ett stort problem som regeringen ärvde av den dåvarande S-regeringen, som inte hade fått en bra regel på plats. Sedan var det lite fram och tillbaka med överklaganden, inhibitioner och liknande.

Men 2013 kom en väl genomarbetad proposition som antogs av Sveriges riksdag. Sedan lät man berörda myndigheter jobba i lugn och ro. Det resulterade i ett beslut hösten 2014 för att sedan i början av detta år bli en licensjakt. Detta överklagades.

Jag är boende i Dalarna. Där fick de klagande rätt, och Naturvårdsverket strök jakten. Sedan hann länsstyrelsen formulera en ny ansökan, och den gick igenom.

Det är intressant att det juridiska läget är precis som Isak From säger, nämligen att förvaltningsrätten stoppade jakten, kammarrätten släppte på och, vilket var intressant, Högsta förvaltningsdomstolen tog upp ett enda ärende som berörde ett revir där jakten redan var avslutad. Det blev inte någon diskussion om huruvida jakten skulle stoppas eller inte.

Ibland har man fel, herr talman. Jag ska erkänna att efter den i mitt tycke framgångsrika licensjakten 2015 sa jag att vi nu slipper hålla på med vargfrågan var och varannan dag i Sveriges riksdag. Jag erkänner att jag hade fel. Det beror på att den nuvarande regeringen började ratta i de gällande reglerna och fick upp frågan på bordet igen. Både vargen och acceptansen hade mått bra om vi hade kunnat gå in i ett normalläge.

Anf. 188 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Är det inte så, Ulf Berg, att tillkännagivandet är en del i Moderaternas nu tydliga strävan att söka konflikt i landsbygdsfrågorna? Moderaterna går, som bekant, till frontalangrepp mot allt som har med utjämning av skillnader att göra. Vår socialdemokratiska politik utgår från att utjämna de skillnader som finns.

Moderaterna vill ibland lyfta fram att vargen har en stark ställning och att den biologiska mångfalden ska värnas. Är det inte så att det är rimligt

att Sörmland och Dalarna faktiskt avlastar Värmland lite när det gäller rovdjurstrycket? Är det inte rimligt att varje sittande regering har en beredskap utifrån de eventuella beslut som kan komma från Högsta förvaltningsdomstolen?

Hur många vargar ska man ha i Dalarna? Ulf Berg får gärna inför Sveriges riksdag svara på frågan hur många vargar han tycker att man ska ha i Dalarna och Sörmland. Är det till exempel rimligt att man ska avlasta Värmland lite när det gäller förvaltningstryck? Är det rimligt att varje regering ska ha den handlingsfrihet man har att utifrån eventuella beslut faktiskt ha en handlingsplan för hur man ska möta detta?

Anf. 189 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Jag tror inte att jag ska säga exakt hur många vargar det ska vara i Dalarna. Däremot står jag helt bakom att den gynnsamma bevarandestatusen är 170–270 vargar.

Sedan är jag den första att tro att vi får färre problem ju större geografisk yta vi kan sprida ut vargarna på. Nu kommer det en utredning i mitten av mars, tror jag – eller det kanske till och med är i dag – om det här med rovviltstängsel och liknande och hur effektivt det är. Det kanske är så att man måste se till att stängslen kommer först och vargen sedan, för att undvika problemen. Man kanske måste fundera lite över var det kan finnas marker där det är lämpligt att vargen finns etablerad.

Som vi har haft det så här långt fungerar det nämligen inte bra, och det tror jag att även Isak From är överens med mig om. Då tror jag att man måste tänka lite utanför boxen. Om nu Sveriges riksdag har bestämt att det ska finnas ett visst antal vargar måste vi också se till att det fungerar så bra som möjligt.

Det finns nog all anledning att återkomma till de här reglerna. I fredags hade vi en interpellationsdebatt om hur fårägare kan hamna i bekymmer och helt plötsligt bli brottsmisstänkta därför att vargen har tagit sig in. Det där måste ju också klaras ut; jag tycker nog att en djurägares skyldighet är att hålla djuren innanför staketet och se till att de mår bra, och sedan kanske staten får hålla reda på sina djur. Vargen är ju ett statens djur.

Jag tror dock att vi är överens om att mycket måste göras för att vi ska få det här att fungera i praktiken.

Anf. 190 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Man slutar aldrig att förundras över turerna kring beslutsprocesserna vad gäller jaktbeslut.

Sverigedemokraterna tycker att det är märkligt att regeringen har aktualiserat att återgå till att överprövning ska ske i förvaltningsdomstol och inte som i dag på Naturvårdsverket när Högsta förvaltningsdomstolen ännu inte har prövat klart frågan. Vi vet ju inte när svaret kommer, och det är ovisst åt vilket håll det lutar. Det förstår nog alla som är införstådda med det här.

Oavsett utgången i Högsta förvaltningsdomstolen måste dock denna fråga nå en lösning. Att återgå till samma beslutsprocess som tidigare, med överklaganden och utebliven vargjakt, är ogörligt och otänkbart om vi ska få någon effektivitet i den här förvaltningen. Det ödelägger ju all form av förvaltning. Skulle det ändå visa sig att det strider mot EU-rätten, ja, då måste andra lösningar diskuteras. Så är det ju – finns det ett problem måste

lösningar diskuteras, och dit hoppas jag vi kommer oavsett vilket utslag det blir.

Att återgå till ett system som tre år i rad mer eller mindre omöjliggjorde vargjakt tycker jag dock vore ett stort fiasko. Dagens system, där länsstyrelsens beslut överklagas till Naturvårdsverket och där processen kan skötas på ett rättssäkert och effektivt sätt, får helt enkelt inte ersättas med det gamla systemet där besluten fastnade i alltför långa domstolsprocesser. I det gamla systemet kom det slutliga avgörandet långt efter att den föreslagna jakttiden hade gått ut. I praktiken betydde det stopp för all vargjakt, och i praktiken kommer det att betyda att det inte blir någon jakt det året.

Som vi hörde vid informationen i utskottet tycks också regeringens eget departement försvara förhållandet och försvårandet av att möjliggöra ett jaktbeslut genom att man inte direkt problematiserar de ständiga fördröjningarna. I stället menar man att behovet av jakt ju är inaktuellt när jaktsäsongen är över. När beslutet var klart fanns alltså inget jaktbehov eftersom tiden var ute. Det är också ett sätt att resonera.

Naturvårdsverkets nyligen offentliggjorda utredning *Analys och redovisning av hur socioekonomin påverkas av en vargpopulation som har gynnsam bevarandestatus i Sverige* är sannerligen verklighetsförankrad i allra högsta grad – i varje fall mot bakgrund av den verklighet Naturvårdsverkets utredare tycks utgå ifrån. Här menar man att ingen omfattande ekonomisk påverkan från varg finns på verksamheter och näringar. Hundar, inställda jakter, obetald arbetstid, stängsling, röjning under tråd med mera – det är ganska mycket som påverkas. Det handlar om såväl tid och ekonomi som livskvalitet.

Verkligheten är ju att människor uttrycker oro och besvikelse över försämrad livskvalitet. Det vet alla vi som bor i de här trakterna. Man känner oro för sina tamdjurs och jakthundars, och även sina barns, säkerhet ute i de revirtäta länen. Det kan handla om barn som står ute i mörkret och väntar på skolbussen och så. Det är inte alltid så tryggt. Även om det inte har hänt några sådana saker i modern tid kan man aldrig veta vad som händer. Det är ju så. Landsbygdsbefolkningens känslor och upplevelser, rekreativvärde av jakt, värdeminskning av fastigheter, jakträtter och sådant verkar alltså sakna värde i Naturvårdsverkets analytiska redovisning.

Vi tycker att vi i förlängningen måste återta makten från EU i de här frågorna. Vi vänder oss emot att EU dikterar svensk viltförvaltning. Sverige hade redan före EU-inträdet en viltförvaltning som resten av världen kunde se på med avund, och vi ser inte direkt några mervärden i att EU dikterar förutsättningarna för svensk viltförvaltning. Vi menar att det nationella parlamentet alltid ska ha sista ordet och att regeringen därmed tydligt ska verka för att Sverige återtar beslutsmakten i de frågor som rymms inom art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet.

Sverigedemokraternas politik vill eftersträva minskade konflikter och problem mellan rovdjur och människor på landsbygd. Det är väldigt viktigt och angeläget för landsbygdens befolkning, inte minst. De som är drabbade ska inte glömmas bort i den här frågan. Alla de stora rovdjuren måste förvaltas på ett ansvarsfullt sätt, och det sammantagna rovdjurstrycket måste hållas på rimliga nivåer i hela landet. Nu är det som vi vet väldigt koncentrerat till vissa delar av landet. Det gäller framför allt västra delen av Svealand – det mellersta förvaltningsområdet.

Förvaltningen syftar till att hålla rovdjursstammarnas antal på en lämplig nivå då alltför stora stammar i slutändan slår tillbaka på rovdjuren själva. Det kanske vi har sett inte minst i norra Värmland, där det har försvunnit flera revir. En del säger och tror att det kan bero på tjuvjakt, men det finns väl lika stor anledning att tro att det beror på att det är slut på vilt.

Koncentrationen av rovdjur är som sagt mycket besvärande i vissa delar av landet. Där man tidigare genom åren har kunnat idka jakt, friluftsliv och djurhållning kan man inte längre känna den trygghets- och frihetskänsla man en gång kände. I stället oroar man sig mer över sin jakthunds och sina tamdjurs säkerhet. Här tycker vi att regeringspartierna sviker landsbygdsbornas oro. Den tas helt enkelt inte på allvar. Man letar hela tiden nya vägar för att försvåra, förhala och stoppa vargjakten. Går det inte domstolsvägen vill man tillsätta utredningar för att utreda.

Landsbygdsborna kanske är ett speciellt släkte, som ofta håller hårt på traditioner. Älgjakten är till exempel en sådan tradition som många gånger är helig i de innersta skogarna.

I Värmland är dock jakten verkligen hotad. Älgstammen har minskat dramatiskt. På några år har den minskat med 40 procent enligt statistiken. Det sköts över 7 000 älgar för några år sedan, och nu är man nere på runt 4 000 älgar. Det är en dramatisk minskning. Vissa jaktlag får ställa in jakten. Vargarna tog lika många älgar som jägarna sköt. Det är en älgstam i fritt fall.

Det är svårt för jägarna att bedriva traditionell jakt när de inte kan släppa sina hundar på samma vis som förut utan att känna ständigt oro. Landsbygdsbor, tamdjursägare och jägare i de drabbade bygderna är bedrövade. Vi måste lyssna på vad de har att säga. Vi kan inte bara nonchallera människors vardagsbekymmer.

EU-rätten, Århuskonventionen och art- och habitatdirektivet i all ära – Sveriges rovdjurspolitik måste så klart följa de internationella förpliktelser vi har förbundit oss till. Det ser också vi som självklart. Men Högsta förvaltningsdomstolen håller ändå på att pröva just denna fråga, och vi vet inte vilket utslag det blir.

Vi anser att den beslutade rovdjurspolitiken, som riksdagen beslutade om i december 2013, ska fortsätta gälla. Den uppmanade riksdagen regeringen i ett tillkännagivande att fullfölja så sent som i april 2015. Det innebär också att beslutsordningen för skydds- och licensjakt upprätthålls som den nu är. Därför yrkar vi på att riksdagen återigen uppmanar regeringen att fullfölja inriktningen på den beslutade rovdjurspolitiken.

Anf. 191 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Runar Filper, vad är det för förslag från regeringen som du pratar om? Finns det något förslag från regeringen till Sveriges riksdag om någon ändring?

I talarstolen nämnde du flera gånger regeringens förslag. Jag skulle gärna vilja att du berättar för alla vilket förslag det är du hänvisar till.

Anf. 192 RUNAR FILPER (SD) replik:

Herr talman! Jag hänvisade framför allt till de beslut som vi har tagit och som inte respekteras och efterföljs. Det är ständiga utredningar hela tiden, fastän det finns beslut att förhålla sig till. Det finns ju riksdagsbeslut

på att den selektiva jakten ska fortsätta, men man försöker förhålla och försvåra det, och man initierar nya utredningar hela tiden. Det är ett stort problem.

Beslut fullföljs inte. Man gör krumbukter hela tiden. Nu vill man till exempel – man har åtminstone ordat om det – återgå till den beslutsprocess som fanns tidigare, trots att utslaget från Högsta förvaltningsdomstolen inte är klart än. Vi vet inte hur det kommer att gå, men man försöker föregripa det genom att återgå till den gamla beslutsordningen, som omöjliggjorde jakt 2012, 2013 och 2014. Det är ganska ogörligt, som jag sa. Det kommer att ställa till det våldeliga på landsbygden eftersom man då inte kommer till rätta med de problem som befolkningen upplever.

Anf. 193 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Runar Filper hänvisar till antaganden och rykten. Det handlar inte om några förslag. Det handlar fortfarande om vad jag sa i talarstolen, nämligen att Sverigedemokraterna vill bredda sin politik. Nu vill man ge vargen skulden också. Nu handlar det inte bara om andra invandrare.

Vi behöver för övrigt också invandrade vargar. Detta bör vi också diskutera.

Om vi hade haft ett läge hade det varit rimligt att den här debatten handlade om varför Naturvårdsverket sa nej till ansökan från Länsstyrelsen i Jämtlands län om att få jaga 13 järvar. Men samernas situation är i den här kammaren oftast något helt obetydligt. Jag hörde inte Runar Filper ens beröra något annat rovdjur än vargen. Hans anförande handlade bara om vargen.

Rovdjurspropositionen handlar om alla rovdjur och om möjligheter. Det hade varit rimligt att en sådan här debatt kunde handla om samernas situation – hur samerna ska kunna förvalta sina traditioner, driva sin renskötsel och också kunna förvalta de rovdjur som finns inom renbetesområdet – men det diskuterar vi över huvud taget inte i den här kammaren. Annars får gärna de som kommer efter mig i debatten uppdatera mig på de frågorna.

Anf. 194 RUNAR FILPER (SD) replik:

Herr talman! Anledningen till att Sverigedemokraterna belyser den här frågan är att vi är ett parti med kraftig landsbygdsprofil. Det är väldigt viktigt för landsbygdsbefolkningen att någon vågar belysa de här frågorna. När inte regeringspartierna gör det utan tvärtom snarare försvårar det är det väldigt viktigt att det också finns en motpart – en motpart som i dagsläget har majoritet i denna riksdag. Det tycker jag att man måste respektera, precis som Ulf Berg sa.

Sedan är det låg retorik att säga att vi vill angripa både varg och invandrare. Vi angriper inga invandrare; vi angriper invandringspolitik. Det vet Isak From mycket väl. Vi vill ha en ansvarsfull invandringspolitik likaväl som en ansvarsfull rovdjurspolitik.

Samerna nämner vi inte över huvud taget. Det har mycket att göra med att det inte finns någon vargproblematik däruppe. Det är ju framför allt det som den här debatten har varit inriktad på. Självklart är det ett lika stort problem för dem och deras näring att det finns järv däruppe. Det inser vi

också, även om det inte är den populationen vi talar om här utan mer vargpolitiken och det rättssystem som har försvårat vargsituationen.

Om vi nu äntligen får ett beslut i rätten, vad det än månne bli, hoppas vi att man kommer till rätta med detta. Om det blir ett beslut åt ena eller andra hållet vet varken jag eller du, Isak From, men det är viktigt att vi har andra lösningar om det inte skulle bli som den ena eller andra parten tycker.

Anf. 195 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Som jag ser det är det med kluven tunga som regeringsföreträdarna står i talarstolen och ondgör sig över det tillkännagivande som vi diskuterar i kväll. Å ena sidan menar man att regeringen följer det riksdagsbeslut om en hållbar rovdjursförvaltning som klubbades här i kammaren 2013. Å andra sidan tillsätter man nya utredningar och bereder förslag som rent faktiskt underminerar grunderna för den politik som riksdagen slog fast 2013.

Mina vänner, detta oroar ju människor i många delar av vårt land, speciellt de som har verksamheter i områden som hyser våra stora rovdjur. Givetvis ser företrädare för regeringen inte den problematik som jag tydligt kan skåda. Och man vill förstås inte erkänna de interna stridigheter som råder mellan de båda regeringspartierna i den här frågan.

Regeringssidan har dock ett argument till i frågan, och det handlar om att Sverige måste följa EU-rätten. Givetvis är det så. Ska vilket politiskt system som helst fungera måste man kunna lita på att både vi och de ska följa det vi kommer överens om. Så är det också i EU-systemet. Beslutar vi om gemensamma regler så ska de också följas tills vi gemensamt eventuellt ändrar dem.

Om jag förstått det hela rätt så är det för att Sverige ska följa EU-rätten som regeringen i våras tillsatte ett flertal utredningar som alla syftar till att förändra den gällande ordningen för rovdjurspolitiken. Vad som är intressant är dock att det ännu inte finns några konkreta beslut, underlag eller ageranden från vare sig EU eller någon annan instans som säger att vi måste ändra på den.

Däremot pågår som sagt ett antal processer – processer som regeringen nu verkar ha för avsikt att förbigå i stället för vad som är brukligt beslutsfattande, nämligen invänta så att man får ett så bra beslutsunderlag som möjligt.

Herr talman! Kanske allra tydligast är frågan om ändrad instansordning. Jag och den regering som jag var en del av hade under flera år sett hur beslut om skydds jakt och licensjakt överklagades och landade i en domstolscirkus, vilken omöjliggjorde verkställande av både skydds jaktbeslut och licensjaktbeslut då avgöranden kom ungefär ett år efter den planerade jakttiden.

Möjligheten att överklaga är förstås grundmurad, och den måste finnas. Men samhället måste också kunna processa och handlägga de här ärendena så skyndsamt att beslut ska kunna genomföras. Om vi ska ha tilltro till och respekt för beslutsfattandet i vårt land måste det ske på ett sådant sätt att det fungerar för vanliga människor i verkligheten. Det säger sig självt att om man behöver vänta ett år på ett jaktbeslut har förutsättningarna för varför man ville ha beslutet från början ändrats så att ett bifall ändå inte hade kunnat verkställas.

Den regering som jag tillhörde ändrade alltså denna ordning så att länsstyrelsens beslut om skyddsjakt och licensjakt skulle kunna överklagas till Naturvårdsverket. Varför nu detta? undrar säkert någon. Våra myndigheter agerar självständigt och följer liknande procedurregler som domstolarna. Med en handläggning i Naturvårdsverket får vi en handläggning av en myndighet som har kunskap om ämnet och som kan fatta beslut snabbt och rättssäkert.

Detta vill regeringen tydligen ändra på nu. Regeringen tycks vilja gå tillbaka till den ordning vi hade tidigare då besluten överklagades till domstol och där det senast begav sig resulterade i att besluten fastnade i långa och utdragna juridiska processer. Man vill ändra detta innan pågående processer är klara, bland annat i Högsta förvaltningsdomstolen. Man vill göra det innan man har alla fakta på bordet och innan man har ett fullgott beslutsunderlag.

Inte nog med detta – regeringen kan inte vänta på klara och tydliga besked. När man väl har bestämt sig för att ändra något ska det gå så fort som möjligt. I stället för att skicka ut förslagen på remiss kallar regeringen till ett remissmöte. Regeringen deklarerar både i medierna och här i riksdagens talarstol att licensjakten på varg i vinter ska kunna överklagas till domstol.

Herr talman! Företrädare för regeringspartierna har under debatten hävdat att regeringen följer det beslut om en hållbar rovdjursförvaltning som riksdagen beslutade om 2013. Vad är då syftet med regeringens egna utredningar och beredningar av förslag som man tillsätter och skyndar på så att beslut kan fattas innan man exempelvis från Högsta förvaltningsdomstolen får svart på vitt vad som faktiskt gäller i överprövningsfrågan?

Riksdagens beslut gäller. I fråga om rovdjursförvaltningen poängterar vi detta inte bara genom dagens beslut; regeringen fick också i våras ett tillkännagivande riktat till sig med samma innebörd. Tyvärr verkar inte regeringen hörsamma detta, utan fortsätter sina stressade processer. Det är processer som vad jag förstår syftar till att ändra dagens gällande ordning. Det är därför vi i Alliansen tog detta initiativ – för att regeringen inte verkar ta riksdagens åsikt i frågan på tillräckligt stort allvar.

Herr talman! Slutligen: Nu har jag tillåtit mig att vara ganska teknisk i mitt inlägg. Och tro mig – frågan om rovdjursförvaltning är för vilken jurist som helst verkligen ett regelkomplex att sätta tänderna i. Det blir ofta en fråga om principer, processer, lagar och regler. Men slutligen handlar detta om vad det konkret betyder för människor i deras vardag och verksamheter.

Anf. 196 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Nu har vi hört Eskil Erlandsson slå sig för bröstet för den rovdjurspolitik som han var med och drev igenom – en hållbar rovdjurspolitik. Den är otroligt grundligt gjord och så bra formulerad att det inte borde vara några problem för oss att följa den, tydligen.

Trots det har den utredning som ni inte tycker om konstaterat att överklagandeförbudet inte är förenligt med grundläggande rättsliga principer. Överklagandeförbudet anses inte förenligt med principen om effektiva nationella rättsmedel och principer om EU-rättens ändamålsenliga verkan

– jag var tvungen att läsa innantill där. Det gäller den så kallade effektivitetsprincipen. Det anses därutöver att den möjligen strider mot likvärdighetsprincipen.

Om rovdjurspolitiken nu är så väl sammansatt borde ni ha kunnat förutse problemet. Om överklagandeprocessen, när den bara går till Naturvårdsverket, skulle vara en sådan central del finner jag det märkligt att det bara finns med en enda mening om den, på s. 52 i propositionen. Det står ingenting om konsekvenser av dåvarande rättssystem eller om vad konsekvenserna av det ändrade förslaget blir.

Visste ni om, när ni antog denna rovdjurspolitik, att ni skulle få ett EU-överträdelseärende – ännu ett till dem som redan förelåg?

Anf. 197 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! Enligt min uppfattning skapade den regering som jag var en del av en politik som fungerar också för människor som bor och har verksamheter i de områden som hyser de stora rovdjuren. Vad som hade varit gällande tidigare fungerade inte, enligt min uppfattning, bland annat beroende på att de processrättsliga sakerna tog på tok för lång tid.

Vad gör man då? Man försöker göra jämförelser med ett system som de facto fungerar. Det har vi till exempel på jordbruksområdet – ett område som jag är väl bekant med. Där är det ofta så att ett länsstyrelsebeslut överklagas och överprövas av en annan myndighet, som också är oberoende både i förhållande till den första myndigheten och i förhållande till regeringen. Det är inget ovanligt att vi har myndigheter som prövar och andra myndigheter som gör en överprövning av beslut.

Detta gjorde vi i det här fallet för att få en politik som fungerade i verkligheten för människor som lever och har verksamheter i de områden som hyser de stora rovdjuren, herr talman.

Anf. 198 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Eskil Erlandsson! Men utredningen visar att det inte har varit så långa handläggningstider. Det har talats om ett fall där det har tagit över ett år, och det kan vi nog alla beklaga. Men i de allra flesta fall har frågan i sak varit avgjord på ett par dagar, och det har funkat ändå.

Vi har här att göra med ett djur, en art, som är reglerad i art- och habitatdirektiven och i de EU-regler som följer med detta. Det kan man nog inte riktigt jämföra med de regler som gäller för andra saker inom lantbruket. Där står klart och tydligt att jaktbeslut ska kunna överklagas till domstol.

Nu har regeringen tagit ansvar, för det är viktigt att vi kan leva tillsammans – människa och rovdjur. Vi ska ha en ansvarsfull politik som gör att människor och rovdjur ska kunna leva sida vid sida. Men i stället för att hålla fast vid en lösning som visade sig inte vara en lösning, och som dessutom enligt propositionen inte ens verkar vara direkt genomtänkt – det är *en* mening, som sagt, på s. 52 – vore det väl bättre att försöka hitta lösningar på hur vi kan få ett bättre genetiskt material och kan bo och leva sida vid sida med vargen.

Den här regeringen tillsätter extramedel för skydd av tamdjur, ersättningar vid rovdjursskador och forskning om hur vi ska kunna komma vidare. Vi borde verkligen gå framåt tillsammans i stället för att stå här och debattera ett förslag på någonting som ännu inte har hänt. Det är absurt med ett tillkännagivande i förebyggande syfte. Jag hoppas verkligen att vi slipper det i fortsättningen.

Hur ser du på detta med de förebyggande åtgärderna och hur man ska komma vidare utan att stampa ned i samma hål, Eskil Erlandsson?

Anf. 199 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! I vårt land har vi sedan århundraden tillbaka självständiga, oberoende myndigheter. Det är inte särskilt vanligt med den typen av förvaltningsmyndigheter som vi har här i andra delar av Europa. Därav är kunskapen om vårt förvaltningssystem i många andra delar av Europa dålig och ibland rent av obefintlig. Tro mig, jag vet detta av egen erfarenhet. Då gäller det för en regering, oavsett kulör, att tala om att så här har vi det i vårt land, och de här självständiga myndigheterna fungerar de facto som domstolar. Det är det system vi har, och det fungerar på andra områden.

Varför, Emma Nohrén, skulle det inte fungera på det här området med den sakkunskap, det oberoende och den snabbhet som våra myndigheter kan leverera i förhållande till det ibland ganska tröga domstolssystemet? Till det ska läggas att det tidigare fanns flera möjligheter till överklagande, vilket gjorde att vissa jakter över huvud taget inte blev av därför att besluten togs år efter det att de egentligen skulle genomföras. Vissa domstolar sa inte ens vad utslaget skulle bli, därför att man menade att tiden hade gått ut och det därför var onödigt att pröva frågan.

Den andra frågan som framställdes tycker jag faktiskt inte hör till den här debatten.

Anf. 200 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Jag beklagar, Eskil Erlandsson, men er trovärdighet är inte den största på det här området. I regeringsställning lämnade Centerpartiet walkover i landsbygdsfråga efter landsbygdsfråga.

Jag skulle vilja fråga Eskil vad som hände före 2012. Vi diskuterar i huvudsak varg här, och jag tycker egentligen inte om det, för jag tycker att vi borde diskutera alla rovdjur. Eskils regering ändrade i talerätsfrågan. Man var inne och ändrade i jaktlagen om talerätten. Gjorde man någon nogsam utredning innan man gjorde det? Eller var det skiljaktigheter inom regeringen? Egentligen kanske det var Carl Bildt som kom och sa att EU inte tycker om förfarandet och att fler måste kunna överklaga besluten. Det var ju faktiskt så det blev. År 2012, 2013 och 2014 överklagades det här.

Sedan bereddes det här väldigt nogsamt. Det bereddes så väldigt nogsamt i rovdjurspropositionen att det var *en* mening i propositionen som sa att det skulle ändras.

Det är rimligt att Eskil, som då var landsbygdsminister, hade en beredskap för vad som kunde hända 2015 när förvaltningsdomstolen i Karlstad faktiskt inhiberade jakten, trots den nogsamma beredningen på en mening i rovdjurspropositionen som Eskil skrev under och skickade till riksdagen.

Berätta gärna för den här kammaren och alla åhörare: Vad var det som hände? Hur gick det till när man beredde det här?

Anf. 201 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! Det kom ett utslag som vi hade väntat, i vilket det kungjordes att den så kallade Århuskonventionen är tillämplig, vilket i sak innebär att ett antal miljöorganisationer som har existerat under en viss tid har talerätt i de här besluten. Det förnekade vi dem inte. Vi gav dem den talerätten.

Herr talman! Låt mig ställa en motfråga till Isak From. Uppmärksammade Socialdemokraterna inte den för landsbygden positiva förändring som vi gjorde i propositionen inför 2013 med att förenkla och se till att beslut också gick att genomföra? Jag tror till och med att Socialdemokraterna applåderade detta.

Nu har ni fallit till föga för era regeringskollegor Miljöpartiet. Ni har lagt er platta på marken, för någon har tydligen lovat att ni ska ändra instansordningen, och detta innan en domstol har fastslagit om det system vi har i vårt land kan vara sådant som det är eller inte.

Om man gör en förändring på det här området vill jag lova Isak From att vi får göra riktigt stora förändringar i vårt beslutsfattande i det här landet, bland annat på jordbruksområdet. Där är det ju ofta länsstyrelsen som fattar de-facto-beslut som kan överprövas av, i det fallet, Jordbruksverket som ju är en parallellmyndighet till vad Naturvårdsverket är i det här fallet.

Anf. 202 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Tack, Eskil! Jag tycker att det var väldigt tydligt. Ja, Socialdemokraterna ställde upp på majoriteten av innehållet i rovdjurspropositionen. Vi trodde nog att regeringen nogsammt hade utrett det här. Vi trodde nog att regeringen hade beredskap för vad som kunde hända.

Även den här gången, precis som det var under den borgerliga regeringen, har regeringspartierna olika ingångsvärden. Vi har olika saker som vi värderar olika högt. Vi värderar högt att förvaltningen ska vara långsiktigt hållbar och trovärdig både ur ett perspektiv rörande den biologiska mångfalden och ur ett förvaltningsperspektiv så att landsbygdsborna, naturorganisationerna, vargen, björnen, järven, kungsörnen och så vidare ska kunna känna: Vi litar på det här; det här gäller nog.

Vi vill komma bort från det som den borgerliga regeringen höll på med och ändrade lite här och där och sedan sa: Oj, det var ju inte meningen att det skulle bli så här.

Anf. 203 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! Vill man göra saker och ting grundligt ska man inte ha remissmöten där man kallar samman en stor församling som har någon timme på sig att redovisa sin uppfattning. Då skickar man väl i stället ut förslaget på remiss och ger organisationer och medborgare i Sverige möjlighet att tycka till under ett par tre månader. Men i det här fallet var det så förtvivlat bråttom att man var tvungen att ha ett möte under några timmar ganska tätt inpå att kallelsen hade skickats ut. Det är väl inte att göra saker och ting på ett trovärdigt och hållbart sätt om man nu vill göra en förändring, vilket Socialdemokraterna tydligen har lovat Miljöpartiet att göra.

Det är det som vi, som jag har sagt flera gånger, vill motverka genom det här tillkännagivandet. Det ger en otrygghetskänsla hos människor som berörs, och det är frustrerande att lyssna till dem. Jag tror att Isak From

håller med mig när jag säger detta. Det är frustrerande att lyssna till människor som lever med de här stora rovdjuren och har verksamheter i de här områdena. Låt oss förenas i beslut som håller för lång framtid. Ändra inte på det som de facto fungerar.

Anf. 204 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet, ifall ingen har gjort det tidigare.

Jag tänker inte recensera vad som är stolligt eller inte när det gäller tillkännagivanden. Jag kan nog ta fram åtskilliga saker som var betydligt stolligare än detta från den tiden vi hade omvända roller, under alliansregeringen. Jag tycker att Jens Holm tar till överord när han talar om dessa frågor.

Och om frågan är liten eller stor beror helt på vem man frågar. Jag berörs inte av detta i min hembygd. Det är en liten fråga där. En undersökning om vargfrågan visade att den var betydligt större bland centerpartistiska kvinnor i västra Värmland än bland yngre miljöpartistiska män på Söder. Det är klart att det är på det sättet. Men det innebär inte att frågan skulle vara bra eller dålig.

Jag instämmer med mina allianskollegor Ulf Berg och Eskil Erlands-son. Det blir såklart en del upprepningar, men jag ska försöka ha en annan vinkel.

För Liberalerna är utgångspunkten i riksdagsbeslutet från 2013 viktig. Av allt att döma är vi överens om det. Det hette då att det långsiktiga målet för rovdjurspolitiken skulle vara att ”varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas”. Jag tror att vi ska tala om dem allihop här.

I detta ligger naturligtvis en målkonflikt som måste hanteras på bästa sätt. Den rovdjurspolitik som det beslutades om 2013 hade det som mål. I fråga om rovdjursförvaltningen, och allt annat också för den delen, gäller det att trygga gynnsam bevarandestatus.

En annan del när det gäller lagstiftningen är att det ska finnas acceptans hos dem som berörs; de ska tycka att det finns en legitimitet i beslutet. Lagstiftning som inte har det har svårt att verka fullt ut. En av huvudpunkterna i beslutet som togs 2013 innebar också att beslutsfattandet kunde regionaliseras ytterligare. På det sättet kom man närmare de personer som berörs. Det har inte nämnts här tidigare. Men det var en viktig del. De länsstyrelser som nu har fått det delegerat fattar beslut utifrån kunskaper om det område som de beslutar om. En av de centrala delarna är att man flyttade besluten närmare dem som berörs av detta i sin vardag.

Herr talman! Debatten handlar egentligen inte om det. Vi har haft andra debatter om vargens bevarandestatus. Det här handlar om hur vi hanterar beslutsfattandet.

Problemet i processen har varit att regeringen inte har lämnat några klara besked om varför de vill ändra den gällande ordningen, trots att beredning har pågått i utskottet. Ändrar de på grund av att de är tvungna? Eller vill de göra ändringar ändå? Vissa från regeringssidan här ger sken av att man är tvungen. Andra vill ändra ändå. Vi fick inte klara besked om det under den beredning som pågick.

Liberalerna är naturligtvis fullt medvetna om att EU-kommissionen driver två överträdelseärenden mot Sverige. Det pågår också en prövning i Högsta förvaltningsdomstolen om ett beslut fattat av Naturvårdsverket ifall licensjakt kan tas upp till prövning, trots att det inte får överklagas enligt jaktförordningen. Vi tycker att det är självklart att avgöranden i dessa processer bör avvaktas innan vi beslutar om förändringar. Men det kanske är på det sättet att man vill ha förändringar ändå.

EU-rätten fungerar på det sättet att vi får en respit. Det fick vi ändå bra kunskap om under beredningen. Det fanns spekulationer om böter och annat. Men det var alldeles solklart att Sverige får respit att förändra vårt sätt ifall EU-rätten säger att vi inte följer den. Men frågan föll på det.

Om det skulle komma till den punkten att vi – nu blir det lite spekulationer här – ändå tvingas ändra en ordning som vi tycker fungerar ganska bra duger det inte att ha det förfaringsätt som vi haft nu, med korta kallelser till remissmöten, vilket Eskil Erlandsson tog upp. Då måste man ha en ingående dialog med dem som berörs. Det gäller både enskilda och intresseorganisationer. Det handlar just om legitimitet.

Att skynda fram skapar misstänksamhet. Om detta är stolligt eller inte får vi kanske diskutera, Jens Holm. Det känns inte bra att de uttrycken används när vi lägger fram förslag i Sveriges riksdag.

Anf. 205 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag sa att det här är ett stolligt förslag. Jag hade också kunnat säga att det är ett totalt substanslöst och genompopulistiskt förslag. Det är precis vad jag tycker.

När vi gör ett gediget arbete, tar hjälp av vår utskottspersonal, kallar till oss regeringens företrädare och vår expertmyndighet ska det gälla frågor som är konkreta och som gör skillnad för människor. Nu finns det inget konkret förslag från regeringen. Det finns artiklar i tidningar, och det finns en utredning som har lämnat ifrån sig en promemoria. Men det finns inget konkret förslag.

Jag tycker inte att man ska lägga fram ett förslag om vilka förslag regeringen inte får komma med, innan regeringen ens har kommit med ett förslag. Det brukar kallas negativa tillkännagivanden när en majoritet i kammaren försöker stoppa regeringen innan de ens agerar. Det var det jag menade står i strid med regeringsformen. Där står det faktiskt att regeringen har rätt att presentera konkreta förslag för kammaren. Sedan ska vi ta ställning till dem.

Det här är ingen konkret, parlamentarisk eller seriös behandling. Den här formen av utspel – det är vad det är – tycker jag underminerar förtroendet för det som vi sysslar med här inne.

Du talade om referensnivån för vargar, Lars Tysklind, och den tidigare propositionen som vi i Vänsterpartiet röstade emot. Vi menade att det spann som ni föreslog då var helt ovetenskapligt. Vilken vetenskaplig grund har spannet på 170–270 vargar egentligen?

Anf. 206 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Jag nämnde inte referensnivåer. Men jag kan svara på den frågan ändå, trots att debatten inte riktigt handlar om det.

När vi hade den diskussionen tyckte Liberalerna att antalet kanske inte var det viktigaste. Det viktigaste var att man ska ha en stark, genetiskt frisk vargstam med gynnsam bevarandestatus. Men vi gjorde ändå bedömningen att det kan vara ganska rimligt att det ska ligga inom det spannet, på 170–270 vargar. Det har också att göra med vilken invandring man kan ha och så vidare, vilket vi har diskuterat. Men dagens diskussion handlar inte riktigt om det.

Jens Holm tog upp regeringsformen. Ja, regeringen har väl rätt att lägga fram förslag till Sveriges riksdag. Men det gjordes ju tillkännagivanden så sent som i april. Det är en tydlig signal till regeringen att det inte finns någon majoritet i Sveriges riksdag för att förändra den förvaltning av rovdjuren som nu råder, om det inte tillstöter någonting. Om vi inte är tvungna att ändra förvaltningen tycker vi att det här fungerar bra.

Anf. 207 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag tog upp referensnivån 170–270 vargar som ni föreslog i er proposition från 2013 och som röstades igenom i riksdagen. Jag menar att den nivån inte vilar på vetenskaplig grund. Den var helt i strid med det rigorösa, demokratiska och inkluderande arbete som Vargkommittén bedrev. Man lade fram ett väldigt omfattande förslag bara några månader innan ni fick igenom er proposition i riksdagen.

Det var ju du själv, Lars Tysklind, som pratade om att det var så viktigt att vargen ska ha en gynnsam bevarandenivå. Då tycker jag att vi i riksdagen inte ska snyta ur oss några siffror som vi tycker låter bra och som säkerställer att man kan fortsätta att jaga varg under många år framöver.

Det här måste vila på vetenskaplig grund. Det var just ett sådant arbete som Vargkommittén hade bedrivit under lång tid. Det arbetet kastade ni i papperskorgen, och det tycker jag var väldigt beklagligt.

Det som ni sysslar med i och med det här tillkännagivandet är att säga till regeringen – och jag är inte på något vis en regeringsrepresentant – vad den får göra innan den ens har kommit med ett förslag. Jag tycker att det är viktigt att vi värnar om de procedurer som vi har här. Annars tror jag att vi på sikt urholkar förtroendet för det vi gör. Jag tycker att det är fel att man säger till regeringen, innan den ens har kommit med något förslag, vad den inte får göra. När regeringen väl har kommit med ett förslag, då respekterar jag er och även min egen rätt som oppositionspolitiker att kritisera, att motionera och att försöka ändra på det.

Men att gå ut med negativa tillkännagivanden och försöka att stoppa saker innan de ens har kommit till stånd, det är bara att förvirra människor och underminera förtroendet för det som vi gör, ärligt talat.

Anf. 208 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Jag vill hävda vår rätt att göra ett tillkännagivande. Jag sa i början av mitt anförande att under alliansregeringen kan nog Jens Holm hitta tillkännagivanden av negativ art. Jag, som satt i trafikutskottet, var med om detta åtskilliga gånger som stöddes av Vänsterpartiet utan att man darrade på manschetten. Att recensera vad som är stolligt och inte tycker jag att vi kan lämna därhän.

Regeringen har rätt att lägga fram förslag, och vi har rätt att föreslå tillkännagivanden; det kan vi väl vara överens om. Jag tror inte att vi förhindrar regeringen att lägga fram sitt förslag, men då vet regeringen åtminstone vilken politik som det finns majoritet för i Sveriges riksdag.

Referensvärden är inte det som vi diskuterar i dag. När det gäller vetenskaplig grund kan vi väl, Jens Holm, vara överens om vargstammen har utvecklats positivt i det här landet. Stammen startade ju från noll och är nu uppe i ett antal hundra individer.

Det som vi från Liberalerna såg som det största problemet var genetik, att det behövdes invandrade vargar. Det kan vi väl tycka är bra båda två.

Jag tycker fortfarande att det här tillkännagivandet har sin högsta relevans i sammanhanget.

Anf. 209 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottsinitiativet, vilket innebär att riksdagen tillkännager för regeringen att den bör fullfölja intentionerna bakom den rovdjurspolitik som riksdagen har beslutat.

När det handlar om skydds jakt säger det sig självt att det är bråttom med att verkställa beslutet. Det passar sig inte med långa överklagandeprocesser i domstolar.

Den utredning som regeringen har låtit tillsätta har presenterat ett förslag som innebär att beslut om skydds jakt åter ska prövas i domstol.

Frågan om jakt på de stora rovdjuren handlar ytterst om möjligheterna att bedriva djurhållning i Sverige. Vill vi ha bort den svenska djurhållningen, som ligger främst i världen när det gäller djurskydd, miljöhänsyn och minst användning av antibiotika, som möjliggör för öppna landskap och biologisk mångfald, då ska vi försvåra för djurägarna att ta hand om sina djur. Då kan vi följa regeringen och dess utredare, förslag och promemorior.

Men, herr talman, om vi vill ha en hållbar svensk djurhållning och livsmedelsproduktion, då måste vi lyssna på vad djurägarna själva säger om hur de upplever sin situation, vilka konsekvenser det får – inte bara ekonomiska utan också psykologiska och sociala – när man tvingas att ta hand om de blodiga kadavren från sina egna djur. Vi har kunnat ta del av hemska berättelser i olika medier runt om vårt land, i Torsås, i Aspås utanför Krokoms, i Lesjöfors, i Rasbo utanför Uppsala, i Molstaberg utanför Gnesta och i Älmhult. Det är bara axplock av drabbade djurägare under detta år.

Regeringen vill öka domstolarnas inflytande över rovdjurspolitiken. Detta vore olyckligt. För att människa och rovdjur ska samexistera krävs olika avväganden mellan motstridiga intressen. Det handlar om hur vi väger saker som bevarandestatus, naturvårdshänsyn, biologisk mångfald, äganderätten, ekonomiska och sociala värden, livskvalitet, demokratiska påverkansmöjligheter och så vidare.

Herr talman! Alliansregeringen lämnade en väl genomtänkt proposition om rovdjurspolitiken 2013. Det är beklagligt att Socialdemokraterna nu vill låta Miljöpartiet ändra på denna välbalanserade politik. Detta riskerar att leda till ökade motsättningar. I längden skadar det möjligheterna till en hållbar samexistens mellan människa och rovdjur.

Den viktigaste framgångsfaktorn för livskraftiga rovdjursstammar är acceptansen hos människor i närområdet. Detta bekräftas av Vargkommittén, som i sitt utredningsbetänkande SOU 2013:60 framhöll att en långsiktig hållbar rovdjurspolitik i större utsträckning måste balansera landsbygdsnäringsarnas, inklusive jägarnas, behov och åtgärder för bevarandet av biologisk mångfald. Kommittén ansåg att antalet rovdjursangrepp på tamdjur inte i någon del av Sverige får vara så högt att tamdjurshållning påtagligt försvåras eller omöjliggörs.

I betänkandet skrev också utredningen att det är av mycket stor betydelse för den folkliga acceptansen och en central del av en fungerande förvaltning att ansvariga myndigheter kan fatta snabba skyddsjaktsbeslut.

Utifrån ett demokratiskt perspektiv är det naturligtvis viktigt att regeringen respekterar riksdagens tillkännagivanden. För oss kristdemokrater är det dessutom viktigt att beslut om jakt på rovdjur fattas nära de människor som berörs av beslutet. Därför står vi fast vid en decentraliserad förvaltning av rovdjursstammarna.

Anf. 210 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman! Efter att ha tagit del av mer eller mindre engagerade inlägg från talarstolen under den här debatten kan jag konstatera att kunskapen om vad som sagts här under hösten inte är särskilt klar hos alla ledamöter. Jag har hört Isak From ställa retoriska frågor om var förslaget finns.

Den 17 november hade jag en interpellationsdebatt med klimat- och miljöminister Åsa Romson. Jag citerar ur ministerns interpellationssvar: "Regeringens intention är att redan i vinter säkerställa att beslut om jakt efter varg ska kunna överklagas till domstol." Tydligare än så går det inte att tolka ministerns skriftliga interpellationssvar till mig.

Vi följde också ett antal överläggningar kring vad detta innebär i praktiken. Jag fick inget svar på när regeringen tänker ta detta beslut. Regeringen kommer inte att lägga fram det här till kammaren. Regeringen har full rätt att ta detta beslut själv. Min fråga är: Kommer man att göra det innan licensjakten kan genomföras kommande säsong, alltså om några veckor, eller inväntar man någon ytterligare säsong längre fram? Frågan är inte om regeringen avser att göra detta, utan när.

Därför är det oerhört relevant att majoriteten i utskottet har kommit överens om det här initiativet, att man tydligt markerar vad majoriteten i kammaren står bakom för inriktning, att man försvarar beslutet från december 2013 och att man försvarar den nuvarande instansordningen och vädjar till regeringen att inte ändra den.

Vad som har hänt under hösten är, som vi har hört tidigare, att det blivit väldigt många som går och funderar på vad det finns för förutsättningar inför kommande licensjakt. Vad finns det för långsiktighet och hållbarhet? Förtroendekapitalet för innevarande regering har naggats i kanterna under hösten, då man ägnat sig åt ifrågasättanden och satt igång utredningsarbete som öppnar nya frågeställningar när vi äntligen har fått en förvaltning som kommit i bruk.

Som värmlänning vet jag vilka praktiska problem det innebär att ha för hög förekomst av varg i en population på en tämligen begränsad geografisk yta. Anser Isak From och övriga här att det är rimligt att ett län ska bära mer än hälften av Sveriges samlade population av vargar?

Kan vi förvänta oss en tydlighet när det handlar om att inte ändra instansordningen? Den praktiska konsekvensen när regeringen tar detta beslut kommer att bli att det leder till överprövningar. Så var det i vintras, och då avslogs de av Naturvårdsverket. Men de kommer per automatik att leda till ytterligare överprövningar, vilket i sin tur kommer att öppna för att det inte blir någon verkställighet. Då kommer tillväxten att öka, och vi vet de socioekonomiska effekterna av detta. Vi vet vilka konsekvenser vi får bära lokalt. Vi vet förutsättningarna för fåraveln och fårnäringen och för övrig djurhållning. Vi vet hur det är att springa och jaga ett nötkreatur som efter flera dagar ute i skogen snabbt förvildas på grund av att det skrämts av vargen. Så är det ute i bygderna. Vi vet att vi i stora delar av Värmland har en tredjedel så stor avskjutning av älg som för några år sedan.

Jag vädjar verkligen till er som representerar regeringspartierna. Jag hoppas att ni gör allt ni kan för att se till att man försvarar nuvarande instansordning, så att det kan bli en långsiktig tydlighet i de här frågorna, och att man också når resultat i praktiken.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 december.)

§ 16 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelser

2015/16:48 Regeringens exportstrategi

2015/16:70 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

2015/16:76 Kvalitetssäkring av högre utbildning

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelser skulle förlängas till och med *fredagen den 15 januari 2016*.

EU-dokument

KOM(2015) 646 Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller varaktigheten för skyldigheten att efterleva den lägsta normalskattesatsen

§ 17 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 14 december

2015/16:279 Kilometerskattens effekter på tillgången på biodrivmedel
av *Erik Ottoson* (M)
till klimat- och miljöminister *Åsa Romson* (MP)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 december

2015/16:487 Stängning av svenska moskéer

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:488 Eftersupning

av *Hans Hoff* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 19 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 11 december

2015/16:387 Sveriges stöd till de barn som drabbas av kriget i Syrien

av *Hans Linde* (V)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 21.14.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med § 8 anf. 44 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 87 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 9 anf. 134 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.01,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 15 anf. 181 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om vice ordförande i utskott	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Ärenden för bordläggning	2
§ 7 Allmänna bidrag till kommuner	3
Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU3	3
Anf. 1 ULRIKA HEINDORFF (M)	3
Anf. 2 NIKLAS KARLSSON (S) replik	4
Anf. 3 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	4
Anf. 4 NIKLAS KARLSSON (S) replik	5
Anf. 5 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	5
Anf. 6 ANDERS AHLGREN (C)	6
Anf. 7 MATS PERSSON (L)	7
Anf. 8 NIKLAS KARLSSON (S) replik	9
Anf. 9 MATS PERSSON (L) replik	9
Anf. 10 NIKLAS KARLSSON (S) replik	10
Anf. 11 MATS PERSSON (L) replik	10
Anf. 12 JAKOB FORSSMED (KD)	11
Anf. 13 NIKLAS KARLSSON (S)	12
Anf. 14 JAKOB FORSSMED (KD) replik	13
Anf. 15 NIKLAS KARLSSON (S) replik	14
Anf. 16 JAKOB FORSSMED (KD) replik	14
Anf. 17 NIKLAS KARLSSON (S) replik	14
Anf. 18 ANDERS AHLGREN (C) replik	14
Anf. 19 NIKLAS KARLSSON (S) replik	15
Anf. 20 ANDERS AHLGREN (C) replik	15
Anf. 21 NIKLAS KARLSSON (S) replik	16
Anf. 22 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	16
Anf. 23 NIKLAS KARLSSON (S) replik	17
Anf. 24 ULRIKA HEINDORFF (M) replik	17
Anf. 25 NIKLAS KARLSSON (S) replik	18
Anf. 26 HÅKAN SVENNELING (V)	18
Anf. 27 JAKOB FORSSMED (KD) replik	20
Anf. 28 HÅKAN SVENNELING (V) replik	20
Anf. 29 JAKOB FORSSMED (KD) replik	21
Anf. 30 HÅKAN SVENNELING (V) replik	21
Anf. 31 ANDERS AHLGREN (C) replik	22
Anf. 32 HÅKAN SVENNELING (V) replik	22
Anf. 33 ANDERS AHLGREN (C) replik	23
Anf. 34 HÅKAN SVENNELING (V) replik	23
Anf. 35 EMMA HENRIKSSON (KD)	24
Anf. 36 MARGARETA B KJELLIN (M)	25
Anf. 37 STAFFAN DANIELSSON (C)	26
Anf. 38 BARBRO WESTERHOLM (L)	27
Anf. 39 CATHARINA BRÅKENHJELM (S)	28

Anf. 40 MARGARETA B KJELLIN (M) replik.....	30
Anf. 41 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	30
Anf. 42 MARGARETA B KJELLIN (M) replik.....	31
Anf. 43 CATHARINA BRÅKENHIELM (S) replik	31
(Beslut fattades under § 12.).....	31
§ 8 Rättsväsendet	32
Justitieutskottets betänkande 2015/16:JuU1	32
Anf. 44 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	32
Anf. 45 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	34
Anf. 46 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	34
Anf. 47 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	34
Anf. 48 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	35
Anf. 49 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	35
Anf. 50 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	35
Anf. 51 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	36
Anf. 52 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	36
Anf. 53 ROGER HADDAD (L) replik.....	37
Anf. 54 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	37
Anf. 55 ROGER HADDAD (L) replik.....	37
Anf. 56 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	38
Anf. 57 KRISTER HAMMARBERGH (M)	38
Anf. 58 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	40
Anf. 59 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	40
Anf. 60 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	40
Anf. 61 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	41
Anf. 62 KENT EKEROTH (SD)	41
Anf. 63 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	43
Anf. 64 KENT EKEROTH (SD) replik.....	44
Anf. 65 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	45
Anf. 66 KENT EKEROTH (SD) replik.....	45
Anf. 67 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	46
Anf. 68 KENT EKEROTH (SD) replik.....	46
Anf. 69 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	47
Anf. 70 KENT EKEROTH (SD) replik.....	47
Anf. 71 MATS PERTOFT (MP)	48
Anf. 72 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	49
Anf. 73 MATS PERTOFT (MP) replik.....	49
Anf. 74 JOHAN HEDIN (C)	49
Anf. 75 TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	52
Anf. 76 ROGER HADDAD (L)	53
Anf. 77 KENT EKEROTH (SD) replik.....	55
Anf. 78 ROGER HADDAD (L) replik.....	55
Anf. 79 KENT EKEROTH (SD) replik.....	55
Anf. 80 ROGER HADDAD (L) replik.....	56
Anf. 81 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	56
Anf. 82 ROGER HADDAD (L) replik.....	56
Anf. 83 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	57
Anf. 84 ANDREAS CARLSON (KD)	57
Anf. 85 BEATRICE ASK (M)	59
Anf. 86 KENT EKEROTH (SD) replik.....	60
Anf. 87 BEATRICE ASK (M) replik.....	61

Anf. 88 KENT EKEROTH (SD) replik	61
Anf. 89 BEATRICE ASK (M) replik.....	61
Anf. 90 ADAM MARTTINEN (SD)	62
Anf. 91 BEATRICE ASK (M) replik.....	63
Anf. 92 ADAM MARTTINEN (SD) replik	64
Anf. 93 BEATRICE ASK (M) replik.....	64
Anf. 94 ADAM MARTTINEN (SD) replik	65
(Beslut fattades under § 12.)	65
§ 9 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan.....	65
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2015/16:UFöU1.....	65
Anf. 95 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	65
Anf. 96 BJÖRN SÖDER (SD)	68
Anf. 97 STIG HENRIKSSON (V).....	69
Anf. 98 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	70
Anf. 99 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	71
Anf. 100 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S) replik	71
Anf. 101 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	72
Anf. 102 KENNETH G FORSLUND (S)	72
Anf. 103 BJÖRN SÖDER (SD) replik	73
Anf. 104 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	73
Anf. 105 BJÖRN SÖDER (SD) replik	74
Anf. 106 KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	75
Anf. 107 KARIN ENSTRÖM (M).....	75
Anf. 108 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	76
Anf. 109 KARIN ENSTRÖM (M) replik	77
Anf. 110 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	77
Anf. 111 KARIN ENSTRÖM (M) replik	78
Anf. 112 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP).....	78
Anf. 113 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	79
Anf. 114 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	80
Anf. 115 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	80
Anf. 116 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	80
Anf. 117 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	80
Anf. 118 ALLAN WIDMAN (L).....	82
Anf. 119 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	82
Anf. 120 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	83
Anf. 121 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	84
Anf. 122 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	84
Anf. 123 MIKAEL OSCARSSON (KD)	84
Anf. 124 ROGER RICHTOFF (SD)	85
Anf. 125 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	86
Anf. 126 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	87
Anf. 127 STIG HENRIKSSON (V) replik.....	87
Anf. 128 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	87
Anf. 129 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	87
Anf. 130 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	87
Anf. 131 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	88
Anf. 132 ROGER RICHTOFF (SD) replik.....	88

Anf. 133 KALLE OLSSON (S)	88
Anf. 134 LENA ASPLUND (M).....	89
Anf. 135 STIG HENRIKSSON (V) replik	91
Anf. 136 LENA ASPLUND (M) replik	91
Anf. 137 STIG HENRIKSSON (V) replik	92
Anf. 138 LENA ASPLUND (M) replik	92
(forts. § 13).....	92
Ajournering.....	93
Återupptagna förhandlingar	93
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 10 december.....	93
AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	93
TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer.....	95
UU5 Översyn av den europeiska grannskapspolitiken	97
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 december.....	97
UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	97
SoU5 Stödboende – en ny placeringsform för barn och unga.....	99
SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....	99
MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	99
§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	100
FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	100
JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	100
§ 13 (forts. från § 9) Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan (forts. UFöU1)	102
Anf. 139 BJÖRN SÖDER (SD) replik	102
Anf. 140 LENA ASPLUND (M) replik	102
Anf. 141 BJÖRN SÖDER (SD) replik	103
Anf. 142 LENA ASPLUND (M) replik	103
Anf. 143 JAKOP DALUNDE (MP).....	103
Anf. 144 KENT HÄRSTEDT (S).....	104
Anf. 145 KENNETH G FORSLUND (S)	106
Anf. 146 STIG HENRIKSSON (V) replik	106
Anf. 147 KENNETH G FORSLUND (S) replik	106
Anf. 148 STIG HENRIKSSON (V) replik	107
Anf. 149 KENNETH G FORSLUND (S) replik	107
(Beslut skulle fattas den 16 december.).....	107
§ 14 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak	107
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2015/16:UFöU2.....	107
Anf. 150 HANS WALLMARK (M)	107
(forts.).....	109
Ajournering.....	109
Återupptagna förhandlingar	110
§ 14 (forts.) Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak (forts. UFöU2)	110
Anf. 151 BJÖRN SÖDER (SD)	110

Anf. 152	DANIEL BÄCKSTRÖM (C)	112
Anf. 153	MIKAEL OSCARSSON (KD)	113
Anf. 154	KENNETH G FORSLUND (S)	114
Anf. 155	HANS WALLMARK (M) replik	115
Anf. 156	KENNETH G FORSLUND (S) replik	116
Anf. 157	HANS WALLMARK (M) replik	116
Anf. 158	KENNETH G FORSLUND (S) replik	117
Anf. 159	PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	117
Anf. 160	HANS WALLMARK (M) replik	118
Anf. 161	PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	119
Anf. 162	HANS WALLMARK (M) replik	119
Anf. 163	PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	120
Anf. 164	STIG HENRIKSSON (V)	120
Anf. 165	ALLAN WIDMAN (L)	121
Anf. 166	BJÖRN SÖDER (SD) replik	123
Anf. 167	ALLAN WIDMAN (L) replik	123
Anf. 168	BJÖRN SÖDER (SD) replik	123
Anf. 169	ALLAN WIDMAN (L) replik	124
Anf. 170	ROGER RICHTOFF (SD)	124
Anf. 171	KENT HÄRSTEDT (S)	125
Anf. 172	JAKOP DALUNDE (MP)	127
Anf. 173	ALLAN WIDMAN (L) replik	128
Anf. 174	JAKOP DALUNDE (MP) replik	129
Anf. 175	ALLAN WIDMAN (L) replik	129
Anf. 176	JAKOP DALUNDE (MP) replik	130
Anf. 177	FREDRIK MALM (L)	130
	(Beslut skulle fattas den 16 december.)	131
§ 15	Rovdjurspolitikens inriktning	131
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16: MJU12	131
Anf. 178	ISAK FROM (S)	131
Anf. 179	EMMA NOHRÉN (MP)	133
Anf. 180	JENS HOLM (V)	134
Anf. 181	ULF BERG (M)	135
Anf. 182	JENS HOLM (V) replik	137
Anf. 183	ULF BERG (M) replik	137
Anf. 184	JENS HOLM (V) replik	137
Anf. 185	ULF BERG (M) replik	138
Anf. 186	ISAK FROM (S) replik	138
Anf. 187	ULF BERG (M) replik	139
Anf. 188	ISAK FROM (S) replik	139
Anf. 189	ULF BERG (M) replik	140
Anf. 190	RUNAR FILPER (SD)	140
Anf. 191	ISAK FROM (S) replik	142
Anf. 192	RUNAR FILPER (SD) replik	142
Anf. 193	ISAK FROM (S) replik	143
Anf. 194	RUNAR FILPER (SD) replik	143
Anf. 195	ESKIL ERLANDSSON (C)	144
Anf. 196	EMMA NOHRÉN (MP) replik	145
Anf. 197	ESKIL ERLANDSSON (C) replik	146
Anf. 198	EMMA NOHRÉN (MP) replik	146
Anf. 199	ESKIL ERLANDSSON (C) replik	147

Anf. 200 ISAK FROM (S) replik	147	Prot. 2015/16:46
Anf. 201 ESKIL ERLANDSSON (C) replik.....	148	15 december
Anf. 202 ISAK FROM (S) replik	148	<hr/>
Anf. 203 ESKIL ERLANDSSON (C) replik.....	148	
Anf. 204 LARS TYSKLIND (L).....	149	
Anf. 205 JENS HOLM (V) replik	150	
Anf. 206 LARS TYSKLIND (L) replik	150	
Anf. 207 JENS HOLM (V) replik	151	
Anf. 208 LARS TYSKLIND (L) replik	151	
Anf. 209 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	152	
Anf. 210 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	153	
(Beslut skulle fattas den 16 december.).....	154	
§ 16 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	154	
§ 17 Anmälan om interpellation	154	
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	155	
§ 19 Anmälan om skriftligt svar på fråga	155	
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 21.14.....	155	